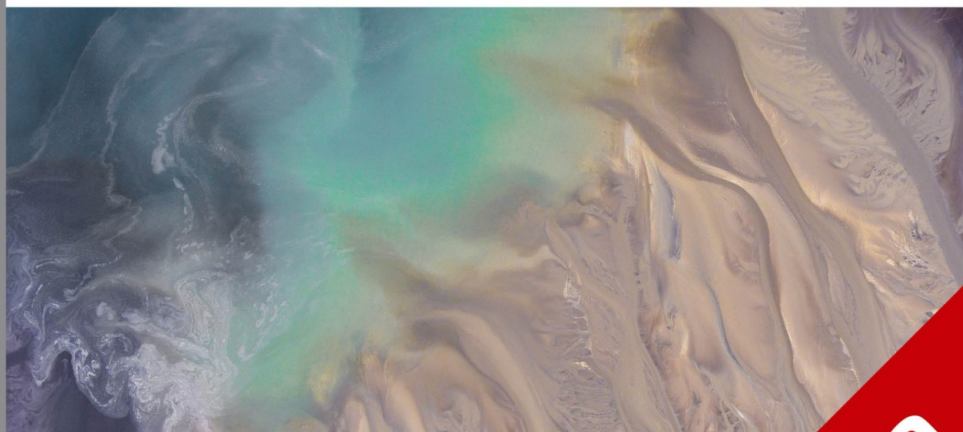

Městská knihovna v Praze

Markéta Pilátová

Tsunami blues

Praha

2017

e-kniha

Městská knihovna v Praze

ůjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

přístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

ořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Tsunami blues

Markéta Pilátová

Znění tohoto textu vychází z díla [Tsunami blues](#) tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Torst v roce 2014.

§

Text díla (Markéta Pilátová: Tsunami blues), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Neužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 13. 10. 2017.

OBSAH

Sníh u kamenné kašny	8
Karla	9
Karla	10
Hra pro starou paní	13
Karla	21
Hypnóza a DNA	36
Lázarův let	52
Karla	59
Lázaro a Karla	72
Lázaro	76
Setkání hispánského druhu	83
Jenůfa	90
Karla	101
Jenůfa	103
Karla	105
Jenůfa	106
Karla	108
Jenůfa	110
Karla	111
Začátek	113
Karla	116
Jenůfa	118
Karla	123
Cesta	125
Karla	128
Jenůfa	136
Karla	137
Jenůfa	147
Karla	152

Jenůfa	162
Lázaro	166
Jenůfa	172
Karla	175
Jenůfa	186
Ramón Tacón.....	194
Tacón vítá Jenůfu	198
Karlina noc	216
Jenůfin byt.....	231

*Hudba je pláč
Voda blána zavřená
Světa, příběhu, vřetena*

Sníh u kamenné kašny

Malé Město na Moravě, 23. prosince 2004

Lázaro natahuje ruce. Svě hnědé, teplé ruce. Padá na ně noční sníh. Rozpouští se a přes bavlnu košile zvolna prosakuje ke kůži. Hnědá jako by ještě schraňovala teplo dávných dní. Sedá si na obrubník kašny a sníh se mihotá mrazem. Všude leží závěje tlumeného ticha a hlasy chodců zapadají do ozvěn ve vedlejších ulicích.

Už to není město, v němž kdysi nechtěl žít. Město zahleděné do svých kostelů a zámeckých zahrad. Zapadákov zapadaný sněhem. Dávno si tady zvyknul. Lázaro, přikrytý ledovou, šedivě pruhovanou peřinou stárnutí. Padá do ní a jeho útěk se rozpouští. Studený pot se mu perlí na příliš horkém kubánském čele. Všechno tiše dýchá pod nápořem mrazu a lidé se pohybují jako ztuhlé ledové útvary.

„Proč sakra nepíše?“ pomyslí si Lázaro. Přestane se soustředit na čerstvé sněhové vločky a začne myslet na Karlu. „Proč se neozývá? Cvičí vůbec?“ Představuje si plné rty, dokonalý nátisk trumpetistky Karly Klimentové. Slyší i ostrý tón, jekot její trubky. „Musím jí napsat,“ slíbí si Lázaro. Lázaro Milo, který kdysi hrával s Gonzálem Rubalcabou.

Když Karla před pár dny odjela do Thajska, začaly ho navštěvovat „tropické obrázky“. Tak sám pro sebe říká vzpomínkám na Kubu. Možná proto, že se Karle do tropů nechtělo a protože to Lázaro nechápal. Jak někdo může nechtít šlapat po horkém písku, cvičit na trubku někde v malé zátocce nebo se jen tak válet a číst si na břehu moře? „Una tonta,“ ulevil si španělsky, protože chtěl přehlušit podivný pocit z Karlina mlčení. Karla mu psávala často, psali španělsky. I tohle ji Lázaro naučil. Karla Klimentová je totiž osobní projekt Lázara Mila. Jen jednou za život potkáte někoho, koho chcete naučit víc, než sám umíte.

Karla

Po Karle nikdo nemůže chtít, aby vnímala rozruch, který působí, kdykoli se někde objeví. Karla totiž vnímá kromě zmatku a hudby v sobě už jen máloco. Kdyby se měla popsat, začala by vztekle usekávat: nadaná... nejspíš, neurotická, nelogická, náladová, moc čte, málo jí, hubená, plochá, tělo z vápna, pihy, dlouhé vlasy do ryšava, když mluví, sahá si na mateřské znaménko na hřbetu levého zápěstí, vlasy si natáčí na prst tak dlouho, až si je zacuchá, a pak si konečky musí ustříhnout. Blbka. Při hraní zavírá zelenošedé oči. A hraje pořád.

Karla je chodící smršť. Oči mořské sirény, stačí zamrkat, zahrát jeden jediný tón, a námořníci naskáčou z lodi po hlavách do moře. Sedě zorničky pořád trochu vlhké, u hraní občas vyraší silou nádechu slané slzy, tóny se v ní den co den převalují jako rozvlněné stolové hory. Karla nechodí, ale kráčí na dlouhých, hubených nohou jako rozezlený čáp. Když nehraje, vybuchuje vzteky. Chrlí svou pubertu jako lávové kameny a to, v čem se nemůže vyznat, v hádkách rodičů, v příliš neodpovídajícím obrazu v zrcadle, v dotycích těch, o nichž si myslí, že by se do nich měla zamilovávat, ale nejde to, protože to prostě nejde..., hází za hlavu, protože myslet umí jen na hudbu. Cítí jen tóny. Zpocené, horké ruce kluků a jejich zrychlený dech jsou pro ni příliš daleko. Hudbou se živí jako jediným opravdovým pokrmem, protože jinak se živí loupáky plněnými nugetou, pomeranči a kukuřičnými lupínky smíchanými s tatkou. Všichni si myslí, že je úplně mimo, ale v tom Karlině „mimo“ by chtěla být nejmíň polovina těch, kdo ji znají. Účastnit se chaosu v její hlavě, to by chtěli. Karla hraje, i když nepřikládá trubku ke svým rtům. Melodie a harmonie se jí zdají, navštěvují ji a ona ví, že není nic jiného než vlny hudby, které se volně pohupují jejím tělem.

Karla

Thajsko, 26. prosince 2004, solitony

„Jaké to je dostávat lidi do varu? Myslím trubkou? Tím tónem, co všichni tak obdivují? Sakra, jak já ti ho závidím! Já hraju na tuhle kost už věčnost, cháchá, pěkně dlouho, a nikdy jsem nezpůsobila takový povyk... No nic, pořád se učím a teď zrovna od tebe. Tak co, děláš to proto, že je dostáváš do varu?“ zeptala se mě ta černá silueta... Já mlčela a ona si sama odpověděla: „Je to... rajc. Rachot, zvuky... srážet se s jinými vlnami a nakrást si od nich, co se dá... být soliton... velká věc, co vždycky dožene tu malou. Cháchá.“

„Soli? co?“ ptám se.

„Soliton, drahoušku, soliton. Šílená vlna. Normálně jsou vlny slabošky, trochu si užijí a pak slábnou. Tahle je ale samostatná, nezávislá děvka. Kurva feministka. Kurva bez pasáka. Co si říká svoji cenu a co si ji pak v klidu sama na své cimře propije. Vlna, co se vytvoří, a nikdo neví jak, macatá, přijde si, kdy chce, a zabíjí na sto tisíc způsobů. Nerozplyne se, nerozptyluje, žádné tříštění a dá se použít na spoustu věcí... buňky, světlo, zvuky, i na tsunami je skvělá... cháchá... Vražednice jedna... nemůže si pomoci, chápeš?“ To cháchá zní jako kvákání obrovské ropuchy, co se proměnila v kachnu.

Nemám páru, o čem to mluví, jaký solitony, jaký vlny, jaký zvuky, co to mele, tahle... silueta.

„A ty jsi ten soliton?“ ptám se.

„Ne, cháchá, já nejsem žádný soliton, drahoušku. Já jsem ta černá nebo bílá, s pádlem, smrtka, nebo taky smrták, jak se to vezme, nemám žádné pohlaví, nejsem v zajetí genderu, cháchá..., jsem taková představa o tom, co bude potom. Drahoušku.“ Říká mi tak. Říká mi tak tady.

Objevila se v dálce. Na hřbetu vlny popojížděla obzorem na velkém širokém prkně a odrážela se veslem. Surfačka, pomyslela jsem si. Její

stín se táhl až ke mně a jako nekonečná šmouha špinil nebe. Plula pomalu, rozvážně veslovala na mase vody, co se pod ní řítila šílenou rychlostí. Vlasy spletené do těžkého černého copu, v jedné ruce veslo a v druhé kost, a do té občas foukla. Jedno fouknutí, a ohromná vlna porodila dalšího vodního netvora, vztekla ho vyplivla, černá surfařka se lehce zhoupala a přepádlovala na hřbet nové vlny. Jak dlouho je může sjíždět? Jako bych nevěděla, že donekonečna.

Viděla jsem sovu na pláži. Byla hnědá a malá. Nevím, jestli se na mě dívala. Jen otáčela hlavu do stran. Písek byl sníh. Bíle zářil ve světle měsíce.

Noc trvala. Voda neduněla. Tiše stála přede mnou. Tak jak přede mnou bude stát další tisíce let. Nabírala jsem celé noci nehybnou vodu bílýma, spálenýma rukama.

Vlny vody. Solitony. Mluvila o nich. Pořád o nich žvanila. Rozplývala se nad tím, jak jeden soliton nemůže zničit druhý, jak se k němu může jenom přidat. Tuny plků o solitonech. Vzpomínám si na to. Sedím. Pak ležím. Sova otáčí hlavou. Malou hnědou hlavou. Nohy se mi boří do písku po okraj plného peří. Soví vlny. Nekonečné staré teskné vody. Proudí pode mnou, jsou zrádné, tupé jako zrezavělé odbrzděné tanky. Plní se lidmi. Jsou v nich natěsnaní ve vrstvách a nasáklí tím nemastným neslaným tónem. Tónem surfařky, která neumí na tu svou blbou kost hrát. Je tuhá, nic neslyší. Hraje falešně, píská jak chcípající myš. A zatímco hraje, voda umanutě vtrhává do plochých měst s krabičkami domů, metá je před sebou a pohazuje si s nimi jako se starými ohlodanými mršinami. Kolem rámuje vodu suché zvuky praskajících palem, ohýbají se pod těly, která na ně stačila vylézt, suchý praskot šustí s větrem a v něm rozpuštěný pach šedého cínu. Pak vlna všechno upustí na dno, rozšlape a uplivne si, než se nahrne do jiného, neznámého špinavého místa.

Jdu dál, voda proudí kolem mě, ale je tichá a já vidím jako ve dne, vidím, jak je průhledná, modrá, zelená, s bílými hranami zpěněných vln v dálce. Jdu a vím, že se nikdy nesmím zastavit. Kdybych to udělala, ta černá na prkně by mě znovu měla.

Cvičila jsem venku. Psal mi Lázaro a vynadal mi, že mu nepíšu a že určitě kašlu na trubku. Já! No tak jsem ho chtěla uklidnit, starouše. Vstala jsem v šest. Těšila jsem se na ticho. Vždycky se těším na ticho, protože v tichu slyším svůj roztěkaný, nepřehledný mozek. Kecy mozku. Nebo to černě štěká ona? Nepřemýšlím. Poslouchám praskot, jak se mi v hlavě přesouvají různé kousky solitonů sem a tam. Pak se v tom ztratím. Jen dýchám. Tohle mě Lázaro naučil. Tohle je možná ta jeho jóga, nádech a dlouhý, co nejdelší výdech. „Dýchej a nebudeš nerviosa,“ říkal vždycky starouš Lázaro. Taky cítím tlak krve, jak mi natékají rty, protestují a jsou po hraní celé rozpraskané.

Hraju a pak začnu ustupovat, nepouštím trubku, místo pro sebe teď ale troubím na vodu, která se čertvíproč přibližuje. Hraje si se mnou, nejdřív ustupuje, mizí jako tažená za vlasy do pupku moře, pak je zase zpátky jako stále dokola opakovaná harmonická smyčka. Soliton. Obrovský soliton, co se surfařce utrhl ze řetězu. Troubím na něj ve dvanácti taktech. Jsem bluesmanka, která se stala v blázinci hasičkou, popletená šamanka, co přivolala příliš mnoho deště. Ta voda je všude přede mnou. Trubka jako dětská hračka. Moje tělo jako naprogramovaný gumový prak vystřeluje duši, a ta letí a moje nohy jsou k ní přikurtované a ztrácejí se v rytmu pochodu bluesových nýmandů někam do pekla.

Ta neskutečná vlna vody je už u mě. Upustím trubku do písku a běžím. Běžím a nemůžu se zastavit, protože hrůza mi to nedovolí. Mozek vydává místo keců jasné rozkazy a trubka v mé hlavě ječí. Pak utichá a už jen ševelí, podlamují se mi nohy a vidím sněh. Vidím ho všude kolem na pláži. Závěje chladného sněhu, sněhu, co mi zalézá do morku kostí, a všude kolem se rozmarně povalují černé pytle plné ztuhlých, bobtnajících mrtvol. Bublá to v nich. Den za dnem černé pytle a bílý sněh. Zapadám do závějí a lidé z vody zlostně šeptají svými bílými hlasy: „Ty zrádkyně, utekla jsi a nechala jsi nás tady, nechala jsi nás tady tak, nechala, svině jedna muzikantská.“

Hra pro starou paní

Malé Město na Moravě, 26. prosince 2004

Lázaro to viděl v televizi. Ty obrázky taky patřily k jeho „tropickým obrázkům“. Takhle kdysi dávno na Kubě utíkali před hurikánem nebo před surrealistickými lijáky, které byly schopné odpavit naprostou většinu smyslu jakéhokoli hromadění majetku. Teď Lázaro zapnul zprávy. Muž v saku se světle zelenou kravatou truchlivě oznamoval národu, že v Thajsku řádila ohromná vlna tsunami a že se také pohřešuje několik českých turistů. Lázaro polkl. Zavolal Jitku a oba nevěřícně hleděli na vlnu, jak se prohání obrazovkou. Na trosky luxusních hotelů, na šedé pláže poseté polámanými palmami. „Tam přece jela Karla, co s ní asi je?“ zeptala se nesmyslně Jitka, jako by Lázaro právě dostal kabelogram nebo esemesku přímo z české ambasády.

„Jak to mám sakra vědět?“ utrl se na ni zbytečně. Pak se zvedl z křesla a přesunul se k telefonu.

„Dobrý večer, je to paní Klimentová? Tady Lázaro Milo. Jsem Karlin učitel z konzervatoře,“ začal škrobeně.

„Dobrý den, pane Milo,“ řekla stejně tuhým hlasem Karlina babička. „Voláte kvůli té tsunami, že ano?“ řekla bývalá lékárnice.

„Ano, máte o nich nějaké zprávy?“ zeptal se tentokrát tišeji Lázaro.

„Ne, zatím žádné, ale pevně doufám, že... jsou v pořádku. Hlavně Karla, ta se vždycky strašně spálí,“ zadrmolila nesouvisle do telefonu paní Klimentová.

„Spálí?“ užasl Lázaro.

„Má jemnou kůži, vždyť víte, všechny ty pihy.“

„Aha, pihy,“ Lázaro pochopil, že je stará paní v šoku.

„Nemám... nemám k vám třeba zajít?“ zeptal se po chvíli tísnivého mlčení, kdy ani jeden nepouštěli sluchátko. Lázaro od Karly věděl, že je paní Klimentová vdova a žije sama. Zpěvačka v kostelním sboru ze staré školy. Pedantská, úzkostlivá a nesmírně pyšná na Karlino hudební

nadání. Jediná z celé rodiny. Představil si ztichlý starosvětský byt v třetím poschodí v Kovářské ulici blízko náměstí. Sedí v něm drobná paní s fialovým účesem připomínajícím cukrovou vatu, která čeká na jakoukoli zprávu.

„Hned jsem tam, počkejte na mě, prosím, hlavně, paní Klimentová, nikam nechod'te, ano? Venku strašně mrzne a mohli by vám volat z ambasády nebo tak něco,“ nabádal ji Lázaro a připadal si jako její rozumný syn.

„Jitko, prosím tě, já zajdu za starou paní Klimentovou, ještě nemá žádné zprávy a mám o ni, o ně, mám prostě strach,“ vysvětloval ženě Lázaro.

„Chceš, abych šla s tebou?“ nabídla se Jitka.

„Ne, radši ne,“ vyletělo z Láзара. Ani nevěděl, proč s sebou Jitku nechce.

Obouval si v předsíni zimní boty, když se ho zeptala: „Na co máš tu trubku?“ a zahleděla se užasle na černé pouzdro s nástrojem oblepené starými nálepkami.

„Já ti ani nevím,“ přiznal se Lázaro, který po nástroji sáhl úplně automaticky, ale teď si uvědomil, že ho ten pohyb uklidnil, a tak si pouzdro v ruce nechal. Vtiskl Jitce svými rty, tak podobnými rtům Karly Klimentové, mazlivou pusu na hřbet ruky. Jitka mu prohrábla řídnuoucí prošeďivělé kudrny a nasála jeho vůni – něco mezi pampeliškovým medem, co si ho Lázaro dával kila do čaje, a mentolovými bonbony Halls, na nichž měl vypěstovanou silnou závislost. Tvrdil, že mu díky nim nevysychá při hraní v krku.

Šlapal rychle ze sídliště Slovan, kde s Jitkou bydleli už skoro patnáct let, do mírného kopce, přešel přes pusté, namrzlé křižovatky a pod botami mu vrzaly hrudky rozježděného sněhu. Zamířil do centra a v podloubí v Kovářské ulici prošel kolem vývěsky, na níž vždycky visela různá oznámení radnice a parte.

Zazvonil na staromódní zvonek a nemile ho překvapilo, že je tenhle potomek mechanických časů propojený s mluvicím zařízením. „Kdo je

tam?“ ozval se hlas paní Klimentové, pokroucený a praskající jako srst kocoura.

„Lázaro Milo,“ zapraskal zpátky do přístroje Lázaro.

„Hned jsem dole,“ řekla paní Klimentová, oblékla si svoji domácí vestičku podšitou králičí kožešinou, pomalu sešla po kamenných schodech z třetího poschodí a přidržovala se trochu namrzlého zábradlí.

Prošli dlouhou chodbou a vysupěli společně do schodů. Ona s bolavými koleny a astmatem a on s dvaceti kily nadváhy. Pak stará paní zavedla Lázaru do předsíně, vytapetované květy rudých máků. „Pojďte, pojdte dál, nestůjte tady takhle v předsíni,“ pobízela Lázaru a pak se zase ona překvapeně zahleděla na jeho pouzdro v ruce.

„Vy jdete někam hrát?“ zeptala se.

„Ne, já vlastně ani nevím, proč jsem tu trubku vzal s sebou,“ pokrčil rameny Lázaro a odložil pouzdro na botník.

„Dáte si něco? Pijete čaj, nebo kávu?“ vedla ho do obývacího pokoje, kde ho usadila do odřené kožené zelené sedačky.

„Ta je švédská, koupili jsme ji s manželem na splátky jako první věc do tohoto bytu, mám ji třicet let, nikdy ji nevyhodím!“ oznámila rozhodně Lázarovi, jako by byl zlý sociální pracovník, který jí nechce povolit, aby si vzala starou sedačku do domova důchodců.

„Dám si čaj, jestli můžu, a kdybyste měla trošku medu, bylo by to velice vynikající,“ poprosil Lázaru, který si ani po tolika letech nezvykl, že čeština ohrnuje svůj slovanský nos nad přehnanými hispánskými superlativy.

„Ale jistě, máte rád pampeliškový, že ano,“ vzpomněla si stará paní.

„Ano, jak to víte?“ podivil se Lázaro.

„To Karlička,“ řekla paní Klimentová a najednou se zastavila a pak nervózně popošla směrem zpátky k sedačce. Mlčeli. „Nemám pustit televizi?“ zeptala se.

„Tam už stejně nic nebude, myslím, že budou opakovat večerní zprávy, ale jestli chcete, tak to pusťte,“ zavrtil se na sedačce Lázaro a přál si, aby paní Klimentová řekla ne.

„Ne, raději ne,“ řekla.

„Jdu pro ten čaj, udělejte si zatím pohodlí, musel jste cestou vymrznout,“ poznamenala starostlivě a konečně odešla do kuchyně.

Lázaro seděl na pohovce a do kubánského pozadí ho tlačila stará švédská péra. Nad pohovkou visel obraz, o kterém mu Karla vyprávěla, že se na něj ráda dívá, když hraje. „Ráda se dívám na toho ujetýho chrtu naší bábinky,“ říkala. Až teď Lázaro pochopil, co měla Karla přesně na mysli. Na obdélníkovém, temperou namalovaném obraze stál přehnaně protažený chrt s pavoučíma nohama, který se opíral o jakousi hnědou sesli a hleděl neznámo kam. V jeho klidném postoji a prázdném pohledu i Lázaro zahlédl netečnou krásu, díky níž je občas možné přispět troškou do mlýna, přidat polínko na hraničku, pírkó k pírkó do peřiny umění. A pak se v ní válet, když je svět úplně šejdrem. A to teď byl. Lázaro úpěnlivě hleděl na elegantního, netečného chrtu a toužil v jeho očích uvidět alespoň stín hubené dívky s trubkou v ruce. V chrtích očích ale nebylo nic.

„Tak tady je ten čaj,“ řekla stará paní a nalévala mu do hrnku z Tesca voňavý čaj.

„Těchhle hrnků mám asi dvacet. Víte, je to takový můj koníček. Vyplňuju všechny ty reklamní letáčky a posílám správné odpovědi a oni mě občas vylosují a pošlou mi hrnek. Všichni se mi smějí, ale já ráda dostávám poštou balíčky... no a tak asi proto to dělám. Jsou nevkusné, vidíte?“ pousmála se paní Klimentová a její přeliv zazářil ve světle růžové lampičky s křišťálovými cingrlátky.

„Ne, nejsou, co by byly?“ dušoval se Lázaro.

„Ale jsou, jsou to moje poctivě vyhrané hrnky,“ zasmála se.

„Karla hraje tady?“ zeptal se Lázaro.

„Ano, tady nikoho neruší. Stěny jsou tlusté a na poschodí nikdo kromě mě nebydlí, vedle je jen nějaká prázdná kancelář,“ vysvětlovala horlivě paní Klimentová a prohlížela si Lázarův. Jeho hnědé čelo, ruce se štíhlými prsty a dvě hluboké vrásky nad kořenem nosu.

„Jste věřící, pane Lázarové?“ oslovila ho tentokrát jménem.

„Ne, nejsem, bohužel,“ odpověděl po chvíli váhání Lázaro. „A vy?“ podíval se na její stříbrný medailonek s madonkou.

„Já ano, bohudík,“ usmála se konejšivě, jako by mu chtěla zároveň říct: „To přijde... jen chvíli strpení... a víra si vám sedne na rameno jak ochočená holubička.“

Dívali se na sebe, a kdyby někdo chtěl říct, že noc je ještě mladá, byla by to pravda. Noc před nimi byla nestydatě plná síly, stejně jako před několika hodinami vlna tsunami. Lázaro nevěděl, jestli si s tou zvláště upjatou a zároveň přívětivou paní chce, nebo nechce povídat. Přišel ji asi rozptýlit, ale teď neví, proč tady doopravdy sedí. Možná neměl strach o Karlínu babičku, možná měl strach o své vlastní noční můry. Ty by se právě dnes v noci mohly probudit, mocně máchnout křídly a rozletět se přes oceán. A jako všichni si je hýčkal a čas od času o jejich křídla zavadil jako o bolavý zub.

„Můžu se zeptat, na co myslíte?“ zeptala se stará paní.

„Myslel jsem na Kubu,“ odpověděl jí poslušně Lázaro.

„Stýská se vám po domově?“ vyzvídala dál a on konečně věděl, proč sem přišel. Proč přišel do tohoto starého pokoje, proč hledí na ujetého chrtu na modrém pozadí a na stříbrnou madonku na krku neznámé ženy.

„Nestýská se mi, protože jsem utekl. Utekl jsem a nakonec skončil v tomhle městě, kde mi Kubu vůbec nic nepřipomíná. Vůbec nic. Chápete?“ slova se z něj začala řinout a Jiřina Klimentová ho poslouchala. Zнала ho z Karlina vyprávění, a přitom o něm ve skutečnosti nic nevěděla. On na tom byl stejně. Byla mu blízká, protože o ní Karla občas mluvila, ale zároveň ji nikdy předtím neviděl. Nešlo tady o přiznání ani o zpověď. Nemluvil ani k paní Klimentové, jen sám k sobě. Přeríkával si nahlas svůj osobní mýtus, tak jak si ho pro sebe poskládal do lineární, někdy cyklické, ale vždycky dokonale nesnesitelné vzpomínky.

Jiřina Klimentová ho pozorovala stejně jako chrt na obraze – možná ho podle ní malovali. Poslouchala v pokoji vedle prázdné kanceláře učitele své vnučky Lázarů Mila. Čekala na jakoukoli zprávu a poslouchala

ho. V téhle mladé, obludně silné noci prodchnuté vlnou, která se probudila kvůli pradávným podmořským otřesům, o nichž Jiřina Klimentová nevěděla vůbec nic. Přesto si byla jistá, že žhavé magma rozlévající se do oceánu právě zalévá a končí i její poklidnou existenci v Kovářské ulici. Kubánský trumpetista a moravská lékárnice si v téhle noci mohli říct úplně cokoli.

„Je to už dávno,“ začal Lázaro.

„Vyprávějte, máme čas, spoustu času... do rána, zůstanete tady do rána, vidíte?“ poprosila ho a on byl rád. Představa mnoha hodin na zelené pohovce ho uklidnila.

„Jen zavolám ženě, aby neměla strach, ale ano, zůstanu tady... a rád,“ dodal.

„Možná to souvisí s tou vlnou, jako by se i ve mně něco strašně starého pohnulo, něco, co jsem chtěl úplně vytěsnit. Nezlobte se, že to říkám, bude to znít možná zle, ale mám dojem, že jsem zažil něco, co právě teď prožíváte,“ řekl.

„Co myslíte?“ nakrčila čelo.

„Myslím ten stav, že čekáte na zprávu, že nevíte, jestli někdo, na kom vám strašně záleží, žije, nebo ne,“ vysvětlil tiše.

„Aha, a vy, vy jste také čekal na nějakou takovou zprávu po nějakém neštěstí na Kubě, někdy dávno?“ Vypadalo to, že naprosto zaujal její pozornost. Byli teď na stejné lodi, na parníku uprostřed široké řeky, která ústí do tropického, teplého moře.

„Čekám dodnes,“ řekl Lázaro, znělo to jako ozvěna v malé dutině stromu, z níž vylétla někdy před lety hnědá sova a sedla si na horký bílý písek.

Jiřina Klimentová se ho tu noc na nic dalšího nezeptala. Mlčeli. Lázarovi se najednou už vyprávět nechtělo. Ona to vycítila a dál se na nic nevyptávala. Řekla jen: „Nechcete mi něco zahrát?“ A zatímco štrachala ve vedlejším pokoji, kde měla Karla uložené notové záznamy v malé dřevěné skřínce, zavolal Lázaro Jitce, že se starou paní zůstane přes noc.

„Jasně, a hlavně si nic nedovoluj, jo?“ pokusila se o vtip, ale Lázaro jen unaveně zamumlal a řekl, že přijde ráno. Vzal si z předsíně trubku a znova si sedl na pohovku v obývacím pokoji. Jiřina přinesla noty a Lázaro se do nich začetl. „Nenávidím ticho,“ povzdechla si stará paní. „Pořád musím mít zapnuté rádio, poslouchat nějaký koncert na Vltavě, nebo mám puštěnou televizi, aby tady někdo mluvil, když ne na mě, tak aspoň jen tak, abych tady nebyla sama. Je to asi primitivní, ale i proto jsem byla ráda, když Karla hrála.“

„Co to je? Co je to za noty?“ nadskočil po chvilce.

„To je Karlino, mám dojem, že to psala ona, ale jistá si nejsem, znáte ji, jaká je to tajnůstkářka, nikdy mi neříká, co vlastně dělá, jestli cvičí, nebo hraje svoje věci. Ale skládala, určitě, to vím,“ vysvětlovala paní Klimentová. Lázaro se znova zahleděl do not. Byla to samá blues. Plná dokola opakovaných harmonických smyček, durových i molových tónin, byla to blues pro trubku, pro Karlinu trubku a pro její styl hraní – úsečný, vzteklý, plný chraplavých zadrhnutí, nejlepší blues, jaká Lázaro v poslední době slyšel. Žádná dokonalá struktura ani promyšlený tvar. Jako když Muddy Waters poprvé připojil ke své ořískané kytáře drát a vrazil ho do zesilovače. Byl v tom ten prvotní pocit něčeho starého a nově objeveného, co vypluje na povrch jednou za tisíc let, a pak se to pomalu ponoří zpátky do hladiny kolektivního nevědomí. Všichni víme, že tady něco takového už milionkrát bylo, ale nikdo z nás si není schopen vzpomenout, kdy takovou hudbu slyšel. Je si však jistý, že ano, že každého jednou v noci navštívila a dala si s ním jednu půlnoční rychlovku v polospánku. Nahá a slastná hudba mručící rozkoší, tápající ve snách s rozpuštěnými vlasy a nahými koleny, prohýbající se v bocích, navždycky smutná, koledující o všechny naše hříchy, které by mohla spasit.

Ta hudba neposunovala hranice vůbec nikam. Jenže bylo jasné, že ani nikam žádné hranice posunovat nechce. Ve své podstatě to byla velmi staromódní hudba. Lpěla na tradici, držela se jí za sukně, ale zároveň, a to Lázara překvapilo nejvíc, ho ponoukala k tomu, aby si sedl, někde v koutku si pobrukoval podle not a rytmicky se kymácel.

„Jsou to blues,“ vysvětlil jí.

„Ano, říkala mi, že chce skládat smutné věci,“ zavrtěla nesouhlasně hlavou paní Jiřina. „Tomu jsem tedy moc nerozuměla, taková mladá holka!“ znova pokývala energicky hlavou, jako by se s Karlou přela.

„Možná mladé holky ze všeho nejradši z nejrůznějších důvodů myslí na smrt... A na lásku, samozřejmě,“ zafilozofoval si Lázaro. Pak vytáhl z kapsy větrový bonbon a nabídl taky paní Jiřině: „Ne, díky, ale hrajte už, nemůžu se dočkat...“

A tak si Lázaro položil noty na pultík, který mu paní Jiřina nachystala, a hrál. Proměnil se před očima Jiřiny Klimentové ve ztuhlý útvar, jaké se pohybovaly v ulicích malého města zapadaného sněhem. Jeho silueta se odrážela v okně osvětleném pouliční lampou. V tom obraze bylo všechno památeční haraburdí Jiřinina života. Odráželo se v matném lesku Lázarovy trubky. Karliny noty padaly na zelený koberec, který ladil s odřenou kůží pohovky. Jiřina znova viděla žíly na ruce svého muže, viděla, jak společně se sousedem nese těžký kus nábytku do pokoje. Slyšela jejich tlumené nadávky, jak se proplétají s naříkáním trubky. Lázaro stál a jeho hnědé ruce laskaly Karlinu hudbu. Konečně se Jiřině začalo chtít plakat. Šok, který měl teprve přijít, už dávno prošel kolem ní.

Karla

Thajsko, 27. prosince 2004, tříst'

Šedá pláž, už ne bílá. Dlouhá postava, která se tady celý den pohybuje. Utopenci přistávají s každou další vlnou. Dlouhá postava si nasazuje černého kohouta a splétá si vlasy do válečného ohonu. Aspoň takhle ji dnes vidím. Slunce žhne ve studených, pálivých kruzích. Nevím, kde je moje trubka, a tak nemůžu troubit k útoku ani k obraně. Hudba je tady zbytečná. A zvláště ta moje. To říká ona, černá jazzmanka na téhle šedé jam session. Donekonečna do rytmu mlátí na dvě bílé kosti. Vztekla a falešně do nich tříská a fouká. Tříská a černý kohout padá do bílého čela. Objímáme se, je studená a mokrá, chutná slaně a její sliny jsou hořké, v rozkroku jí rozkvétá jinovatka. Válím se s ní po pláži, šedý písek oblepuje naše siluety a sova, malá sova na pláži jako vždycky otáčí hlavou do stran.

Pak to skončí, i když já jsem nechtěla, chtěla jsem ještě chvíli hrát a povykovat společně s ní. Jenže se napřímila, tak dlouhá, dýchlá mi svůj opilý dech do tváře a řekla: „Mám dost, děvenko, mám opravdu pro dnešek dost, ale ty klidně pokračuj, pokračuj sama. Cháchá.“ Zvedá se a vymotává z šedých, slizkých chaluh stříbrnou kosu.

Jdu po vlhkém, studeném písku. Každou noc tmavne a zdá se, že už nikdy nebude tak bílý jako předtím. Mám hlad, ale pokaždé je jinak silný, někdy ho necítím vůbec. Přes den mi nějací lidé říkají, co mám dělat. Někteří z nich mají dokonce český přízvuk, možná jim i rozumím. Mluví, pohybují rty a podávají mi vodu v plastové láhvi. Chtějí mi odebrat jakési vzorky, nechápu proč, a dělá se mi z té představy špatně. Vrtím hlavou, utíkám. Běží za mnou, chytají mě za ruce a mluví a mluví. Mám něco sníst, hodně pít, mám si ovázat hlavu, jinak mi ji spálí slunce. A mám se mazat krémem. Moje pleť je moc bílá. „Vypadá jako nějaký ryšavej anděl,“ zaslechnu holku v pruhovaném tričku. Pak už neslyším

nic, protože se znova dávám do běhu a jejich řeči a rady nechávám za sebou. Musím pokračovat, tak mi to řekla, a já jsem poslušná, musím poslechnout tu dlouhou s černým válečným kohoutem na hlavě. Řekla mi tolik věcí. Řekla mi taky, že kdo hledá, nenajde. Myslela tím naše? Myslela tím, že je nenajdu? „Myslelas tím, že...“ rozbíhám se po šedé pláži a do nohou se mi zarývají třísky z dřevěných domků rozmetaných vlnou.

„Myslela jsem tím, že kdo hledá, nenajde,“ kráčí ke mně, celá dlouhá, nasazuje si černé sluneční brýle a zkoumavě se dívá na sovu na pláži. Popojde k ní a sova, místo aby uletěla, přestane otáčet hlavou do stran.

Další noci začaly na plážích hořet ohně. Zapalují je a páchne to benzinem. Nějací vyhublí, drobní chlapíci handlují s kusy těl. Prosolené vybledlé šortky se jim lepí na hubená stehna. Trhaně na sebe pokřikují. Zaražení turisté k nim váhavě přistupují a prohlížejí si, co mají v rukou a v tmavých plastových pytlích. Nevěří svým očím. I já do nich nahlížím. Ale já svým očím věřím. Nebojím se ničeho, nebojím se, jen mě svírá možnost, že v plastovém pytli skutečně najdu to, co tam hledám. „Hledej dál, i když nic nenajdeš,“ přikázala mi dnes v noci. Ta dlouhá surfařka, která mi znova přišla zahudlat na dvě bílé mramorově hladké kosti. Čekala jsem, že mi řekne, abych i já něco zahrála, přeci jen by mohla chtít, ale ztratila jsem někde trubku.

„Proč já? Proč zrovna já jsem se neutopila? Proč já!“ řvu za ní a ona se konečně otočí: „Máš něco, co chci. Máš tón, který chci. Umíš hrát tak, jak to já neumím. Hraješ věci, které jsem už někde slyšela, jednou na jedné dlouhé vlně jsem tohle už slyšela a chci to umět zahrát znova, chci to, rozumíš!“ syčí výhruzně a její oči jsou oči hada, tenké škvíry nicoty pohlcují světlo.

„Ty mi to dáš, musíš mi to dát, proto jsem tě nenechala pomalu zhebnout na dně. Dáš mi za to svou hudbu. A jestli ne, tak...“

„Tak co?“

„Ále nic,“ šklebí se. „Já si беру vždycky to nejlepší od každého z vás. Každý něco umí nejlíp, a dokud mě máš co naučit, můžu počkat.“

Hledám. Hledám rodiče na jakési pláži v Thajsku. A mohlo by to být třeba ve Vietnamu nebo v Kambodži, nebo kdekoli, kde je moře teplé jako ohříváná bramboračka a pláže plné studeného písku, co chladí jako jíl na dně Moravy. Jsou to kulisy a já do nich narážím, jako by byly ze žuly a ne z kartonu vzpomínek, z trhanců reality, uplácené z křídel večerních cikád. Hledám a jsem pomatená, a dávno bych měla být studená a brka natažený, protože tohle všechno kolem mě klesá a stoupá s přílivem. Ta nevolnost, co mi obrací žaludek, ta prázdnota a nejrůznější pachy strachu, úzkost a po ní vztek. A po něm únava. Těkavá a bezhlesá. Svrbí mě po těle, a tak si sedám a tu únavu si škrábu do krve. Místo hlavy hliněný, bolavý střep. Pak vstanu. Vstanu jako ultramaratonec, co uběhl dvěstěpadesátý kilometr v poušti Gobi. A narážím na nahodilé márnice, namodralé paty trčící z černé umělé hmoty, na tváře, které neznám, na zčernalá víčka, která bych musela otevřít, abych se pod ně podívala a uviděla... Co vlastně? Dětství? To vlastně hledám, nebo ne? Bezpečí? Svět, který znám? Hledám tátu a mámu, ale možná nehledám až tak úplně je, i když bych měla hledat právě a jenom je. Jenže už teď jsou to stíny. A stíny tančí kolem. Tančí nad vodou, nad šedorůžovou vodou soumraku, ale jejich siluety se drží moc nízko a každý jejich pohyb se vpíjí do vln, a než je stačím zahlédnout, tak se mi ztratí ve věčném pohupování a vzteklém syčení moře.

Když se znova vynoří, tančí pomaleji, smutněji, jejich smutek mě kolébá a uspává. Volají na mě, mávají mi a chtějí, ať jdu blíž, ať jdu za nimi k vodě a spolu s ní, s tou černou čarodějnicí se mě snaží přesvědčit, že říše stínů je pro ně ta pravá. Jenže není, je to jen její další lež! Jak to, že to nechápou? Jak to, že to chápu jenom já? Musím je najít. Musím je přivést zpátky, protože tohle nejde. Tohle se prostě neděje. Prostě ne! Jenže jak je mám znova přivolat? Vzpomenout si. Myslet na ně. Vyhrabat si z hlavy každý detail. Pak třeba vystoupí z toho blátivého, rozbředlého polosvěta, co v něm teď přešlapují, a nevědí kam dál. Vzpomínky nejsou možná nejpříjemnější způsob, ale na druhou stranu i to nepochopení a nenávist jsou lepší než nic. Mají ostřejší kontury než štěstí. Vybavují se mi mnohem líp.

To dusno rostlo a rozprostíralo se mezi náma třema už pěkně dlouho. Nebyly to žádný dobrý časy poslední dejme tomu dva roky. Bažina, do které se dalo jenom bořit a zapadat hloub a hloub. Pořád se hádali a já jsem dělala, že to neslyším, protože mě to nezajímalo. Jejich problémy mě rušily, štvaly, vytáčely. Máminy nářky nad tím, že otec není věčně doma. Nikdy jsem ale neslyšela, že by si na něco stěžoval on, protože věčně nebyl doma. Řídil velkou firmu, prodával něco Rakušákům a Němcům. Možná ocel nebo potrubí, nebo co já vím, co to vlastně ten úspěšný obchodní příručí Západáků vlastně dělal. Nikdy mi to pořádně nedokázal vysvětlit. Ale jak chceš trumpetistce vysvětlit, jak se v Ostravě nebo v Brně prodává Rakušákovi potrubí za deset mega?

Máma se starala o dům a předtím asi i o mě, i když nejsem si tak jistá, protože většinu času se dívala na Dallas, kupovala časopisy Moje nejkrásnější zahrada a Gurmán, žehlila a žvanila se svou nejlepší kamarádkou v kavárně na náměstí. Kamarádka se jmenovala Nad'a. Říkala jsem jí teta Nad'a, i když to žádná teta nebyla a já ji nesnášela. Asi před měsícem, když si máma myslela, že nejsem doma, jsem zaslechla, jak se do telefonu Nadě svěruje: „Ti pubertáci jsou fakt děsní, úplně nemilosrdní. Karla mi třeba klidně řekne, že můj život nestojí za nic! Chápeš to? Kde se to v ní bere, taková krutost? Nic o životě neví, a dovoluje si ten můj posuzovat. Včera mi tvrdila, že jediný, co jsem kdy dokázala, bylo dobře se vdát. Prý jsem z toho ale stejně nešťastná, jenom si to nechci přiznat, no chápeš to?“

Víc už jsem ani poslouchat nemusela. Jo, jasně že jsem jí tohle všechno řekla, jenže už zapomněla, že to bylo v hádce a v sebeobraně. Navázela se do mě první! Nelíbilo se jí, že se moc nezajímám o kluky. To teda samozřejmě přímo neřekla, ale řekla něco jinýho a vlastně mnohem horšího. Řekla, že chodím divně oblečená, že se nestarám o to, jak vypadám, že bych se měla trochu učesat a že jiný holky utrácejí víc za hezký oblečení a občas se i namalujou. A prý mi klidně dá na nějaký hadry peníze a půjde je se mnou vybrat. Ještě tohle! Byla jsem vzteky bez sebe. Protože ona si v tom svém slepičím mozku polepeným stránkami z Mé nejkrásnější zahrady nedokáže představit pro holku větší

šťěstí než to, že se vdá za někoho, kdo jí pak postaví barák s bazénem, tak jako táta jí. Dál už její představivost prostě nesahá. Ona si vlastně ani nedokáže představit, že je nespokojená nebo nešťastná. Stačí, když si postěžuje kamarádce Nadě, trochu se jí uleví, odfoukne si a pak jde zehlit nebo se namočit do bazénu.

A další evergreen je to, že se s nikým nekamarádím. Lázaro se prý nepočítá, protože je to můj učitel. Málem se mě zeptala, jestli s ním nespím. Pro jistotu to ale naznačila. „Je to jen tvůj učitel, že jo, Karličko?“ Nikdy není schopná nic říct přímo. Bylo by mi mnohem milejší, kdyby se třeba zeptala: „A nespíš s tím Lázařem, že ne, Karličko?“ To ale nedokáže, jenom se roční v tom svém neustálém naznačování. A stejně by tím chtěla říct, že: „Bacha, Karličko, on ten Lázaro přeci jen, je to černocho, víš...“ Někdy mám pocit, že tohle jí na celé mé trubce a hraní vadí nejvíc, že mě do ní učí foukat chlápek, co nemá ten správný odstín pleti.

Ale to, že s nikým nekamarádím, je pravda. Jenže já nepotřebuju žádnou husu, jako je teta Naďa, abych se jí u zákusku se šlehačkou mohla vyplakat a vyplkat na rameni. Kromě toho v Malém Městě na Moravě nejsou holky, který by poznaly, že Madonna je pizda, co neumí zpívat, a že značkový hadry jsou úplně to samý jako v sekáči nebo u Vietnamců, akorát jim u toho nikdo nevymývá mozek blábolem o exkluzivitě. Poctivě jsem párkrát zkoušela se s někým kamarádit, protože máma do mě furt hustila, že asi nejsem normální, když s nikým nikam nechodím, ale vzdala jsem to. Možná zbytečně brzo. Jenže mě vyčerpávalo, že se s žádnou holkou, co byla aspoň trochu normální, nedalo bavit o knížkách ani o muzice. Hadry mě nezajímaly, dietu jsem nedržela, nejsem bulimička ani anorektička a s klukama jsem měla jiný zkušenosti než ony. Jasně že jsem už s jedním spala, ale byl to ponurej zážitek a vlastně ve mně nic nezanechal, kdežto ony o tomhle dokázaly mluvit celý dny a roky a rozebírat každé detail, každé úsměv nebo úšklebek těch kluků, kterým byly stejně šumák. Nebyla jsem schopná těm kachnám vysvětlit, že kluci jdou tak nějak mimo mě, protože by si myslely, že kecám, nebo že jsem lesba. Jenže já cítím, že kluky беру, že je беру tak moc, že mě buď zbožňují a lepí se na mě, nebo mě okázale

přehlížejí a myslí si, že mě tím zaujmou, ale nic mezi tím. A já? Já jsem občas zvědavá, to jo, byla jsem zvědavá, jaký to je, ale prostě se mi to nelíbilo a rozptylovalo mě, že ten kluk ze čtvrtáku pak pořád čekal před konzervatoří a chtěl chodit do hospody nebo na mejdany, nebo pořád žebрал, ať jdem zase k němu na privát. Pak to vzdal a mně to vlastně celý bylo tak nějak líto a zkoušela jsem na to zapomenout, ale ne na něj jako na můjho kluka, ale na to trapný ticho kolem. Ani nevím, proč se mi to s ním vlastně nelíbilo. Byl něžnej a hezkej je taky. Jenže vlastně ne že by se mi to nelíbilo, mě z toho pak jenom přepadl nesnesitelněj smutek. Prostě proto, že jsem moc dobře věděla, že tohle není láska. „Post coitum animal triste,“ řekla babička, když jsem se jí to pokoušela popsat. Ona jediná o tom ví a ona jediná se taky o mne v tomhle smyslu zajímá, dává mi neocenitelný rady, jakože v sexu je dovolený všechno, co je příjemný, a na prvním místě je antikoncepce, a že lepší než prášky je obyčejná guma, nebo když je kluk zkušeněj, tak přerušování. Kdyby guma praskla, tak by mi babi dala postinor z lékárny. Takže kamarádky fakt nemám a o sexu si nejvíc pokecám s babičkou.

Korunu tomu ale máma vždycky nasadila tím, že se mě zase tak jako vypočítavě, opatrně zeptala, jestli náhodou moc nečtu... Odpověděla jsem, že náhodou čtu spíš málo, protože ještě radši než čtení cvičím na trubku, a to zabere takových šest až osm hodin denně. „To já bych asi nemohla,“ řekne mi na to s tím svým tupým úsměvem. Podle mě by taková prostinká duše s maturitou z ekonomky měla povinně číst deset hodin denně. Jenže kdoví, jestli by jí to k něčemu bylo. Sama nic pořádně nedělá, ale mě nastrkala do milionu kroužků, ze kterých nakonec před keramikou, dramatikem a tenisem na celé čáře zvítězila liduška s hudební přípravkou. A pak už pro mě byla jenom trubka. Její poklidná, protáhlá a baňatá přítomnost. Mohla jsem do ní ječet, co jsem chtěla, mohla jsem ty paralelní světy našich vdechovat do tenkého kovu a lesklých cuplíků, a tak na ně zapomenout, vytěsnit je, totálně vyrušit. Trubka se mámě samozřejmě nelíbila, připadalo jí, že trubka přece není pro holčičky. Chtěla, abych chodila na klavír, že prý je to mnohem,

mnohem romantičtější. Jenže já jsem nechtěla být romantická, chtěla jsem vši silou foukat a řvát do své nové parádní trumpetky.

Nejvíc času jsem stejně trávila u bábiniky v lékárně a ta na mě vždycky měla náladu. Babička Jiřina. Babička lékárnice. Voněla po mastech, čajích, kosmetice z Mrtvého moře a vodila mě do knihovny. Vždycky mě nechala v dětském oddělení a sama si šla vypůjčit tolik románů, že se jí ani nevlezly do sítovky. Pak je všechny přečetla, nebo spíš snědla, protože mi vždycky připadalo, že když babička čte, jako by chroupala kus mrkve, div se nad stránkama neolizovala. Četla i v lékárně, když zrovna nešel žádný zákazník, posadila se bokem do malého koženého křesílka za pultem, hodila si nohy na ošoupané opěradlo a blaženě se pustila do nějakého románu nebo počítačové příručky, nebo si jen tak listovala herbářema. Chodily jsme spolu do knihovny každé pondělí odpoledne a babi se mě vždycky vyptávala, proč jsem si vypůjčila to nebo ono, a když jsme pak knížky vracely, vyptávala se pro změnu, která se mi líbila nejvíc a proč. Nikdy jí nevadilo, že se moc nečešu nebo že nemám kamarádky. Možná byla ráda, že tak trávím víc času s ní. Měla jsem babičku radši než naše? Stoprocentně jo. Naši byli ufoní. Žili ve svém ufonském a chladným vesmíru plným vydělávání prachů, držení maloměstský fazony a naznačování. Stejně je ale hledám. Je to totiž správně. Sama tomu moc nerozumím. Vážně jsem tak krutá, jak do telefonu říkala máma Nadě? V poslední době jsem k nim cítila jediné vztek, lásku skoro nikdy. Nechtěla jsem se jim v ničem podobat, chtěla jsem mít všechno jinak než oni. A byla jsem rozhodnutá, že jak udělám maturitu, hezky si sbalím svoje saky paky a trubku a budu hrát po barech nebo na ulici, vykašlu se na ně a na ty jejich usmolený starosti o žrádlo, hadry, barák a orientaci na výkon. Je tohle krutost? Nebo jenom pud sebezáchovy?

Do Thajska jsem s nima jela, protože do mě babi Jiřina pořád hustila, že to tátovi, jejímu nejmilejšímu milánkovi, udělá radost, a já zase chtěla udělat radost jí. S mámou jsme se hádaly před cestou – nechápala, že mám jenom jeden malý batoh a v něm tři trička a dvoje kraťasy, během cesty – nechápala, že si nechci nic koupit v duty free, a stěžovala si, že si s ní dost nepovídám, a já měla pocit, že by stejně byla nejradši, kdyby

místo mě jela ta její Nad'a. A když jsme konečně dorazili, pro změnu jsme se hádaly v hotelu.

Táta z nás byl asi dost vyděšenější, protože když není moc doma, tak nás nemá napozorovaný. V jednu chvíli jsem viděla, jak se na nás znechuceně dívá, a měla jsem pocit, že dost lituje toho, že má nějakou rodinu.

Jenže teď je hledám a lákám zpátky ze světa stínů, z jejího světa lži se samozřejmostí malého dítěte, se samozřejmostí mého nelogického mozku, co si vždycky nakonec dělá, co chce. S přirozeným instinktem zvířátka, co se zaběhlo na ulici a zoufale nemůže najít cestu zpátky. Babička by mi asi řekla: „Máma je máma, Karličko, to se nedá nic dělat. A máš ji ráda, i když si myslíš, že ne. To se poddá, Karličko, to všechno je život.“ No, popravdě řečeno tyhle bábinčiny fráze jsem zrovna moc nemusela, ale najednou jsou pravdivé. Snažím si je znova a znova co nej přesněji vybavit. Mámu, jak stojí nerozhodně na zahradě a neví, jestli má tulipány zahrabat do země prvního září, nebo až třeba desátého, jak radí časopis. Odfukuje si načančanou ofinu z čela, nalakovaný nehty dobře schovaný v pracovních rukavicích, a vypadá na tom záhonku opuštěně. Táta je zase kdovíkde. Možná na jednání, možná v nějakém motelu s kolegyní Hankou, co na ni máma žárlí, ale nemůže nic dělat, protože Hanka je nejlepší firemní analytička a i díky ní se máme tak dobře. Táta je pro mě mnohem čitelnější. Není v něm žádná nerozhodnost. Kdybych ho měla zahrát jako tón, byl by čistej a ostrej. Táta se nikdy o porozumění mezi náma ani nesnažil. Byla jsem jen další podivná věc v jeho životě, se kterou si nevěděl moc rady. Příručky time managementu o vztahu s pubertální, muzikální dcerou nic neradily, a tak se tím přestal zabývat. Vyškrtl mě ze svého seznamu úkolů, protože jsem nepřinášela žádný efekt. Živil mě a šatil, možná proto, že se to tak v Malém Městě na Moravě sluší a patří. Možná taky kvůli babičce, aby jí udělal radost, protože babička, ta pro něho byla něco jako modlitební knížka. Vzáyval ji, uctíval a vždycky dal na její rady.

Sáhnu hloub a musím si přiznat, že jsem tátu vlastně obdivovala. Dokonce i to, jak mluvil. Babička s dědou přišli do Malého Města na

Moravě odněkud z Čech, protože děda tady dostal práci. Děda i táta mluvili jak pražští Pepíci a nikdy se toho nezbavili, i když všude kolem jsou samá hanácká pole a přízvuk a koncovky rozkydnuté doširoka jak přezrálé tvarůžky. Já mám svoje zpívání asi po nich a pečlivě si ho tady celé Hané natruc pěstuju. Babi Jiřina ale tvrdí, že mluvím jak pomate-nec, občas moravsky a občas, hlavně když jsem s ní nebo s tátou, do toho stříhám pražský koncovky. Ona sama si pečlivě dávala pozor na každé nespisovné ý, protože tvrdila, že v lékárně se to nehodí. Když ale mluvila s dědou, říkala třeba „tejden“ nebo „slípy“. A tátovi, když se jí nelíbilo to dusno u nás doma, dost často říkala: „Mejlíš se, Karlíčku, to se teda mejlíš.“ Na tátovi jsem hlavně obdivovala, jak občas dokázal být ostrej. Možná že tohle mám taky trochu po něm, i když máma tomu říká krutost. Navíc táta prostě nic, co považoval za ztracený, neřešil, i když tohle dost bolí, protože až příliš často se to týkalo mě.

V téhle jasné a přehledné vzpomínce má na sobě květované šortky, maže se krémem a jeho pleť je stejně pihovatá a háklivá na slunce jako ta moje. Je to podsaditý pořizek a moc na sebe nedbá. Koupil si sice ten nejdražší rotoped, ale stojí u něj v pracovně a obrůstá pavu-činama. Táta brouzdá vodou u břehu ve slunečních brýlích, na hlavě obludný slamák, který si kdysi přivezl z Cancúnu, a v ruce další pří-ručku – Šest způsobů, jak se stát nejbohatším člověkem na planetě. Nebo ve vesmíru?

Nikdo mi neřekl, že do lásky k rodičům se často přimotá čirá nenávist, že je to Molotovův koktejl a že ho teď držím v ruce. Je ale navlhlej a už nikdy nevybuchne, protože ta černá svině už nám to možná nedovolí.

Můj vztek na ni se rozvaluje po pláži, teď je asi tak stejně mohutnej jako její soliton, nemůžu ho zadržet. Běžím po pálivým písku, mávám rukama a řvu na ni, řvu až do ochraptění, někdo mě chytá za ruce, někdo na mě mluví, ale já se vztekám dál, kopu nohama, odstrkiju ty chlácholi-vý ruce a běžím. Protože jsem si jistá, že čím víc mám v sobě vzteku, tím víc z našich přestanou být stíny, tím dřív je najdu, a já je musím najít! Jinak se nemůžu vrátit domů, jinak tady na té pitomé pláži přijdu o všechno, co mám, tak jak už jsem přišla o trubku. Něco ve mně, něco, co

určitě patří té černé přemoudřelé siluetě, mi pořád vysvětluje, že jsem přežila a že to stačí. Ale nechci se s tím smířit, protože to přece kurva nejde, abych tady přežila jenom já, a naši ne. Ať je mám ráda nebo nemám, ať mě štvou nebo ne. Prostě se bez nich nevrátím a hotovo.

„Cháchá,“ slyším za sebou. „Nenávidělas je. Prohnílé myšlenky naší malé děvenky. Šedé myšky výčitek, zlé vzpomínání. Špatné spaní, špatné usínání. Proto je hledáš, miláčku, protože se chceš zbavit vzpomínky na vlastní nenávist, protože si chceš ulevit, protože máš černé svědomí. Proto je hledáš... Protože ty je vůbec, ale ani trochu nechceš najít, ty se chceš jenom zbavit výčitek. Ha! A proto je nenajdeš! Tak je to!“ řekla. Máchla pádlem. Nasadila si tátovy sluneční brýle. Na chvíli se zamyslela a pak vzala do ruky těžký ohon a začala ho rozvazovat. Vlasy jí vlály za zády, když nabrala rychlost a sjížděla další a další vlny za obzorem. Její stín mi padl na tvář, zhasla svíčka, nějaký vodní pták si povzdechl, nad mořem letěly labutě. Ne, nemohly to být labutě. Labutě nelítají nad teplým mořem. Ted' přece svýma černýma blánama dělají stopy na zamrzlé Moravě. „Tož to ja, určitě tam só,“ šeptá máma nesnesitelnou hanáčtinou odněkud zpoza písečného přesypání. Další vlna, měkký svistot širokého prkna, její rozpuštěné vlasy černé jako blues. A je to moje blues, blues, který jsem hrála v té zátoce. Ukradla mi ho! Už ho má. Jediný, co můžu udělat, je zacpat si pevně rukama obě uši.

Další bouda a v ní pytle. Nenechají mě na nic sáhnout, odhání mě jako toulavou fenu, křičí na mě něco v té jejich hatmatilce. Když je neposlouchám a dávám si ruce na uši, říkají pak anglicky, že mám jít jinam, že tady je to zakázané, že může za chvíli propuknout nákaza. Opakuji slova jako tyfus, cholera. Nebo mor? Ale je mi to jedno. Obcháším kolem, počkám, pak se přikrčím a zezadu otevřu dveře do boudy zajištěné zrezavělou západkou. Zastaví mě pach slané vody a zkažených mořských živočichů, tekuté vedro a smutek rozkládajících se tkání. A u černých pytlů sedí na bobku snědý kudrnatý chlap. Teda spíš potetovaná hora svalů. Taky nadzdvihuje igelity a dívá se na mrtvé tváře. Zkoumá je, jako by to byl patolog, nebo jim třeba chce vytrhnout zlaté zuby?

Odhrne kus pytle svýma čokoládovýma prackama a zkoumá mrtvolu mladé ženy. Upravuje jí ruce do nepřirozené polohy a zkušeně mrtvole odhazuje vlasy z čela. Nemá rukavice, nijak se nechrání před ničím. Obcuje s mrtvolou a je v tom jakási tichá obscénnost, ale zároveň nikoho nevnímá, je naprosto fascinovaný, nic jiného ho nezajímá. Obchází svůj mrtvolný výtvar kolem dokola. Ještě jednou důkladněji odhrne celý pytel, pak poodstoupí, znova všechno zkontroluje, vytáhne z batohu velký foťák a fotí. Nějaká šmírácká hyena. Další pisálek, co pak za fotky vytríská cestu do další hrůzy, někam do Afghánistánu nebo do Iráku. Chybí mu jenom maskáče a kulomet. Obejde mě hnus. A pak strach. Jako nějaký mrazivý závan něčeho, co jsem nikdy nechtěla podrobně zkoumat. Chlápek, teda spíš asi kluk, se na mě zazubí a svaly na něm zahrajou jak v nějaké kulturistické zvonkohře. Ušklíbnu se. „Ty vypadáš!“ řekne mi... španělsky! To mě rozhodí a potěší zároveň, jako bych se v tom mrtvolném puchu zhluboka nadechla lázarovským hlubokým nádechem, jógovým plným dechem. Mám chuť vypustit vzduch do mé staré trubky, co se teď povaluje a rezaví na mořském dně a oždibávají ji malé rybky. Možná se prohánějí vevnitř a pozorují, jak se v náustku začíná ukládat vrstva první rzi.

„Proč ty chudáky fotíš?“ zeptám se ho a snažím se, aby to znělo dostatečně zhnuseně.

„Protože je to můj džob,“ vysvětluje. Neurazil se, pořád má usazený v obličejí obra s indiánskými rysy a rozpláclym nosem stejný bohorovný úsměv.

„Odkud jsi?“ ptá se.

„Z Česka,“ hlesnu.

„To je Evropa, co? Bylas tady na vánoční dovolené, že jo?“ trefuje se. „Napapaná slečinka napakovanejch rodičů,“ podotkne a z jeho tónu je jasné, že mu slečinek napakovanejch rodičů není ani trochu líto.

„Jo, a ty jsi odkud?“ ptám se a vlastně mě to nezajímá, protože mě zdržuje, už jsem dávno mohla být v další boudě a mohla jsem mít prohlédnuté všechny pytle, co jich tady je. Nikdo se teď do boudy nedívá, všichni se o něčem dohadují venku.

„Ted' sem nikdo nepřijde, mám povolení, teda zaplatil jsem hodně velký prachy, aby mě nechali chvilku fotit.“

„Aha. Tak jo,“ kývnu a najednou jsem strašně unavená, není si kam sednout, na zemi jsou jenom pytle, je strašné vedro a pod nohama mi hníjí velké kulaté listy, které vypadají jako ohnivé koláče s černým posýpátkem.

„Dělám pro jedny mexický bulvární noviny. Fotím hlavně tohle. Vraždy, bouračky, záplavy, zemětřesení, cyklony, hurikány, přestřelky mafiánů a to, co pak po nich zbyde..., je to prostě můj džob,“ vykládá a celý se u toho tetelí blahem. Nic neříkám.

„A ty? Co tady hledáš, někoho tvýho... mámu, nebo tátu?“ „Mámu i tátu,“ hlesnu, a jak to dořeknu, pozvracím se v rohu boudy. Nic jsem nejedla, tak to jsou jen vodnaté žluté sliny a chutnají hořce. Kluk bleskově přiskočí a podává mi plastovou láhev s vodou.

„Dej si loka, vypadáš příšerně, fakt! Možná máš choleru, to je z té vody, co se v ní lidi ráchaj s nebožtíkama,“ kroutí přemoudřele svou střapatou hlavou s kudrlinkami – stojí mu v pozoru na hlavě jako mikrofon, ale dál už mi nepomáhá a vydá se zase fotit mrtvolu.

„Promiň, ale musím tu fachu dodělat, už mě to stálo moc peněz, pak se třeba půjdem někam najíst, ne? Já jsem Pedro a ty?“

„Karla,“ řeknu.

Všechn vztek a odhodlání ze mě unikají jak z malé papírové panenky. Najednou je ten kudrnatý gerilový voják s drahým foťákem, co v jeho pazourách vypadá jako bakelitová srandička na klíček, jediná bytost, které věřím. Možná to dělá ta jeho muskulatura, ale možná ho poslala taky ona, ta černá s kostí, aby na mě vymámila další tóny. Co já vím? Třeba na sebe může brát podobu jiných lidí, vstupovat do nich, připomínat se skrze ně, občas na mě zapískat, mrknout opuchlým černým víčkem? Pomalu se sesouvám na podlahu boudy a začnu se propadat, tón za tónem, do teplého, houpavého snu. Zdá se mi o mé trubce, volá mě zoufale ze dna oceánu, zapáchnutá do písečného dna. Pedro mě ale

vzbudí, zatřese mi ramenem, div mi ho nevykloubí, a balí si fotografická fidlátka.

„Pak se můžeš kouknout na fotky, stáhnu to do kompu a třeba tam budou vaši, teda ne že bych si přál, aby tam byli, to zase ne, promiň...“, dodá, ale je jasné, že nějaké impertinence ho moc nebolí, a rázuje si to po pláži k malému, narychlo stlučenému baru, kde se prodává odporně sladká místní limonáda a ještě horší zteplalé pivo Singha.

Táhnu se pomalu za ním a všechno mi připadá o pár okamžiků pomalejší, než by mělo, jako bych se na kluka rázujícího přede mnou dívala na starém videu, které se seká při každém filmu. Z písku už je zase bílé soví peří, jemně poletuje po pláži, ta ale byla přece šedivá a lepavá, plná dodělávajících ryb a chobotnic, do klubek zapletených chapadel... Ted' mám pocit, že z té běloby dostanu sněžnou slepotu. Klátivá a zároveň mohutná postava s foťáky naházenými do odrbané džínové brašny přes rameno se mi ztrácí. Místo toho zaslechnu falešné pištění duté kosti. Cítím její nervozitu, z čeho asi? Možná jí unikám, možná právě tenhle kluk je skutečný, ne ona. Možná že když si s ním dám pár loků piva a rozhodně do sebe hodím pálivou polívku z klíčků a rýžových nudlí, tak... tak najdu trubku a s ní naše a pojedu domů. A už nikdy sem nepřijedu. K žádnému moři, na žádnou pláž, na žádnéj ostrov, ani možná do žádný podělaný cizí země už mě nikdo nikdy nedostane. Budu sedět doma na zadku a hrát. Nebudu dělat nic jinýho, dokud se neuhraju k smrti. Zase jsem se rozhodla, rozhoduju se pro to znovu a znovu, a pak uslyším Pedra, jak haleká přes celou pláž a jeho táhlé povykování rozhýbá soví peří kolem mě. Šlapu po té měkkosti, která přede mnou ustupuje. Postavím se na nohy, rozhrnu peří rukama a slyším: „No to je dost, už jsem si myslel, že zase blinkáš. Tady na pláži by to bylo blbý, to by tě mohl vyčmucht nějakej dobrovolník a strčit do polního lazaretu, co tady za rohem udělali, a to by sis se mnou nemohla dát pívko. Rozhodně je lepší než to naše mexický. Ty seš z Česka, takže Budweiser, že jo?“

Žvatlá jako nějaká šikovná opička, co se naučila v cirkusu mluvit a dělat veselá saltíčka. Je mi z jeho řeči zase na omdlení, ale raději si to rozmyslím a napiju se piva, které mi koupil.

„Nemám peníze,“ oznámím mu.

„No, jestli máš jenom ty plavky a tričko, to ti toho moc nezůstalo, ale neboj, já tě založím, pak mi to pošleš na účet, nebo nemusíš, to je dobrý, člověče, no dyť se na sebe podívej, taky by sis dala nejmíň padesát doláčů, to se tady teď platí za jednu mrtvolu, víš...“,“ poučí mě a má pocit, že je nejvtipnější mexický kulturista v Thajsku.

„Jak za mrtvolu?“ nechápu.

„No, teď sem jezdí místo na dovolenou příbuzný nezvěstných turistů hledat, co zbylo, a místní podnikavci jim prodávají falešný mrtvoly, co šlohlí z márnice, a tvrdí, že jsou to ostatky těch, co hledají, comprendes?“ Jo, tomu rozumím.

Takže bych mohla zaplatit padesát dolarů a někdo by mi řekl, že tohle jsou naši, a já bych je našla. Taky možnost. Jenže to takhle nechci a ani nemám padesát dolarů, i když vím, že Pedro by mi klidně ty peníze dal. Zním tyhle týpky.

„Hele, dem na hotel?“ řekne a vyrazí mi dech.

„Na hotel?“ hlesnu. „Na jakéj hotel, tady jsou všechny hotely na dně, doslova.“

„Ále né, všechny ne, ten můj je dál ve vnitrozemí, nejsem padlej na hlavu, neboj, ale musím ještě někde splášit pár dobrovolníků a vyptat se jich na nějaký věci. Možná budu muset mluvit se starostou týchle vesnice a taky by se mi hodil nějaký organizátor humanitární pomoci a ta malá holka z Anglie, co varovala celou pláž, protože podle toho, jak voda rychle ustupovala a jak byla zpěněná, ta žába chytrá poznala, že je to tsunami. Zachránila nejmíň sto lidí, prima holka...“ Co to zase žvaní, nechápe Karla.

„Já dělám těch džobů víc. Tohle bude repka, repice jako kráva, pro seriózní mexický noviny! Bulvár mi ale platí cestu, články napíšu dva, ta normální reportáž mi dá stokrát tolik práce a je za ni prd, ale nikdo

v deníku by mi nedal na tuhle cestu ani floka, to všechno cvakaj hyeny, tak to prostě je, no,“ dělá mi přednášku o tržním hospodářství angažované žurnalistiky a hrabe se ve své umolousané roztřepeně brašně. Mlčím, protože jeho džoby jsou mi jedno, stejně jako je mi jedno, jestli s ním jdu na hotel, nebo ne.

„Počkáš tady na mě? Nebo jdeš ještě hledat?“ Nevím. Chce se mi znova zvracet, ale znova se přemůžu. Třeba má pravdu, třeba by mě pak někdo násilím a pro moje dobro odvedl do nějaké polní nemocnice a přinutil k návratu, protože mám choleru. Ale já vím, že žádnou nemám. Ani mor ne. Stejně jako vím, že najdu naše a dostanu zpátky svůj tón a svou trubku od té černé siluety, co se pochechtává v dálce a sjíždí tentokrát podmořskou vlnu, která někde tam pod zelenomodrou hladinou řádí dál.

„Počkám na tebe tady,“ řeknu a posadím se na rozviklanou lavici potaženou vrstvou mořské soli a nějakého nazelenalého slizu.

„Tak jo, dej si ještě polívku, je to na mě,“ potěšeně se zašklebí a mizí po pláži.

Hypnóza a DNA

Malé Město na Moravě, 27. prosince 2004

„Desetitisíce pohřešovaných budou přesunuti do bilance mrtvých.“

„Slyšel jste to, pane Lázaro? To se snad dokonce rýmuje. Ne úplně, ale skoro...“ nevěřícně zírala na blikající televizi, u níž oba společně, téměř nehybně, fascinovaní zprávami o tsunami, seděli. Sezení a fascinaci ale přerušila policie. Přišli za paní Jiřinou, aby jí z dutiny ústní odebrali sliny pro vzorky DNA. Ty prý pak pošlou do Thajska.

„Je to kvůli přesunutí do bilance mrtvých?“ zeptala se muže od policie stará paní poučená televizí.

„Prosím?“

„No nic, to já jen, že to bylo v televizi, víte...“

„My ještě nevíme NIC a tohle je prostě, abychom se mohli dozvědět víc,“ pronesl muž od policie.

„Zase se to skoro rýmuje,“ podotkla paní Jiřina a nechala si zasunout vatičku na špejli do úst.

„A kdy budete vědět NĚCO?“ zeptala se ještě.

„Spolehněte se, dáme vám určitě co nejdřív vědět,“ strčil policista odebraný vzorek do malé lahvičky a zašpuntoval uzávěr. Pak se rozloučil, teď už jakoby pokorně, rozhozený podivnou rozjívěností staré paní a přítomností Láзара Mila, kterého neznal, protože sám pocházel z Prahy.

„Nezlobte se, ale mohl byste nám to celé nějak blíž vysvětlit, to s těmi vzorky?“ vložil se policistovi do odchodu Lázaro. Ten si ho zkoumavě prohlížel. Nevěděl, co si má myslet o velkém, rozložitém mulatovi mluvícím plynně česky a stojícím vedle droboučké staré paní jako její bodyguard.

„No, thajské úřady začaly exhumovat stovky už pochovaných obětí,“ váhavě vysvětloval policista. Poslouchal ho ale jenom Lázaro, protože

paní Jiřina ho poslouchat nechtěla, a tak si vrazila dva pomyslné oranžové špunty do uší. Takové občas prodávala v lékárně. Policista pokračoval.

„Thajci se k tomu odhodlali, tedy k té exhumaci, když zjistili, že v některých, tedy ehm, asi v mnohých případech byla identifikace mrtvých chybná. Prostě zkrátka Thajci nevědí, koho vlastně pohřbívali. Mají tam prý dva tisíce sto neidentifikovatelných těl.“ Policista sáhl do levé kapsy a vytáhl malý zmuchlaný papírek. Tahák, na němž měl napsány propiskou přesné údaje. Pak pokračoval: „Tři tisíce lidí se stále ještě pohřešují. No ale předpokládáme, že exhumací se mohou objevit i těla cizinců, tedy i Čechů, o kterých nemáme žádné zprávy, víte?“

Paní Jiřina pokyvovala hlavou a v duchu si svoje pomyslné oranžové špunty zarážela čím dál hloub. Nechtěla to slyšet, stačila jí televizní hypnóza. Stačilo jí, že někdo něco dělá, odebírá jí sliny na vzorky DNA, pátrá, sestavuje televizní zpravodajství. Další morbidní detaily ji nezajímaly. Nemohla by je snést. Lázaro ale poslouchal pozorně.

„A kolik těch těl bude asi exhumováno, nevíte?“ zeptal se policisty. Zaskočil ho, tohle už na taháku neměl.

„Asi tak... stovky,“ zamručel našťvaně. „Přesně nám tohle neoznámili. V prvních hodinách bylo tolik mrtvých, že pro ně nebylo místo v márniciích, no a tak prý pohřbili každého, kdo alespoň trochu vypadal jako Thajec. Což samozřejmě může znamenat, že se občas spletli a pohřbili nějakého cizince, aniž by zkoumali, o koho jde. Proto jsme paní Klimentovou a ostatní rodiny museli požádat o ty vzorky DNA.“

Lázaro souhlasně nakrčil čelo a kývl hlavou. Paní Jiřina si vytáhla špunty z uší, hodila je našťvaně na zem a ještě je v duchu kopla pod skříň. Pak policistu vyprovodila mlčky ke dveřím, trochu do něj dokonce strčila a s uraženým bouchnutím za ním dveře zaklapla. Věděla, že ten muž za nic nemůže, nezpůsobil ani tsunami, ani nevymyslel exhumace, ale stejně měla pocit, že ho měla hned ve dveřích pěkně nakopnout.

Sedli si pak s Lázařem znova na pohovku, usrkávali zamyšleně kávu a čaj a sledovali, jakoby nepřetržitě užaslí proudem informací, zpravodajské programy. Ani Lázaro, ani paní Klimentová by dnes nedokázali

říct, jak dlouho se vlastně na televizi dívali. Bylo to, jako by na téžavé obrázky hleděli několik století. Propadli se do blikající jámy a nemohli z ní vylézt ven, dokud všechny odrazy světa neshlédnou.

Oči je ale nebolely, ani těla, nic je nebolelo, ani jeden sval nebyl strnulý. Upadli do hypnózy, protože věřili, že v televizi uvidí něco, co by je mohlo vysvobodit ze zakletí, vytáhnout z jámy, v níž sedí. Uvidí Karlu bloumat po pláži. Jeden velký záběr přes obrazovku a na něm rozesmátá rodina Klimentova, zachráněná, objímající se, šťastná, uniklá všemu zlému. Každý moment společného sezení se rozplýval a mihotal pokojem se zeleným, lehce prošoupaným kobercem. Obrovský filodendron v koutě přikyvoval a televizní naděje si sedala na vůni naleštěného nábytku. Švédská pohovka nesouhlasně praskala. Mladým, pohledným televizním hlasatelům se střídaly na krcích s poskakujícími ohryzky kravaty. Na každé stanici, které paní Klimentová systematicky přepínala, zářila jiná. V každém zpravodajském pořadu slyšeli jiný objektivní tón, jiný odstín profesionální nudy.

„Zemětřesení a následné vlny tsunami postihly jihovýchod Asie 26. prosince. Po dnešním upřesnění bilance je jasné, že se tato tragédie zařadila na čtvrté místo v žebříčku nejhorších katastrof od roku 1900. Horší byly již jen záplavy na Žluté řece v Číně s 870 000 mrtvými v roce 1938, následky cyklonu v Bangladéši s 300 000 obětmi v roce 1970 a zemětřesení opět v Číně s 242 000 zemřelými v roce 1976.“

Občas se stará paní rozčílila: „Žebříček nejhorších katastrof! To je jako v nějaké hitparádě! To by mě zajímalo, proč nás tak houpou! Proboha, jak mohli v roce 1938 v Číně na Žluté řece asi tak spočítat, kolik bylo obětí, to bych chtěla vidět, jak to počítali... ti Číňani... v roce 1938...“ mumlala si pro sebe. „To bych teda chtěla vidět, vy ne!“ obrátila se na Lázara. Vtom zazvonil zvonek. Jako nějaký psychiatr jim nekompromisně odpočítal konec hypnotického transu. Paní Klimentová šla otevřít, Lázaro zatím v kuchyni, kde se už vyznal, postavil na kávu. Pro paní Jiřinu silnou s kapkou mléka, pro sebe bez mléka s medem. Pak si z nervozity hodil do pusy jeden bonbon Halls a úlevou vydechl, jako by šlukoval cigaretu.

Do pokoje vešel stejný policista, který odebíral staré paní sliny na vzorky DNA. Tvářil se ještě zkroušeněji, než když odcházel. Paní Jiřina si ho pohrdavě měřila. Posel špatných zpráv. To věděla určitě. Vadilo jí ale, že ty zprávy přináší takovým nanicovatým úřednickým způsobem. V duchu zaklela a pak se vrátila k Lázarovi na pohovku. Zlostně sevřela kolena k sobě. Úředník stál nad nimi jako boží umučení a vysvětloval. Hrála mu k tomu televize, kterou se nikdo nenamáhal ztlumit.

„Víte, paní Klimentová, nemáme nic nového.“ (Jen další opruz, pomyslel si Lázar a nemýlil se.) „Úplně jsem zapomněl, že Thajci nejprve požadují vyplnění pětistránkového formuláře od každého příslušníka rodiny pohřešovaných. Pak teprve můžeme odeslat vzorky DNA.“

Paní Jiřina se hystericky rozesmála. Lázar si policistu nechápavě prohlížel. Ten nepravidelně přenášel váhu z jedné nohy na druhou a vypadal jako lidská houpačka, která se před několika lety pokazila, ale když zafouká silný vítr, občas se ještě houpe. Paní Jiřina se přestala smát, nasadila si svoje brýle a pročetla si velmi pečlivě pětistránkový formulář.

Lázar zatím přinesl z kuchyně kávu a nabídl šálek i policistovi. Ten se přestal kývat a rozpačitě si sedl na krajíček židle u stolu. Jiřina Klimentová vyplnila formulář, aniž by tušila, proč thajské úřady zajímá, kdy a kde se narodil její manžel, dědeček a odkud pocházela zavazadla, která si její nezvěstní příbuzní s sebou vezli do Thajska, a taky podepsala prohlášení, že její rodina se nezabývá ani pašováním, ani držením omamných látek. (Doufala, že si thajské úřady nebudou zjišťovat, jak moc opiátů a morfia má na skladě v lékárně.) Všechno pečlivě sepsala, a co nevěděla, to si vymyslela. Policista srkal horkou kávu a Lázar si v duchu přehrával skladbu, kterou chtěl zadat Karle k nastudování, až se z Thajska vrátí domů.

„Cestoval jste v životě hodně, pane Lázar?“ zeptala se Jiřina, když se policista konečně odporoučel. Jako by se odhodlala ho o něco poprosit a nevěděla, jak přesně začít, tak začala takhle.

„Asi jo, jak se to vezme. Asi jsem toho nacestoval hodně, ale rozhodně to nebylo cestování v takovém tom běžném smyslu. Jezdil jsem s kapelou. Prostě jsem jenom hrál na různých místech. Ani pořádně

nevím, kde všude jsem byl, pro mě to tenkrát byla hlavně práce v nočních klubech, přes den jsme spali. Teda vyspávali opici. Všechna ta kliše o muzikantech jsou, paní Klimentová, čistá pravda," vysvětloval Lázaro.

„Jaká kliše?“ nechápala.

„No, takové to, že jsou muzikanti noční stvoření, že pijou, kouří, fetují, chodí za holkama a tak," znejistěl Lázaro.

„Aha, ale na to vy nevypadáte. Naopak, vypadáte jako seriózní člověk, seriózní... umělec," oponovala mu lékárnice. Lázaro už pro ni byl dokonale vklíněný do obrázku umělce z malého města. Rozhodně se nikdy nad ránem neválel po náměstí, ani nespál nahý v kašně, ani nechodil do bordelu ve Ztracené ulici. To by paní Klimentová určitě věděla.

„Co zbývá z cest?“ zeptal se řečnický sám sebe Lázaro. Nevěděl. Z jeho cest nezbyvaly pohlednicové obrázky v hlavě, žádné Eiffelovky, Louvry nebo Prada. Lázaro si vybavoval jenom pach ulic, kouř v sále nebo voňavky žen. Nejvíc si ale pamatoval hotelové pokoje. Dokázal by přesně popsat výhled z okna v Madridu v hotelu u dálnice, kde spali v roce 1966 s celou kapelou. Taky by dovedl přesně vylíčit úsměvy holek, které se pohupovaly v rytmu jejich skladeb, vlnění hudby v sále a to, jak se otírala o rozhoupané boky těch holek.

Pamatoval si přesuny mezi jednotlivými městy, různé křižovatky, na kterých stáli, benzinové pumpy a druhy čokolád, které na nich prodávali. Měl rád německá města a francouzské jazzové kluby a madridské bary. Tohle si z cest pamatoval. Nikdy nechodil po památkách, nesnášel muzea a neměl rád hrady a staré obrazy.

Zapomínání a popojíždění sem a tam. Návraty, letadla, autobusy, letiště, hudba a zase a znova hudba. Někdo by řekl, že to musela být nejlepší léta Lázarova života. Nebyla. Bylo to zapomínání a odklad. Zapomínání na peklo. Odumírání, nepovedená amputace. Z těch cest mu zbylo tohle. Dlouhá, trhaná bolest. Pomalé rvaní zubu a nevyzpytatelné výčitky svědomí. Svědomí, o němž věděl, že ho nikdy nevyčistí.

Pak potkal v Americe Jitku. Přišla v Cedar Rapids do jednoho malého klubu, kde hráli. Znuděná svými americkými příbuznými, které v osmašedesátém, když se na chvíli otevřely hranice, přijela navštívit. Pohupovala se v přední řadě holek, měla blondáté vlasy skoro do běla, kaštanové oči a široké slovanské boky. Bylo vidět, že poslouchá jazz, že jejich hudbě rozumí. Když se ze sálu trousili lidé, přišla za ním, aby mu řekla, jak moc se jí koncert líbil. Pozval ji na drink a ona mu vyprávěla o Československu. O zemi – Šípkové Růžence, která se po dvaceti letech probudila a konečně začala žít svoje jaro. Lázaro to vydržel poslouchat do rána a pak i další večer a celou noc. Jitka byla celá bílá, její vlasy na jeho hnědém, kubánském těle.

„Pojedu s tebou,“ řekl jí třetí den.

„Kam, kam pojedesh se mnou?“ vyhrkla překvapeně. Nikdy by ji nenapadlo, že by tenhle kubánský muzikant chtěl opustit Ameriku, nebo dokonce svou kapelu. A už vůbec ji nenapadlo, že by to mohlo být kvůli ní. Studentce psychologie z malého komunistického města. Nic o něm nevěděla. Jen to, že nelegálně odjel z Kuby. Proč? Nejspíš kvůli tomu, aby mohl hrát s touhle kapelou. „Nezeptáš se mě, jestli chci, abys jel se mnou?“ zeptala se.

„Ne, odjedu s tebou, ale odjedu s tebou sám za sebe. Nemusíš si mě brát ani nic takového...“ Jitka se zasmála jeho naivitě, ale v té době vlastně i ona věřila, že v Československu bude možné i to, aby tam žil Kubánek, který emigroval do Států. Říkala si, že to bude taková prověrka, jestli je její země skutečně na správné cestě, jestli se otevřela světu dokořán. Všechny tyhle pitomosti se jim oběma honily hlavou. Lázarovi ale úplně jinak než Jitce. Lázaro nepotřeboval prozkoušet novou československou demokracii, nedělalo mu starosti, jestli je socialismus s lidskou tváří dostatečně vlídný ke kubánským emigrantům. Bylo mu to jedno. Chtěl pryč z Ameriky. Chtěl někam strašně daleko. Toužil už nikdy nevidět nic, co by mu připomínalo Kubu. Kapela, cesty, Amerika, tohle všechno přestalo působit. Jeho tropické obrázky začaly pálit stejně intenzivně, jako když z Kuby utíkal. Potřeboval vyzkoušet nový lék. Šlehnout si co nejsilnější opium přímo do žíly. A to, jak o své zemi Jitka

mluvila, mu připadalo dokonalé. Říkala třeba: „U nás ale v zimě hodně sněží, někdy je i dvacet stupňů pod nulou. Vydržíš to?“ Jenom se slastně usmíval a představoval si, jak všechno kubánské zasypává těžký zmrzlý sníh. Ano, tohle si dokázal představit moc dobře.

„To víš, že to vydržím. A víš, co říkají Eskymáci? Že neexistuje zima, jenom špatně oblečený člověk,“ poučil ji svou mazlivou angličtinou.

„A taky se budeš muset naučit česky, u nás nikdo nemluví anglicky ani španělsky,“ varovala ho Jitka. V malém moravském městě uměla anglicky ona a jedna stará profesorka na ekonomické škole, ta tam ale učila ruštinu. A na angličtinu chodily všechny děti komunistických papalášů tajně k ní domů.

„Proč ne? Jazyky mě vždycky bavily,“ spokojeně se usmál a byl si jistý, že i nepravidelná česká slovesa, zběsilé deklinace a výjimky výjimek budou alespoň na čas působit jako anestetika. Svět nového jazyka byl lákavý a on byl výzkumník v oblasti zapomnění, a pokud má sám na sobě vyzkoušet nové, slibné a silné medikamenty, tak nezaváhá ani na chvíli.

Lázaro sebou trhnul. Pokojem se rozléhal řinčivý zvuk telefonu. Hnědobílý plastový přístroj nadsakoval na dřevěné skřínce. Paní Jiřina, která teď klimbala při puštění televizi, se namáhavě zvedla, našla pod pohovkou papuče a pokusila se co nejrychleji přesunout k telefonu. Lázaro ji předběhl, telefon posunul blíž a sluchátko jí podal. Opřela se jednou rukou o křeslo a přiložila si k uchu opatrně sluchátko, jako by bylo z broušeného skla.

„Klimentová, prosím,“ řekla komisně komusi na druhé straně. „Ano, rozumím, ano... a o mém synovi a snaše ještě nic nevíte? Aha... ano... dobře. Odmítla odebrání vzorků? No, ano, ona je..., občas je taková vzpurnější, víte. A jak se dostane domů? Ona nechce? Jak nechce? Ale... ano, to ano, to máte pravdu, ozvu se vám, jistě. Ano. Rozumím. Dobře, děkuju, že jste zavolali.“ Pak si vzala pečlivě ostrouhanou tužku a zapísala si na papírek s hlavičkou firmy vyrábějící léky proti srdeční arytmií nějaké číslo. Řekla ještě malátně „na shledanou“ a zavěsila.

„Stalo se něco?“ odvážil se zeptat Lázaro.

„Karla žije,“ vydechla tiše Jiřina. Lázarovi někde vzadu v hlavě praskla ostrá struna, která se mu už nějakou dobu zařezávala do všech nervů.

„To je dobře,“ zmohl se na konstatování, ale v duchu pozoroval, jak se zbytky struny rozpadají a on je zašlapává do vzácného koberce paní Jiřiny.

„Jenže o synovi a Monice, tedy snaše, nemají žádné zprávy. Vůbec žádné,“ hlesla ještě tišeji paní Jiřina. „Karla prý je tam na vlastní pěst hledá a odmítá se vrátit domů. Mám dojem, že ten úředník z ministerstva mi naznačoval, že se asi pomátla, nebo já nevím, znělo to divně,“ vysvětlovala nervózně a mechanicky, jako by odřikávala školní básničku. Dítě, které recituje u tabule verše mrtvého básníka, ale nemá ani ponětí o síle vášně nebo neodvolatelnosti smrti.

„Cože, jak je tam sama hledá?“ nechápal Lázaro.

„No tak. Prostě sama, já nevím, panebože... třeba se tam vážně pomínula,“ skoro na něj zakřičela Jiřina a podvědomě si sáhla na krk a stiskla stříbrnou madonku, kterou si kdysi koupila na pouti na Svatém Hostýně, a oddrmolila v duchu třikrát své úpěnlivé přání: „Ať všichni žijou, ať všichni žijou, ať všichni žijou.“ A pak madonku ještě pro jistotu třikrát políbila.

„To už je přece skoro dva dny,“ uvažoval nahlas Lázaro.

„No právě, co tam jí? A kde spí, vždyť se jí ještě něco stane,“ drmolila zase Jiřina školní básničku před tabulí, aniž by si dokázala představit, že Karle už se dávno něco stalo. Opět narážela na plastovou zeď prozatím pohodlného, ničím příliš nerušeného života početné lékárnice, jíž sice před několika lety zemřel o deset let starší manžel, ale všechno zatím plynulo v přirozeném řečišti všedních, předvídatelných a pochopitelných událostí. Po plastu zdi sklouzávaly nepochopené, zvrácené katastrofy kdesi na opačném konci světa jako leklé, smradlavé ryby, s nimiž paní Jiřina neměla a nechtěla mít nic společného.

Na chvíli se zkoumavě zadívala na svého kubánského hosta. Na toho důvěryhodného hudebníka, učitele své vnučky, na rozložitého mulata s hnědýma rukama a pečlivě zastřiženými nehty, pilníkem dotaženými do hezkého obloučku.

„Nemohl byste tam pro ni zajet?“ vyhrkla. A znělo to, jako by Lázarovi navrhovala, aby sednul na kolo a jel vyzvednout Karlu do zkušebny na konzervatoři, protože se tam zdržela dlouho a stydne jí polévka, kterou už ona musela dvakrát ohřívat.

„Ale já...“ vypravil ze sebe Lázarů.

„Máte teď přece vánoční prázdniny, nebo ne?“ řekla Jiřina, sedla si do křesla naproti pohovce a podívala se Lázarovi pevně do očí.

„To mám, ale nevím, kde bych vzal peníze na letenku,“ začal Lázarů doopravdy přemýšlet nad tím, že se vypraví do Thajska.

„To nebude problém, všechny výdaje vám zaplatím, mám úspory, jen tam proboha jed'te! Kdovíco tam Karla sama vyvádí, a vůbec kdovíco se tam teď děje. Třeba tam rabují a přepadávají turisty, co já vím, nebo tam propukne nějaké povstání...“ pouštěla teď svou fantazii živenou nepřetržitým sledováním televize na špacír. Její školní básnička dostávala horečnatý nádech. Začala si představovat, co se asi děje v tropických rájích, když se jimi převalí tsunami. A její představy jako vlny narážely na pobřeží unavené a k zbláznění podrážděné mysli.

„A kde vlastně přesně Karla je? Kde ji našli?“ zeptal se Lázarů.

„Mám zavolat na tohle číslo, tam nám to řeknou. Je to nějaká linka první pomoci Adry nebo Člověka v tísni, už si to přesně nepamatuju. Z Česka poletí speciální letadlo s humanitární pomocí a za dva dny se vrací zpátky. Nemůžou ji prý dopravit domů, protože to odmítá... a je plnoletá. Před měsícem jí bylo osmnáct,“ říkala paní Jiřina, točila u toho ořezaným hrotem tužky a dělala kolem onoho důležitého čísla velké, nervózní kruhy.

„Nejdřív to musím probrat s Jitkou,“ pronesl Lázarů, ale už věděl, že ať řekne Jitka cokoli, pro Karlu pojede.

„Jistě, proberte to s ní, určitě, proberte,“ odpověděla mu jako ozvěna Jiřina, která už ale myslela na něco jiného. Zahleděla se na obrazovku televize, kde teď dávali jakousi předsilvestrovskou zábavnou šou. Všichni sedí doma u televize a nudí se. Jsou otrávení, že končí Vánoce a do jara daleko, pomyslela si a zatoužila po tomhle typu nudy. Po téhle náladě, o níž věděla, že na ni už nikdy nepřijde, protože Vánoce bude

mít navždycky propojené pupeční šňůrou s pohyby ohromné vlny. A i v paní Jiřině se teď rozprostírala šedá pláž posetá zbytky malých dřevěných domků, zdechlinami zvířat a plastových pytlů, po níž klopýtá horkem její jediná vnučka. Dál myslet nemohla. Nemohla si představit přeplněné thajské márnice, kde nějaký úředník nějakého tropického ministerstva zkoumá vzorky jejího DNA a porovnává je se vzorky... mrtvol. Nerada se dívala na katastrofické filmy. Teď se v jednom ocitla. A ona má přece ráda vážnou hudbu, knížky, zahradní koncerty a telenovely. V těch dokáže vždycky tři díly dopředu odhadnout, kudy se bude odvíjet děj, a dívá se na ně hlavně proto, aby se přesvědčila, jestli hádala správně. Kudy teď asi povede příští díl těchto Vánoc?

„Zavoláte tam?“ ptala se naléhavě.

„Ano, jistě, to víte, že zavolám, jen se nejdřív stavím doma,“ znova jí připomněl Lázaro. Vstal z pohovky, oblékl si svůj kabát, vzal do ruky pouzdro s trubkou a vyrazil do bílého, zmrzlého dne. Bylo mu skoro veselo. Karla žije. Žijí i smutná blues, která ta talentovaná holka ještě složí, nebo právě nevědomky, ale určitě někde v podvědomí právě skládá na nějaké pláži v Thajsku.

Když doma Jitce vyprávěl o odběru slin paní Klimentové, o telefonátu z ministerstva zahraničí a rozpačitém policejním poslu špatných zpráv, poslouchala ho pozorně a údivem se jí rozšiřovaly modré oči. Pak řekla: „Ty přece v létě nechceš jezdit ani do Chorvatska. A teď si rovnou stříhneš Thajsko?“ Lázaro se zarazil. Věděl, že má pravdu. Od té doby, co se natrvalo usadil v Malém Městě na Moravě, kamkoli cestovat odmítal. Naposledy spolu byli před dvěma lety v Berlíně, a to jenom proto, že ho kolegové na konzervatoři přemluvili, aby hrál na benefičním koncertu v Kleisthausu, který pořádalo České centrum a spolek berlínských invalidů. Všechno bylo hrazené a Jitka toužila vidět berlínskou zeď. „Na co chceš vidět nějakou starou zeď?“ nechápal tehdy Lázaro.

„Je to přece symbol, ne? Symbol nové svobody, ty blbče!“ rozčilovala se Jitka. „Taky tvojí svobody! A nehraj na mě prostoduchýho, jo?“ dodala.

„Mojí??“ protáhl Lázaro. Věděl, že Jitka má i nemá pravdu. Teď mohl žít v Malém Městě na Moravě svobodně, to ano. Dál ale posílal každý měsíc na Kubu dolary příbuzným, aby mohli nakupovat toaletní papír, zubní pastu a šampony v dolarových obchodech, ale nikdy je nesměl jet navštívit. Ale kdoví, třeba díky němu jeho neteř nemusí šlapat chodník jako tolik krásných hladových holek v Havaně.

„Tys přece tenkrát ani do toho Berlína nechtěl jet, nebo ne?“ ozvala se znova Jitka. Nebyla v tom ale výčitka, spíš starost, protože Jitka moc dobře věděla, že Lázaro necestuje rád z nějakého jiného důvodu. Jen se ho celá ta léta nebyla schopná správně zeptat. Tak, aby jí mohl odpovědět a později toho nelitovat. Jako když máte rádi nějaký záhadný obraz a nechcete přijít na to, proč je záhadný, aby se vám nepřestal líbit. Jitka byla dětská psychologka a mohla z Lázara snadno dostat, co potřebovala, sérií dobře mířených, nenápadných otázek, stejně jako se dokázala svých malých pacientů vyptat na to, kde přesně je bolí břicho. Nikdy to ale neudělala, protože Lázaro byl její milovaný obraz. Nebo o žádná tajemství a milované obrazy nešlo a Jitka se prostě Lázara nechtěla ptát na nepříjemné věci. Na minulost, o které nic pořádně nevěděla, ať byla, jak chtěla dobrá psychologka, raději ani vědět nechtěla. Co bylo, bylo, říkala si Jitka, i když se při tom Freud s Jungem obraceli v hrobech.

„Hergot, tohle je sakra něco jinýho, ne? Tohle je snad důležitější než moje vlastní fobie!“ ohradil se Lázaro a měl na ni vztek.

„Ale jasně, já jen že mám trochu strach. Víím, že to nesnášíš,“ chlácholila ho Jitka. Pak si posadila hlas o malinko hloub a zabarvila ho do profesionálna: „A jak ji tam vlastně budeš hledat?“ zeptala se a do její otázky až moc nahlas tikaly kuchyňské hodiny.

„To bych teda taky rád věděl... musím ještě zavolat od paní Klimentové na nějaké číslo, co jí nadiktovali na ministerstvu,“ vzdychl si unaveně Lázaro a odešel do vedlejšího pokoje, aby se podíval, kde má vlastně cestovní tašku a pas.

Možná Jitka na tuhle chvíli, na tenhle podvečerní strach, který se pomalu po milimetrech usazoval na kuchyňském stole a padal na všechny jejich podvečery, myslela už dlouho. Na to, že přijde, že jednou

musí přijít. Jitka se ale nebála. Věděla, že jednou se Lázaro odhodlá někam jet, a cesta v něm pobídne vzpomínky, ty se dají do klusu a pak se něco zásadního změní. Jenže ani jeden z nich si zatím nedovede představit, jak a co vlastně. Jitka doufala, že víc jak pětatřicet let společného života by na tuhle zkoušku mohlo stačit.

Postavila se k oknu a dívala se na sídlištní ulici osvětlenou zrezavělými lampami. Lak se na nich odlupoval v cárech a vypadaly, že onemocněly nějakou dávnou, nikdy neléčenou plísní. Dětské houpačky na pískovišti se lehce pohupovaly tichem. Dívala se na ně každý večer a každý večer měla pocit, že kdyby chtěla, mohla by je rozhoupat jen svým upřeným pohledem.

Chtěla bych jet s ním, pomyslela si. Chtěla bych nasednout do vlaku a jet s ním. Celou dobu ho držet za ruku, objímat ho a sem tam letmo políbit. Jenže vzpomínky jsou jako ruce potetované neviditelným inkoustem. Jen ten, kdo vydržel bolest vpichů, kdo cítil, jak se mu něco ostrého vsakuje do kůže, se pak může na vzor podívat. Jen Lázaro tyhle obrazce vidí. Jen on. Jitka nechce být patetická. Přesto ví, že až se Lázaro vrátí, budou muset začít znova. Od nějakého začátku. Proč se ho ale vlastně nikdy na nic doopravdy nezeptala? Sama pro sebe pokrčila rameny. Lázaro jí o tom přece vyprávěl často. Kdykoli na koncertech improvizoval dlouhé, smutné sólo, nebo rozpačitě přešlapoval a nevěděl, jak si utřít slzy, když slyšel určitou melodii ze staré kubánské desky, kterou kdoví od koho dostal. Jak se mohla na něco vyptávat mohutného mulata, který brečí?

Pomalu otevírala okno a nechala ledový vzduch a naoranžovělé světlo lamp vklouznout do místnosti. Kuchyň se nadechla poletujících vloček a vydechla do ulice svoje domácí teplo. Jitka se od jistého večera v polovině sedmdesátých let hodně bála. Tenhle konkrétní strach, na rozdíl od toho většího, nekonkrétního, se snažila totálně vytěsnit. Tehdy byl Lázaro v Praze kvůli nějakým papírům ohledně trvalého pobytu. Vrátil se, měl zakrvácenou košili, pod okem monokl a chyběly mu dva zuby. Jitka si nejdřív myslela, že se někde s někým porval, protože na něho třeba ve vlaku pokřikovali, že je černá huba, což se stávalo

často a Lázaro se vždycky chtěl prát, ať byla přesila sebevětší. Jenže tenkrát pak nějak vytušila, že šlo o něco jiného. Vypadal, jako by ho hodili do sušičky na ovoce a vyždímali z něho všechnu živou tkáň. Jako by ho někdo zhasnul. Když ho objala a přitiskla pevně k sobě, jemné vibrování jeho hebké kůže nebylo cítit. Místo Láзара objímala hadrovou pannu. A když mu dala napít trochu slivovice, vypil ji na ex, což normálně nikdy nedělal. Neuskrával, ale bezmyšlenkovitě čirou tekutinu prolil hrdlem a natáhl ruku pro další. Pak řekl hanácky s kubánským přízvukem:

„Eště jednu baňu a druhó na ňu!“ jeho kubánská hanáčtina, jindy spolehlivý katalyzátor, který vyvolával v Jitce záchvaty smíchu, neúčinkovala.

Jitka se nedala zmást. „Ty ses s někým porval?“

„Ne, neporval,“ ušklíbl se Lázaro. „Zbili mě.“

„Kdo, proboha?“

„Tajní. A dál se neptej, protože to nevydržím. Ještě další otázku a pověším se! Rozumíš, už ani jednu jedinou otázku, slyšíš!“ rozkřikl se na ni, a to bylo poprvé, kdy na ni zvýšil hlas. Neměla tenkrát strach, že se Lázaro oběsí, věděla, že by to nebyl schopný udělat, znala ho dobře. Zkrátka to nebyl typ s presuicidálním syndromem, jak to popisují učebnice a jak to občas slyšávala od kolegů, když byla na praxi v psychiatrické léčebně. Žádné periodicky se opakující fantazie a touhy po prapůvodním harmonickém stavu, sebedestruktivní chování, ani narcistické výlevy u Láзара nikdy nepozorovala. Jeho smutek byl spíš jako řeka, která teče pozvolna, ale nepřetržitě a bez nejmenší naděje, že někdy vyschne. Patřil k němu. Nikdy se od něho ani na chvíli nehnul a Jitka ho poznala už s ním. Tajemství toho smutku ale raději nechávala na pokoji.

Nejvíc ze všeho se bála, že odejde. Určitě by toho byl schopný, protože už přece odcházel několikrát. Utéct od ní by Lázaro dokázal, tím si byla jistá. Ne proto, že by ji nemiloval, ale kvůli tomu smutku, který by ho jednou mohl přemoct, a on by měl znova pocít, že před ním může jenom utéct. A Jitka Láзара milovala víc, než si do té doby byla

ochotná přiznat. Jenže něco v jeho minulém kubánském životě ho ovlivňovalo silněji, než mohla chápat. Lázaro jí zakázal se ptát a ona ho poslechla. Nikdy už o tom nemluvili. Nevraceli se k tomu a Lázaro už z Prahy nikdy nepřišel v takovém stavu jako tenkrát. Po revoluci pak do Prahy přestal sám jezdit úplně, a kdykoli tam musel něco vyřídit, jeli společně. Jitka poznala, že tohle nebezpečí pominulo. A s ním i možnost, že by od ní Lázaro někdy odešel. Byla to úleva a Jitka ji nechtěla kazit tím, aby se Lázara vyptávala na Kubu nebo na to, proč doopravdy nikdy nechce nikam jet. Ted' už byl komunismus pryč, mohli si promluvit, o co tenkrát vlastně šlo, mohl by jí to při troše trpělivosti vysvětlit. Myslela si, že ho nejspíš kvůli něčemu vydírali, kvůli něčemu, co se stalo na Kubě. Co po něm ale chtěli, za co Lázaro vyměnil svůj trvalý pobyt, to si raději ani nepředstavovala. Milovala by ho pořád stejně, kdyby se dozvěděla, že na někoho musí praskat? Byli by to pořád oni dva, kdyby zjistila, že dělá něco, co by mu třeba nemohla odpustit? Nechtěla to vědět, nechtěla si to představovat, nechtěla tyhle věci řešit.

Byla schopná vidět štěstí, které má, i když do něj tikaly noční můry a podvečerní strach. Přes všechny deziluze normalizace, přes to, že nemohla mít děti, a přes úsměšky maloměstského mínění o správném výběru partnera, s ním byla šťastná. S ním a s jeho hudbou. Nikdy jí žádný chlap nepřipadal víc sexy než Lázaro v červené lesklé košili nasvícený jevištními lampami, když fouká divoce do trubky a improvizuje svůj smutek. Jitka ho samozřejmě chtěla hlavně zachránit. Spasit svého kaštanového prince. A když ji pak v naškrobených prostěradlech v paneláku v Malém Městě na Moravě objal velkou, chlupatou tlapou obra, rozhodla se, že si tohle štěstí žádným vyptáváním kazit nebude.

Lázaro Jitku chvíli pozoroval, jak tiše a zamyšleně stojí u okna. Viděl svou dlouhovlasou, drobnou, inteligentní ženu, která v sobě potlačila všechny otázky. Věděl o nich a věděl, že by k ničemu nebylo, kdyby je položila a kdyby na ně odpověděl. A zůstával s ní právě proto, že je

taková. Neptat se je jedna věc, ale respektovat cizí tajemství je něco úplně jiného, něco, co může být silnější než láska. Lázaro to neuměl moc dobře pojmenovat, jediné, co ho napadlo, bylo spojenectví, ale když jí to zkoušel někdy říct, připadal si směšně. „Cítím k tobě spojenectví,“ znělo šíleně. Jitka byla spojenec v dobrých i zlých časech, většinou v těch zlých. Žádné terno s ním rozhodně neudělala. Žili v malém dvoupokojovém bytě a v jakémsi tichém souznění dávno vzdali pokusy o dítě. Ani jeden z nich moc nevydělával, a Lázaro navíc nechtěl nikam jezdit. Jitka si ale nikdy na nic z toho nestěžovala. Stačilo jí, že je na ni Lázaro hodný, že si s ním má co říct a že má pocit, že s ním chce trávit co nejvíc času. Řídila se radou své hanácké babičky, která jí kdysi o lásce řekla jednu podstatnou věc: „Ať je na tebe ten šohaj hodné, Jituško!“ Věděla, že tohle rozhodně není běžné ani normální, a vážila si toho. Jejich život připomínal drobnou skládačku hezkých věcí, které byly pořád skoro stejné, ale rozhodně nebyly banální. Jazzové koncerty a festivaly, na kterých Lázaro hrál téměř každý víkend, nebo ty, na které jezdili jen tak, aby si někoho poslechli, jejich každodenní káva v sedm večer v hotelu Palace na náměstí, Lázarovy pálivé omáčky se spoustou zázvoru a Jitčina sauna v pondělí večer. Jejich společné ranní běhání parkem, při kterém Lázaro funěl jak medvěd brtník a zapíjel ho pak panákem rumu, jejich hlasité milování, na které si sousedi jednou dokonce stěžovali na pouličním výboru, a jejich hlučné hádky kvůli hloupostem, které se podobaly bleskům v bouřce a sjely po nich vždycky hladce, aniž by zanechaly stopy nebo výčitky.

Lázaro se zvedl a začal přemýšlet, co si vezme s sebou. Do malé černé tašky přes rameno pečlivě složil několik bavlněných triček, šortky, ve kterých strašně nerad chodil, a po chvilce váhání přidal i svou památečnickou gayaberu, kubánskou košili z tenkého bílého plátna. Pro štěstí, pomyslel si. Byla důležitá stejně jako berlínská zeď. Měl ji na sobě, když utíkal z Kuby. Ta zatracená košile ale zároveň představovala všechno, proč nebyl schopný tak dlouho nikam jet. Každá cesta, hlavně ta, na jejímž konci mohlo být nějaké moře, rozbouřila vlny vzpomínek. Vlny,

co se v jeho hlavě a trubce mění na zvuky. Vlny a v nich smotané jako klubka chaluh všechny smutky světa. Chvění vln, které se přes kosti může dostat až do mozku a tam zahrát nejčernější, nejsmutnější nápěv téhle zimy. Ledové vlny Lázara tentokrát ale nesmetly. Jako obrovské bleděmodré harpyje s průsvitnými pařáty mu už dlouho a navždycky hřadovaly v hlavě.

Lázarův let

Meziprostor mezi Malým Městem na Moravě a Thajskem,
28. a 29. prosince 2004

Když Lázarů u paní Klimentové zavolal na číslo, které jí dala úřednice z ministerstva zahraničí, dozvěděl se, že může do Thajska letět téměř okamžitě. Společně s dobrovolníky, kteří tam vezli humanitární pomoc pro oběti tsunami. Jeden z nich dostal nakažlivou chřipku, a tak mohl Lázarů letět místo něj. Byl to šok. Lázarů si představoval, že by se na cestu mohl tak dva nebo tři dny připravovat, že by mohl chodit po zasněženém parku a myslet na Karlu, a tím pádem se doopravdy zodpovědně rozhodnout a promyslet si co a jak. Jenže musí vyrazit hned druhý den! Jako kdyby někdo, kdo dvacet let nestál na lyžích, měl najednou co nejrychleji sjet černou v Kitzbühelu. Na druhou stranu, čím dřív Karlu začne hledat, tím líp. Moc dobře to věděl. Chápal, co je správné a co ne. Jenže bylo to, jako když chápete, že je správné jít každého půl roku k zubaři, ale stejně tam deset let nejdete, protože jste posera. Co má ale záchrana Karly společného se zubařem?! Karla přece není žádná zhnišaná stolička, kruci, pomyslel si Lázarů a v duchu sám sebe káral za přirovnání, která mu poletovala v hlavě jako komáři přenášející tropickou horečku. Můžete si říct, že překonáte strach. Můžete si to nakrásně stokrát říct, ale to neznamená, že se při tom překonávání neproklínáte a nemáte sto chutí si nafackovat.

Měli letět speciálním letem Swiss Air vypraveným pro potřeby Mezinárodního červeného kříže. Lázarův svět, který tak důsledně udržoval ve stavu setrvačnickové rutiny, v pečlivě sestaveném oblouku cesty mezi sídlištěm Slovan a konzervatoří, mezi cvičením, občasnými koncerty v krajském městě a učením, se začal pomalu, ale jistě měnit v elipsu. Nebo v nějaký mnohem zběsilejší útvar. Nebylo možné si to ale přiznat. Jak by mohl přiznat, že se mu ani trochu nechce do Thajska, protože zkrátka nechce svůj svět znova převracet vzhůru nohama. Je to jenom pohodl-

nost, přemlouval sám sebe. Minulost už v tom nehraje roli. Je to tak dávno, že ani nemůže. Prostě se ti jenom nechce zvednout zadek a někam letět. Tak je to. Tušil, že takhle to vůbec není, ale Jitka tvrdila, že autosugesce je nejmocnější nástroj lidské mysli, a tak se jí rozhodl pro tentokrát uvěřit.

Rozloučil se s paní Jiřinou, vzal si od ní peníze, několik balení vitamínů, iontových nápojů, léků proti průjmům, dvě tuby značkových opalovacích krémů a radu, aby se s Karlou drželi daleko od břehu moře, nechodili na pláž a hlavně aby se proboha Karla pořádně mazala, protože má strašně citlivou pleť.

Konečně mohl vyrazit na vlak do Olomouce, který mu jel v poledne, a pak přesednout na expres do Prahy. Ve vlaku se z nervozity cpal kakaovými sušenkami, drobků mu padaly na noviny, pak vypil celou krabici hruškového džusu a bylo mu špatně. Když šel na záchod, měl pocit, že se do těsného prostoru nemůže vůbec vejít, a tak raději vycouval a začínal být skutečně na zhroucení. Na hlavním nádraží nemohl najít správný vchod do metra, ale nakonec mu ho ukázal jakýsi bezdomovec. Na Dejvické pak našel autobus na letiště a sedl si na poslední sedadlo vzadu. Modlil se, aby si nespletl terminál, aby se mu tak nepotily ruce a aby mu přestalo být špatně. Dobrovolníci už na něj čekali na Ruzyni v hale pro mezinárodní lety, do které se samozřejmě hned napoprvé netrefil. Usmívali se, měli na sobě sepraná trička s límečkem, džíny a sandály s tlustými ponožkami. Asi si ty ponožky v Asii sundají, pomyslel si Lázaro a vynadal si, že si s sebou žádné sandály nevzal. Snad si nějaké koupí v Thajsku na letišti. Nechtěl se s nimi moc bavit, protože všichni působili uvolněně, sebevědomě a připomínali mu, že on takový nikdy nebyl, ani být vlastně nemohl. Tihle kluci a holky, co jeli nezištně pomáhat jiným, už vyrůstali v normální zemi a bylo to na nich vidět. Měli sami sebe rádi. Zatímco Lázaro sám sebe uměl jenom obviňovat. Přistihl se, že jim závidí. Když učil, tak to takhle necítil, ale teď se ocitl mimo svou roli známého a exotického jazzmana. Byl jenom vykořeněný velký, tlustý Kubánc na letišti.

V letadle si poslušně zapnul bezpečnostní pás. Přezka ho tlačila do břicha a připadalo mu, že váží nejmní půl kila. Byl unavený, a tak rychle usnul, ani si nemusel dávat do uší špunty z lékárny, které dostal na cestu od paní Klimentové. Naštěstí se mu dokonce ani nic nezдало. Bleďemodré harpyje zatím ještě spaly.

Přistáli na letišti v Doha v Arabských emirátech, kde měli za čtyři hodiny, tedy ve dvě ráno, přeseďat na letadlo do Thajska. Všichni byli utahaní a rozhození časovým posunem, a tak si celá skupinka sedla na nepohodlné kovové sedačky vyrobené nějakým sadistou tak, aby na nich nikdo ani na chvíli nemohl zamhouřit oka. Nová letištní hala, chlouba moderní arabské architektury, měla nízké stropy a na nich podivně fosforeskující zářivky, neslyšnou klimatizaci a lesklé, bezchybné dlaždice na podlaze. Celek působil jako velmi dobře uklizené vězení, v němž někdo neustále rozprašuje citronovou vůni.

Lázaro si taky sedl na kovový, na omak studený mučicí nástroj s příliš ostrými opěradly, ale aspoň si natáhl nohy a podložil si je taškou. Zase se mu chtělo spát. Rozhlédl se kolem sebe a viděl všechny humanitárce, jak klimbají, čtou si turistického průvodce Lonely Planet, nebo si prohlížejí letecké časopisy v arabštině a angličtině, rozmístěné na miniaturních stolečcích vedle opěradel sedaček. Lázaro zavřel oči a uslyšel šum bleďemodrých křídel a rytmický cvakot pařátů na letištních dlaždicích. Usínal v letištní hale v Doha a zároveň se propadal do snu o Kubě, o malé vesničce na úpatí pralesní hory, kde žil s matkou, otcem a dvěma bratry v domku s bambusovou střechou. Jeho otce i s rodinou sem poslali za trest. Byl to lékař a opakovaně upozorňoval nový Castrův režim na nebezpečí epidemie horečky dengue v Havaně, na hrozící střevní choroby ze špatného stavu havanských trubek a na přemnožené šváby přenášející tyfus. Psal dopisy na ministerstvo zdravotnictví a samotnému comandantemu. Napsal taky Che Guevarovi, protože si myslel, že by mu jako lékař mohl pomoci. Che otci neodpověděl. Zato se ozvala tajná policie. Sdělili mu důrazně (fraktura levé horní čelisti), že žádná horečka dengue, cholera ani špatné trubky a přemnožení švábi už vůbec v mladé

socialistické republiky neexistují ani existovat nebudou. Pokud ale nepřestane věřit pomateným bludům svého zkurveného reakcionářského mozku, bude muset do psychiatrické léčebny a bude mu odebrán diplom. Lázarův otec ale nepřestal. Navrhoval dokonce řešení – dovoz kapitalistických, nebo klidně i ruských vakcín proti horečce dengue, hygienická opatření proti švábům a novou rekonstrukci kanalizace. Tajná policie mu navrhla vystěhování do pralesa. Předtím si však ještě pobyl nějaký čas na psychiatrické klinice a byl mu odebrán diplom.

Tak se rodina lékaře Augusta Mila ocitla ve vesničce Nadiña, odkud to bylo z prudkého kopce pralesní pěšinou pět kilometrů na pobřeží oceánu, sužovaného hurikány a nesnesitelným vedrem. Horečka dengue přenášená moskyty tady nehrozila, ale setrvale řádila. Ve vesnici bydleli rybáři polomrtví hladu, protože nesměli chovat krávy, lovit ryby pro svou potřebu ani trhat na pláži kokosové ořechy. Kokosy i ryby patřily státu stejně jako krávy, rybáři, jejich ženy a děti. Od státu ale dostali vzdělání. Lázarův a jeho bratři mohli zdarma chodit do socialistické školy, kde se mladí lidé naučili číst a psát, milovat Fidela Castra a zpívat budovatelské písně.

Rybářům však bylo jedno, jestli má doktor Milo diplom nebo ne. Chodili k němu, přestože neměl žádné léky, jen odvary z pralesních bobulí a hub. Trhal jim zuby, rodil děti a naléval kořalku z guayáby. Rybáři mu za to nosili načerno ulovené ryby a nenechali jeho rodinu umřít úplně hladu. Lázarův si z mládí v pralese pamatoval jako všichni zmatenou a nepřehlednou tříšť věcí. A jako všichni si myslel, že časem, až dospěje, zmoudří a všechno pochopí. Mozek tu změt' uspořádá do přehledného filmu a ten si Lázarův bude pouštět za vlahých letních večerů v baru Las Playas.

Jenže jak by asi tak šlo uspořádat hutnou pralesní vůni, strašidelné vrzání vysokých a tlustých bambusových stvolů, když se blížil hurikán, slizkost věčně vlhkých, načervenalých pralesních stezek vedoucích k oceánu, chomáče supího peří na pláži, rezavé chaluhy povlávající v tyrkysové vodě, stíny mladých žraloků a věčný pohyb jejich žaber v teplých vodních propadlinách blízko pobřeží, zakázané kokosové

mléko, které se mohlo pít jen na přiděl ve škole po vyučování, a starý nefunkční akvadukt postavený otroky, jehož pravidelné kamenné oblouky spleené velrybím tukem se ztrácely a rozpadaly v džungli... zvuk kytary, nová trubka, kterou mu otec slavnostně daroval k jeho šestým narozeninám, herbáře a anatomické atlasy, latinsko-španělský slovník a oči své umírající matky, která zemřela na anémii. Červené maso nebo víno a potřebné vitamíny socialistický stát nepřiděloval.

Lázarova matka nežila a jeho smutkem pološléný otec se rozhodl vyrazit znova do útoku. Všem připomínal i svým do špičky zastřiženým šedivým vousům vychrtlou postavou a leskem v očích Dona Quijota. I tajná policie tak nazvala jeho vypasený spis: *Doktor Quijote*.

Doktor Quijote se přestěhoval bez povolení zpátky do Havany. Do vykřičené čtvrti blízko přístavu, plné lehkých holek, buziček a nájemných vrahů. Doktor Quijote slíbil, že bude dávat pozor na epidemie kapavky, rodit malá nechtěňátka holkám a ošetřovat pasákům řezné a střelné rány. Malý pokojík jim zařídil strýc, komunista starého stříhu, jakým zpočátku Castro nedůvěřoval, ale teď se všechno změnilo, nastaly námluvy s Ruskem a staří předrevoluční komunisti byli najednou v kurzu. Strýc pracoval na ministerstvu školství. Svého bratra naoko zapřel, ale přesto pomáhal, jak mohl. „Tajní taky musí něco jíst a dostat děti na školu,“ říkával. Doktor Quijote se přidal ke skupině sociálně křesťanských disidentů, kteří se distancovali od pravicového křídla, a Lázaro vyrůstal obklopený hodnými tetami děvkami (co podle Castrova nařízení pracovaly přes den jako taxikářky a podle nařízení svých pasáků přes noc jako kurvy), lékaři, protestantskými kazateli, spisovateli a hudebníky, kteří pořádali schůze, utíkali před policií, práskali na sebe, nebo naopak mizeli neznámo kam, v nejlepším případě do vězení. Lázaro ale nikdy neměl strach, protože otec do něj vtlukl, že strach je jediný skutečný nepřítel člověka. Neměl strach ani tehdy, když doktor Quijote nebyl zrovna doma a tajní přišli jednou odpoledne do malého pokojíku, zavřeli dveře a Lázarů a jeho dva mladší bratry přivázali ke stolu a pustili jim plyn. Když odcházeli, tiše za sebou

zasunuli západku a pak se začali na chodbě tlumeně smát. Lázaro ještě dnes může dopodrobna popsat chuť mastného kuchyňského hadru, který mu nacpali do úst jako roubík. Usínal ale beze strachu, jako správný syn svého otce. Plyn se vsakoval do každé buňky, sladce ji obtácel a pečlivě zbavoval života. Kdyby včas nepřišla hodná teta, které zrovna končila šichta a ona potřebovala od doktora Quijota náhradní prezervativy, kdoví, jak by to dopadlo. Když ucítila plyn, vyrazila se svým kunšoftem, svalnatým vietnamským námořníkem, dveře a sousedovy syny osvobodila. Galérka to tenkrát nenechala jen tak. Mrtvoly dvou tajných plynářů skončily s nádherně čistými řezy na krčních tepnách na hlavním havanském smetišti.

Lázaro se probudil. A cítil se jako tenkrát, když ho hodná a duchapřítomná teta v podprsence a krajkovém podvazkovém pásu odvazovala a poplácávala po tvářích. Ted' ale všude kolem něj seděly ženy v černých hábitech a škvírkou na oči na něj nestydatě zíraly. Lázaro si nemohl vzpomenout, kde to sakra vlastně je. A stejně jako se tenkrát probíral z plynového opojení, i ted' mu nakonec došlo, že končí Vánoce, že sedí na letišti v Doha a letí do Thajska pro Karlu Klimentovou. Rozhýbal zdřevěnělé nohy, popadl černou tašku a zařadil se s dobrovolníky do fronty na odbavení.

Když pak vystoupili z letadla na thajském letišti, měl Lázaro pocit, že někde za kopcem porostlým džunglí musí být jejich vesnice Nadiña a pět kilometrů od ní oceán. Vzduchem poletovaly ty samé vůně, molekuly pralesního vydechování smíchané se solí, slaná a prohnílá vůně oceánu. Jediné, co čichovou vzpomínku rušilo, byl smog. Nic kromě vůní kolem něj Kubu nepřipomínalo. Řinčelo tu štěkání neznámého asijského jazyka, klaksony skútrů podrážděně ječely, vzduch čpěl smaženými věcmi a levným, na hromadách tlejícím ovocem. Modré harpyje ale jejich hřadování přestalo bavit. Brousily si ted' průhledné pařáty ze skla o Lázarovu lebku.

Začal se potit. Sandály si na letišti koupit zapomněl a teď stál v pětatřicetistupňovém nočním thajském vedru ve svých zimních botách a tlustém svetru, pod nímž měl ještě tričko s dlouhým rukávem. Sundal si aspoň svetr a nacpal ho do tašky. Cítil, jak mu páchnou nohy, a hanbou se málem propadl, protože zrovna všichni nasedli do miniaturního vozítko, které je mělo odvézt na pobřeží. Lázaro se tedy snažil na nikoho nedívat, tiše páchl a díval se z okýnka na stíny rýžových polí, siluety tenounkých mrakodrapů a na klikání neonů, s nimiž jako by někdo na nebi hrál počítačovou hru. Měl hlad a z horka mu začínala třestit hlava. Vzal si paralen – ten mu dala pro změnu na cestu Jitka, protože věděla, že Lázarův rozbolí hlava při každé příležitosti, a zapil ho kolou, kterou mu ochotně podával mladý dobrovolník. Lázaro si znechuceně všiml, že ten praktický adolescent má v sandálech nohy na boso. Taky zalitoval, že v tašce místo opalovacích krémů neleží jeho trubka zabalená do gayabery. Nezbylo na ni místo. Špatné znamení... pomyslel si.

Když se konečně dostali, kam měli, všichni mladíci v sandálech vyskákali ven a Lázaro jim pomohl vyložit náklad'ák plný pitné vody v kanystrech, obvazového materiálu, provizorních stanů a čínských polévek. Dostal přidělené lehátko, moskytiéru a celý zpocený, zmožený a nevyspalý si musel přiznat, že se přes všechno nepohodlí cítí po dlouhé době klidný. Byl to dobře známý pocit z Kuby, na nějž se ještě harpyje výčitek nevztahovaly. Pocit z doby, kdy ještě nebyl VINEN. Kdy sedával v rohu pokoje a poslouchal otce, jak sestavuje se svými kamarády intelektuály a šviháckými pasáky tajný dotazník pro obyvatele Kuby, podle něhož se mělo zjistit, zda si přejí po smrti diktátora demokratickou vládu křesťanského socialismu, nebo raději středo-pravicové směřování ke kapitalismu. Lázaro si na chvíli zkusil lehnout a přes všechno, co ho obklopovalo a ještě čekalo, usnul jako hnědý špalek vyplavený na pobřeží blízko vesničky Nadiña.

Karla

Pedro dlouho nešel. Karla nevěděla, proč sedí na vlhké, pokroucené lavici a zírá na suk ve dřevě, jako by to byl nějaký zvláštní hieroglyf, v němž zakódované usíná její nové blues. Blues, co jednou složí. Ale jak to má udělat, aby ho ta černá silueta neukradla a nechtěla hrát sama pro sebe na svou kost? Když na určité pohádkové situace myslíme, stávají se v našem dětském podvědomí, které se váhavě potácí v exilu snů, hmatatelné. Možná že pohádky nejsou vůbec určené k tomu, aby děti zastrašovaly od situací, kterým by se měly vyhnout, nebo možná ani děti nemají připravovat na to, že jednou zemřou, nebo jim kreativně sdělovat, že svět je strašlivé místo. Možná je vyrábí naprosto svévolně něco přemoudřelého, předčasně propadlého zlu. Souká ty rádoby dětské příběhy ze svého pozadí jako velký tmavomodrý pavouk někde na konci světa a děti to mají celé užaslé a zhypnotizované poslouchat. Kdo vlastně dospělým potmě v dětských pokojících vkládá do ospalých a unavených úst všechna ta strašidelná slova, když děti žadoní o novou pohádku na dobrou noc? Jejich představitelství, vlastní vzpomínky na to, co jim vyprávěli jejich rodiče, opojení mocí nad dítětem, které jim všechno uvěří? Nenechte se vysmát! Pohádky se nerodí. Pohádky se prostě staly. Kdysi to byly skutečné příběhy a smrti v nich dostaly nádech neskutečna až miliontým vysíleným rodičovským vyprávěním. Ty hnusné story sbírá ona. Má na ně lesklý proutěný košík potažený šedým sametem, a pak když si moc nedáváme pozor, rozhazuje štědře strašidelné bláboly do našich nepozorných myslí a píská u toho na flétnu ukradená blues. Tou sběratelskou vášní se podobá mladému Mexičanovi. Proto si Karla myslí, že ho mohla poslat, že jí Pedro dělá předvoj.

Karle tyhle představy a přednášky vyskakovaly v hlavě, zatímco čekala na Mexičana. Broukala si pro sebe a chyběla jí jenom bláznovská košílka

a nějaká ta chladná samotka ve cvokhausu. Pedro ji chvilku pozoroval. Líbilo se mu, že si může představovat, kdo Karla vlastně je. Byla tady na prázdninách s rodinkou, musí tedy být aspoň trochu bohatá, nějaká vyšší střední třída. Něco mu na ní ale nesedělo. Nebyla udělaná. Plavky ani tričko nebyly značkové, na nehtech neměla zbytky růžového ani červeného laku, její plet' nebyla zrovna nejhebcí a účes za moc nestál, ani když neměla vlasy spleené do jednoho slané chuchvalce. Byla určitě mimo, ale připadalo mu, že mimo musí být už pěkně dlouho. Bavilo ho o ní přemýšlet, ale nechtěl s ní spát. Neměl na to náladu ani sílu. Navíc sex ho od té doby, co začal dělat pro Právě Ted', přestal zajímat. Jako by smrt a postupné každodenní zvykání si na ni vytěsnily jakékoli další silné věci. Lásku nevyjímaje. Sex každopádně.

Pedro nebyl dobrý student žurnalistiky z chudé rodiny, nevyrostl ve slumu, ani tohle povolání nemusel dělat. Dá se říct, že ve škole prostě moc četl pod lavicí. A k desátým narozeninám dostal svůj první foťák. Na rozdíl od dětí, které trhají nožičky švábům a občas přivážou nebohým kočkám k ocasu plechovku, Pedro fotil mršiny. Toulavé psy, odkopnuté a dodělávající v příkopech, přejeté ptáky a jiné nechutnosti. Byl ale chytrý a nikomu ty fotky neukazoval, věděl, že by mu hrozil přinejmenším dětský psycholog. Asi v šestnácti začal chodit na výstavy. Nejvíc ho braly fotky válečných reportérů, a když nevěděl, co by tak po škole nejraději dělal, oznámil užaslým rodičům, dvěma právníkům z nóbl čtvrti, že bude taky válečný reportér. Jako Capa nebo Hemingway. Ale že do žádné války jezdit nemusí, protože válku přece mají doma v Mexiku. Chtěl fotit oběti narkomafií a uprchlíky do Států a taky chtěl psát. Rodiče si unaveně pomysleli, že zřejmě někde udělali chybu. Vyprávěli mu nejspíš málo, nebo naopak moc strašidelných pohádek. Pedro nejdřív skutečně studoval žurnalistiku, ale nebavilo ho, že mu pořád někdo v ročníkových pracích opravoval přítomný průběhový čas, a tak šel raději na praxi do plátku Škrtič. Následovaly různé anarchisticko-komunistické fanziny, až se dostal k práci reportéra v Právě Ted'. Dostával slušně zapláceno za reportáže, které se kromě něj každý

štítíl a bál dělat. Nestěžoval si. Pod pseudonymem psal i do největších mexických novin jako externista bez naděje na to, že by ho někdy zaměstnali jako stálého redaktora, a předsevzal si, že jeho občasné sloupky v literárním časopisu Ztracenci se příští rok stanou pravidelnými. Všechno, co si sám pro sebe vymyslel a čeho zatím dosáhl, mu vyhovovalo a nevadilo mu, že mu přezdívalí El Loco, Cvok. Připadalo mu, že život se chová tak, jak on si zrovna představuje, a věděl, že dřív nebo později se to změní a Pedro bude muset skákat, jak život zapíská. Dokud se to ale nestane, bude si pro sebe lajnovat vlastní hřiště. Nikdo ho rozhodně nemohl obvinít z nedostatku fantazie. Bydlel blízko letiště v mrňavé místnosti u svého kamaráda Jorgeho, mladého básníka, který snil o tom, že lidé konečně přestanou číst toho trapáka Octavia Paze a ještě strašidelnějšího kýčaře Garcíu Márqueze, a o tom, že si Pedro jednou všimne, že je Jorge homosexuál. Pedro se k tomu ale neměl. Prakticky se ve svém pronajatém pokoji nevyskytoval, měl tam jen několik lepenkových krabic s věcmi a přespával v redakci Právě Ted' na šéfredaktorově kávou pocintaném kanapi, nebo cestoval do míst, kde se udála nějaká dostatečně morbidní katastrofa, která by stála za to stát se otvírákem.

Když se Karla konečně vynadávala na suk ve dřevě, zvedla své oči hanbaté sirény k Pedrovi.

„Čau.“

„Zdar!“ zakřenil se na ni Pedro a sedl si, aby si trochu odpočinul. Reportáž psát dnes nemůže, nic nemá, starostu nenašel, anglická holka rozdala rozhovory a už dávno není v hotelu, kde ještě dneska měla být, a v baru, kde předtím seděli, došlo pivo. Naklonil se ke Karle a všechny dnešní prohry jí rychle sděloval. Znělo to jako palba malých plastelínových kuliček z versatilky, mířených naslepo. „Hm, hm...“ kolébala se v rytmu jeho řeči Karla. Pak se oba naráz zvedli a vydali se směrem, kde měl být Pedrův hotel. Pedro kráčel před Karlou, pískal si falešně nějakou mexickou odrhovačku a Karla tiše trpěla.

Hotel to nebyl a Karle připadalo, že je stlučený z papírových krabic od banánů. Byla to prostě chatrč nějakého rybáře, který zachránil, co se dalo, a pak si z toho poslepoval tenhle přístřešek proti slunci. A Pedro ho od něj koupil za dvacet dolarů a přespával v něm. Před boudou bylo několik palem s nataženou houpací sítí a poměrně luxusní moskytiérou Amazonas, kterou Pedro vždycky vozil s sebou, ať jel kamkoli. Fungovala totiž stejně dobře proti moskytům jako proti švábům v ruském hotelu. Sít byla pro dvě osoby a Karle vůbec nevadilo, že se bude muset celou noc pohupovat schoulená v hamace vedle neznámého Mexičana. Byla ráda, že ji nesežere noční havěť a že Pedrovo drmolení třeba odežene stín černé siluety, která se v noci promenádovala na obzoru jako přerostlá kudlanka.

„Viděls někdy takové široké prkno na sjíždění vln, co se na něm stojí a pomalu pádluje?“ zeptala se Karla.

„Jo, viděl, v Mexiku to taky teď frčí, viděl jsem to i v Argentině na studeném oceánu, sakra, jak se to jmenuje, myslím, že nějak uhozeně, něco jako standup paddle boarding nebo tak nějak... Proč?“

„No, když přišla tsunami, mám dojem, že někdo na tom zrovna jezdil, nevím, jen mě to zajímalo, jestli to vůbec existuje, takovej sport, nebo co to je...“ přemýšlela Karla nahlas a pomalu si zkoušela sednout do houpací sítě.

„Tak jestli na tom někdo jezdil na tsunami, tak už každopádně dojezdil,“ pravil Pedro.

„Proč to vlastně děláš?“ zhoupala se Karla v hamace.

„Co jako?“ nechápal Pedro, kam míří.

„Nevím, to jak se poflakuješ po světě a zabýváš se morbidnostma. K čemu to je?“

„K tomu, abych se ujistil, že já zatím ještě žiju, že ze mě ještě mršina není.“

„Myslíš jako kontrast? Tvůj život versus všechna ta smrt, kterou si vozíš domů?“

„Tak nějak. Dávno jsem si přestal namlouvat, že tím někomu pomůžu nebo že na něco upozorním, to jsou jenom představy, který jsem měl tak

v šestnácti. Maximálně šéfkům zvýšíš počet prodaných výtisků a vysloužíš si pochvalný zamručení na poradě opeřený nenávisť kolegů. Ne, dělám to proto, že takhle mám vlastně pokoj, jsem kompletně odstřiženej od všeho, co si ostatní myslejí, od jejich představ o tom, co bych měl nebo neměl, od představ, jak by se mělo nebo nemělo žít. Prostě jsem úplně jinde tak moc, že už nikoho ani nenapadá se mě na něco vyptávat. Jedu si svoje a navíc si ještě můžu chvilčkama nalhávat, že řídím vlastní život... Nevím, jestli je to srozumitelný." Pak Pedro zanotoval další song, tentokrát to byla černá královna všech eklektiků Concha Buika a její: „Yo creo en mi, en mi manera de decir lo que pienso, a mi manera, aj ja jaj..."

Krákal si pro sebe do tmy, která se k nim začala přibližovat, houstla množstvím moskytů a voněla po rozmačkaných plodech manga, po nichž tiše šlapou nohy chytrých mořských cikánů, kteří vědí jak utíkat před tsunami.

„Ale jo, srozumitelný to je," kývla Karla a zase se zhoupala. „Věřím v sebe a po svém... No jo, to je asi dobrej třicátnickej model," dodala.

„A jak to, že ty umíš tak dobře španělsky? Navíc máš dokonce kubánskej přízvuk. Spíš s nějakým Kubošem tam u vás, nebo co?" zajímal se Pedro.

„Ne, ale hraju na trubku a učí mě jeden Kubánec, kterej k nám zdrhnul, už je to dávno, naučil mě taky španělsky. Je to bezvadnej chlapík."

„Naučil tě to fakt slušně," pochválil ji znova Pedro.

„Kuba je dobrá, dobrej kus týhle globální vesnice, šílená chudoba, všichni by tě nejradši rozporcovali zaživa a snědli, hlavně holky, který chodí za hamburgery a kus smradlavý pizzy, na který jsou místo sýra rozpuštěný prezervativy, ale jinak je to skoro ráj plnej muziky, krásnejch zadků a levnýho pití," mluvil rychle a zjevně se mu vzpomínka na Kubu zamlouvala. Usrkával z láhve Singhy a balil si velkou cigaretu, hlavně proto, aby kouř odehnal aspoň na chvilku moskytí nájezdníky.

„Trochu klišé, jak to popisuješ, ty zadky a levný pití. Kdys tam vlastně byl?" zajímalo Karlu, ale jenom napůl, chtělo se jí najednou spát, jeho drmolení ji však uklidňovalo, a tak si přála, aby konverzace pokračovala.

čovala a nezadrhávala se a aby při ní pomalu mohla usnout bez myšlenky na rodiče a na to, co vlastně bude zítra dělat.

„Byl jsem tam, když řádil hurikán Michelle, před třema rokama. Bylo to trochu podobný jako tady, ale v tý nablblý ideologii složitější. Nemoh jsem moc fotit, politrukům a pouličním výborům se nelíbilo, že by si někdo v Mexiku prohlížel fotky zpusťošnýho ostrova svobody a četl o tom, jak zoufale nebyli schopný nic zorganizovat, jak kecali o počtech obětí, prej že asi deset lidí, já jich viděl v márnicích a pod troskama nejmíň sto hned první den! Musel jsem vyvalit hodně peněz ze svýho, abych se vůbec dostal k nějaký práci. Všechno je tam profízlovaný, nevěděl jsem, kdo mě udá hned a kdo až potom, každopádně mě to tenkrát bralo, i když mě dost brzo vyhostili. Pak jsem začal jezdit hlavně do míst, kde je to podobně ošajstlich. Už si moc nevzpomínám, ale jediný, co se mi zadřelo do mozkový kůry, byl ten pocit, že děláš něco, co je správně, co bys dělat měl, něco, čím nasereš všechny, co si myslí, že jen oni mají patent na pravdu, na život a na všechny velký věci.“

Karle to nebylo moc jasné, měla pocit, že se Pedro do těch smyslů života a věcí nějak moc zamotává.

„A co se tam hrálo, když jsi tam byl?“ napadlo ji.

„No co asi, salsa, ne? Ale když jsem pak fotil ve vězení, v jednom malým baru ve Villa Clara hráli takoví týpkové, těžko říct, kolik jim bylo, možná tak devadesát, ale hráli docela slušnej jazz, ale možná jim bylo taky padesát, protože to se na Kubě moc nepozná.“

„Tys fotil ve vězení? Jak to?“ probrala se trochu Karla.

„No, když řádil hurikán, smetlo to taky jednu věznicí, byly tam spíš ženský, no jo, hlavně ženský tam byly, politický, žádný důležitý vězení to ale asi nebylo, protože všichni bachaři zdrhli hned, jak začal hurikán, a ty holky tam nechali. Krásný fotky, fakt krásný, dostal jsem za ně cenu ve Státech. A ve Fotoespaña, to je taková fakt hustá celohispánská soutěž, jsem vyhrál čestný uznání a devadesát euro,“ nafukoval se Pedro. Karla to najednou viděla před sebou. Vězeňkyně zabitá hurikánem. Nad nimi se zkoumavě sklání tenhle chlapík a odhaduje, v jakém světle nejlépe vyniknou jejich promodralé rty a šedavá kůže.

„Jak vypadaly?“ zeptala se ho.

„No jak, byly to mrtvý krásný kubánský holky, ale děsně vychrtlý, poskládaný do takové symetrické řady na betonovém molu. Moh jsem fotit, protože tam zrovna nikdo nebyl, těm poserům dozorcům trvalo pěkně dlouho, než zase přilezli zpátky. Možná mám ty fotky někde na flešce, počkej, kouknu se...“ Karla už ale spala. Zdálo se jí o tom, že Kuba je jediné místo, kde zní její hudba, protože ta černá s kostí se tam bojí, jako by se ostrov svobody nějakou ironií osudu skutečně osvobodil z její moci. Možná že Castro je silnější než ona, aspoň se zdá, že v těch svých teplácích nikdy neumře.

Když se ráno probudila, zjistila Karla, že ho v síti objímá a že se jí Pedrův pot lepí na kolena a stehna. Trochu se odtáhla a Pedro ve spánku něco zamumlal. Prohlížela si jeho tetování, podivné spletené obrazce, které nedávaly na první pohled smysl, ale na ten druhý a třetí to byli barokní andělíci, revolvery, královské koruny a rudé růže. Muselo ho to stát majlant, pomyslela si Karla, aniž by přemýšlela o tom, co mají obrazy na napnutých lesklých svalech vlastně znamenat. Připomínaly jí ze všeho nejvíc způsob, jak Pedro mluvil. Rychlý rytmus a nasládlé samohlásky jakoby našlehané pěnou nezralé moudrosti, naprosto nepochopitelné, vzdálené, cizí. Pedro se probudil a i on ucítil Karlin pot na svém těle. Usmál se, protože po dlouhé době strávil tolik času s nějakou holkou tak blízko, a zjistil, že mu to vůbec nevadí. „Zajdu pro nějaký kafe, tady kousek je rybářská osada, třeba tam něco budou mít,“ oznámil jí, když si na sebe natahoval šortky a jednoduchý černý nátělník.

„Počkej,“ zastavila ho Karla. „Já nemám moc hlad, ale kdyby měli trochu rýže nebo tak něco,“ skoro zaprosila.

„Jasně, přinesu,“ slíbil Pedro a rázoval si to po udusané cestičce, která vedla zelenými spletenými mangovníků, chapadel lián a měkkosti mechu až k moři.

Pedro donesl rýži, pálivou omáčku a dvě koly. Karla byla poprvé od setkání s černou siluetou schopná něco sníst a cítit chuť jídla na jazyku, uvědomovat si, že polyká.

„Víš, já jsem hrála na trubku, ale už je to pryč, už nemůžu hrát,“ chtěla mu říct mezi jednotlivými sousty a hlty koly z plechovky. Ale neřekla to. Nevěděla, jak ta slova vlastně vytvořit, jak jim dát tvar, který by byl srozumitelný i pro ni. Tvar slov, ten přesný a neúprosný tvar, který z nich dělá něco, co se skutečně stalo, nebo něco, co se stane, pokud to vyslovíme.

Místo toho řekla: „A to fakt fotíš jenom mrtvolý?“

„Né, dělám ještě takový koláže. Podobaj se mýmu tetování, to mi udělal kámoš Jorge, ktorej je do mě zabouchlej a umí to s kérékama. Říká, že vypadám jak přístavní dělník a že bych se měl podle toho taky tetovat. Já mu ale spíš chtěl udělat radost. Ty koláže dělám z různých fotek, suchejch kytek, peří a tak, no a pak to nasprejuju a celý to někde narafičím, třeba v Cartageně de Las Indias jsem to strčil na takovou schránku v katedrále. Dřív tam mohli lidi dávat udání inkvizici, bylo to jakože symbolický to umístění, comprendes?“ Ne, tentokrát mu Karla nerozuměla.

„A proč to tam dáváš? To má být happening, něco jako jam session, umění naživo nebo tak?“ hádala.

„Hm, spíš něco jako sprejeři, ale jinak. Nějaký čmárání v tunelech a na vagonech metra mě nezajímá, ale stejně jako oni si vyfotím, co udělám, a vyvěším to na nějaký exponovaný symbolický místo,“ vysvětloval s vážnou tváří potetovaný Mexičan. Karla to stejně pořád nechápala.

„A pak?“ zeptala se, protože cítila, že na to Pedro čeká.

„No a pak se tam vrátím, vždycky tak za rok, a vyfotím si to místo znova. Někdy tam najdu úplně malej detail, ktorej zbyl, někdy to tam je ještě celý. Rozmočený, pokreslený někým jiným, roztrhaný... Smutný a zároveň silný v té mé vzpomínce. Celý je to jenom a jenom o mně. O mejch pocitech, o mém rytmu života.“ Karla se bezděčně uchechtla.

„Co je?“ urazil se avantgardní umělec.

„Nic. To je u nás takovej ženskej časopis. Rytmus života.“

„Pomůže ti, když budu hledat s tebou?“ zeptal se jí, když se začala zvedat z houpací sítě.

„Nepomůže,“ řekla. Věděla, že Pedro je jen nepatrná skulina mezi předehtou a prvním skutečným nádechem k začátku hry. Bylo jí s ním až moc dobře. A to se jí zdálo podezřelé. Nechtěla, aby hledal s ní, protože místo hledání by se bavili o muzice a focení, možná i o knížkách, a možná by s ním pak odjela do Mexika a začala tam rodit malé, svalnaté Mexičánky s hnědými zadečky a inteligentními očima barvy čokolády. Na všechno by zapomněla. Na to, že je v Malém Městě na Moravě leden, že mrzne a v Jeseníkách na hřebeni leží dva metry sněhu, nemyslela by na trubku ani na Lázara, a dokonce by si nevzpomněla ani na babičku. Přijala by svůj osud, dala by se na cestu, šla by za svým srdcem a neohlížela by se zpátky, dívala by se jen dopředu, nebo jak se to v těch příručkách na snadný a úspěšný život, co četl pořád dokola její otec, píše. Tušila, že by Pedro mohl být ideální muž. Chápal by její hudbu, nechtěl by po ní žádné velké city, byl by tolerantní a pořád v trapu, na svých cestách a ve svém velkém a skutečném světě by nacházel smysl svého bytí. Občas by přijel, pomiloval se s ní, prodiskutovali by nějaké věci ohledně politiky a moderního umění, popíjeli by s bandou podobných mimoňů a byli by vlastně hodně spokojení a mohli by si namlouvat, že jich se prázdnota a smutek nedokážou dotknout, protože oni žijí ve svém světě a podle svého. Ve světě umění a akční žurnalistiky. Karla nebyla předčasně vyžralá, protože tohle jasně viděla před sebou. Její smysly ale bloudily bezradně kolem dokola a všechno do sebe zapadalo samo od sebe. Cvak. Cvak. A zase cvak.

„Nepomůžeš mi. Seš strašně mile divnej, líbíš se mi, ale nejde to. Musím je najít sama. Musím je najít,“ zopakovala mu a v nastávajícím horkém dopoledni se vzdalovala od jeho sítě, v níž se Pedro bezradně pohupoval. Pak vytáhl foťák a vyfotil si její dlouhé vlasy, vlnící se na zádech jako klubko zrezavělých drátů. A pak se za ní rozběhl.

„Počkej!“ křikl krátce jako na psa. Karla se neochotně otočila.

„Co?“ upřela na něj pohled očí, které už chtěly mít nepřijemné loučení za sebou.

„Chtěl jsem, chtěl jsem ti ještě říct jednu důležitou věc, než zdrhneš. Možná ti to bude připadat jako blbost, ale možná je to důležitý. Víš, já... hodně se zajímám o kult Svaté Matky Smrti, to je teď v Mexiku, hlavně mezi mafiánama, děsně v módě.“

„Cože, Svaté Matky Smrti, co je to za kravinu?“ nechápala Karla, ale začalo jí docházet, že se nemýlila. Poslala ho ona, aby ji zkoušela, aby ji nalákala na jeho pokérování tělo, na jeho umělecký kydy. Bylo jí to líto a začínala mít vztek. Pedro si toho ale nevšiml a pokračoval.

„No, já jsem Mexičan a my na smrti obecně dost ulítáváme, všechny ty naše lebčičky z marcipánu na Dušičky, naši kostlivci v sombrerech a tak. Nikdo to moc nechápe kromě nás. Je to ale jednoduchý, všema těma srandičkama ji odháníme,“ vysvětloval a Karla ostře řekla:

„A modlíte se k ní, aby si vás nikdy nevzala s sebou, co? To je ale dost pitomý, nemyslíš? Umřeme přece všichni.“ Pedro souhlasil, ale to nebylo přesně to, co jí chtěl říct.

„No, ale ty chceš najít mrtvý, teda možná najdeš živý rodiče, ale to už je dneska spíš chiméra, to bys je už asi našla, prostě sama asi nevěříš, že jsou živí, ale chceš najít aspoň jejich těla, abys na to celý život nemusela myslet, na to, žeš je nenašla.“ Pedro teď mluvil zase strašně rychle, nechtěl ztratit nit a nechtěl, aby si to Karla rozmyslela a odešla, protože byl přesvědčený, že to, co jí řekne, je důležité, že jí to pomůže stejně, jako to někdy pomáhalo jemu, i když to raději nikdy nikomu neříkal.

„Prostě mafiáni se k ní modlejí, když chtějí najít své mrtvý nebo když ji chtějí uprosit, ne aby je nezabíjela, to ne, oni věří, že jsou stejně mrtví dávno, ale chtějí po ní, aby jim dala velký věci, ještě než umřou. Jenže to není tak jednoduchý. Musíš jí něco obětovat, jako v nějaké pohádce, musíš jí slíbit něco, co je pro tebe druhý nejdůležitější hned po tom, co po ní chceš.“ Pedro se odmlčel. Možná že ještě chtěl něco upřesnit, říct jí znění té správné modlitby, ale Karla ho přerušila.

„Jenže, já s ní už mluvila.“ Pedro na ni vytřeštil oči.

„S kým?“

„S tou tvou podělanou svatou panímámou smrtí, mluvila jsem s tou černou ženskou, co se promenáduje támhle na obzoru, co sem poslala tu vlnu, co po mně chce, jak ty říkáš, to nejdůležitější, ale řekla mi, že to, co hledám, nenajdu, comprendes compaño, ty jeden chytrolíne mexikánskej? Já ji znám osobně!“

Pedro jí nerozuměl, ale pomyslel si, že je už zase ve stavu, kdy ho moc nevnímá, věděl, že to, co jí chtěl ve skutečnosti říct, nedokázal přehledně podat. To se mu stávalo často. Místo aby zformuloval myšlenku, motal se kolem a okecával to nejdůležitější tak dlouho, až z toho zůstala jen nemastná neslaná vyvařená voda dojmů.

„Tak promiň, no, já ti chtěl jen pomoci,“ dodal smutně, ale Karla si to najednou rozmyslela a řekla:

„Tak jo, tak mě nauč, jak se k ní mám modlit, třeba to k něčemu bude, třeba si na ní vymodlím zpátky naše, ale třeba se mi to taky všechno jenom zdá, ty, tahle pláž, tenhle blbej horkej písek.“ Pedro už nic nepřidával a raději začal předříkávat:

Cariño y amor, ardiente pasión yo siento por ti y tu
po mí.

Tu pensamiento yo lo domino, tu mente sujeta está
por el influjo de la Santísima Muerte.

Sabiduría circula por su sangre. Te llamo, te necesito
y tú a mí.

Tu pensamiento y tu corazón son mío, en nombre de
la Santísima Muerte.

Karla mu sice rozuměla, ale ta zvláštní melodie, ten táhlý a zároveň rytmický klapot rýmů, hnílobný odér, který z těch veršů páchl a vtahoval do sebe všechno kolem... Musela si ta těžká španělská slova automaticky přeříkávat česky. Věděla, že jim tak upře důležitost, smyje z nich hispánský patos a nebude jim muset věřit.

Drahá a láskyplná, horoucí vášeň je má i tvá.
Myslím na tebe, tak jako ty na mne, spojení silou
Nejsvětější Matky Smrti.
Moudrost koluje tvou krví. Volám tě a potřebuji.
Mysl a srdce je tvé i mé. Ve jménu Nejsvětější Matky
Smrti.

„Tak ji přivolám?“ zeptala se Karla po chvíli, když si dostatečně vychutnala tu nanicovatost, po jaké zněla v češtině tahle modlitba, nebo co to vlastně bylo.

„Já nevím, já vlastně vůbec nevím, jak to funguje, jen jsem ti chtěl pomoci. Placebo, comprendes?“ Pedro se rozhodl už dál nic neříkat. Věděl, že Karla je z jiného světa. Představoval si, že v Česku, odkud pochází, mají jiné bohy, ke kterým by se mohla pomodlit mnohem snáz. Nevěděl, že tam těch bohů už moc nezůstalo.

Rozplyne se setkání Karly a Pedra do prázdna? Ne, protože žádná setkání, ať jsou sebeabsurdnější, náhodná a zdánlivě pro nic za nic, nikdy nevyšumí. Vždycky zůstane kousek vlnění, které prostupuje vším. Vlny toho druhého člověka, s nímž si vyměníme, nebo nevyměníme slova, gesta, pachy a částice. Karla sice odchází po pláži, která jí připomíná peří vytrhané bílým sovám, ale ať se bude snažit sebevíc na modlitbu zapomenout, nikdy už ji z hlavy nedostane. Jako pubertální song, který se nám líbil v patnácti, jako jídlo, co nám navždycky zhořklo ve školní jídelně, když nám ho družinářka nedovolila vrátit a přinutila nás ho sníst, i kdybychom se měli pozvracet přímo do talíře, nebo jako neviditelný strup po dávno odstraněné bradavici svědící vždycky v určitém ročním období. *Moudrost koluje tvou krví. Volám tě a potřebuji.* Kolikrát ještě bude Karla tahle slova vztekle potěžkávat na jazyku? Kolikrát je bude chtít vyplivnout, ale nikdy je nezapomene. Bude si je přeříkávat česky, protože v češtině se jí zdají méně důležitá a ošklivější. Až na jednom místě svého života je řekne španělsky. Jednou jedinkrát je skutečně vysloví v jazyce, v němž měla být vyslovena a v němž je nakonec

pochopí. A ona přijde. Odpoví na její volání a přijde. Znovu se vynoří na vlně a znovu se s Karlou bude přít. Je to ale ještě daleko. Mnohem dál, než si Karla dokáže představit.

Lázaro a Karla

Thajská pláž, 30. prosince 2004

Ráno ji uviděl, hned jak se vydal na průzkum po pláži. Dobrovolníci mu ukázali, kde ji zahlédli naposledy, a naznačovali mu, že asi není moc při smyslech. Říkali, že na ně mluvila španělsky. Odmítá si vzít jídlo a rozhodně se nechce vrátit domů. Posttraumatický šok, říkali.

Napůl seděla a napůl ležela v bílém písku. Červená věc s rudými vlasy a tenkýma nohama nataženýma před sebe.

Lázaro došel až k ní. Sedl si do písku, který pátil. Pátil Lázara do jeho kávové kůže.

„Co tady děláš?“ řekla tiše, úsečně Karla. Ta úsečná úsečka tónu Karliny otázky Lázara povzbudila. Ten malý náznak Karly.

„Co tady dělám? Co bys řekla?“

„Lázaro, co tady děláš?“ zopakovala Karla, jako by ho neslyšela. Tentokrát Lázarovi poskočilo srdce radostí, Karla, která ho poznala a která se ho na něco ptá, nemůže být úplně v šoku.

„Přijel jsem pro tebe, jsi tady už skoro týden, musíš domů, tohle nikam nevede...“

„Co kam má vést, po tomhle? Musím najít naše, musím je najít, nevím, musím je prostě najít. Tečka.“

Karla nevěděla, co by tak ještě řekla, nechtěla nikam jet. Chtěla v jednom černém pytli najít důkaz, že je prostě konec. I když to věděla, i když jí to ta s černým ohonem na prkně už dávno řekla. A taky věděla, že už nikdy nebude hrát. Nikdy. Nesmí hrát. Ta s pádlem by mohla její hudbu shrábnout do své černé hrsti a udělat si z ní svůj soliton poháněný... hudbou. Je možný, že se živí tím, co někdo umí, tím, co někdo fakt umí, nebo je za tím jen hudba, nebo je za tím to, jak říkala, že dostávám lidi do varu? Zmatek nad zmatek. Zoufalství. A horko.

„Lázaro, vrať se zpátky, nechci s tebou nikam jet, nechci nic, nechci kurva vůbec nic...“ sdělovala Karla horkému písku a na Lázara se ani

jednou nepodívala. Nebrečela, jen tiše usekávala nadávky. Lázaro ji nechal, protože nevěděl, co na to říct.

„Hele, jeď si někam do prdele třeba, já nevím, sjíždět nějaký zkurvený porno!“ řekla Karla. Lázaro jí chtěl jednu vrazit, ale ovládl se. Takhle sprostou a umanutou ji neznal. Vždycky byla ostrá a někdy se jí trochu bál, její pubertální postřehy občas bolely. Ale každopádně bylo mezi nimi tolik hudby, dřív.

A tak se Lázaro stal na pár dní stínem Karly Klimentové. Chodil s ní po pobřeží, nahlížel do improvizovaných špitálů a ošetřoven, prohrabával s ní trosky hotelů, vyptával se, nosil láhev s vodou a kupoval kolu a pálivé polévky. Večer jí mazal krémem od paní Jiřiny spáleniny a podařilo se mu ji přesvědčit, aby spala na ubytovně dobrovolníků. Karlu ale všechna ta Lázarova starostlivost a péče iritovala. Lázaro byl totiž budoucnost. Budoucnost bez hudby. Nevěděla, jak mu to má říct. Říct mu, že už nikdy nebude hrát. Kvůli jedné chiméře, co se jí zavrtila do mozku. Kvůli představě. Asi po pěti dnech už to Lázaro nevydržel. Nebyl na to stavěný. Na Karlino zarputilé mlčení a celodenní rázování, na dusno, které kolem sebe vypouštěla jako sépie. Měl jí popravdě řečeno plné zuby. Nakonec se odhodlal.

„Karlo, já vím, že je nikdy nenajdeš.“

„Jak to můžeš vědět? Jak se bez nich můžu vrátit?“

„Prostě můžeš. Protože to prostě musíš udělat. Já tě chápu, vím úplně přesně, jak se teď cítíš, věř mi.“

„Co to meleš, jak můžeš vědět, jak se já teď cítím, copak tys někdy něco takovýho zažil?“ obořila se na Lázara Karla. Pak se ale zarazila, protože si nikdy neuvedomila, že neví, co vlastně Lázaro zažil nebo nezažil. Jako muzikanta ho měla přečteného, a tím to končilo, měla pocit, že ve způsobu jeho hry je všechno, protože jazzman jako Lázaro svou trubkou vyprávěl příběhy. Na každé jam session se to hemžilo jeho vyprávěnkami zauzlenými v tónech. Jenže to byly pocity, nálady, a Karla měla dojem, že tohle jí o Lázarovi říká mnohem víc než nějaké životní story. Jenže teď jí došlo, že hudba může zmizet, že tóny může

něco černého na obzoru úplně vygumovat. Takže je možné, že o Lázarovi neví vůbec nic.

„Copak tys byl někdy v pekle, Lázaro? Copak jsi tam taky bloumal mezi mrtvolama?“ řekla konečně Karla.

„Ne, byl jsem v ráji, nena...“ Lázaro použil španělské „holčičko“, protože věděl, že tohle slovo má Karla ráda.

„V ráji, tak to nebylo to samý...“

„Žil jsem na Kubě, možná ti to něco říká. Kuba, ráj, modrý moře, krásný holky, turisti, komunisti, spousta hudby, staří geniální chlápci, kteří masť salsu, mají hlad a usmívají se u toho.“

„Jo, taky sem viděla Buena Vista Social Club, pěkná sračka, a co jako?“ Překvapilo ho to.

„Kdes to viděla, vždyť je to celkem starý film?“

„Chodíme do stejného filmáče. Byli jsme na tom spolu, teda ty jsi mě asi neviděl, byl jsi tam se svou ženou.“

„Aha, tak promiň. A proč se ti to vlastně nelíbilo?“

„Protože to byla načínčaná, navoněná srágora, nevím, nevěřila jsem tomu.“ Karla řekla celé dvě věty a Lázaro měl radost, protože tady byla znova malá šance, že ji přesvědčí, aby se s ním vrátila.

„Tak proč teda víš, jak se cítím? Jak to můžeš vědět, jak můžeš něco takovýho tvrdit?“ zase se ale stáhla do sebe.

„Protože se mi prostě stalo něco podobného na Kubě.“

„Jak podobného? Tsunami ti spláchla rodiče do moře, nebo co?“

„Říkám podobného, prostě jsem přišel o někoho, koho jsem strašně miloval, o jednu holku, a dodnes nevím, jestli umřela, nebo ne, nebo co se s ní stalo, protože zmizela.“

„Jak zmizela?“

„V kubánském vězení nebo v lágru, já nevím.“

„Lidi mizeli v Chile nebo v Argentině,“ vzpomněla si Karla.

„Na Kubě taky, akorát to nikdo moc neví... Ale ona..., prostě jsem ji nenašel.“ Lázaro svěsil hlavu a písek ho nesnesitelně pálil a slunce bylo jako rozteklá rozžhavená hmota, která mu svými skleněnými pařáty drtila hlavu. A najednou tam byl znovu.

Karla možná vzdáleně, někde ve stínu zátoky hrála pomalu na trubku to nejsmutnější blues, tiché kvílení staříčkého otroka na poli plném bílé, lepkavé bavlny. V dálce slyšel podivné cháchá, jako když vodní pták zaskřehotá nudou. Musel jí to říct. Protože až teď si uvědomil, jak je Karla podobná jeho ženě, jeho kubánské ženě.

Lázaro

Svítá. V hlavě mi zní její hlas. Musím se vyladit na její hlas. Celé své tělo na něj musím vyladit. Za několik hodin budu receptorem jejího hlasu. Přijímačem jejích slov. Přístrojem na zachycení hlasu a slov poskládaných do básní. Měsíce čekání na tu chvíli.

Nebe bledne. Noční vedro se zvolna mění na ranní chlad. Vstávám z propocené postele. Pohybuju se pomalu, nerad spěchám. Snídám několik nezralých banánů. Jsou malé a mají ostrou nahořklou chuť, chuť tohoto rána. Natáhnu na sebe žluté tričko vyrobené v Číně, které se všude třepí. Vybral jsem ho, protože má ráda kombinaci černé a žluté barvy. Chvilku přemýšlím, co všechno bych si měl vzít s sebou. Nakonec strčím do plátěné tašky ohmatanou občanku a plastovou láhev s vodou, tu jsem minule vyžebrol na jednom turistovi, který mě dovezl až téměř k věznici, nebyl to žádný posera. Ještě dumám, jestli si mám vzít krabičku prezervativů, nebo ne. Pak je zavrhnou. Nesnáší je stejně jako já, a kdoví, třeba kdyby čekala dítě, možná by ji pustili. Do láhve rozpustím antibiotika. Jestli je nemocná, bude se moct napít. Voda zatím vždycky prošla, voda bachaře nezajímá.

Moje slepené, halabala pokroucené, původně kudrnaté vlasy mi trčí jako hřebíky a poslušně vlnou v horkém, lepkavém větru. Zašmodrchávají se dohromady se vzpomínkami a slanými kapkami mořské pěny. Jdu přes město pěšky. Takhle brzy žádné autobusy ani taxíky nejezdí. Na výpadovku je to pěkně daleko, proto jsem vstal tak brzy. Kradu se ven jako nějaký partyzán, kterého zapomněli po bitvě ve vypáleném tanku. Kručí mi v břiše, ale všechny stánky s občerstvením – moučnými sušenkami a lepkavou sodovkou – jsou ještě zavřené. Vlny buší do pobřeží jako probuzení netopýři. Svítá. Už na ni myslím. Vždycky když na ni začnu myslet, napadají mě samé metaforý – její metaforý. Nikdy na ni nemyslím, pokud se nepřiblíží čas návštěvy. Dřív ne, protože bych se

musel vrhnout do těch netopýřích vln, nazdařbůh je rozrážet rukama a nakonec se v nich zbaběle utopit. Raději si sednu na zídku na břehu. Všude je ještě ticho. Holky vyspávají divoké noci s turisty, odnikud se neozývají výkřiky ani kroky. Jen komáři už prahnou po dnešní krvi. Zírám do moře. Nechci odtud odjet, protože je tady ona. Sedí ve vězení a já čekám, až ji pustí.

Dnes na ni myslím, protože musím. Protože chci. Myslím na to, jak přivírala víčka před příliš silným sluncem, jak zakláněla hlavu, když se smála, jak pila vodu, jak se tvářila, když se jí ráno nechtělo vstávat, jak mluvila a pohybovala u toho rty. Jak kouřila, četla po nocích, psala si na hřbet dlaně poznámky, mluvila sprostě. Vždycky byla výstřední. Ona sama si toho ale nevšimla. Nikdy nebyla zvědavá na svět. Jenže svět byl zvědavý na ni. Svět, tedy i upír. Každou noc vylétá nad náš ostrov a chlemtá naši krev. Jeho směšná, vysušená figura. Bojím se ho, bojím se ho jako všichni ostatní. Sedím na zídce, v hlavě mi šumí prázdno.

Je to naposled, co ji uvidím? Uvidím ji vůbec? Uvidím tu hubenou, výstřední ženu? Jsem vzrušený, jen na ni po dlouhých měsících pomyslím. Všechny vždycky vzrušovala. Tím, jak byla nepřítomná, tím, jak nikoho nevnímala, jako by se na nás na všechny dívala teleskopem z jiné planety. Nesmím vyslovit její jméno. Její jméno je příliš. Dal jsem jí tedy jiné. Protože to právě je tabu.

Vím, že se jí neděje nic zlého. Vím to. Vtloukám si do hlavy, že to vím. Vím to, protože tahle žena všechny vzrušuje a všichni chtějí, aby je milovala. Lidi dráždí její lhostejnost. Každý, koho znám, chce, aby to byl právě on, kdo ji probudí ze sna. Ona ale nesní s otevřenýma očima, jak se mnohým, kdo ji znají, zdá. Žije si, jak chce, jak se jí zlíbí, dělá si všechno po svém a nevnímá ostatní, nevnímá jejich udivené pohledy, jejich představy o tom, jak by se měla chovat a co by měla říkat nebo dělat. Prostě nevnímá to, co nechce. V tom je její síla, díky ní se jí neděje nic zlého. Zaklínám tu sílu, modlím se k ní, aby ji nikdy neopustila, ať se s ní děje, co se děje.

Dnes je den návštěvy. Dnes zabořím hlavu do jejího klína na tvrdé posteli ve vězení. Je to návštěva, kterou čas od času povolují. Hygienic-

ká návštěva. Tak se tomu říká. Pro ni to je ale něco jiného. Je to rituál předávání, při němž se měním na receptor jejího hlasu, přijímač jejích slov, přístroj na zachycení přílivu metafor. Způsob, který vynalezla, je průzračně jednoduchý. Žádné motáky naškrábané na kus provlhlého papíru a tajně vynášené z věznice, žádné nebezpečí odhalení, žádná křeč, jen ta milostná. Mezi vzdechy mi recituje svoje nové verše, které se musím naučit nazpaměť. Musím se s ní milovat a slova ukládat do každého póru, do každé kapky semene. Už věřím lidem, kteří říkají, že je to čarodějnice. Nemyslím si, že ji zavřeli, protože podepsala papír, že nesouhlasí s poměry. Ne, zavřeli ji, protože je to čarodějnice. Její verše čte celý ostrov a já je vynáším z vězení po každé souloži.

Rozmrzelý bachař mi přijde otevřít. Prošacuje mě a já jsem si jistý, že za chvíli se všechny svině sejdou, aby si nás poslechly, možná si to i natáčejí. Vsadím se, že to pak prodávají. Je mi to jedno. Vlastně ne, šťve mě, že nám nedávají procenta z výdělku. Nechají mi plastovou láhev s rozpuštěnými antibiotiky. Pak ji přivedou. Tak jak ji přivedli za poslední roky několikrát. Tyhle návštěvy jsou nepravidelné, povolí je vždycky, když už to ani nečekám. Když ji přivedou, zjišťuju, že neze-stárla ani o den. Jak to dělá? Víím, jak žije ve svém světě a nic k ní nedo-léhá, hlad, špína, šikana, je jí to šumafuk jako vždycky. Nemá povolený papír ani tužku. Píše prstem na vlhkem zpocenou zeď, a co napíše do kapek lepkavé rosy, se učí nazpaměť. Pak to napíše znova. V naprostém nelidském soustředění. Tak nějak si to alespoň představuju, protože mi jednou řekla: „Mám tady klid na psaní.“ Člověk by se z ní zbláznil. Má klid na psaní, to může říct o vězení jedině Mart'an nebo obecní blázen. Obojí sedí. Já vypadám hrozně. Bez ní se sám o sebe neumím postarat. Nevím už, jestli se mnou na té vězeňské posteli spí proto, že mě chce, nebo proto, že chce, abych vynesl ven její básně.

Přivedou ji. Sedne si na postel a dívá se na mě hladovýma očima. Je to mulatka, ale má každé oko jiné. Jedno modré a druhé hnědé. Jako nějaký severský pes nebo David Bowie. Jméno, které jsem jí dal, abych nemusel myslet na to pravé, je David. Říkám jí teď v duchu Davide. Vždycky vypa-dala víc jako kluk. Chodila jen v kalhotách. V bílých plátěných kalhotách

a v bílé pánské košili. Jen vlasy, než jí je ve vězení ostříhali, byly ženské, dlouhé a těžké, barvy třtinového rumu. Nosila je sepnuté dvěma dětskými sponkami. Kouřila doutníky a psala básně. Nic jiného v životě nedělala. Vystudovala literaturu, učila literaturu a sama psala. Co si pamatuju, nedělala nikdy nic jiného. Zavřeli ji ne proto, že by psala politické básně nebo se nějak o politiku zajímala. Zavřeli ji, protože její verše znají všichni nazpaměť. Říká se, že starý upír má její sbírky na nočním stolku.

Pornografické verše beze stopy něhy, studené jako led. Pitvala vášně jako nějaký řezník, snažila se dozvědět, co se skrývá za ní. Věděl jsem, že chce pochopit vlastní závislost. A náš ostrov, ten je jako nějaká erotogenní zóna světa. Žádný mýtus. Jsme tropický falus, který si každý chce vrazit co nejhloub.

Psala o tom všem, psala o holkách, které znala, psala o transvestitech, teplouších, o vdavekchtivých Španělkách, obstarožních břichatých Dánech, kterým se postaví jenom tady a jenom když má holka míň než patnáct, o Němcích, jejichž specialitou je švédská trojka, ale nejraději o černoších a jejich sametovém náradí. Několik hudebníků zhudebnilo její sbírku Řetězy a já si myslím, že proto ji nakonec zavřeli. Báli se, že všechno dostane jiný nádech.

Narazili jsme na sebe někdy v noci na Malecónu, šel jsem z koncertu, ze zkoušky nebo z mejdanu, nevzpomínám si přesně. Její oči, rty a úzké boky všechno předtím vymazaly. Připálil jsem jí cigaretu.

Celé dny hledá nová slova a myslí na mé tělo. Nikdy se mnou o ničem nemluví. V tomhle vězení ne. Když jsme spolu žili, bylo to jinak. Mluvila celé dny. Mluvila o věcech, kterým jsem rozuměl. O frontách na jídlo, o vůni ananasů, chuti černých fazolí, o tom, že se půjdeme vykoupat, o tom, co bude zítra vařit. O poezii nebo literatuře jsme ale nemluvili. Ne že bych nechtěl, ona nechtěla. Na svých hodinách studentům nepřednášela žádnou teorii, nikdy jsem se vlastně nedozvěděl, co jim říkala, možná že jim jenom četla. Majakovského, toho měla ráda. Nebo Jesenina. Učila ruskou poezii. Měla dvanáct pánských košil a pateru stejné kalhoty. Na nohou vietnamské žabky.

Nebylo lehké s ní žít. Někdy odcházela neznámo kam. Nebál jsem se těch odchodů, protože jsem věděl, že moje tělo ji přitahuje jako upíra naše krev. Víím, že všechny její básně jsou o mém těle. Víím to.

Přivedli ji, dívá se na mě a pomalu se svléká. Má na sobě jakousi plátěnou halenu s inkoustovým číslem na rukávu a vytahané, neforemné kalhoty neurčité barvy, které jsou v podstatě stejné jako všechny její dřívější kalhoty. Jsem vzrušený a ona taky. Chci jí říct, že ji miluju. Dává mi prst na ústa. Zavírá oči, líbá mě, hladí můj černý úd a mezi polibky mi tiše recituje do ucha.

Opakuju to po ní. Vstupuju do ní a vidím ji odcházet po pláži. Vidím její pánskou košili a pod ní se rýsují drobné hroty téměř dětských ňader. Žabky nese v ruce a pohupuje s nimi. Ale ne, ještě je tady a do rytmu mého přirážení přerývavě recituje a já to opakuju po ní ve stejném rytmu. Tepe do mě svoje slova, svoje nesmysly, které teď nenávidím a zároveň je potřebuju, protože jsou sprostší, vulgárnější než rudé kalhotky kurev, jsou mnohem krutější než černé korzety a bičíky domin, které mají svoje hnízda ve vlhkých sklepech baráků, kam se za nimi odváží jenom ti nejoraženější z turistických masochistů. Podívám se ven z okýnka, je už dávno večer, a přesto má v sobě něco z dnešního rána, stejnou zvláštní zakrvácenou barvu, jsou v něm stejné trhliny, z nichž trčí černomodré stíny jako zapomenutí patetičtí básníci z jiných století. Piju lačně kapičky krve, které jí teď začaly prýštit z vyschlých rtů. Jedno číslo, druhé... „Dlouho jsme se neviděli,“ šeptá.

Ta báseň je příliš dlouhá a příliš komplikovaná. Jsem ale v ní, v ní. Víím to. Znova jsem to já, díky Davidovi. Držím ji za ruku. Nikdy se nepptá, co se stalo s jejími verši, jestli jsem si je zapamatoval a komu jsem je pak nadiktoval. Nezajímá ji to. Prohmatává mi svaly na pažích, jsou ochablé jako dvě mrtvé medúzy, ale slibuju, že znovu začnu posilovat. To ji zajímá. Usměje se, políbí mě, mám pocit, že chce vyslovit nějaký verš, ale ne, jen mě líbá. Dlouze a vlhce, stýská se mi po jedovaté cigaretové chuti jejích slin. Mohl jsem jí přinést jako dárek cigarety, ale stejně by mi je sebrali. Nebo možná ne. Příště to zkusím, chtěl bych ji zase vidět kouřit. Chtěl bych vidět pramínek kouře, jak obtáčí její tvář a tvo-

ří kolem obličeje pohyblivý rám. Otočí mě a štípne rozverně do zadku. Vyjeknu. Smějeme se a bachaři si honí svoje přirození. Naše vzrušení je i jejich. Cítím přes zamřížované okno pach jejich potu a přerývavý dech. „Svět kluše lhostejně kolem. Valí se svým vlastním korytem, studený jako krev psa zabitého nad ránem,“ říká nahlas a já to opakuju po ní jako hračka na klíček. Další číslo. Rozklížené stěny naší bubliny, v níž jsme byli tak dlouho spolu jako nějaké kosmické děti plující vesmírem, začínají znova tuhnout, nanášíme na ně vrstvy slin, moje sperma, její krev, všechno tohle zaceluje trhliny našeho úkrytu. Jsme spolu na další cestě, cestě na druhou stranu, bublina je nejlepší prostředek, jak se tam dostat, důležitý je jen její pohyb po oběžné dráze našich těl. Jako dva hadi se svíjíme na pryčně, koušeme se jako nakažené krysy a umíráme na jedovaté zuby potkanů, kteří se do nás zahryzli a rvou naše maso na kusy. Vytloukáme klín klínem, tečeme všemi proudy, moje proudy do jejího těla, její proudy. Živá a mrtvá voda. Písky se vrství, moře zaplavuje vězení. „Ať máš o čem psát, ty děvko!“ říkám jí.

Smějeme se tomu a přirážíme. Do vězeňských prostěradel se zvolna a měkce vsakuje pot a zvuk jejích veršů se odráží od šedých stěn. Dusot našich vzdechů a spáleniště jejích slov, které hází nadrobená najemno buňkám mého mozku. Svět je daleko. Předaleko. Jako v nějaké loďce, která odplouvá. Omdléváme si v náručí, podpíráme jeden druhého, abychom vydrželi. Pořád to chvění, bzikot komárů, který nám nedovolí úplně umřít slastí. Tolik malých umírání. Chvějivá, radostná zrníčka prachu, zlatých, stříbrných částeczek mraku plného štěstí. Chtíč koček, co tiše našlapují po střechách světa. Věci se teď dějí v chvění. Ve vlnách. Ve zvuku a rytmu jejích veršů. Rozmotávají a trhají tu kluzkou síť, která na mě celou tu dobu bez ní nehybně ležela. Zvuky. Jiskra pro mou krev, mlha, do níž se obleču, hřeben, kterým vyčešu špínu příštích dní. Lokám její verše, plavu v jejich chladné plodové vodě, prostupuju stěnami bubliny ven a zase nazpět, jak se mi zachce. Nabírám si je do dlaní a natírám si s nimi všechny rány. A pak vylézáme na břeh, zvolna se převalujeme ve vlnách polospánku, v netopýřích vlnách smrti. Někde

daleko někomu vzdálenému praskají pod nohama listy stromů. A naše těla jsou teď dlužníky. Dlužníky upíra.

Lázaro to všechno vypráví a Karla si natáčí na prst své slané, slepené vlasy a představuje si ho s tou ženou. Najednou se jí chce hrát, ale zakáže si ten pocit. Někde na obzoru slabě blikotá černá silueta. Neví, jestli se Lázaro rozhodne ještě něco jí říct. Sedí a mlčí. A dala by si cigaretu, pořádného hlubokého šluka. Když teď už nebude hrát, může kouřit, jak se jí bude chtít. Aspoň něco. Pak se zeptá.

„A oni ji pustili?“

„Ne. Když jsem přijel znova, už mě k ní nepustili a dostal jsem lejstro, že nemám pátrat, kde je. Jinak že mě zavrou taky. Jasně že jsem objížděl všechny věznice, ale neměl jsem dost peněz, na Kubě se strašně špatně dalo někam dostat, nebyl benzin, nevěděl jsem pořádně, kam mám vlastně jet. Bloumal jsem po ostrově celé věky, bylo to šílenství. Hrál jsem vždycky v nějakých barech nebo na ulici, což se nesmí, ale prostě nějak to šlo, občas mi někdo dal jídlo. Hledal jsem ji tři roky.“

„Tři roky?“

„Jo. Jenže jsem ji nenašel. Všichni mi tvrdili, že ji nemám hledat, že je po všem, protože když vězeň zemřel, nebo ho umlátili nebo něco podobného, tak psali, že umřel z důvodu nemoci, ale já jsem nic nedostal. Nic. Vůbec nic.“

Setkání hispánského druhu

Filozofická fakulta v Olomouci, katedra románských jazyků,
o rok později

Umakartem vykládaná místnost s dřevěnými skříňkami ze sedmdesátých let. Plakát vybledlého býka. Nervózní pot stékající na letní šaty uchazečů o studium španělštiny. A profesorka Jenůfa Topinková, celá zmožená z toho, jak během přijímacích zkoušek nemůže chodit kouřit ven na chodbu každou půlhodinu, jak je zvyklá.

Do dveří vejde Karla Klimentová. Tedy přízrak Karly Klimentové, která se už rok nedotkla trubky. Přijela sice nakonec s Lázařem domů a v květnu udělala maturitu, ale pak novou trubku od babičky uložila do pouzdra a to zanesla na půdu. Seděla tam s ní, střejou prosvítalo nažloutlé světlo a kolem smrděly myšince. Čerstvě vypraná prostěradla sousedky Zahradníčkové o sebe plácala v průvanu. Karla nakonec zastrčila pouzdro za trám, slezla po vzrjácích schodech dolů a potichu se zasmála. Bylo to spíš ušklíbnutí, jako by někomu říkala, že si na ni jen tak nepřijde.

Pak se plazila nekonečné měsíce pouští banalit. Bez hudby nevěděla, kdo je ani co má na mysli, když se podívá na svoje ruce nebo do své hlavy. Co tady dělám, bez hraní, říká si, a říká si to pořád. A přece Karla nehraje. Nechce, aby se ta černá surfařka vrátila pro její hudbu. Pokud je na ní něco výjimečného, čím by se mohla nasytit, čím by mohla posílit své šílené vlny energie a své dlouhé prsty strkat i tam, kam zatím nemůže... Karla na to nemyslí, jenom nehraje. Je to pro ni nejvyšší oběť a rozhodla se, že ji položí na oltář... Čeho vlastně? Strachu ze smrti? Ne. Strachu z moci smrti? Taky ne. Karla jen za nic na světě nechce, aby si ta dlouhá s prknem díky vlnám její hudby sjela další neodolatelně rajcovní trip.

A teď je Karla tady. V učebně číslo pět na přijímacích zkouškách na jednooborovou španělskou filologii. Na konci té pouště, kdy kolem ní

všichni jenom tiše našlapovali a raději nic neříkali, kdy Karla jen chodila do hospody k Ferbínkům, upíjela čistou vodku s ledem, kouřila jednu za druhou a taky raději nikomu nic neříkala. To Lázaro jí navrhnul, ať jde studovat španělštinu. Vždyť mluvit umí, gramatiku zvládne, tak co. V duchu se modlil, aby to udělala, poradil jí dokonce olomouckou fakultu, protože věděl, že tam učí Jenůfa. A Lázaro a Jenůfa se dobře znali.

Karla tedy vejde do dveří a zvedne hlavu. Uvidí Jenůfu Topinkovou, tedy spíš zoufalou touhu Jenůfy Topinkové po cigaretě. Jenůfě říkají jménem všichni. I její studenti o ní mluví mezi sebou jako o Jenůfě a ne jako o profesorce Topinkové, nedávají jí přezdívký jako Topina nebo Topinka. Pro každého je to Jenůfa. Někteří ji tak oslovovali i na zkouškách. Říkali jí „paní Jenůfo“, nebo ti z odvážnějších lichometníků „profesorko Jenůfo“. Ve slově Jenůfa, možná v tom kroužku nad u nebo v ostrém syknutí při vyslovení f, se zároveň skrývala veškerá jejich hrůza. Hrůza z Jenůfy, z ženy, která není stokrát chytřejší než oni, ale řekněme stokrát lstivější. Byla ten typ vysokoškolských profesorů, kteří se vás na zkoušce z českého středověku nezeptají na Přemysla Otakara II., ale kladou vám dotazy ohledně toho, zda by bylo možné, aby Přemysl Otakar II. porazil papeže Řehoře IV. na Piavě – „rozumíte, kolego, jestli na to měl dost proviantu a vojáků“. A když se vám podařilo v hlavě rozsvítit kontrolku, jež upozorňovala na nesmysl, který máte odhalit, nebo na přednášku, na které jste čistou náhodou byli a vzpomněli jste si, jak se Jenůfa rozplývala nad množstvím proviantu jednotlivých vojsk a nákladnou barvou jejich punčoch získávanou z nějakého středověkého chrobáka, mohli jste odpovédět.

Jenže poté následovala okamžitě další otázka. „A která kronika to tvrdí, co myslíte?“ Slovo „myslíte“ měla Jenůfa vůbec nejraději. Nesnášela „leklé ryby“, studentky s plachýma očima, nehty namalovanými bezbarvým lakem, v hlavě sen o tom, že se jim podaří zkoušku u Jenůfy nějak přežít, a pak do konce života učit v klidu a teple dějepis a španělštinu na okresním gymnáziu nebo na ekonomické škole. Tyhle dívky (chlapce ne) mučila profesorka Topinková obzvláště prohnane

a dlouho, ale pak jim většinou dala zkoušku za tři. Někdy je nechala jen napsat test a milostivě je propustila, když viděla, že opravdu nehrozí, že by si od studentky vyslechla něco víc než našprtané okruhy.

Jenůfa okupovala největší kancelář na katedře, v níž nechala rudý komunistický koberec (připadal jí tak nějak arcibiskupský) a sama ji vymalovala na žluto. Kanceláři se říkalo mučírna. Když se někomu Jenůfu podařilo zaujmout, mohl s ní na zkouškách rozprávět v podstatě o čemkoli. Stávalo se, že jí někdo vyprávěl o cestě do Istanbulu a tvaru kupolí na Hagia Sofia a dostal za jedna, ani nevěděl jak. Jenůfa měla ráda dobré vypravěče a nesnášela, když byli studenti nervózní, brala si to osobně. Nesnesla pocit, že z ní má někdo trému, v hloubi duše totiž nejvíc toužila být všemi zbožňovaná, nebo alespoň všeobecně oblíbená.

Těžko říct, co vlastně Jenůfa všechno učí. Měla by sedět na katedře historie, kde má kancelář, ale učí i na španělštině – historickou mluvnici, vývoj jazyka, nejruznější konverzační kurzy pro poslední ročníky a do všeho motá literaturu, estetiku, dějiny umění a hudební teorii. Sama překládá hispánské bestsellerové thrillery a poezii. Na její přednášky chodí lidé z medicíny, z přírodovědných oborů, ale i teologové a někdy taky tělocvikáři. V aule je vždycky narváno a Jenůfa Topinková má povolení od děkana, aby mohla při přednáškách každou půlhodinu odejít a vykouřit si cigaretu.

Karla Klimentová vejde do učebny. Podívá se na vybledlého býka. Ušklíbne se. Kdo by si dal tu práci a ve stejné chvíli se podíval na úšklebek Jenůfy Topinkové, která vidí vcházet další adeptku na chytřejší asistentku mezinárodní firmy s vysokoškolským diplomem, a na úšklebek Karly Klimentové, která vidí jakousi starou kreaturu s červenou hlavou nabarvenou henou, zjistil by, že ty dva úšklebky jsou téměř identické. Jsou to úšklebky plné absolutní nechuti. Jenůfa Topinková je zmožená. Do vytoužené kuřpauzy je ještě daleko, a tak když se Karla Klimentová lhostejně posadí na okraj okopané židle, Jenůfa Topinková jen řekne: „Překládejte, prosím, do španělštiny.“ A začne Karle diktovat z papíru text o tom, jak Federico García Lorca strávil poslední noc ve

vězení, a o tom, že mu tam jakýsi týpek donesl poslední krabičku camel-
lek. „To má být vtip?“ říkala si v duchu Karla. Ten text někde četla, na
internetu to bylo, jasně, když jí před několika měsíci Lázaro o Lorkovi
vyprávěl. Byl to jeho nejoblíbenější básník, s největším citem pro blues,
jak Lázaro říkal. Přečetla si pak o Lorkovi všechno, na co přišla, a při-
padalo jí, že není možné, aby tahle podivná babizna předčítala právě
tohle. Nicméně slova z internetové stránky jí ve španělštině plynule
splývala z úst, moc se nenamáhalo, jen prostě překládala, jako by hrála
nějakou složitější etudu, nebo jen tak zlehka improvizovala, ale držela
se přesně stanovené linky příběhu. Jenůfa Topinková asi na minutu
zapomněla myslet na cigaretu. „Stačí, ano, jistě, můžete jít, kolegyně, to
by, hm, to by mi asi úplně stačilo,“ řekla Jenůfa a zkoumavě se dívala na
Karlina záda, po nichž se plazili hadi věčně zacuchaných ohnivých
pramenů. Pak si šla konečně zakouřit na nádvoří a brblala si pro sebe.

„Ta holka mluví čistou kubánskou španělštinou, vypadá, že ji poro-
dila nějaká slovanská bohyně, a navíc je jí to všechno úplně putna,“
kroutila Jenůfa hlavou, ještě když vyplňovala formulář ohledně přijí-
mací zkoušky nejvyšším možným počtem bodů.

Karla taky vyšla na nádvoří. Rozhlédla se a sedla si na trávník. Měla chuť
hrát. Musela se chytnout trávy a zapřít se prsty u nohou, aby to vydržela.
Pak prsty povolila a myslela na tu ženskou tam nahoře v prvním patře.
Viděla, jak Jenůfa schází ze schodů a nadzdvihává si žilnatou rukou
s neskutečnou grácií dlouhou černou sukni. Člověk by řekl, že s takovým
frňákem a v tolika letech nemůže vůbec nikdo vypadat takhle. Jak vlast-
ně? Takhle. Karla si to konečně v nekonečné tuposti svých devatenácti
let připustila – takhle sexy. Jenůfě přitom muselo být nejmíň sedmdesát,
ale když se na ni člověk podíval pozorněji a odmyslel si to sebevědomé
fluidum, co ji obklopovalo a každému nasazovalo falešné brýle, vypadala
nejmíň o deset let starší, než skutečně byla. Něco v její tváři, něco dlouze
odžitého... Vrásky vyprávěly až moc příběhů a na každé z nich sedělo
jedno malé černé blues a houpalo nohama do taktu.

Jenůfa svými drobnými krůčky, které připomínaly spíš jakési přískoky, vhopsala na nádvoří a konečně si zapálila. Camelku jako Lorka samozřejmě. Šlukovala hluboce a procítěně, jako by předcvičovala pořádný kuřácký nádech. A slastný výdech.

Ty dvě se pak potkávaly. Na nádvoří, v hospodě Ponorka, kam Jenůfa občas chodila na pivo a na koncerty kapely Ponorka Band, ale nejčastěji ve vědecké knihovně, kde si Karla k večeru pročetla hudební recenze v El Paísu, a často si ho brala právě po Jenůfě Topinkové. Jistě, dělala u ní taky zkoušky, ale Jenůfa se většinou neobtěžovala ji z něčeho zkoušet. Měla ráda, když jí Karla vyprávěla o hudbě, nebo se bavily o Lázarovi. „Lázaro je fajn kluk, seznámili jsme se, když jsem tlumočila na cizinecké policii, když přijel v devětašedesátém. Navykládala jsem policajtům, jaký je to zarytý straník, aby mu dali pokoj, od té doby jsem pak jezdila na jeho koncerty, kamarádím se taky trochu s jeho ženou, prostě hezký česko-kubánský freundschaft,“ líčila Jenůfa Karle na zkoušce ze španělské morfologie.

„Víte něco o té jeho kubánské ženě?“ zkusila se Karla pustit na tenký led.

„No jo vím, ale vždycky mi přišlo, že je to Lázarův kostlivec ve skříni. Pořád jsem měla pocit, že to tajemství doopravdy prozrazuje, jenom když hraje. Vyprávěl mi o tom jen jednou, když se fakt hodně nabumbal v Ponorce. Jenže bylo to tak nějak, nevím, spíš jako by mi líčil noční můru, surreální sen, popravdě řečeno jsem mu to moc nevěřila.“

„A znáte ty její verše?“ zeptala se Karla. Jenůfa na malou chvíli zaváhala, odvrátila tvář. Přeběhl jí po ní malý, podivný stín a pak řekla: „Znám. Každý na Kubě je zná,“ dodala rychle. Karla se zarazila, protože nevěděla, jestli může mluvit o jeho ženě. Ale Jenůfa už pro ni dávno byla po babičce tím nejdůvěryhodnějším člověkem, a musela si to přiznat, jen díky ní se ještě občas cítila když ne normálně, tak aspoň živá. A tak o Lázarově zmizelé básnířce Jenůfě řekla verzi, kterou vyprávěl Lázaro jí.

„Jo, jo, desaparecida,“ přikyvovala Jenůfa.

„A prý že zmizelé vězně Castro nemá, no jo, jasně že má, jen ho docela trumfli lampasáci v Argentíně a Chile, takže tuhle slávu už nedožene,“ dodala.

„A kde jste se naučila španělsky vy?“ zajímalo najednou Karlu, protože měla dojem, že ať řekne Jenůfa cokoli, nebude to něco jako, že chodila do jazykové školy, nebo že se učila pomocí televizního kurzu. A taky že ne.

„Od táty,“ řekla Jenůfa a odklepávala pomalu a rozvážně popel do mramorového popelníku. Najednou zase vypadala starší. Vrásky se zkrabatily do nemožných úhlů a Jenůfa našpulila rty a trochu se jí na nich začala drolit rudá rtěnka.

„Váš táta byl Španěl?“

„Ne. Byl Čech, bojoval ve Španělsku na straně republikánů, interbrigadista. Máma byla Španělka. Za války umřela. A my s tátou jsme pak odjeli na Kubu. Sem to nešlo, tady už byl Hitler a táta by šel rovnou do koncentráku.“ Karla překvapením otevřela pusou. Po dlouhé době ji něco doopravdy zaujalo. Chtěla, aby jí Jenůfa svůj rodinný příběh odříkala celý. Pěkně popořádku. Toužila, aby jí o tom vyprávěla, představa Jenůfy na Kubě, vojáka, jak střílí někde u Madridu... Jenže Jenůfa už neřekla ani slovo. Dokouřila, zvedla se a odešla z pracovny.

Karla bydlela na kolejích, na Rošičkách u atletického stadionu, v šedé bezpohlavní kostce betonu s okny zjizvenými vyboulenou izolepou. Spolužačky z kruhu se pořád učily nebo pletly svetry z levné vlny. Dívaly se na Karlu svrchu, protože s nimi nedrbala, protože se kamarádila s Jenůfou a taky proto, že z nich uměla španělsky nejlíp a nestálo ji to žádnou viditelnou námahu. Na rozdíl od nich ale trávila téměř veškerý čas ve vědecké knihovně, kam si chodila číst a poslouchat céděčka s vážnou hudbou a jazzem. U trubkových sól zatínala vztekle pěsti a ryla nehty do koženého sedátka. Měla to ve vědárně ráda. Pozorovala cvrkot a fialové trvalé knihovnic, občas myslela na rodiče, vyvolávala si marně jejich tváře, a když jezdila na víkendy za babičkou, snažila se být přiměřeně komunikativní. Chodily spolu k prázdnému hrobu s mramorovou

deskou, na které byly jen dvě jména a žádná data narození ani úmrtí. Kolem rozsypaly substrát na hroby. Babička ho kupovala v zahradnictví vedle hřbitova a pěstovala na něm břečťan a do vázy pečlivě rovnala umělé chryzantémy. Karla si tak každou sobotu vždycky znova a znova připadala unavená a ulepená těžko vyslovitelným proviněním. Věděla, že je paní Jiřina ráda, že se vrátila a že se jí nic nestalo, ale zároveň taky věděla, že zbožňovala svého syna, na kterého byla hrdá, a že když už ho musela přežít, nedokáže se vyrovnat s tím, že ani neví, jak vlastně umřel a proč. A tak předstírala sama sobě, že Karlin otec leží na hřbitově u cesty, kde je v zimě tolik sněhu, že hroby nejsou vůbec vidět.

Navíc byla paní Jiřina zdrcená tím, že Karla nechce dál hrát.

Tisíckrát to probírala s Lázařem i s Jitkou, ale ti jí říkali, že to Karlu třeba přejde, že se ocitla v nějakém exotickém druhu posttraumatického šoku a že je hlavní, že se nakonec aspoň trochu sebrala a šla studovat do Olomouce. Věděli, že je Karla v depresi, že žije ve stavu dobrovolného flagelantství, ale doufali, že přátelství s Jenůfou ji postupně vytáhne z toho nejhoršího.

Jenůfa

Olomouc, 1. ledna 2006

*Hey waiter! Give me another glass of vodka
I drink without reason, I don't know why
I don't do it just for love like in the old times
Don't either to deceive my broken heart.*

– Otros Aires, De Puro Curda

Jenůfa měla počítač položený na speciální podložce na kolenou a ťukala v pomalém rytmu dvěma prsty do klávesnice. Vypadalo to, jako by hrála na nějaký futuristický hudební nástroj velmi pomalou a velmi složitou skladbu. Jenůfa opravdu ťukala do laptopu komplikovanou záležitostí – své nepravidelné osobní zápisky. Bylo to zapeklité hrabat se sama v sobě. Ale byla na ten pocit zvyklá, psala si od své první špinavosti. Jako trest. Jako memento, jako odplatu. Nikdy si na to nedovolila zapomenout.

„Pavle, dej sem ten kabel!“ zakřičela přes celou místnost profesorka Jenůfa Topinková na svého podnájemníka.

„No jo, moment,“ zahuhlal ze svého pokoje otráveně diplomat Pavel Jakoubek.

„Žádný moment, hned mi ho sem přines, potřebuju dělat!“ trvala na svém Jenůfa.

„Jo, Jenůfo, to ale já taky. Kdy už si sakra pořídíme lepší připojení?“ nedal se Pavel.

„A na co? Zítra letíš, bude tady svatej pokoj a volnej kabel,“ konstatovala Jenůfa spokojeně a zvedla se od svého bílého pracovního stolu. Koupila ho v bazaru, na vozíku odvezla domů, pečlivě obrousila a natřela. Pomalu se vydala do Pavlova pokoje, protože jí bylo jasné, že Pavel kabel jen tak nevydá. Znechuceně jí ho podal a Jenůfa si kořist

vítězoslavně zastrčila do svého laptopu. Pobrukovala si u toho árii z Carmen. Nejdřív ale laptop zálibně potěžkala v ruce. Nevážil ani kilo.

„Jenůfo?“ zeptal se asi za půl hodiny zkusmo Pavel, i když věděl, že se okamžitě rozlítí, protože ji vyrušil. Jakmile se totiž Jenůfa pohroužila do hlubokých a bezbřehých oceánů virtuálních knihoven, k smrti nenáviděla, když ji někdo vytahoval na nudnou souš reality.

„Co zase chceš?“ odrkla si Jenůfa a znělo to, jako by vyplivla z pusy vysušeného švába.

„Já jen, jestli jsi nezapomněla, že pro mě máš za měsíc přijet do Vídně na letiště, jestli sis to někam třeba zapsala?“ optal se Pavel.

„No jo,“ houkla Jenůfa.

„Tak prima,“ usmál se Pavel. Chvilí Jenůfu pozoroval, jak se v nahrbeném vytržení s brýlemi na svém mohutném masitém zobanu, kterým ji Bůh obdaroval místo nosu, sklání nad mrňavým růžovým laptopem.

„A hele, Jenůfo...“ zkusil Pavel, který svou bytnou a bývalou profesorku španělštiny oslovoval jako všichni jménem, ještě trochu přitlačit na pilu Jenůfina vzteku.

„Ježíši! Za co?!“ zaúpěla podle očekávání Jenůfa. „To si ani nemůžu v klidu stáhnout poštu?!“

„Já jen, jestli bys nechtěla nějaké normální komp s velkou obrazovkou. Vždyť na to nemůžeš proboha vidět,“ vrtěl hlavou Pavel a tvářil se tak trochu jako přemoudřelé dítě, kterým ve svých pětatřiceti rozhodně nebyl.

„Starej se laskavě o své mladé oči,“ zasyčela Jenůfa. To bylo jasné znamení, že už doopravdy Pavlovou přítomností trpí. Pavlovi to přišlo trochu líto. Někdy mu připadalo, že by se mohla chovat vlídněji. Ne že by k němu byla Jenůfa kdovíjak chladná, ale vydobýt si její pozornost bylo hrozně těžké.

Vzdal to a šel si do předsíně sbalit kufr. Moc toho neměl, všechny obleky a knížky byly na ambasádě v Havaně, kde pracoval jako první tajemník. Do Olomouce přijel na dovolenou a strávil ji s Jenůfou, protože s rodiči si moc nerozuměl a stálou přítelkyni neměl.

K Jenůfě se nastěhoval hned po promoci. Profesorka Topinková mu to sama nabídla a jemu ta nabídka hodně polichotila. To si ještě představoval, že udělá doktorát a časem třeba zůstane na škole učit. Doktorát psal asi šest let, prostřídával to nejrůznějšími stážemi v Latinské Americe, ale pořád nebyl schopný se soustředit. Jenůfa ho sice povzbuzovala, protože to byl jeden z jejích nejnadanějších studentů, ale zároveň tušila, že věda a psaní není nic pro něj, nedej bože výuka studentů. Nechtěla mu to ale vymlouvat. Potřebovala slušného podnájemníka, který by s ní vydržel a moc si nevyskakoval, někoho, kdo si s ní bude občas povídat a zároveň se dokáže držet zpátky, když zrovna nemá náladu na řeči. A někoho, kdo dokáže pít tak jako ona, kdo s ní dokáže držet krok. A to Pavel uměl skvěle, i když držet s Jenůfou krok bylo někdy o játra. Pavlovi soužití s Jenůfou dokonale vyhovovalo. Nemusel jí za svůj velký pokoj moc platit a měl pocit, že její přítomnost ho zvláštním způsobem uklidňuje. Když si někoho přivedl, Jenůfě to nevadilo, její byt měl čtyři obrovské pokoje a připomínal labyrint, ve kterém se všude válely knihy, časopisy a zvláštní suvenýry – malé vysušené dýně, pouzdra od nejrůznějších doutníků a dřevěné krabice od španělských a chilských vín. Přes tenhle chaos do vzdálených Jenůfiných pokojů chichotání jeho milenek nedoléhalo, a když ano, Jenůfě to nevadilo. Ráda poslouchala cizí hovory a strkala nos, kam neměla. Pak většinou Pavlovy přítelkyně rozebírali spolu. Jenůfa měla sklony filozofovat o lásce, zejména když otevřeli třetí láhev Rioji a pouštěli si u toho stará tanga nebo přehrávali kubánské šlágry z třicátých let na Jenůfině gramofonu Tesla. Pavel Jenůfu svým způsobem samozřejmě miloval, podobně jako milujete extravagantní babičku, protože je to jediný člověk na světě, se kterým je vám aspoň někdy dobře. Když se spolu tak jednou za měsíc pořádně opili, zapálili si doutník nebo cigaretu trávy, otevřeli velké okno do dvora a mlčky kouřili. Noční ticho Pavlovi v těch chvílích připadalo nekonečně blahosklonné, protože v něm mohl přebývat s touhle báječnou, chytrou ženskou, která chlastá jak chlap.

Jenůfa si moc dobře uvědomovala, že stárne a že nemá děti, které by se o ni postaraly, kdyby bylo potřeba. Dokázala být sama, ale bylo lepší

být s Pavlem, protože s ním byla zkrátka ráda. Věděla, že se jednou ožení a ona zůstane znova sama, ale už teď bylo jasné, že ji Pavel nikdy nenechá ve štychu. Obzvlášť když se konečně rozhoupal, nechal doktorát doktorátem, udělal konkurz na ministerstvu zahraničí a Jenůfa ho doporučila svému známému na latinskoamerickém odboru na místo na zastupitelství v Havaně. Pavel se na ministerstvo hodil. Byl přesný a spolehlivý a zároveň lehce excentrický. Nejvíc ho braly staré filmy a tlusté knihy o cisterciáckých kláštorech a takhle kombinace ho odlišovala od výkonných úředníků a dělala z něj zajímavého diplomata. Navíc díky tréninku s Jenůfou ho dost těžko opili rohlíkem, a vodkou už vůbec ne.

Sotva za Pavlem zaklaply dveře, Jenůfa se znova pohodlně posadila k počítači. Psala přesně dvacet minut. Pak si text po sobě přečetla a uložila ho do složky nazvané Peklo.

Milý Marcosi,

píšu ti a nikdy nemůže přijít odpověď. Jsi někde reinkarnovaný v krásného zlatého brouka, nebo ses proměnil v chladný a třpytivý hvězdný prach? Dát znamení mi nemůžeš, na macumbu ani jiné vaše-naše kubánské čáry máry nevěřím, je to těžké... No ano naše-vaše, jsem hybrid, co nikam nezapadá, osina ve vlastním zadku, víc chlap než ženská, víc Češka než Kubánka, k stáru, řekla bych, ale před lety to bylo naopak – víc ženská než chlap a víc Kubánka než Češka.

Slyšíš mě, slyšíš, jak jsem zhrubla, jak už tě v posledních letech ani neprosím za odpuštění? Ne, už neprosím nikoho o nic, a už ani tebe ne. Kde vlastně začaly všechny chyby, které jsem dělala do zblbnutí znovu a znovu a nikdy se nebyla schopná poučit?

Nebo je z tebe motýl a spíš někde na zeleném listu orchideje a jsi krásnější než její květy? Doufám, že z tebe není nějaký Kafkův brouk. Zvláštní je, že jsme se do sebe museli zamilovat zrovna v Praze, ve vši té zimě, a že u toho padal těžký lednový sníh. Místo abychom se vodi-

li za ruce po Malecónu a leželi v parku v Miramaru pod obrovským stromem tisíce kořenů...

Ta pražská láska s Kubáncem, s tebou, byla ale jako další potvrzení, že nic nedává ani nemá dávat smysl ve světě, který jsem přestala chápat už jako malá holka. Od té doby, co tátu zavřeli a co jsem žila s tetou v tom plesnivém bytě v Olomouci, jsem si připadala jako chatrná kocábka na hrozivých vlnách, co jen tak klouže a modlí se, aby se vlny nepřevalily přes ni.

Praha pak byla past, ale nejdřív vypadala jako šance. Já do ní vlezla, zahánzdila se v železech a dokonce jsem si myslela, že jsem našla tu pravou lásku. Tu jsem asi našla, protože potom už nešlo nikoho milovat. A věř mi, že jsem se snažila celých těch podělaných pár desetiletí.

A musím Ti v tomhle dopise, který jako vždycky odešlu do útroh tohohle chytrého strojku, napsat, že jsem se nechtěla zabít, přestože jsem byla přesvědčená, že se mi uleví. Bála jsem se, že až se potkáme v zemi Charónů, že mě zase, a tentokrát právem, odmítneš, že tě ani sebevražda neobměkčí.

To barokní dusno plné oprýskaných pražských stínů, naše rty, co byly tak studené, a všechno, co jsi říkal o umění a boji, nechápala jsem to, nevěděla jsem, jak moc jsi na útěku a jak moc se tě všechno týká. Nemohla jsem uvěřit tomu, že chodím s Kubáncem, který mluví o existencialismu, místo toho, aby se mnou vymetal bary a v jednom kuse se bezstarostně usmíval.

A pak přijeli duchové, které jsem já sama vyvolala, vládci temnot, odvezli Tě pryč a já začala fungovat jen v režimu loutky.

Zrada není to správné slovo, zrada je jenom skořápka pro špatné svědomí. To co jsem tenkrát udělala, je horší, protože stačilo, aby toho slíbili tak málo.

Já vím, vím, že jsem to psala bilionkrát, jako by to napsané bylo o milimetr snesitelnější, ale jen do dalšího dopisu.

Nechápu, jak si někdo nemůže vybavit obličej někoho mrtvého nebo jeho gesta, hlas. Já tě vidím před sebou kdykoli, ani nemusím

zavírat oči. Stojíš na rohu Vodičkovy ulice a opíráš se o zeď, máš ten svůj hubertus a lahvově zelenou šálu a na hlavě ruskou ušanku, co jsi dostal od nějakého švýcarského komunisty. Opíráš se o zeď v Praze, kam jezdili všichni ti mladí apoštolové kominterny na čumendu, aby se podívali, jak nám to tady všechno kvete a jak se komunismu daří v zemi kdysi proslavené prohnilou demokracií. Gabriel García Márquez, toho jsi jednou přivedl, abych mu něco přeložila, a ten kretén si napsal do svého reportérského zápisníčku: „Bloudil jsem po Praze několik dnů a nenarazil jsem na výraznější náznak ničeho, co by mě přimělo usoudit, že nejsem v nějakém městě západní Evropy. Panuje tu přirozený spontánní pořádek, bez ozbrojených policistů. Je to jediná socialistická země, kde lidé nedávají najevo nějakou nervozitu a kde člověk nemá dojem – klamný či oprávněný, že je kontrolován tajnou policií. Sovětský vliv je stěží zjititelný, ačkoliv se říká, že čeští vládcí jsou Moskvě nejvěrnější. Rudá hvězda je upevněna na lokomotivách a na veřejných budovách, avšak nezdá se být falešná.“

Když jsem to překládala, myslela jsem na tátu a na to, jak jeho dcera prostituje svůj mozek a tlumočí všechny ty vaše poblouzněné nesmysly o lepších zítřcích. To už jsem tě ale milovala a všechno ti odpouštěla, stejně jako tátovi, který mě sem zatahl; jako ty věřil těm pitomostem a pak už se nevrátil z vězení.

Jednou jsi mi řekl, že není možné zůstat stát stranou, opodál světa. Já jsem teda nikdy neměla příležitost zůstat stát stranou. Ten svět, co jsi o něm tak rád mluvil jako o nějakém svém příbuzném, tak ten mi nikdy nedovolil, abych se neúčastnila.

Trochu moc zprudka zaklapla víko laptopu, zvedla se z postele a šla si uvařit kávu. Pak ještě proletěla některé své poznámky k přednáškám, oblékla si rudý kašmírový rolák, učesala se, pečlivě nalíčila a vyrazila na fakultu.

Nemohla se ale na nic soustředit. Neustále vypadávala z rytmu svých každodenních rituálů, článků, přednášek, zkoušek a schůzí ka-

tedry. Těšila se domů, až si uvaří kávu, zapne laptop, sedne si s ním zase do postele a vypraví se sama do virtuální Národní knihovny v Londýně. Konečně digitalizovali i sekci středověkých inkunábulí a Jenůfa se těšila, že si prohlédne jeden obzvlášť zajímavý herbář mnichů z portugalského kláštera v Sintře, který ti úžasní zahradníci darovali anglickému králi. Myslela na Pavla a vyčítala si, že na něj byla při odjezdu tak protivná, ale teď už se nedalo nic dělat. Představovala si, jak chudák trčí při mezipřistání v Madridu, jak si kupuje El Mundo (natruc Jenůfě, která četla „socanský“ El País) a určitě nějaký ten brakový román, což dělal vždycky, když letěl sám a ne s Jenůfou, a určitě se taky nacpal hamburgery v McDonaldu. Myslela na svého chráněnce s něhou a znova proklínala ten ješitný, nezkrotný a bláhový ostrov, který jí tak štědře a kdykoli dodával vzpomínky.

„Jenůfo,“ ozvalo se jednou v telefonu. Volal Pavel. Nemohl mluvit, protože českou ambasádu vždycky odposlouchávali, a tak jí jenom řekl přesný čas, kdy se přesune do jedné předražené internetové kavárny v luxusním hotelu, a odtud si s ní bude chvilku chatovat. Jenůfa tedy čekala u počítače a Pavel se jí ptal, jestli by nechtěla přijet na Kubu.

„Máš zkouškový, takže bys mohla ne?“ psal.

„No a zkoušet bude kdo?“ nechtělo se Jenůfě ani náhodou. Nechtělo se jí překonávat časový posun, ze kterého vždycky dostala migrénu, a nechtělo se jí pak po návratu ještě měsíc smrkat a kašlat z teplotního šoku, a už vůbec se jí nechtělo dělat to, co věděla, že jí Pavel navrhne, aby dělala.

„Tak to nějak přehod', stejně jdou všichni na tvý zkoušky až úplně na poslední termíny, dyť to znám,“ psal Pavel.

„No tak dobře,“ souhlasila nakonec Jenůfa. „A co tam budu dělat, to co vždycky? Co když mi zase dají v půjčovně schválně pokažené auto a já zase málem někde eksnu?“ vzpomínala na poslední cestu na Kubu před dvěma roky.

„Neboj, pošlu s tebou našeho mechanika a on se na to nejdřív podívá, než do toho sedneš, taky nestojím o žádný další konzulární případ,“ v duchu se křížoval Pavel.

„Málem smrtelná nehoda nebohé stařeny je pro tebe akorát další konzulární případ. Tak to na to přemlouvání nejdeš moc chytře, milánku!“ naštvála se Jenůfa.

„Jde o to, že celá síť kontaktů hlavně na ženy disidentů je teď po černém jaru, kdy zavřeli tolik lidí, dost vachrlatá. Jsi jedna z mála, kdo to zase může dát dohromady. Ty vždycky všechno dokážeš zorganizovat a hlavně ti ty ženský věří,“ lichotil Pavel. „Ale musíš si někoho vzít s sebou, samotná už jezdit nemůžeš, to si znova na triko nevezmu,“ nasadil tomu korunu.

„Ale já vedle sebe nikoho nesnesu! Vždyť to víš! Na cestě mi všichni včetně tebe lezou na nervy, nemůžu se soustředit, musím se pořád přizpůsobovat kapricům někoho jiného a nemůžu s Kubošema koketovat podle svého gusta,“ odporovala Pavlovi.

„Pochop to, prostě sama nemůžeš jet a nejet taky nemůžeš, protože tě tady potřebuju. Vězni svědomí a jejich ženy tě potřebujou, potřebujou prachy, počítač, ale hlavně léky, Jenůfo, prosím tě, nenut mě, abych tě musel prosit,“ prosil Pavel.

„Ale budu bydlet v hotelu, z bezpečnostních důvodů. Comprendes, camarada?! V Palacio Viena!“ Pavel zasténal a Jenůfa si byla jistá, že ho slyšela i přes oceán. Palacio Viena, starý hotel, který Jenůfa milovala, ale který byl profízlovaný odshora až dolů, všechno tam padalo na hlavu a často nešla elektrika.

„Proč zase proboha svatýho tam?“ zkoušel to ještě Pavel.

„Nostalgie?“ napsala Jenůfa.

„Nostalgie po čem?“

„Nevím, zlatá šedesátá, fousatí sexy revolucionáři, mládí a takové ty věci,“ vzpomínala Jenůfa. Strávila v tomhle hotelu několik šťastných let a znala Kubu, jako znáte svoje dítě, ale nerozuměla jí velmi podobným způsobem. Pak se na různá období vracela a učila na univerzitě v Olomouci, protože tam po tetě zdědila byt. Jenže po šedesá-

tém osmém hispanistiku zavřeli a Jenůfu pro její příliš radikální názory vyhodili. Třídila pak semínka letniček v zahradnictví, překládala, tlumočila Kubáncům v továrnách a vlastně si docela libovala, protože se naplno věnovala vědě a bylo jí jedno, že své články píše do šuplíku. Z toho šuplíku se občas dostávaly klikatými cestami ven a vycházely v prestižních vědeckých časopisech po celém světě pod pseudonymem Hurtada Pérezová. Zpátky na katedru se Jenůfa dostala až po osmdesátém devátém a pomohla znova rozjet nejen španělskou filologii, ale taky portugalistiku.

„Tak platí,“ napsal po chvilce dumání Pavel. Věděl, že stejně nic nenadělá, a tak se vzdal.

Karla šla z přednášky a byla bledší a zrzavější než obvykle. Připadalo jí, že Olomouc je začouzená, zmrzlá masa barokního nevkusu a že je to horší, než kdyby seděla v Malém Městě na Moravě a nedělala vůbec nic. Jen by hleděla z babiččina okna a občas by si šla poslechnout Lázara, jak hraje. Nechápala, co v Olomouci vlastně dělá. Chodí na nesmyslné přednášky, učí se jazyk, který už stejně celkem umí, a občas ji pobaví Jenůfa Topinková nějakým svým vtípkem a tím svým umanutým zápallem, s nímž prožívá, podle Karly naprosto dětinsky, svůj potrhlý život. Karle připadalo, že je tak o sto let starší než ona. Opřela se o zed' natřenou zelenošedým nátěrem, unaveně se svezla po stěně a sedla si na studenou zem.

„Nachladíš si vaječníky,“ upozornila ji Jenůfa, která vyšla z učebny a šla si na mráz zapálit.

„No jo,“ odpověděla jí Karla. „A co jako?“ dodala.

„Jako že pak nebudeš moct mít děti,“ sdělila jí Jenůfa.

„Stejně žádný mít nechci,“ ohrnula nos Karla.

„Co se ti vybaví, když se řekne Kuba?“ změnila Jenůfa téma. „Lázaro,“ odpověděla Karla.

„A co dál?“

„Dál asi takový to, co všem: retro komunismus, stařík v placaté čepici s velkou bílou basou v modře nasvíceném sále, černošky, co jsou k na-

kousnutí i v devadesáti, Fidel v teplákovce, tanečky na ulici, rumba koule, rum, pláže, turisté v hnusných květovaných košilích s límečkem, mulati, mulatky, modrá, moře, tropický vůdů...”

„A pojedáš tam se mnou?“ přerušila ji Jenůfa.

„S váma?“

„Jedu tam s tajným posláním,“ zatvářila se Jenůfa Topinková jako Humphrey Bogart.

„S tajným posláním?“ V Karle se poprvé po dlouhé době něco zahýbalo. Jako by ji v břiše polechtal sval malý nestydatý motýl. Ta dvě slova *tajné poslání* byla tak absurdní, že se prostě musela zeptat.

„A o co jde?“ Jenůfa se usmála. Věděla, že s ní Karla pojedí, a ona sama chtěla jet s Karlou. Když už teda má s někým cestovat, mohlo by to být dobré aspoň k tomu, že se Karla přestane hnípat ve svém vlastním neštěstí.

Věděla, že to, co se Karle stalo v Thajsku, se nemůže jen tak odestát. Bylo jí jasné, že Karla se vědomě nějak netrápí, ale zároveň své neštěstí popírá, což bylo horší. Lázarova žena Jitka mluvila o posttraumatickém šoku, jenže posttraumatický šok byl v moderní psychiatrii, hlavně v té české, dost neznámý pojem a nikdo přesně nevěděl, jak se takové svinstvo vlastně projevuje. Reportéři, co se vrátili z Čečenska, začali třeba až po dvou letech zničehonic omdlévat na veřejnosti, nebo zvraceli tajně v redakcích pokaždé, když museli jet do terénu, někdo přestal komunikovat, někdo se prostě a jednoduše nechal zavřít do blázince, kde mu nikdo nedokázal pomoci.

Jenůfa na to měla vlastní teorii. Byla přesvědčená, že šok se dá léčit zase jenom šokem, a Kuba bude pro tuhle muzikální zrůčku určité rána do palice.

„Tak co, jedeš, nebo ne?“

„A kdy?“ zmohla se na otázku překvapená Karla.

„Tak za měsíc, ještě musíme vyřídit přes cestovku turistická víza, koupit si plavky a já musím v Praze nafasovat proviant,“ vypočítávala Jenůfa.

„A co tam vlastně povežeme?“

„To je tajné,“ usmála se Jenůfa a nechala stát Karlu na chodbě a představovat si, že pojede s Jenůfou a tajným posláním někam, kam se zařekla, že už nikdy nepojede – k teplému moři s bílým pískem a vlnami, které jsou občas větší, než by se předpokládalo.

Karla

Praha, 3. února 2006

Spala jsem u nějakého Lázarova kamaráda a Jenůfa zase u svých známých. Daly jsme si sraz na letišti. Vyrážím na metro a pak autobusem na Ruzyni. Jenůfa tady ještě není. Má asi hodinu zpoždění. Jdu si zatím prohlídnout stánky s novinama, koupím si strašně drahý kafe a začínám být nervózní. Nakonec se objeví a táhne s sebou děsných bágků. Přitom nechtěla, abych jí s něčím pomáhala, protože pořád se vším dělá tajnosti. Než jsme ale jely, musela jsem si pročíst všechny sračkoidní průvodce po Kubě, ve kterých jsou věty typu: „Havana je jako svůdná dáma,“ jenže jak se vyjádřila Jenůfa: „Klíčem k pochopení světa je kontext.“ Což v překladu znamená, že se člověk musí válet měsíc v knížkách, a pak ho Jenůfa zkouší jak malé dítě před písemkou.

Přesedneme v Madridu, koupím si nějaká cédéčka s kubánským rytmem, kubánským hip hopem a rockem – skupinu Porno para Ricardo... A Jenůfa nakoupí desatery El Paísy, který prý bude na Kubě rozdávat lidem, aby měli demokratické informace. No dobrý, proč ne. Začínám se těšit, i když mám vlastně ze všeho nahnáno, hlavně z toho, jak s touhle ženskou vydržím skoro čtrnáct dní a hodně natěsno. Ještě pořád mi neřekla, co tam přesně budeme dělat. Boeing je nacpaný k prasknutí, samí Španělé a Němci, kteří asi jedou na dovolenou nebo za dobrým pichem, jak poznamenala paní profesorka Jenůfa. Cestou, ještě než jsem usnula u Shreka, jsem se musela naučit asi deset adres a deset telefonních čísel. Jenůfa mě z toho zkoušela, ale to nebyl problém. Vždycky jsem si tu adresu představila jako malou etudu, pokaždé v jiné tónině, jak to ostatně dělám se všema věcmi, který se mám našrotit nazpaměť. Celou cestu mě dost bolela hlava, ale vzala jsem si paralen, takže to přešlo. Přistaneme, letištní hala je nemastná neslaná, obarvená jenom zelenými uniformami fízlů nebo vojáků.

Noční cesta z letiště, dvě krásné kurvy, říká se jim jezdčyně alias *jineteras*, a je jasný, na čem asi tak jezdí. Jsou dokonalé, s bronzovými těly posetými čímsi třpytivým, vyfukují oblaka kouře z dlouhých cigaret a doutníků, švihají se zlehka malými bičíky po stehnech a prsa se jim přelévají sem a tam v kožených podprsenkách. Tichý světélkující plankton města, které se přibližuje.

Pak už hotel Comodoro a předtím scéna s Jenůfiným podnájemníkem Pavlem, který tvrdí, že starý hotel Palacio Viena, kde chtěla Jenůfa bydlet, je zavřený. Spánek těžký jak duchna.

Jenůfa

„Havana je romance Orientu, přenesená do Nového světa. Plná kontrastů příkře soupeřících. Uliční ruch má ráz improvizace, o níž nikdo neví, jak dopadne. Opak měst amerických: španělský otazník proti americkému vykřičníku. Lidé hlučí, gestikulují, strkají se a snad i vadí; má to však půvab, smutnou vůni pod veselým nebem.“

ZÁPISKY PĚVECKÉHO SDRUŽENÍ PRAŽSKÝCH UČITELŮ V AMERICE Z ROKU 1929

Co tady vlastně zase dělám, myslí si Jenůfa, když vybaluje svůj plastový skořepinový kufr, který jí naštěstí prohledali, jen aby se neřeklo. Každopádně i kdyby štěstí neměly, dá se asi pět kilo léků, hlavně rozpustných antibiotik, svést na Jenůfin pokročilý věk nebo na její fobii z tropických zánětů. S odstupem několika let tady byla Jenůfa už třikrát a vždycky vezla léky. Měla je dopravit ženám vězněných disidentů a nebylo v tom žádné velké hrdinství, jen splácela dluh. Celou dobu, kdy si ona žila ve svobodě, její známí na Kubě sháněli toaletní papír. Stáli v nesmyslných frontách na cokoli jako kdysi i ona, přepírali použité plastové sáčky a toužili po čemkoli západáckém, a hlavně po tom, aby Fidel konečně zavřel tu svoji vousatou klapáčku a dal jim pokoj, nebo aspoň slušné jídlo, dost rýže, hovězího a fazolí, mobily a džíny. Přesto neví, co vlastně na Kubě znova pohledává. I ten dluh je takový nějaký nekonkrétní. Kdyby si měla přiznat, že na Kubě hledá hlavně dětství a léta, kdy jako houba nasávala všechny odstíny ráje, chodila do jazzových barů a spala s těmi nejkrásnějšími chlapíky na světě, musela by se asi trochu stydět. A Jenůfa se styděla dost nerada a hlavně ne za sebe.

Spaly s Karlou v jednom pokoji. Comodoro byl turistický čtyřhvězdičkový hotel, plný rádobý luxusních serepetiček s nátiskem komunistické bídy. Dole v baru měli normální bufet a v něm si člověk s trochou fantazie mohl připadat jako v hotelu, kdyby po večeři nemusel sledovat mladičké mulatky, jak se za jídlo tulí k břichatým Dánům na terase. Ne, Jenůfa nechtěla moralizovat, Kuba byla vždycky bordel pro movité, byla, je a bude. Po Karibiku nikdo nemohl chtít, aby to byl slušňácký kout planety. Ne s těmihle těly, která ho obývala, ne v tomhle vedru a ne s tímhle dusným, omamným podnebím. Karla se ale pohoršovala s vehemencí a morální převahou svých devatenácti let. Málem šla za jedním Dánem, aby mu do očí sdělila, jaké je prase. Jenůfa jí to ale za-trhla. Nebyly tady proto, aby dělaly rozruch. A ty holky by zůstaly bez večeře, a to Jenůfě taky připadalo nefér. Karla si ale nic nevzala a pořád tvrdila, že na jídlo nemůže ani pomyslet, že si pořád musí představovat, co asi dělají dvě malé holky s tím nechutným chlápkem na pokoji. „Co asi?“ ušklíbla se Jenůfa.

Karla

Jedeme zpátky na letiště, abychom si vypůjčily auto. Řídit bude Jenůfa. Čeká nás tam její Pavel a řidič z ambasády, aby si auto pořádně prohlídli, protože minule prý dali Jenůfě nějaké porouchané, a navíc v něm prý byly dvě štěnice. Takže jsme všichni strávili asi dvě hodiny v malé prosklené kukani, museli vyplnit horu lejster, aby nám nakonec sdělili, že žádné auto dneska k vypůjčení nemají. Jenůfa to ale pak rozjela. Ten její podnájemník Pavel si šel raději pro pití a Jenůfa rozehrála všechny možné variace svého umění ukecat i kubánského fízla. Poslala mě pryč, mlela a mlela, mladík v uniformě se bezradně usmíval, podupával netrpělivě nohou a asi ji doopravdy poslouchal, protože najednou mávnul rukou, naklonil se k Jenůfě a něco jí pošeptal. Jenůfa ani nehnula brvou a zkoumavě si ho chvíli prohlížela. Pak se mě zeptala, jestli jsem už někdy jela v sajdkáře. Sajdkáry znám z německých válečných filmů, vždycky na nich jezdili fašisti. Přišel Pavel a Jenůfa mu celá rozzářená sdělovala, že si vypůjčíme místo auta motorku se sajdkárou. Pavel zblednul a trochu se zapotácel. Přijde mi, že Jenůfu bere nějak moc vážně, ale asi má svoje zkušenosti. Nakonec tu motorku prohlédl řidič, pokýval hlavou a asi na ní nenašel ani žádnou štěnici, ani závadu. Takže Pavel našťvaně nasedl do svého ambasádního fára a my s Jenůfou na omlácenou modrobílou čezetu 175, typ 450 Standard s přimontovanou sajdkárou. Jenůfa mě pak v hotelu poučila, že tuhle motorku Československo představilo na světové výstavě EXPO 58 v Bruselu. I s Tatrou 603 prý Češi slavili obrovský mezinárodní úspěch. Tenhle vrak se sajdkárou a na něm dvě Češky, to v Havaně taky oslaví mezinárodní úspěch. Naše tajné poslání je tím pádem v suchu, na tomhle stroji projedeme Kubu jako nic a zůstaneme naprosto nepozorované. I když Jenůfa mě zase poučila, že naše tajné poslání je sice tajné, ale léky prý tajný nezajímaj, jedině když je potřebují sami pro sebe, a to se jim pak dá podstrčit pár dolarů a nechají nás být. To jsem teda zvědavá. Naštěstí v Havaně na té šílenosti nemusíme jezdit. Chodíme pěšky, většinou potmě a s baterkou.

Jenůfa

Jenůfa je ale spokojená. Nejenže bude jezdit na motorce a nebude tím pádem řešit pokazenou klimatizaci v autě, protože kolem ní bude vát čerstvý vzduch, ale hlavně budou mít mnohem větší svobodu. Můžou jezdit i po polňačkách a vůbec to dostává ty správné grády. Ať si Pavel říká, co chce, stejně mu nic jiného než souhlasit nezbylo, protože podle všeho to na něj tajní narařčili. Jestli ho zatím ještě nevyhostili za to, že pomáhá opozici, tak si aspoň pro začátek udělají srandu z ní. Najednou je prostě na Kubě a klouže do toho pocitu, obaluje si s ním své staré tělo, svoje kosti, jimž zoufale chybí vápník, ať do sebe láduje denně, kolik jogurtů chce, cítí, jak jí křehnou a ztrácejí se v propadlišti entropie. A přes tu klouzačku, na které se samozřejmě klouže jenom směrem dolů, je Kuba stejná jako před padesáti lety, a to je na ní nejkrásnější a nejstrašnější zároveň. Je to stejné peklo převlečené za ráj a ona se tady cítí stejně mladá a stejně stará zároveň. Tohle jí nemůže dát žádné jiné místo, nikde jí takhle není. A proto sem nejezdí ráda, ale když se tady znovu ocitne, je nesmírně šťastná.

Stmívá se. Sedí na písku ohrazeném loupajícím se pletivem, většina osazenstva toho monstrózního výkřiku architektury šedesátých let se chystá na noční tahy a Jenůfa ležérně vyfukuje kouř do přibližující se tmy a pije bílý rum přímo z láhve. Vidí žhavá noční stvoření, jak posedávají na chodnicích, kohouta uvázaného přede dveřmi za nohu, stařička, jak si ve špinavém stánku dává sodovku stejné barvy a příchutě, jakou měly nealko patoky v Československu, přízračného transvestita v černé krajkové halence a v modré bavlněné sukni, jak pohupuje kabelkou a kroutí boky. Všechno je potažené lhostejnou obyčejností, tropickou vlhkou nudou, jež ožívá až po setmění a mění se ve vařící kotel plný salsy, hebkých i pichlavých hříchů, hladu, špinavých peněz, mazaností udavačů, lehkostí holek a těžknoucího chtíče. Jenůfa nemůže uvě-

řit tomu, že je tohle všechno ještě schopná vnímat. Nemá žádný filozofický odstup, co by si ho mohla díky stáří dovolit. Jen sedí, kouří, pomalu se opíjí a vnímá tu nadcházející tenzi. „Nebe je růžové, po cestě křížové, snad konečně spočinem jak pšenice v klásku, spočinem bez hněvu, přirostlí ke dřevu...” Kdovíproč si vzpomněla na patéta z Hané, na Karla Kryla, na toho zpěváka žalmů, co se tak nehodí k salse, ke Kubě, k těžké vůni mangovníků.

Karla

Záchvat prázdna. Jenže tentokrát jsem nevěděla, že přijde. Vždycky předtím jsem ho vycítila. Pobolívala mě hlava, pálily oči, únava, brnění v prstech, ruce se mi chvilčkama dokonce třásly. A pak přišlo to velký hovadský nic. NIC a jeho sólový grády. Grády v otcově pražštině, co jsem si ji tak hýčkala. Jenže teď bych najednou chtěla mluvit jako Jenůfa. S jejími křehkými, nakřáplými spisovnými zakončeními slov s přídechem na konci a s občasnou, jakoby do závorky vloženou sprostěárnou, takhle nějak bych to chtěla, ale nedaří se mi to. Já kravka jsem si myslela, že na Kubě bude od toho NIC pokoj. Jsem vděčná Jenůfě, že mi neříká, proč mě vlastně vzala s sebou, i když to obě víme.

Lázaro Jenůfě asi řekl, že to se mnou jde pěkně s kopce, že trpím záchvaty apatie, a to jsem ještě nikomu, žádnému cvokaři, ani Jitce, neřekla o svém stihomamu – černé postavě v dlouhých našasených viktoriánských šatech, která hudlá na kost jako soundtrack ke každému mému snu a často mi ta protivná, vymyšlená bizarní tónina táhne hlavou, i když se probudím. Žádné „chce to jen čas“ nebo „chce to změnu, abys přišla na jiné myšlenky“. Tohle od Jenůfy nikdy neuslyším. Přesto jsem se dneska probudila a nic s tím prázdnem neudělala ani Havana. To město, který nemá snad žádný hrany, kde je všechno nahlodané plísni, vůní mokrého prádla plandajícího na šňůrách, kulatě vyklenu-tých zadnic jeho obyvatel. Město, kde si připadám neohrabaná, vytáhlá, celá ostrá a křiklavá jako zubní pasta napatlaná na nesprávný, vypůj-čený kartáček. S tou dírou v žaludku, s tím houpavým vakuovaným pocitem nic nesvedli ani koloniální čtvrť Miramar, ani Západáci, co se promenádují s pubertáčkama na Malecónu a tváří se, jako by sežrali všechno bohatství, a teď ho těm holkám kladou k nohám a dělají pro ně první poslední. Určitě jim slibují, že si je vezmou, odvezou pryč, protože doma s manželkou jim to dávno neklape a dávno, už strašně dávno na ni ani nešáhli. Je mi z toho šoufl, ale nic to nemění na tom, že se mi

to v duši jen štosuje, vrstvy hnusu jako igelitový pytle v Thajsku. Nic víc to se mnou nedělá. Mělo by? Možná ne. Jediné, co ve mně vyvolalo opravdový pocit, opravdový záchvat smíchu, byla Jenůfa, jak si blaženě nasedla na tu motorku. A když na ni nasedla, zvuky, který jsem si od Thajska zamykala v hlavě, se začaly drát ven.

Jenůfa

Večer to začne. Konečně mě Karla přestane otravovat s tím svým zhnuseným výrazem a moralizováním ohledně *jineteras*. A vsadím se, že kdyby neměla co jíst, dělala by to taky a s grácií jí vlastní, a byla by ta nejžádanější, nejobletovanější havanská hladová pouliční kočka. No nic, zítra jdeme za Ricardem. Pavel říkal, že ho prý před týdnem zmlátili na aktu zapuzení. Jsem z toho špatná, nemůžu si to nějak představit, nejde to. Ricardo, ten jemný, noblesní chlapík, premiant na medicíně, a před jeho domkem hejno supů, co je navezli na nákladácích kdovíodkud z východu ostrova, jen aby ho zbili, plivali na něj, házeli po něm a po jeho ženě a dětech svoje vlastní výkaly a běsnili. Prostě jen proto, že ho nějaký aparátčík označil za nepřítele lidu. Po aktu zapuzení dostanou konvertibilní pesa, aby si mohli koupit zboží ve zvláštních obchodech, zboží, které potřebujou stejně jako všichni, stejně jako Ricardo. Akt zapuzení jenom proto, že operuje i ženy disidentů a léčí jejich děti. Právě proto. Zítra mu donesu, co potřebuje, ale nevím, jak se vypořádám s tím, že ho asi uvidím v dost hrozném stavu. Půjdeme tam až večer. Silnou baterku máme obě a snad si ještě pamatuju, kde to přesně je, jenže tři roky jsou tři roky, a mezitím už se asi zhroutilo dalších pár domů kolem, ale kdyžtak se zeptáme.

Karla

Trans. Z nicoty do transu. Je to divnej přechod, jako od Mozarta k blues, ale tohle město to dokáže jako nic. Tohle opevněný město hladký jako mořská bójka. Najednou jsem v transu, ani nevím jak. Koupily jsme náhradní baterie do velké, předpotopní svítlny na noční výpravu za nějakým místním doktorem. Klepu si pořád na koleno, klepu nohou, je to divnej tik, který jsem tady bůhvíproč chytila a který Jenůfu přivádí k šílenství. Ona je ale taky nervózní. Ani nevím, co celý den děláme. Možná že děláme, že chodíme po památkách, možná že děláme, že chodíme po Havaně a všechno nás to děsně zajímá. Obcházíme rozvážně hlavní náměstí, knihkupectví, kde nic kromě životopisů Fidela a knížek od Paula Coelha (asi mají Kubánce přesvědčit, že stačí jít za svým srdcem a nesežerou je na dřevěném voru stlučeným z bedniček od ovoce na cestě do Miami žraloci, ani je nezastřelí hlídky) nemají. Nebo kostel svatě Rity, kam se vkrademe jako dvě skutečné turistky. Obhlížíme barokní prdelky anděličků, Jenůfa poučuje, přednáší a provádí mě a pak se vytratíme do zadní kanceláře, kde si nás vyzvedne nějaký hubeňoučkový páter a Jenůfa mu strčí do vlhké hnědé dlaně s bílými rýhami smotek dolarů a něco špitne do ucha, jako by to byl instalatér, kterého musí podplatit, jinak nám ten vytopenej sklep neopraví.

Vylezeme ven do děsnýho vedra, zase jdeme na hlavní náměstí, pak zabočíme a sedneme si na dvě mojita do jednoho z nejodpornějších barů, jaké jsem kdy viděla. Jsou tam asi jenom tajní a turisti a všichni se cpou jak najatí kuřetem s rýží a fazolema. Jídlem, o kterým se těm, co právě teď chodí po jiných ulicích a vysedávají v jiných barech, ani nechce snít, aby se zbytečně nenasrali.

Hrubnu prý tady, řekla mi dneska Jenůfa. No a co, ona taky není zrovna tyglík vkusu a jemnocitu, ale pořád si to může dovolit, protože je tak zajímavá a tak chytrá a tak protřelá a tak k posrání dobrá a protože já ji

mám už teď radši než babičku nebo Lázara. Prostě proto, že se se mnou moc nemaže. Jsem si ale jistá, že ani sama se sebou ne. V baru je ticho. Klimatizace nehučí jako jinde, jen tak tiše šumí, a dva chlapíci od vedlejšího stolu si nás nenápadně prohlížíjí a já čekám, že se za chvíli zvednou a začnou nás legitimovat nebo nám prohrabou plátěné batohy, které jsme si koupily na tržnici, a jsem ráda, že Jenůfa odevzdala dopoledne ty dolary a že u sebe nemáme nic podezřelého. Za chvíli budeme muset z toho hrozivého ticha a chládku vylézt do horka venkovní prádelny a já se těším, že na nás ti dva podivní týpci přestanou zírat.

Tohle všechno píšu až v podvečer, na kamenné lavičce na Malecónu. Vlny hučí, mračna těžknou na obzoru a Thajsko se vrací. Možná je to tím vzduchem nebo těma kapkami vody, které se v mikroskopických sprškách jako hebká soví pírká snášejí na moje spálený ramena.

Začátek

„Co vaši?“ zeptá se Jenůfa Karly. Ne, nechce si hrát na amatérskou psychoterapeutku, prostě ji to zajímá. Zajímá ji Karla a zajímá ji Karlin příběh. A smrt jejích rodičů je možná začátkem, ne koncem, ale to Jenůfa ještě neví. Chce jen, aby jí to Karla vyprávěla.

„Myslíš někdy na ně?“ pokračuje.

„Jo, myslím,“ odpoví hluše Karla.

„Myslíš, že umřeli?“ zvýší sebevražednou nálož Jenůfa. Těmi dotazy riskuje celou cestu. Dává v sázku on the road Made in Cuba a rytmus nutný ke správnému tepu cesty. Vydaly se na ni, protože chtějí utéct. Cesta je vždycky útěk. Žádné hledání, poznání ani splnutí s bezčasím. Je to útěk před sebou, před vlastní vyběhanou cestičkou z vrat do práce a zase zpátky. A Jenůfa si na svém útěku nepřála žádné zbytečné zádrhele. Musela Karlu sakra dobře poznat, ne jako se poznají studentka s o půl století starší profesorkou, ale jako dvě bytosti, které se ztěžka prodraly prostorem a časem a naskočily na společný vlak. Sdílejí na krátkou, nebo možná dlouhou chvíli cíl, ať je jak chce těkavý. Protože co to vlastně je předat několik kilo léků a pár povzbuzení lidem, na kterých záleží? Nikdo vám přesně neřekne, jak se to dá udělat, a nikdo vás při tom nekontroluje, přestože vaše cesta stála jistou humanitární organizaci majlant. Tohle všechno je důležité a Jenůfa to ví, a ví, že se s Karlou na tuhle cestu, která doopravdy začíná až dneska večer po setmění, nemůže vydat jen tak na blind, že se na ni musí vydat s někým, koho zná jako své boty, a pokud Karla nebude chtít, nebude s ní na téhle cestě. Sice spolu pojedou, všechno dobře dopadne, ale nebudou spolu. A o takové cestování Jenůfa nestála. Proto čekala na Karlinu odpověď. Karla nevěděla, na co Jenůfa myslí. Jí pro změnu šumělo a temně povrkávalo hlavou blues od Nora Červeňáka. Jen zrychlující se smyčka a jeho chrapotavý hlas: „nechcieš na to myslieť, ale sa to nedá, ale sa to nedá...“, a bůh slovenského blues má pravdu. Nechce na to

myslet, ale nedá se to, nedá..., „ale kde sa schováš, ale kde sa schováš...“, a Karla ví, Karla už ví, že se schovala tady. S Jenůfou na Kubě. Protože od té doby, co odjela z Thajska, se jí poprvé v hlavě klube blues. Slyší ho a nevádí jí to. Nemá pocit, že se objeví ona – zašustí svými černými natuženými volány a pohodí těžkým ohonem, práskne nad hlavou bičem, udělá jí lobotomii a nechá po ní spoušť a Karla už třeba nikdy nic neuslyší. Žádný pomalý, postupně zrychlující tep svého blues. Ani toho Červeňákova... „vraj ťa čaká, vraj ťa čaká, zatiaľ blues hráš, blues hráš, a ty jej veríš, a ty jej veríš, veríš... nedaj sa prekvapiť, keď ti srdce zlomí, keď ti srdce zlomí...“. Zatím jí však Noro chraplá v hlavě a Karla je mu vděčná. Pak se ale vrátí zpátky k Jenůfě, zpátky k otázce a nebojí se odpovědět.

„Myslím na ně, jasně že na ně myslím, ale nemyslím na ně jako na mrtvé rodiče. A když jdeme s babičkou na jejich hrob, nejradši bych na něj naplivala a zdupala ten její blbej břecht'an, co prý roste pomalu, ale mně se zdá, že za chvíli obleze těma svýma přísavnýma úponkama celej hrob, protože to není správný, aby měli hrob, prázdnou díru, neměli mít žádněj zkurvenej hrob... A teď' je mi jedno, že tady na tomhle kubánským slunci hrubnu! Prostě jsou ztracení. Chápete, ztracení, desaparecidos, jako Lázarova žena, je to mnohem šílenější, než kdyby byli mrtví, ale já to neumím nikomu vysvětlit. Tady nejde o to, jestli se našly nějaký ostatky, který se pak letecky dopravily nebo nedopravily do vlasti, ale jde o to, že cítíte, že v tom jejich ztracení je něco oduševnělýho, něco mnohem definitivnějšího, čistějšího než to, že jsou mrtví, že se našli, ale nikdo jim tohle právo nechce přiznat, právo na zmizení. Jako když odejde chlápek od ženský, prostě se sbalí, jde a nikomu nic neřekne, a ta jeho žena ho hledá, nemůže ho najít, třeba léta, ale nemůže si říct, že ji opustil nebo že je mrtvej, prostě si říká, že se ztratil, že je ztracenej... Ale každej ji přesvědčuje, že ne, že je nejspíš mrtvý, nebo že ji opustil. Jako s Lázarovou ženou, ani tý to nechce Castro přiznat. Nechce přiznat, že má ztracený vězně, že má desaparecidos. Ztraceným, zmizelým lidem tohle nikdo nepřizná.

„To je poezie,“ podotkla Jenůfa.

„Poezie mě moc nezajímá, nedokážu se soustředit, teda když ji čtu. Rozčiluje mě, jak vlastně nikdy pořádně nevím, která bije,“ řekla.

„Jenže to, cos mi řekla o vašich, je čirá poezie, muselas o tom dlouho přemýšlet. Zároveň jsi to všechno vyhrkla na první dobrou, má to myšlenku, švih, je v tom paradox, rytmus, všechno, co má mít poezie, nebo, nevím, dobrá hudba, ale v té se zase moc nevyznám já,“ přiznala se Jenůfa, a to bylo co říct, protože Karla si nedovedla představit, že se Jenůfa v něčem nevyzná.

„Musíme vyrazit,“ řekla Jenůfa. „Je to dost daleko a jsem utahaná,“ povzddechla si a narovнала si batoh s léky na rameni. Karla jí ho beze slova vzala a Jenůfa neprotestovala.

„A nenecháme to na zítřek?“ navrhla Karla.

„Ne, to nejde. Pavel dostal echo, že Ricarda před nedávnem zmlátili, a já se k nim chci dostat co nejdřív, musela jsem se ale dneska toho kněze zeptat, jestli pořád bydlí tam, kde bydlel, a jestli je někam neodvezli po aktu zapuzení.“ Karla už věděla, o co jde, protože jí Jenůfa před cestou dala přečíst spoustu knížek od kubánských zakázaných autorů, a ti akty zapuzení barvitě popisovali.

„A co říkal?“

„Prý jsou pořád tam, kde bydleli dřív, tak se jenom modlím, abych si přesně vzpomněla na cestu,“ mnula si svůj zoban zamyšleně Jenůfa. Pak si nasadila brýle a mžourala do mnohokrát přeškrtané mapy Havany, protože názvy ulic se neustále měnily kvůli zmatení vnitřních nepřátel. Neměnily se ale nápisy na zdech, a ty byly taky jediné, které zářily novotou: *Věčně mladí rebelové a Kuba netoleruje ani kapitalistické tlaky, ani vydírání*. Mezi vší tou stranickou tvořivostí se jako noční havěť pachtili lidé. Čím dál od centra, tím ubožeji vypadali, byli hubenější a hubenější, ztráceli se a průhledněli v chatrčích, v domech rozežraných sláným vlhkem, choulících se v krunýřích hnijícího lešení jak v kulisách béčkového sci-fi o konci světa.

Karla

Hledaly jsme dům doktora, kterýho zmlátila horda nějakých šílenců ze zaostalýho kubánskýho východu. Bloudily jsme a pořád se zamotávaly do těch polorozpadlých ulic, zakopávaly o zrezavělé zbytky zábradlí, které se povalovaly na horkem rozpraskaných zbytcích dlažby. Tma byla hustší než u Rákosníčkova rybníka a naše baterky, co jim držadla páchnou gumou jak ropný pole, sice svítily, ale bylo to tak strašidelný, že jsme je nakonec zhasly a radši jsme se ptaly lidí na ulici. I když to všechno mohli být nějakí udavači, co za hamburger prásknou vlastní mámu. Nějaká stařena se nám dokonce nahlas smála a pořád opakovala: „Jste ztracený, ztracený cháchá.“ A je jasný, že měla její hlas. Její černý, krákoravý hlas, co přechází do pištění chcípající myši a pak později pokračuje v ultrazvukovým vlnění netopýra. Neměla ale její sukně ani její ohon, vypadala spíš jako scvrklá, do sebe zamotaná holčičí larva, celá v bílém a s bílým turbanem na hlavě. „To bude nějaká babalao,“ řekla Jenůfa a uctivě ji pozdravila. Babalao jsou prý kněžky kubánskýho vúdú. Bílá a černá magie, jasně, tahle bude asi bílá, když se tak obléká. Stařena si šlukla ze svého doutníku a zase se zasmála, pak se ale už normálně zeptala: „Kampak? Hledáte doktůrka, co si teď líže rány?“ Jenůfa jí odpověděla, že jo, že přesně takovýho doktůrka hledáme, a ta bílá skrčenkyně se ještě víc schoulila a máchlá rukou někam doleva. Jenůfa jí zase přezdvorele poděkovala a dala jí peníze. Asi že se nám tak pěkně vysmála.

Vyrazily jsme ulicí vlevo a uviděly malý, kdysi asi koloniální domek s rozverně zprohýbanou balustrádou. Stál před ním hlouček lidí a o něčem diskutovali. Jak nás ale uviděli, začali se rychle rozcházet. Byla jsem ráda, nechtělo se mi najednou s nikým mluvit. Pořád jsem měla před sebou oči té ženské v turbanu. Ne, nemohla to být ona, nemohla to být ona, i když měla její hlas. Uvědomila jsem si, že jsem nikdy neviděla její oči. A tahleta naše zachránkyně měla oči jako dva rozžhavené zelené

safíry, vůbec bych se nedivila, kdyby se proměnila ve vypelichanou kočku a se spokojeným mrouskáním se odvlínila pryč. Ohlédla jsem se, ale pořád tam stála, v puse doutník, a dívala se za námi, jak vcházíme do domu doktora Ricarda.

Jenůfa

Dost dobře se po tomhle domku nemůže nerozhlédnout. Ricardo byl teprve v posledním ročníku na vysoké, ona přijela po letech znova na Kubu. Nebyla tenkrát šťastná ani rozechvělá z návratu. Jen se jí ulevilo. Začala učit na univerzitě češtinu, vysvlékla se z úzkostí tolika zim. Nechce Ricarda vidět, protože v něm uvidí sebe. Uvidí, jak rozhodně není ta holka, co ji Ricardo ohnul u vyřezávaného stolu. Uvidí jeho vrásky, jeho uštvaný výraz nebo jeho ženu, která určitě zestárla víc, než by si Jenůfa dokázala v Olomouci představit, přestože je mladší než Ricardo. Je to ale jinak. Ricardo vyjde před domek. Nasadí si svoje brýle, nosí pořád ty samé lennonky, a zamžourá na Jenůfu. Nevypadá starší, než si ho pamatovala, vypadá mladší. Vypadá dobře. Líp než na vysoké. Vypadá jako nějaký... hm... a teď, Jenůfa má pro všechny případy svůj cynismus pěkně po ruce, ale stejně to musí říct svému podvědomí, musí to na něj pěkně zařvat: „Ricardo vypadá jako hrdina!“ Jako unavený princ s mečem po bitvě s drakem. „Hola, Ricardito,“ pozdraví Jenůfa. „Hola, guapa, krásko moje...,“ pozdraví hrdina, kterému s Karlou vezou v plátěných batozích hotelové mýdlo, léky a záchodový papír.

Ricardo si na nic nestěžuje. Tajní se snaží, co můžou, aby odjel. A když nepomohlo vydírání ani buzerace, nasadili akt zapuzení. „Trochu mě zmlátili, to je celý, Jenůfo, nic víc, nejvíc mě štve ta velká díra, co udělali za skříní, aby nainstalovali štěnice, které jsem pak našel. Nemám to jak opravit. Nemám na materiál, a tou dírou sem pořád lezou švábi, a na dezinfekci už vůbec nemám,“ vysvětluje zvláštním nosovým hlasem, který Jenůfu kdysi tak dojímal a dojímal ji pořád.

„Tak už, chlape, konečně zahni kramle! Vem ženu a děti a odjed'te do Španělska! Nabízí ti to tajní i španělská lékařská komora, šmarjápano!“ Ricardo ale odjet nechce. Nechce někde v Miami nebo v Madridu pomalu

kapat na nemoc, co se jí tak usilovně vyhýbá Lázaro. Nechce trpět steskem po Kubě.

„Není v tom hrdinství, Jenůfo. Jen vím, jak by mi bylo. Prostě si to dokážu představit,“ vysvětluje Ricardo a dělá jim silné kubánské kafe a připaluje Jenůfě doutník.

„Hovno si dovedeš představit,“ vyjede na něj Jenůfa a Karla si pomyslí, že na Kubě nehruje sama.

„Léčíš tady lidi zadarmo, burcuješ jim svědomí, říkáš jim, že existuje taky něco jiného než Fidel. Snažíš se, jak můžeš, a navíc je ani nemáš čím léčit. Nic se tady nemění, když tak k horšímu, vzpamatuj se!“ řeční Jenůfa. Karla si pomyslí, že možná nemá pravdu. Jenže Jenůfa taky nikdy neemigrovala na Západ, tak proč teď tohohle sympatáka přesvědčuje, aby z Kuby zdrhnul?

„Tys přece taky od vás nikdy neutekla,“ řekne Ricardo, jako by Karle četl myšlenky. Jeho mladá žena se ometá kolem sporáku a vaří na něm, panebože už ne, už ne, zase ty strašlivé fazole s rýží, myslí si Karla, která netuší, že fazole s rýží a rýži s fazolemi bude jíst ještě čtrnáct dní. Najednou se Jenůfa zamyslí. Ricardo má pravdu. Ona taky nikdy nikam neodjela. Jenže proto, že na Kubu po osmašedesátém už nemohla. A nikam jinam nikdy nechtěla. Vlastně nerada si to přiznává, ale není ten typ, co by rád měnil svoji postel, svoje oblíbené náměstí a svoje ještě oblíbenější zvyky. I když Jenůfa působí světácky, nerada si balí kufry. Cesty jí dodávají spoustu zážitků a jiskrné energie, ale v skrytu duše cestování považuje za povrchní činnost, bez které by se mohla dost dobře obejít. Nebylo to tak vždycky. Divoká léta na Kubě má ale dávno za sebou a postupně si od cestování nuceně odvykala, jako když vám někdo nasadí metadon a vy ho časem přestanete potřebovat. Zakuklila se do pocitu, že je spíš povahy domácí a že když se moc nehýbe, udělá víc práce, než kdyby někde trajdala. A teď jí vadí, šíleně jí vadí, že Ricardo díky kusu tropické nálady stvořené z hurikánů, pálivých omáček a tabákového kouře klade svůj život Castrovým bludům k nohám jako nějakou lidskou obětinu.

„Jenůfo, já musím léčit lidi a jsem křesťan a vím, že lidi na Kubě jsou na tom mnohem hůř než ve Španělsku, a tak je správný, že žiju tady a hotovo,“ vysvětluje pořád ještě trpělivě Ricardo.

„Jasně, to víš, že jo,“ přitaká Jenůfa a Karla už podle její intonace vytuší, že přijde kvílivé sólo, táhlá litanie tak typická pro Jenůfino blues, který se Karla naučila vytušit právě podle nádechu, lehké pauzy. A pak to přišlo: „Nehraj si na hrdinu, Ricardo, i když ti to děsně sekne, ale nehraj si, buď té dobroty, ani na Ježíše Krista, ty si myslíš, že když jsi chlap, že jsi zkušenější, chytřejší a morálně vyspělejší, ale promiň, to že jsi křesťan, to teda slyším poprvé! No, moh jsi uvěřit v Boha, oukej. Tak jo, ale podívej se na svou ženu, i když je teď právě otočená zády a dělá nám večeři, a sakra jsem ti říkala, že žádnou nechceme, protože moc dobře vím, že pak nebudete mít co jíst další dva dny! No tak proč nechceš zachránit aspoň ji nebo vaše děti, když už jsem tak sentimentální, přízemní a co všechno si myslíš, že jsem. Štve mě to, štve mě, že všichni na tomhle kusu ostrova tak lpíme. Já, Pavel, ty, Castro. Proboha, vždyť je to úplně směšné! Pojed' aspoň k nám, tam potřebujeme specialisty na akupunkturu, na to jsi machr, ale nezapomeň, že jenom proto, že nemáš žádné léky,“ a pak se Jenůfino sólo zničehonic zlomí. Vlna se přes ně všechny převalila a poslední sloka dohořívá. Karla se jen dívá na tu ztemnělou a přece jen rychlým rytmem Jenůfiných slov ostře nasvícenou scénu. Tři lidé v úzkostlivě čisté, téměř holé místnosti, po níž se místo popínavých rostlin plazí plíseň. Houpací křeslo vyplétané uměločinou, kterému chybí jedno opěradlo, skříň s nějakými lahvičkami, plynová bomba a na ní hořák, tiché cinkání nádobím. Karla si vzpomene na zmizelou Lázarovu ženu. Vypadala podobně jako žena Ricarda? Byla taky tak vyvedená v ebenu s tisícem kudrnatých spirálek a velkýma udivenýma očima? Karla tu podobu zavrhlá. Tohle je úplně jiný příběh. Úplně jiný díl skládačky, vymyká se, stejně jako se Ricardo chce vymknout kontrole Castrovy tajné policie i Jenůfině vzteku.

„Jenůfo, není v tom hrdinství,“ opakuje se Ricardo. „Je v tom sentiment. Nikde jinde bych si nezvykl. Maríu prý taky ne, ale nejsem si tak jistý.“ Maríu je pořád otočená ke sporáku, nádobí pořád cinká, sice

v jiné tónině, ale ona stále nic neříká. Její záda ale říkájí dost jasně, že by si zvykla kdekoli jinde, ale že by si zároveň nezvykla na to, jak je Ricardo kdekoli jinde nešťastný. Jenůfa se nehodlá vzdát. Začne Ricarda zkoušet, jako by měl svůj sentiment obhájit, udělat z něj státnice.

„Tak mi přesně, ale prosím fakt přesně řekni, v čem ten tvůj sentiment spočívá, co je tady tak nesmírně důležitého, že to nemůžeš opustit?“ A Ricardo kupodivu na hru přistoupí a začne posměšně vypočítávat: „Chyběly by mi ty naše gaseosy, sodovky, co už se nikde nedělají, protože jsou tak karcinogenní, že by je jinde nedovolili pít ani prasatům, taky by mi chyběly párky, co se dělají podle chuti nejspíš z hadích kulek, chyběl by mi trh a ty železný váhy, co mají místo jazyčku vrstvu ztvrdlé mastnoty, noční Malecón a denní povykování čističů bot, pomalý pokuřování taxikářů, co už padesát let pulírujou stejný káry, tvoje dopisy, co občas chodí a občas ne, a když přijdou, tak se mnou Maríá nemluví, a teď se podrž! Chyběly by mi Castrovy projevy, co se na ně chodíme dívat k sousedovi na televizi, a to ne proto, že bych věřil jednomu jedinému slovu toho kretěna, ale protože je to tak dobrej herec, tak skvělej rétor, tak úžasnej oblbovák, že si tam občas jdu prostě jen tenhle dryák šlehnout, jen abych se ujistil, že pořád ještě existuje absurdní drama. A taky abych se ujistil, že tahle revoluce nikdy neskončí, že je pravda, co se říká, že má comandante naklonovanýho dvojníka z tajný podmořský laboratoře, chci se ujistit, že nemůžu odjet právě proto.“ Nosový hlas působí unaveně, Ricardo si vysíleně sedá do křesílka a začne se freneticky houpat.

Jak jen ho Jenůfa chápe! Tu změť pocitů, kdy se míchají nejrůznější důvody, jeden poctivější než druhý, a nad tím vším trčí čirý, krystalicky průhledný vztek, ta nechut' udělat Hlavě 22 radost a zdrhnout před ní do bezpečí chápajícího a pomáhajícího Západu, který je tak na výši, že by si nikdy žádného Castra k tělu nepustil. Znají se tak dlouho s tímhle princem, co jednou slezl ze svého bílého koně, chytil ji kolem pasu a povalil na svou černočernou pýchu mezi svalnatýma, dlouhýma nohama. Nevyšlo to přesně proto, o čem Ricardo mluvil před chvílí. Ze sentimentu. Ani

tenkrát nechtěl odjet, přestože to byl syn španělského anarchisty a snadno mohl získat španělské občanství. A taky kvůli Marcosovi. Ricardo věděl, že ho Jenůfa bezhlavě a bezpodmínečně milovala a že s ním, s Ricardem, je hlavně proto, že se marně pokouší zapomenout. „Třeba tě teda spasí Ježíš, ty mezku jeden,“ pomyslela si bezradně.

„A teď už, Jenůfo, radši běžte! Díky za léky, díky za peníze, díky za všechno, ale už musíte jít, teď v tuhle hodinu vylízají tajní jak krysy z kanálu. Chodí Havanou a hledají český turistky, co pomáhají nepřátelům lidu a chystají kontrarevoluci. Pak je strkají do pytlů a topí jak koťata v přílivu. Díky, láska.“

„Není vůbec zač,“ oduší hluše Jenůfa. Pak jakoby suše vzlykne, posune si brýle na nose a tiše, úplně tiše zavře dveře, které nemají zámek.

Karla

Byl to Jenůfin tajnej úkol přemluvit doktora Ricarda Cascadu, aby emigroval? Možná že jo. Možná si ho sama uložila, protože se už nemohla dál smířovat s tím, že její známí nebo její bývalí milenci pozvolna lekají jak ryby na bílých plážích ostrova snů. Proto sem jela? Budeme přesvědčovat další lidi, aby zdrhli? Nebo budeme jenom rozvážet léky a prachy a do politiky se nebudeme plést? Ale tady je politika všechno, stejně jako prý byla všechno za komunistů u nás a stejně jako za komunistů se o ní nesmělo mluvit ani přemýšlet. Jenůfa cestou domů neřekla ani slovo. Kupodivu jsme to docela snadno našly. Všimla jsem si, že má hodně dobrý orientační smysl, mně tady všechny ty ruiny přijdou na chlup stejně zbořený a orientuju se jediné podle billboardů s Castrem. Jeho vousy jsou naše značky – billboard s dítětem, co posílá jiným dětem rýži do Afriky, je něco jako červená turistická značka a plakát comandanteho, jak hlásá smrt Yankeeů, to je třeba modrá. Večer teda jdeme po modré až do hotelu a dnes se musíme sbalit, protože zítra vyrazíme směr venkov a na venkov jedeme na té naší sajdkáře, co je zaparkovaná v podzemní garáži hotelu Comodoro a já ji téměř vytěsnila, ale musím si připustit, že zítra si na hlavu nasadím předpotopní zelenou helmu a celá Havana se bude kochat. Ještěže Jenůfa rozhodla, že vyrazíme ráno. Ne že by tady byl kdovíjakej provoz, auta nemají moc benzínu a vůbec těm korábům z padesátých let se asi nedá říkat auta, ale stejně vstáváme v pět kvůli horku.

Tropické ráno. Těžká romantika. Krvavý cáry mraků na blednoucím, ustupujícím nebi. Kolotání hmyzích orchestrů za oknem a klapot větráku. Jenůfiny halabala učesané vlasy, šortky a tričko. Zářivá rtěnka, polibek upíra, jako by tady mládlá. Každý den je jinak mladší. Někdo jí tady tajně smazává roky jak čárky, co si děti odškrtávají, když se blíží Vánoce.

Ona ale pořád říká, že jí to tady všechno pije krev, ale mám pocit, že to říká pořád spokojeněji a spokojeněji.

Takže „balíme a valíme“, jak pravila Jenůfa. Valíme na sajdkáře, čtyřicet kiláků v hodině, vlasy nám nevlají ve větru, protože jsou nacpané v zelených přilbách a vesele se pod nima potí jak prasátka v chlívě. Stékající pot, co se plazí pod koženými, rozedřenými řemínky uvázanými pod bradou, ale vysouší vedro, které se stihlo udělat už o půl šesté. Jenůfa řídí s bravurou tanečnice tanga. Chvilí jede pomalu, pak šlepně zběsile vyrazí, pak ubere, a tak pořád dokola, sajdkára nadskakuje po boulovaté asfaltce, nikde žádné ukazatele, jen občas napůl zrezivělá cedule s názvem vesnice nebo městečka, které míjíme. Máme sice mapu, ale Jenůfa se do ní nikdy ani nepodívá, protože by to stejně bylo k ničemu. Orientuje se popaměti, protože prý touhle cestou jezdívala na motorce s Ricardem na návštěvu k jeho příbuzným, a k nim taky teď jedeme, abychom jim předali další léky a dolary. Jestli to pak doručí dál manželkám disidentů, kteří jsou zavření v lágrech na východě, to nevíme. Jenůfa tvrdí, že jo, ale možná to vymění za něco jiného, za jídlo nebo za cestu na voru do Států, podle Jenůfy to prý už není naše starost. Trochu lituju, že nadskakuju v té rachotině vedle ní, protože si musím přiznat, že bych se nejradši přitiskla na normální motorce k jejím zádkům. Mohla bych tak nasávat sebevědomí prýstící z každého póru téhle babice, téhle staré, mazané holčičky.

Cesta

Karla sedí v sajdkáře, kolena u brady, a když si z očí utře pot, vidí, jak se kolem míhají černohnědé ploty z palmových kmínků. Na slunci se třepotají čerstvě vyprané igelitové sáčky, mangovníky a jejich lesklé, skoro voskové listy šeptají nějaká dávná tajemství a štíhlé palmy s rozčepýřenými vršky ovívají ticho velkých kamenů obalených mechem a drobnými orchidejemi zasazenými v zelenkavé trávě. Supi polekaní hlukem motorky vzlétají ze svých sedánek na skládkách, rozprostírají vějíře svého peří po průzračně modrém nebi a plachtí horkem k nedalekým horám. Sem tam se objeví stopařky se zdviženým palcem jako vytesané z nějaké zatvrdlé substance trpělivosti, ozdobené křiklavě růžovými a oranžovými hadříky. Jenůfa míří na západ ostrova, do provincie Pinar del Río. Pobřežní borovicový háj, krásné jméno pro tropické město, a Karla by o tom přemítala ještě chvíli, kdyby nevyprskla smíchy a úžasem, protože Jenůfa právě předjížděla hnědého koníka, který byl zapřažený do rozpůleného zrezivělého trabantu. Kočíroval ho chlapík s černou tváří vysušenou horkem v kovbojském klobouku a s červeným pionýrským šátkem kolem krku. Jenůfa by si ho chtěla vyfotit, ale foťák u sebe měla Karla pro případ, že by někdo pochyboval o tom, že jsou turistiky, a hlavně se Jenůfě nechtělo zastavovat. Chtělo se jí jet, řídit se, co to dá, na motorce s touhle mladou holkou vedle sebe. Chtělo se jí strašně žít. Znova se ponořit do doby, kdy tenhle ostrov, umocňující a přitahující krásu a navždycky kolem ní rotující jako zelený a modrý kolibřík, který umírá vyčerpáním, když jeho křídla naposled narazí na starý tropický větrák, byl její domov.

Jedou celý den a pak Jenůfa zabočí na pobřežní silničku, tenkou a klikatou jak Karlin pramen vlasů. Motorka se sajdkárou se na ni skoro nevejde a poskakuje jak šílená, ale Jenůfa ví, že za chvíli přijedou do malého pobřežního spletnce domků, kde bydlí Ricardův bratranec.

Pomalu se začíná stmívat, a tak rychle projedou kolem rozlehlé dřevěné boudy, v níž se přes den konají trhy a mše sebevědomých letničních církví, a pak sesednou z motorky. Karla si konečně protáhne nohy a Jenůfa jí do ruky strčí svou zelenou přilbu, sundá si brýle a vyčistí si je o lem bavlněných šortek. Karlu nechá u sajdkáry a sama se vydá k domku Dagoberta Marsíase. Je pořád stejně modře natřený jako po každé, když tady byla, a zahrada zarůstá stejným druhem liánovitých rostlin a voní vlhkým potem obřích kapradin. Jenůfa projde otevřenou brankou a zaklepe na zelené oloupané okenice. Klepe stejně jako vždycky: tam ta tam ta da tam, vyťukává tu spikleneckou melodii kloubu svých věčně rozpraskaných rukou, na které nestačí ani ta nejmastnější Indulona s heřmánkem. Nic se ale neozývá. To je víc než divné. Jenůfa ví, že Dagoberto je posedlý představou, že mu v noci hrozí nebezpečí. Tímhle stihomamem začal trpět už dávno a nijak to nesouviselo s politikou. Znova tedy zabubnuje. Dagoberto žije sám a možná je nemocný, nebo odjel na návštěvu. Ricardo ale říkal, že bude tenhle týden určitě doma. Možná že prostě jenom někam šel. Jenůfa se tedy vrátí ke Karle, sednou si na zaprášený chodník a pozorují kvokající černé slepice, jak se popelí v červeném prachu cesty. Obě už mají hlad a Jenůfa nahlas nadává, protože si představovaly, že se u Dagoberta najedí, vysprchují a pořádně vyspí. Čekají asi dvě hodiny a pak se Karla zničehonic zeptá: „Neznáte náhodou tohle?“ A zarecituje Jenůfě modlitbu, kterou ji před rokem naučil Pedro na thajské pláži.

Cariño y amor, ardiente pasión yo siento por ti
y tu por mí.

Tu pensamiento yo lo domino, tu mente sujeta está
por el influjo de la Santísima Muerte.

Sabiduría circula por su sangre. Te llamo, te necesito
y tú a mí.

Tu pensamiento y tu corazón son mío, en nombre
de la Santísima Muerte.

„Jo, to náhodou znám. A kde jsi k tomu přišla ty, proboha?“ podiví se Jenůfa a na chvíli zapomene nadávat na Dagoberta a na všechny nespolehlivé Kuboše.

„Myslíte, že to funguje? Ta modlitba?“ zeptá se opatrně Karla.

„To nevím. Mexiko mě nikdy moc nezajímalo, ale každopádně je to strašně starý kult, mnohem starší, než si kdo dokáže představit. Nejsvětější Matku Smrt nesebrali mafiáni jen tak na ulici a nezačali ji uctívat. Je to synkretismus. Vezmeš domorodého boha a opentlíš ho křesťanskou tradicí, dáš mu latinské jméno a je to, máš od misionářů na chvílku pokoj. Proč se o to zajímáš, tohle přece není blues, ne? Nebo jo?“ zamyslí se nad tím znova Jenůfa.

„Asi ne, ale napadlo mě, jestli o tom nevíte něco víc.“ Karla netuší, proč si na to zrovna teď vzpomněla. Bylo jí vedro, možná to bude tím. Stejně lepkavé vedro jako v Thajsku, pach vyhozených rybích kostí a rozkládajících se vnitřností, stejný pocit okoralého, hniječného prázdna. Ohlédla se a kousek od dřevěné boudy uviděla protáhlý stín. Myslela si, že je to ona, ta s kostí, ta černá vetřelkyně, nedokonalá hráčka a zlodějka všeho..., ale stín se rychle odloupl od plesnivějící zdi a zmizel v prostoru mezi dnem a snášející se nocí.

„Někdo tady byl, všimla jste si? Mám dojem, že nás možná celou dobu, co tady sedíme, sledoval,“ zašeptala Karla.

„To je možné, to byl asi fízl nebo někdo, kdo ví, kde je Dagoberto a nechce nám to říct,“ povzdechla si unaveně Jenůfa a sbírala se ze země. Karle najednou připadalo, jako by její slova ztěžkla o tunu. Podívala se na Jenůfu a uvědomila si, že je asi hrozně unavená. Už nevypadala vůbec mladě, naopak, kolem očí měla tolik váček a vrásek, jako by ji podupalo stádo miniaturních slonů, co si na Jenůfině obličeji zřídili sloní hřbitov.

Karla

Tak se nám ten trip začíná zašmodrchávat. Jenůfa vypadá jak přejetá parním válcem, vlečeme se už skoro potmě pobřežní vesničkou, která není na žádné mapě, a ten chlapík, co se s náma měl setkat, nikde. Další Ricardovi příbuzní bydlí v jiné vesnici a už je fakt skoro tma, a tak nemá cenu nikam jezdit. Musíme se někde zeptat, kde by se dalo sehnat ubytování. Jenže koho a kde? Jenůfa si vzpomněla, že nedaleko od pláže byl kdysi docela slušný rodinný penzion, casa particular. Jdu se teda zeptat do krámků, kde mají místní gaseosu a pár ztvrdlejších chlebů s ničím. Prodávač mi potvrdí, že penzion se pořád jmenuje El Paraíso a že je kousek odtud. Tlačíme střídavě motorku, ale nakonec Jenůfě raději řeknu, ať toho nechá, protože je fakt hodně unavená, i když tvrdí, že je jenom našťvaná. Hotýlek jako by vypadl z jiné Kuby. Čerstvě natřený dřevo ještě voní lakem, na cestičce ke vchodu moderní blikátka v trávě a veranda je ověšená ptačíma klíčkama. Kanárci a papoušci brebentí a cvrlikají. Mám hroznou radost, že se třeba fakt vysprchujeme a něco sníme, ale stejně mi to připadá trochu podivný, že by v tom všem komunistickým retru mohlo fungovat něco tak normálního. Jenůfa nic neříká. Jen se tak trochu pousměje, když ten domek uvidí, ale to už se k nám hrne jakási vysoká mulatka v naškrobené halence s volánkami a hrozně bujaře nás vítá stejně jako ten nápis El Paraíso.

Jenůfa je najednou odtažitá, ale protože nic nevysvětluje, tak se neptám. Pokoj mají, cena slušná, třiadvacet dolarů, to ujde, a tak do pokoje zaplujem. Když zjistím, že jsou tam dokonce dvě sprchy, málem se rozsypu blahem. Paráda, ty sprchy jsou s teplou vodou! Sednu si na měkkou postel s přehozem s tygřím vzorem a pohledem zavadím o strop. A na tom stropě je zrcadlo. Přes celý strop se leskle mihotá obří vyleštěné zrcadlo v těžkém rámu z kočičího zlata. Zírám na svůj obraz na stropě. Odráží pihatou, vyhublou holku se spáleným a ušmudlaným

obličejem. Dlouhý vlasy jako vřdycky zacuchaný a nohy poškrábaný od tropického pcháčí. Pak se podívám na noční stolek, na kterém je červená lampička, vedle ní leží nějaká videokazeta. V pokoji je totiž i televize. Trochu předpotopní, s videem, co u nás frčelo tak na konci osmdesátek, ale přesto, tohle nebylo ani v čtyřhvězdičkovém hotelu v Havaně. Kouknu na tu kazetu, a hele ho, on je to porňák. Konečně mi dojde, kde jsme se to ubytovaly! V bordelu. Tiše hvízdnu a začnu se sama pro sebe smát. Tak proto Jenůfa nic neříkala, jako by o několik stupňů ochladla a ztvrdly jí rysy, když se k nám ta ženská hnala! „No, co už včil, že jo?“ jak by pravila babička. Spát máme kde a najíst se tady možná taky dá. Po sprše jsme se opravdu usadily na terase s výhledem na moře a dostaly jsme sendvič se šunkou a zteplalé pivo. Jenůfa pořád tak nějak záhadně mlčela, což je u ní, jak jsem zjistila, projev vzteku. „Půjdu spát,“ pronesla po večeři a taky šla.

Mně se ještě vůbec nechtělo, měla jsem dokonce chuť Jenůfě říct o té videokazetě, ale možná už ji objevila sama, a tak jsem místo toho zůstala na terase a sledovala malé vybledlé můry, jak bojují se stínítkem lampy.

„Hola,“ ozvalo se za mou. Otočila jsem se a uviděla holku asi tak stejně starou jako já.

„Hola,“ pozdravila jsem, samozřejmě krásku, protože tady žádná holka není ošklivá, ani průměrně hezká. Řekla, že se jmenuje Sandra a že tady pracuje. Asi ne jako pokojská, protože na sobě měla těsné džínové šortky vykrojené spíš jako bikiny a miniaturní žlutou podprsenku. Netušila jsem, jak v konverzaci dál pokračovat. Usmála se na mě, vycenila dokonalý chrup a zeptala se, jestli si dám pivo. Proč bych si nedala, spát se mi ještě nechtělo a ta holka vypadala, že na někoho čeká a ten někdo nejde. Šla k baru a z břichaté lednice vytáhla dvě piva Bucanero Fuerte a jedno postavila přede mě. Sama pak pila rovnou z flašky. Rázně si přihýbala, a když jí trocha ukápla, utřela si pusou rukou. Všechno dělala rozhodně, každý pohyb přesně promyslela vteřinu předtím, než ho provedla. Ne jako já, nervní trhané pohyby šílence vždy a všude. Napila jsem se taky. Pivo se jmenovalo Silný bukanýr, ale

bylo slabý jak čaj. Tak jsem ho chvilku ucucávala a pak ho vytáhla skoro na jeden zátah podobně jako Sandra. Pobaveně mě pozorovala a hlubokým, chraptavým hlasem vyžilého námořníka se zeptala, jestli si prý na účet podniku nedám něco ostřejšího. Přikývla jsem. Namíchala teda dvě pořádný mojita a cinkly jsme si. Už ani nevím, na co jsme si připily. Možná na Kubu, možná na ni, možná na mě. Možná na nic. Každopádně dodnes cítím na prstech studenou citronovou šťávu splenou s kouskama cukru a bílý rum mě brní o zuby jako vánoční sněh. Najednou jsem doma, otevírám pusu a polykám ho, je smíchaný se sazema z baráků u cesty, a když polknu, hladce mě zastudí na patře. A tady v tomhle tropickém večeru a v každým svým smutku slyším barvu zvuku, jak o sebe cinknou dvě levné skleničky s oloupaným zlatým proužkem. Dvě skleničky od lehké holky. Blues dvou skleniček, který jednou někdo rozbije při divoké pitce nebo jen tak z blbě náhody.

„A co děláš ty?“ zeptala se Sandra.

„Vlastně nic,“ přiznala jsem.

„Jak nic?“ nechápala.

„Dřív jsem hrála na trubku.“

„A už na ni nehraješ?“ ptala se líně jako kočka, co se celý den válela na slunci a je celá malátná po tak náročné práci. Možná celý den spala a teď se pomalu probouzí do další noci a bude se v ní mrouskat, jak se jí zachce a s kým se jí zachce. Vypadala, že se mě ptá a zabíjí čas. Bylo mi jasné, že ji to nezajímá, přesto jsem zrovna téhle kubánské kurvičce s krásnýma zubama za jedno pivo a mojito o sobě řekla úplně všechno. Mluvila jsem o tom, jak jsem začínala hrát, o hodinách s Lázařem, o zvuku, po kterým toužím, po špičce tónů, o špinavým hraní chraptavých bluesmanů, kterýho nejsem schopná, ale každou noc se mi o něm zdá a toužím po něm mnohem víc než po orgasmu, o melodiích, co se mi mihotají kolem svalů na puse, o nátisku pevnějším a rozhodnějším, než má Lázaro a Miles Davis dohromady, o babičce, o našich, co zůstali nafurt v Thajsku, o tom, jak nemůžu hrát dál, protože mám strach z podivného přízraku na vlnách a třesu se hrůzou, že mi sebere všech-

nu hudbu, co mi zbyla, že ze mě vymámí další energii na svoje tulácký vlny, zabijácký solitony.

Nechápu, jak je možný, že jsem jí tohle všechno nejdřív zajímavě, pak pomalu jak nějakou srdceryvnou baladu vyžvanila. Silný bukanýr ani mojito za to nemohly. Bylo to nejspíš tím, jak mě poslouchala. Ideální posluchačka smutku, obecnostvo, kterýho není nikdy dost. Seděla otočená bokem a dívala se z verandy pořád k moři, napjatá jak tenké ocelové lanko a zároveň rozšafně pozorná. Občas prohodila nějakou další otázku, aby si něco upřesnila, občas se protáhla nebo přehodila nohu přes nohu. Voněla mátou a těžkou, večerní vůní zimolezu.

„Asi jsi to měla v životě těžký, co?“ maličko se ušklíbla. Nepatrně, ale přece. Vstala a rázovala si to zase k baru, nejdřív se vlnila na vysokých podpatcích, ale pak si je sundala a k baru došla bosky. Než nalila další skleničky, vyklonila se z verandy a tiše a hodně čistě zapískala. Nikdo jí neodpověděl. Ve vzduchu se nic nehnulo, jako by všechno – moře, prales, havěť v něm i dávno vyhubení indiáni – někam odešlo. Sandra si zase sedla, další skleničku mojito v ruce. Dala mi napít a zajela mi těžkou hnědou rukou do vlasů. Pak si k nim přičichla a řekla:

„Voní šamponem.“ Nechápala jsem to. Čím jiným by asi tak měly vonět? Nezeptala jsem se ale, protože Sandra vlasy zase pustila a spadly mi přes ramena jako vždycky spleené do mnoha chuchvalců, protože se nikdy nedokážu pořádně učesat.

„Potřebovala bys ostříhat,“ řekla.

„Co? Ostříhat?“ ať jsem chtěla nebo ne, byla jsem na svých dlouhých pačesech závislá. Můžu se za ně kdykoli schovat. Když potřebuju, jsou moje maska, závoj, co si ho hodím do tváře, a nikdo na mě nepozná, co si doopravdy myslím a hlavně jak doopravdy vypadám. A teď mi nějaká kubánská holka, co má sama vlasy minimálně do pasu, začne doporučovat, že bych se měla ostříhat.

„Vypadala bys šik, francouzsky...“ Co ty asi tak víš o tom, jak vypadají zajímavý Francouzky, pomyslela jsem si zlomyslně, ale nahlas jsem to neřekla.

„Studuju v Havaně francouzštinu,“ vysvětlila Sandra.

„Mám tě ostríhat?“ zeptala se. Představila jsem si kdovíproč babičku. Strašně by bědovala, lpěla na mých vlasech, jako by to bylo rodinné stříbro, dokonce byla ochotná mi je pročesávat kartáčem, když měla pocit, že jsem na ně už moc dlouho nešáhla. Najednou jsem nechtěla, aby kvůli mému šik looku byla babička smutná. Neměla jsem na její budoucí smutek náladu.

„Ne, díky, nechci,“ řekla jsem Sandře a trochu jsem si odsedla, protože mi znova začala přejíždět zlehka dlaní po hlavě.

Pak mě ale něco posedlo, něco pálivýho a žhavýho, něco, co při té apatické pauze nebylo cítit. Taková jsem byla kdysi, když ještě neexistovalo teplý moře a v něm mrtvoly mejch rodičů.

„Ty tady makáš jako kurva?“ zeptala jsem se jí teda. Chvilí na mě zírala a pak řekla:

„Jo, dělám tady... jako jinetera.“ V záhybu světla lampy, někde vzadu v hnilobě pralesního listí se znova odloupl dlouhý, štíhlý stín. Zraněná můra sykla bolestí. Svět se na mě šilhavě podíval a já jsem se probudila ze sna, jako by ze mě Sandra servala všechny ty pavučiny, co se na mě namotaly v Thajsku. Jako by jedním ostrým švihnutím zrušila celý rok a já jsem ucítila její vztek, rozžhavený doběla. Přišel mezi nás, vecpal se do skuliny mezi stíny a díval se štěrbínama v černých zorníčkách. Od pláže se ozýval tlumený chechot a já věděla, komu patří. Neměla jsem se jí na nic ptát. Jenže ona pokračovala.

„A víš, co se tady říká, a možná se to říká i u vás v Evropě, nebo v Americe, nebo v který prdeli. Tady se teda říká, že kdo se ptá, ten se moc doví, a ty ses asi dověděla, co tě trápilo, vid', ale stejně si to asi neumíš představit, i kdybych ti tady nakrásně pustila filmeček se svou nahou zadnicí, jak ji píchají ze všech stran a do všech děr tvoji západáčtí krajani.“ Tuhle svištivou příkrost jsem ani ve snu nečekala. Nečekala jsem, že by mě někdo mohl takhle zostra uzemnit. Mlčela jsem. Nevěděla jsem co dál. Sandra se zvedla a tentokrát neodkráčela pro další drink, ale šla po mechové cestičce lemované obřími kapradinami před dům. Bylo jasné, že na někoho nedočkavě čeká, že ho vyhlíží, a zároveň bylo vidět, že z toho setkání není moc nadšená a je ráda, že ten někdo ještě

nedorazil. Já jsem posloužila jako výplň toho čekání, někdo, kdo ji zabavil a ona nemusela myslet na to, že někoho čeká. Nejspíš nějakého klienta nebo pasáka. Nejspíš obojí. Když odešla, zůstala po ní na terase černá, těžká vůně. Představovala jsem si, že hraju. Hraju tu vůni, hraju téma a melodii Sandřina úšklebku a všechny její věci, které ji obklopují a tvarují, které z ní dělají, to co je. Hrála jsem na trubku Sandřino sólo, zatímco ona se vracela po stezce k domu a pobrukovala si při tom. Neřekla, kde byla. Sedla si na židli a čekala, že něco řeknu já. Jenže já jsem v hlavě hrála a nemohla jsem jí to vysvětlit.

„Promiň, že jsem takhle vyjela,“ omluvila se. Jako by z nočního přítmí vešla na scénu úplně nová Sandra. Trochu se jí možná pletl jazyk, nebo mně se všechno pletlo v hlavě. Byla tak krásná, že se mi zjezily chloupky na ruce, takhle se mi netajil ještě nikdy dech, i když jsem od té doby, co jsme přijely, viděla fakt hodně krásných holek. Sandra mě ale přitahovala, protože se mi zdála jaksi vševědoucí, možná že takhle nějak musela působit Jenůfa, když byla mladá. Jinetera Sandra by v téhle chvíli mohla říct cokoli – věštit z lógru silného kafe, vyložit mi pasiáns nebo pronést nějakou strašnou kletbu, a já bych jí všechno uvěřila, a pak bych se nechala za ruku jak jehně na porážku odvést kamkoli.

A do toho hraní v hlavě a rozjímání nad krásami Sandry se objevil její pasák. Jenže tak vůbec nevypadal. Žádné pruhované sáčko, měkký klobouk a zlatý prsteny nebo šviháckej knírek, jak si ho šibalsky kroutí nóbl pasáci na fotkách z padesátých let. Nic takovýho. Byl to kluk v šortkách, možná dokonce mladší než my dvě. A jestli jsem si někdy představovala d'ábla, tak měl jeho pohled. Kam se na něj hrabala černá silueta surfařky. Ve srovnání s ním to byla panenka mrkačka, směšná holčička, co si hraje na zlou. Jeho bledá víčka v osmahlém obličejí, vypoulené oči křečka, krátké řasy a řezavý hlas vyžilého válečného zločince... dělalo se mi mdlo, jen zvedl pomalu oči a vypouil je směrem ke mně.

„Umí anglicky,“ řekla Sandra, aniž by ho představila. „Maká na pobřeží v jednom luxusním hotelu a dohazuje mi ty nejlepší klienty, jmenuje se Manolo.“ Měla jsem dojem, že tady celou dobu byl. Skrčený ve tmě, přilepený na stěnu jako stará drolící se žvýkačka, a byly to jeho oči, které nás sem s Jenůfou zatáhly, a byl to jeho hlas, který všechno změnil.

„Čau,“ pozdravil mě, a to, že je pasák, se poznalo podle toho, jak si mě změřil. Pobavilo mě to, protože si mě v mozku a v rozkroku potěžkal úplně jinak, než jak si mě většinou chlapi odhadují. Nepodíval se na prsa, zadek ani na vlasy. Spíš jako by tak nějak začichal. Měla jsem pocit, že čichá nějaké feromony kolem mě. A vzpomněla jsem si na příběh objevení feromonů, který jsem četla kdysi dávno v nějaké babyčtině Stoplusjedničky, a dodnes si ho pamatuju, protože jsem si tehdy říkala, že žádná láska ve skutečnosti neexistuje. Jenom někdo někde otevře skleněnou lahvičku a pobaveně sleduje, co se děje. Jako kdysi profesor Berliner, když zapomněl otevřenou baňku s extraktem feromonů na svém stole v laboratoři a najednou se cítil uvolněný a sebejistý. V návalu vědecké vášně otevřel další lahvičky a pozoroval kolegy. Nálada v laboratoři se nápadně změnila. Suchopární mimoni se proměnili v příjemné, dobře naladěné lidi, kteří spolu dokonce koketovali.

A tady na téhle tropické terase to taky feromony rozjely na plný koule. Improvizovaly mi ve všech pórech a nebraly si servítky.

Myslela jsem na ně a na jejich grády a taky na prohnaného profesora Berlinera, a pasák Manolo si zatím sedl na schodek verandy. Otevřel si orosené pivo a vytáhl obstarožní mobil, který by si nekoupila ani moje babička. Měl krátkou vytahovací anténku a vypadal, že to má za pár. Byl celý přelepený leukoplasty, obří tlačítka umaštěná a písmenka na nich nečitelná. Nemohla jsem se ubránit a chtěla jsem si tu starožitnost prohlédnout zblízka. Místo toho jsem ale znova neopatrně zahlédla Manolovy oči. Oči psa, co s lidma už dávno skončil, zraněného prašivého zvířete, vlkodlačí oči. Ucukla jsem pohledem. Když jsem se mu nedívala do očí, vypadal jako obyčejný vesnický buran v červených vytahaných šortkách a hnědém tričku. Sandra nic neříkala, seděla za plastovým

stolečkem a znuděně usrkávala mojito. Trochu se mi motala hlava. Manolo vyťukával esemesku a občas se na nás podíval. Můj Jakobsův orgán, zodpovědný za přenos feromonů, pracoval na plné obrátky. Bylo to, jako by se Sandřina krása a Manolův pohled společně spářily a vysílaly ke mně signály, a přesto nikdo z nás nic neřekl. Nikdo nic nenaznačil, ani se nepohnul. Tři zkamenělé lidské sochy pod nočním pralesním nebem. Ztichlé a soustředěné, každá na něco jiného, každá zakleslá do vlastního příběhu, a přesto v téhle chvíli z něj vytržená a jako kulečnickové koule, co se dotknou, aby změnilly postavení ve hře, stejně tak jsme se i my beze slova zvedli a zamířili směrem k pokoji. K Sandřinu pokoji. Šli jsme za sebou jak husy. Nejdřív Sandra, pak já a poslední Manolo, kterému zazvonil jeho obludný mobil. Otočil se, a zatímco s někým něco vyřizoval, vrátil se na verandu.

Sandra otevřela dveře. Byly tiché a nevrzaly. Pokoj voněl po levném mošusu říznutém vanilkou a nad její postelí se jako průsvitná plachta vlnila moskytiéra. Jemná a hladká, neposkrvněná mušimi výkaly, čistá a nasáklá nočním vlhkem. A já jsem konečně vstoupila do temného srdce tohoto rajského ostrova.

„Jaké to je být kurva?“ zeptala jsem se Sandry.

„Co myslíš?“ zasmála se tiše.

Jenůfa

Zdalo se jí kdovíproč o zimní Praze. O zamrzlé Vltavě, po které dlouhé hodiny bloudí a nemůže najít žádnou díru v ledu, aby se mohla ponořit pod hladinu. Zoufale toužila po tom schovat se do mrazivé vody, pod led. Nějací lidé v šedých a hnědých kabátech po paty povykovali tichem nočních ulic, močili na předem určená místa, rozpustile rozbíjeli lahve s pivem a Marcos ji požádal o ruku. Ne dceru kubánského velvyslance, ale ji, Jenůfu Topinkovou. Kádrově nespolehlivou dceru politického vězně. Zároveň ji ale ujišťoval, že v jeho životě pro ni nikdy nebude místo, protože tohle je čistě formální žádost, aby se mohla přestěhovat zpátky na Kubu. Probudila se z toho snu, podívala se instinktivně vedle sebe a neuviděla tam Karlu. Pomyslela si, že je ještě asi na verandě a třeba tam sama pije. Neměla sílu se jít podívat. Nechtělo se jí. Chtěla seabemrskáčsky dosnít ten deprimující sen. Únava, vybité baterky. Nebyla schopná rozeznat nebezpečí, i když měla, měla ho ucítit v tom snu, který zvěstoval něco zdánlivě poklidného a zároveň krystalicky falešného. Jenže Jenůfa se o sny nikdy nezajímala, protože prostě jen věřila starému pořekadlu o tom, že co se ti zdá, to se nestane. Kdovíkde to sebrala, ale někde to slyšela a měla dojem, že to funguje, tím její vztah se sny skončil. Tygři ale našlapují kolem snů svých obětí nejtišeji. Jeden takový tygr rozcapený na potahu Jenůfiny postele nakročil svou ohromnou, tichou tlapou a přichystal se ke skoku.

Karla

Bylo to, jako by se ve mně probudil nějaký starý jemný pulz. Nikdy předtím mi netepal nikde v těle, ale teď tady byl. Pomalu a rytmicky se mi ovíjel kolem srdce. A já netoužila ani po Sandře, ani po tom chlapíkovi ne. Chtěla jsem si jen lehnout na postel s bavlněným, trochu sepraným povlečením, co se na okrajích třepilo, a poslouchat to nové pulzování. Sahat na jeho vibrace, dívat se do očí jeho zbarvení. Chtěla jsem se do něj zavinout a pulzovat spolu s ním. Ten tepot byl tón, tón, po kterém ona pase, tón, který jí nesmím, nechci a ani nemůžu dát, protože se teprve teď ve mně rodí. K tomuhle jsem nemohla přizvat ani Sandru, ani vlkodlačí Manolovy oči, ani feromony. Tohle bylo jen moje blues, můj tepající smutek, a hrála jsem ho najednou skvěle a dostala jsem se překvapivě vysoko, i když už jsem rok necvičila, a tak by můj tón i moje hra měly správně znít o dost níž. Chtěla jsem si prohlížet vyleštěné zrcadlo na stropě, kouřit nebo spát a vychutnávat si jas nového tónu. Neviděla jsem žádnou zastřenou pasáž. Všechno výrazně tepalo a vonělo novotou. Možná jsem spolkla nějakou pilulku a v ní to bylo zapečetěné, možná mi Sandra rozpustila do piva extázi nebo nějaký jejich komunistický péčko. Oddechovala jsem, Sandra seděla vedle mě na posteli, v ruce pořád ještě tu samou skleničku s mojitem jako celý večer. Nedotýkala se mě, ale já jsem věděla, že brzy začne. Čekala jsem na její pohyby, čekala jsem, že si rozpustí vlasy, nebo že vytáhne nůžky a začne stříhat ty moje. Tentokrát by mi to nevadilo, protože jsem nechtěla ničemu klást odpor. *Milonga es la hija del candomblé, como el tango es el hijo de la milonga, tahleta* nesmyslná věta o tom, že milonga je dcera candomblé, jako je tango syn milongy, se mi přišourala k mozku. Věděla jsem, odkud ji mám. Je to věta z elektronického tanga Zitarrosa de Bajofondo, tuhle desku mi dala Jenůfa k narozeninám, ještě než jsme jely. Ale neptejte se mě, co je to milonga nebo candomblé, protože to sice vím, ale nedokážu to pořádně nikomu vysvětlit, alespoň ne teď.

Vešel Manolo. Všechno se zatočilo, dostalo obrátky. Hypnóza vystřídala paměť, nebe se proměnilo v peklo a ráj proskočil kulatou obručí a zmizel v nočním blikotání hvězd. Patos dostal nádech pravdy a pravda se zhoupla na Manolových řasách a jela na nich jako na klouzačce až ke mně. Držela jsem se pevně obruhy postele, a když mě k ní přivazovali, bylo to, jako by mě černá silueta ztrácela z dohledu, jako by se ke mně konečně prodralo pod jejich rukama nové ráno, na který jsem čekala tolik odpolední s babičkou na hřbitově, pohřbená s našima pod studenou vatou ničeho, v prázdné hlíně. Sandra si na mě sedla, obkročila mě svýma hnědýma nohama a pak mě lízala tak drsně jako ještě nikdo. Manolo se díval. Možná si to nějakou obstarožní kamerou podobnou jeho mobilu natáčel, nevím, nemůžu si vzpomenout. Že jsem si měla dávat pozor? Na co asi tak? Co by řekl ten týpek z thajský pláže, co se motá kolem vražd a fotí jak zběsilej? Smál by se mi, když jsem ležela a dávala, jak nejlíp jsem uměla, na starý posteli kubánský děvce a jejímu pasákovi? Myslím, že by to chápal, myslím, že by za mě oddrmolil tu jeho podivnou modlitbu, abych konečně vylezla z toho království Šípkových Růženek, co jsem se do něj zamotala. Vlastně vždyť i on dělá to samý. Kdovíproč nastavuje zadek smrti a pořád jí do něj leze, když jezdí na ty nejhorší reportérský štace.

Manolo se se mnou ale nevyspal a klidně si přiznám, že mě to zklamalo. Místo něj vešel do pokoje ještě někdo jiný, ale nevím kdo, protože mi ti dva zavázali oči. Možná obvazem nebo šátkem, ale uvázali ho pevně. Nebránila jsem se ani na moment, byla jsem ráda, že už nevidím Manolovy oči, že se jich nemusím bát, protože ty své mám pevně pod zámek šátku. Slyšela jsem, jak Sandra odchází. Její kroky byly pružné a hbité, malá chodidla vlhce a slabounce pleskala po dřevěné podlaze. Když se vrátila, pomalu mi polévala tělo něčím sladkým, možná cukrovou vodou, možná to bylo mojito, ale tekutina se mi lepila na krátkce zastřižené chloupky v podpaží a ona mi to sladké a tekuté šílenství roztírala mezi nohama, jako by to byl opalovací krém. Ten někdo další nejdřív dost dlouho postával u postele a chvíli se opíral o železný rám.

Občas mi přejížděl jen tak po těle, roztržitě, jako by byl ve snách nebo slepý, ohmatával mě svýma hmyzíma rukama. Jeho kůže byla suchá a tvrdá, připomínala šupiny nebo vyschlý želví krunýř. Něco šeptal a mně se zdálo, že to bylo česky, ale to už asi všechny feromony totálně zešlely, protože kde by se v tomhle pokoji vzal někdo, kdo umí česky? Znělo to ale jako čeština, přidalo mi, že říká, ať se uvolním a nechám tuhle chvíli projít kolem. Dotýkal se mých rtů a šeptal, že se jen dívá, že je divák, že jen nahmatá tvar téhle chvíle, ale že čas neexistuje ani tady, ani nikde jinde. Říkal, že mě vyjme z času, pokud budu klidná a nechám ho to udělat. Měl dlouhé a malátné prsty, trochu sípal, jeho dech plný tabáku mi ale nebyl protivný, protože jsem v něm zaslechla trhanou a jasně zřetelnou melodii. Na sípavé melodii starce jsem se nesla, nesla mě hudba a nesla mě ven z říše apatie. Prošukala jsem se ven.

Ta noc nebyla dlouhá ani krátká, nebyla bolavá a nezanechala ve mně žádné trhliny. Ani nevím, jestli jsem se udělala a kolikrát. Tam dole jsem byla pořád mokrá a jen vzpomínka na to všechno mě znova rozjela a zároveň rozesmutnila, jako bych věděla, že něco takového už nikdy s nikým nezopakuju, leda bych se zapsala do nějakýho sado-maso klubu. Nikdy se ale nebude opakovat ten pulz, to co bylo předtím, než jsem všechno hodila za hlavu a vykašlala se na minulost, babičku, Lázara, ostražitost, Jenůfu. Vlastně jsem při tom všem myslela jenom na ten pulz a nový tón. Ta šukačka s přivázanýma rukama a zavázanýma očima tomu tónu jen dodávala barvu a jediný, co mi vadilo, bylo, že nemám po ruce trubku a nemůžu u toho hrát.

Asi jsem pak dlouho spala, nevím. Ráno jsem v pokoji neviděla nikoho z nich. Ani diváka s jeho stařeckými prsty a sípavým českým šepotem. Nic jsem si ale nepředstavovala, takže jsem nebyla zklamaná ani vyděšená. Možná jsem jen naletěla černé siluety a všechno je zase tak, jak to bylo dřív. Jenže to jsem se dost spletla, protože před dveřmi hotelu stál otřískaný cadillac. Jenůfa seděla jak v nějaké blbě detektivce na zadním sedadle a komicky zvedla obě ruce, na kterých měla želízka. Auto, ve kterém kromě Jenůfy seděli ještě dva policajti v uniformách,

nastartovalo a odjelo. Já stála u okna a za zády se mi nadouvala jak pirátská plachta bílá moskytiéra. Bylo to jak v domě plném našlapujících duchů. Mačkali se kolem mě a něco tichounce šeptali. Vlasy mi povlávaly v dusném horku, které čekalo schované pod postelí, než se probudím. Stála jsem úplně sama v bordelu uprostřed pralesa a profesorku Jenůfu Topinkovou právě odvezlo policejní auto.

Nenapadlo mě nic jiného, než si rychle na kus papírku poznamenat rytmus téhle chvíle, náznak melodie. Jenže stejně to asi bude nanic, protože co si člověk musí poznamenat, většinou za nic nestojí. Tohle aspoň říkával Lázaro a prý se to traduje mezi těmi jeho vyhulenými jazzmany ze Států, o kterých tak nábožně mluví furt dokola. Zahodila jsem teda papírek a rychle jsem na sebe navlíkla, co jsem posbírala po zemi, a vyrazila do našeho pokoje. Všechno tam bylo vzhůru nohama. Takhle to vždycky vypadalo ve filmech z války, když k nějaké židovské rodině vtrhne gestapo, rozpáře peřiny a všechny věci rozbije a zničí. Tady taky poletovaly vzduchem peříčka z prošívané deky a cáry tygrovaného přehozu se kdovíproč rozmarně houpaly na lustru. Pas jsem nenašla a chápala jsem naprosto jasně, že tohle je teda mega průser. V šuplíku mi ale nechali, spíš jako vtip, malou peněženku a v ní pár konvertibilních peso, co jsou tak na jeden chleba. Věděla jsem, že Jenůfa má různě pozašívané dolary ve spodním prádle, hodně jsem se jí kvůli tomu smála, ale donutila mě udělat to samé, ještě než jsme jely. Sáhla jsem do podprsenky, kde jsem měla v ramínkách zašité dvě stodolarové bankovky. Trochu jsem si oddechla a v duchu se Jenůfě omluvila. No jo, ale co teď mám dělat? Na Kubě se dvěma mizernýma stovkami dolarů, s motorkou, kterou neumím řídit, a bez Jenůfy?

Zkusila jsem si sednout a uklidnit se. Brnělo mě v konečcích prstů a svíral se mi žaludek. Do toho se přidala kocovina a horko to všechno podtrhlo a sečetlo. Zvracela jsem na záchodě a pak čekala asi půl hodiny, jestli třeba někdo nepřijde a nebude chtít zaplatit účet. Ale třeba ho ti poldové už zaplatili, pomyslela jsem si prostoduše a najednou mi to

celý začalo připadat neskutečně ujetý a měla jsem pocit, že jsem vlastně v nějaké videohře nebo filmu se Šimonem a Matoušem. Vzala jsem svůj batoh a šla si sednout na verandu. Dívala jsem se na motorku a konečně začala přemýšlet o tom, co teď budu dělat a jak to udělám. Pokusila jsem se stanovit si priority. Tohle se vždycky psalo v tátových knihách o osobním růstu. Když jsem se vrátila z Thajska, strávila jsem asi dva týdny tím, že jsem si v nich zbůhdarma listovala a snažila se v nich najít poznámky načmárané na okrajích tátovým rozmáchlým a nečitelným rukopisem. Takže priority. Důležitý bylo dotlačit tu blbou motorku do vesnice a pak se uvidí. Mohla bych se znova podívat po tom chlapovi, za kterým jsme přijely. Taky jsem si začala přerhávat čísla a adresy naučené nazpaměť v letadle. Naštěstí jsem si je všechny pamatovala, hlavně číslo na Pavla, to bylo nejdůležitější, ale taky jsem měla v hlavě číslo nějakých sousedů doktora z Havany. Ale nejdřív ten vesnickej chlapík a pak budu hledat telefon. Třeba se za dolary odněkud někomu dovolám.

Zkoušela jsem si představit, co dělá Jenůfa, ale to jsem zavrhla. Takovou fantazii zase nemám, i když mi Jenůfa jednou vyprávěla, jak ji po osmašedesátým vyslýchali estébáci. Takže třeba tyhle zkušenosti dokáže uplatnit i na ty kubánský hošany, co ji vezou kdovíkam. Vlastně jsem se o Jenůfu nebála, protože koneckonců Jenůfa má Pavla, a ten ji z toho snad vyseká, ale horší je, jak se dostanu odsud do Havany a z Kuby domů bez pasu. Třeba si mě tady nechají a zavřou do klece a budou ukazovat komunistické mládeži ve školách jako divoké kapitalistické zvíře. Už mi začínalo pěkně přeskakovat, ale na rozdíl od Thajska a té strašlivé apatie, co jsem se tam do ní zapletla, mi teď mozek šrouboval na plné obrátky a hlava dodávala další a další možné scénáře a řešení. Hrála jsem fakt vysoko, tón byl nejostřejší ze všech a trochu falešnej, bylo to správný špinavý hraní, co ho mám tolik ráda u jiných, a já ho nikdy pořádně neuměla. Teď jsem začala chápat, že jsem ho ani umět nemohla, protože to špinavý ve hře na trubku nedělá ani nátlak,

ani tón, ani barva, ani nic takovýho. Člověk se zašpiní jedině o silný věci. O kubánský modrý nebe a vlastní strach.

Popošla jsem teda k motorce a zkoušela ji tlačit pralesní cestičkou. V tom zvláště naleštěném domě nikdo nebyl. Nikdo nepřišel, aby mě zkasíroval nebo mě políbil na rozloučenou. Přesto jsem ve vzduchu ucítila Sandřin parfém, možná i molekuly Manolova podpažního potu. Zbytky feromonů bezcílně těkaly kolem a mizely v tichu. Byla jsem těm dvěma vděčná. Oni si možná mysleli, že mě využili a kdovíjak zprznili, ale bylo to jinak. Ti dva mě přivedli z Thajska domů. Ne Lázaro a jeho starost o mě, ani prášky, škola, hraní na trumpetu, touha po blues nebo Jenůfa. Z Thajska mě konečně přivezli domů pasák a kurva z kubánského bordelu.

Když jsem si to sesumírovala v hlavě, lil se ze mě pot a vesnice už byla blízko. Zastavila jsem u toho domku se zarostlým patiem a zatlačila do plechové branky. Odlupovaly se z ní cáry staré barvy, a když jsem o ně zavadila, zašustily. Branka se kupodivu otevřela. Motorku jsem nechala u zdi a zaťukala na okenici, protože okno bylo rozbité a místo tabulek jen kus špinavého, potrhaného igelitu. Někde uvnitř domku jsem zaslechla šoupavé kroky. Otevřely se dveře a v nich stál chlapík tak kolem padesátky s rozmrzelým úsměvem, co se mu přilepil na malý, štětinatý knírek. Hrbil se ve dveřích a nejistě přešlapoval.

„Čekal jsem, že přijedete, ale nedostal jsem se sem včas, protože mě před čtrnácti dny sbalili a pustili až dnes ráno,“ oznámil mi a znělo to dramaticky, i když ve stínu mých vlastních zážitků to pěkně bledlo.

„Jo, jenže pro změnu teď zabásli paní Jenůfu, ta tady byla ještě včera v noci se mnou, a teď nevím, kam ji odvezli,“ vysvětlovala jsem mu překotně a konečně jsem dostala strach, protože mi došlo, že tenhle zuboženéj Fidelův vězeň mi rozhodně nepomůže.

„Paní Jenůfu?“ nechápal nic chlápek. Nechtělo se mi ale vysvětlovat, kdo je Jenůfa.

„Není tady někde telefon? Musím zavolat na českou ambasádu, snad mi pomůžou, teda Pavel, český atašé...“ žadonila jsem kdovíproč hláskem myšky z Večerníčku.

„Telefon?“ podivil se chlap. Vypadalo to, že tohle slovo v životě neslyšel a vyjadřoval se zřejmě jenom pomocí otázek.

„Telefon tady není, to ne, žádný telefon,“ řekl.

„Žádný telefon?“ protáhla jsem nevěřičně.

„Budeš muset do Pinar del Río,“ vysvětlil mi a tykal mi jako většina Kubánců.

„Do Pinar del Río,“ zopakovala jsem po něm jako dement. „A jak se do Pinar del Río dostanu?“ Chlap pokrčil rameny, ale pak se podíval na sajdkáru a ukázal na ni.

„Vždyť máš motorku, na té jste přijely, ne?“

„To jo, jenže řídila Jenůfa, já řídit neumím,“ dostávala jsem strašný vztek. Na sebe, na tu včerejší noc, na celý tenhle ujetý výlet a nejvíc na tohohle chlapíka, který kdyby byl včera večer doma, možná se nic nestalo. Daly bychom mu peníze a pokračovaly vesele dál po normální silnici, do nějakýho normálního místa, a nemusely jsme skončit v bordelu a Jenůfa by teď seděla na motorce, anebo bychom snídaly někde u cesty ten jejich nasládlý sendvič a pily kafe, co tady nemá žádnou chybu. Je silný a voňavý a já bez něj začínám mít absták. „Kdyby byly v řiti ryby,“ slyšela jsem v duchu pravit Jenůfu. Uvědomila jsem si, že mám ještě ke všemu hrozný hlad.

„Nemáte něco k jídlu?“ zeptala jsem se ho. A teď to zase po mně zopakoval on.

„Něco k jídlu?“ řekl to stejně, jako když poprvé řekl telefon. Stejně udiveně a nevěřičně. Jídlo je tady asi podobný nesmysl jako telefon.

„Něco jsem tady měl, ale to bylo před čtrnácti dny, dneska jsem taky ještě nic nejedl. Víš, myslel jsem si, že jste mi měly s tou paní Jenůfou přivést nějakou pomoc, léky a možná nějaké peníze...“ evidentně mu to celé bylo trapné a vypadal opravdu nemocně, zlomeně a mě vztek přešel.

„Nemám ani pas a zbylo mi dvě stě dolarů, z těch bych vám mohla něco dát, když mi ukážete, kde se tu dá sehnat něco k jídlu, a naučíte

mě jezdit tady na té obludě.“ Chlapík se evidentně zaradoval, protože si trochu poskočil, a najednou křepce vyběhl před domek a prohlížel si zkoumavě čezetu.

„Nebo byste mě mohl hodit do toho Pinar del Río vy, co?“ zkusila jsem to.

„To bych asi nemohl,“ trochu zesmutněl.

„Do města nesmím, mám zákaz pohybu. Nesmím tam, protože je tam internet a mohl bych dát vědět o svém zatčení a tak, je to složité.“

„No ale vždyť vás přece pustili, ne?“

„To sice jo, ale jsem pod dohledem, musím se hlásit každý den na policejní stanici asi dvacet kilometrů odtud a tam musím chodit pěšky. Prostě nemůžu s tebou jet, ale zkusím tě naučit zacházet s tou motorkou. Jestli máš dost benzínu, mohla bys tam být tak do večera.“ To znělo nadějně.

„Škoda že nemáš Ural, ty ruské motorky jsou mnohem lepší.“ To mě teda vytočilo.

„A proč by měly být rusácký lepší?!“

„Myslím na naše silnice. A jsou jednodušší, jsou jednoduchý jako kladivo. Ty vaše jsou sofistikovanější, ale nevydrží tolik bahna, když zaprší, a nedá se na ně přimontovat kulomet.“

Tak kulomet se na ně nedá přimontovat. To jsem teda měla fakt smůlu, kulomet by se mi teď hodil.

„Tak jo, holt nemám Ural ani kulomet, ale stačilo by mi, kdybych věděla, jak se s tím zachází,“ začala jsem mít pocit, že se z téhle mrňavé pekelné vesnice nikdy nedostanu.

Chlapík obešel sajdkáru a ukázal mi, kde je brzda, kde spojka a jak mám nastartovat. Měl pravdu, nic na tom nebylo, jednoduchý jak kladivo. Startování mi ale moc nešlo, a když jsem trochu víc přidala plyn, měla jsem pocit, že přeletět přes řídítka je to nejjednodušší řešení, jak mít všechno definitivně za sebou.

Ale asi za půl hodiny nepřetržitého chlapíkova vysvětlování a názorného předvádění jsem se do toho nějak dostala. Objela jsem třikrát za potlesku všech shromážděných vesničanů malé náměstíčko, kolem

kterého se vespolek hroutily nízké baráčky s faldovými sloupky. Když jsem ale málem přejela dvě dost hubená černá a flekatá prasata, všichni tleskat přestali. Zaparkovala jsem motorku vedle Ricardova domku a šli jsme k nějaké jeho známé na oběd. Stálo mě to přestřelených dvacet dolarů a byly to, jak jinak, fazole s rýží. K tomu nějaký pěkně zavadlý a smradlavý salát z rajčat a cibule. Všechno jsem to do sebe naházela a najednou jsem strašně chtěla vypadnout. Dala jsem chlapíkovi padesát dolarů a vyrazila po cestě, na které byla ještě vidět po ranním dešti otláčená kola policajtské káry. Hned minutu poté, co jsem snědla ten děsivý salát, mi to začalo v břiše všechno pochodovat, ale uklidnilo mě, že všude kolem cesty rostly velké lopuchové listy, takže ekopapír bychom teda měli. Nevím, jestli mi ten smutnej týpek zamával, protože jsem se neotočila. Byla jsem ráda, že vyrazím a že už na něj můžu přestat myslet. Bavilo mě řídit tu modro-bílou vzpomínku na šedesátky, a když jsem vjela do nějakého hodně hlubokého výmolu, seskočila jsem a vytlačila monstrum ven, jako když se tlačí kolečka plná hnoje u bábinky na zahrádce za městem. Tělo mi vibrovalo tím najednou rajcovním tripem. Věděla jsem, co musím udělat, cíl byl naprosto jasný, priorita nejvyšší – telefon, pak se uvidí, pak se stane, co má se stát, pak tramtadá... pak se osud naplní, pak se moje hvězda ke mně skloní níž... Nechápala jsem, co se mi to za bláboly honí hlavou, ale jak jsem si to hasila čtyřicítkou po hrbolaté a rozbahněné silničce, měla jsem tu nejlepší náladu od thajského zmrtvění. Bylo to asi dost sobecké, protože Jenůfu už možná vyslýchají, třeba ji dokonce fackují, nebo ještě něco horšího... pouští do ní elektriku? Jako bych výboj dostala já, bezděčně jsem přidala plyn a málem zase přeletěla přes řídítka. Naštěstí se už dalo najet na asfaltku a kolem se krajina začala měnit. Vynořovala jsem se z předpotopních pocitů malé, klaustrofobní vesnice a vjížděla do světácké krajiny až po okraj naplněné všema turistickými fotkami, co si je pořizují pisálci cestopisů a televizní kameramani přiblblých dokumentů. Všech těch instantních Cestománíí, Na cestě, Geo a National Geographic home video, zážitků v televizním prášku, co se s nima cestuje na gauči. Tak jo, je to stejný jako v Thajsku nebo kdekoli jinde na

nějakým krásným místě, co už se milionkrát prostitovalo před objektivem. Co už tolikrát popsali všichni okouzlení škrabalové, co se nemohli ubránit jeho kráse a nemohli si pomoci, a na počest jejich keců se pak pokácelo další nespočetné množství nevinných stromů.

Pinar del Río. Jedu do borovicového háje nad řekou, sajdkára mi věrně poskakuje po boku a v rozkroku mám propocené šortky. Modré, vyžehlené nebe je tak vysoko, že se na ně raději nedívám, aby se mi moc nezamotala hlava, palmy anorektičky jsou perverzně štíhlé a ohýbají se v mírném vánku tak rytmicky, že by to zase chtělo mít po ruce trubku, aby se to dalo nějak zahrát. Jenže krajina mě vlastně vůbec nedojímá. Co je mi do krajiny, když myslím na něco úplně jiného. Myslím teď totiž na indiány Guanahatabey a na jejich Sierru de Órganos, která jim tady kdysi patřila. Na Hory varhan, co na ně hraje vítr svoje vychytaný nejvyšší větrný tón. Představuju si indiány Guanahatabey, co už dávno neexistují, ak sedí někde na kopci a pěkně shora a potichu pozorují moji vypůjčenou čezetu a naslouchají jejímu řevu. Ničemu se ale nediví. Sedí na svých mogotech, posvátných vápencových homolích, a myslí si, že jsem nějaká potrhlá bílá čarodějnice, co sem přijela na pekelném stroji, aby je znova zotročila a povraždila, přestože to dávno přede mnou udělal Kolumbus a jeho kamarádíci vykulení z Nového světa tak, že se jim chtělo mordovat, střílet a stahovat z kůže, až by jeden brečel.

Jenůfa

Cadillac nadskakuje. Jenůfa má zavřené oči, aby neviděla chlapa na předním sedadle, a protože si nemůže zacpat nos, aby necítila pot fízla, co sedí vedle ní, dělá to alespoň v duchu. Nepomáhá to. Odvází ji hodný a zlý policajt. Ten vedle ní je hodný a vepředu sedí zlý. Pořád něco melou, štěkají do omláčené vysílačky, dělají na ni ramena, ale Jenůfě je to jedno. Lituje, že jim na začátku nadávala španělsky, měla raději dělat, že španělsky neumí, ale to by bylo asi k ničemu, stejně o ní musejí všechno vědět, nebo aspoň dost na to, aby jim stála za to, že ji zatkli.

Má pevně zavřené oči, snaží se zhluboka dýchat a myslet na Karlu. Nedokáže si představit, co s ní teď asi je. Má ale pocit, že Karla si prostě poradí. Když se vzbudila a lomcoval s ní neznámý chlap v uniformě, měla dojem, že je ještě noc. Ti dva se chovali nezvykle tiše. Všechno sice zpřeházeli a rozpárali, jenže to nedělali proto, aby něco našli. Svítili si baterkou, před bodavým světlem se míhal jako šílený nějaký obří hmyz. Jeho křídla šuměla a policajti všechno prohledávali mlčky, systematicky a lhostejně. Pracovali jako roboti, a když našli něco, co se jim hodilo, strčili to do igelitové tašky. Připomínali spíš zloděje než policajty. Netušila, kde Karla je a proč ji nevzali s sebou. Možná ji zatkli dřív než ji. Proč by je ale zatýkali zvlášť? Ne, to nedávalo smysl. Modlila se, aby byla Karla ještě živá, protože i to se mohlo stát. Mohl ji někdo zabít, policajti nebo někdo v tomhle strašidelném domě, zahrabat ji někde do díry v písku u pláže a nikdo by po ní ani nevzdechl, dokud by Pavel nerozjel nějaké zoufalé pátrání, ale to už by ji dávno odnesl v zubech oceán. Nechtěla na to myslet, nechtěla to přivolávat, všechno, na co člověk myslí, se někde v říši příběhů dokáže zhmotnit a pak navštívit tenhle svět. Takže začne raději myslet na Pavla. Pavel. Bude pěkně nešťastný, protože tohle Jenůfino zatčení automaticky znamená jeho vyhoštění z Kuby. A on má Kubu tak rád, zbožňuje to tady. Miluje pocit, že pomáhá dobré věci, život mu pak dává větší smysl. Ona se jen bez výsledku pokouší smýt ze sebe dávnou

špínu. Myslí na Pavla, všechno se to míhá pod pevně zavřenými víčky, v autě je nesnesitelné horko. Okýnka jsou otevřená, ale dovnitř letí horký, na kost vysušený vzduch smíchaný s červeným prachem. Jenůfa přesně ví, kde je, protože všude kolem se na vápencových horách, na mogotech zelená prales. Vzduchem pomalu krouží supi, a musí proto být blízko Pinar del Río, protože kam jinam by ji vezli než do hlavního města provincie? Modlí se. Modlí se k duchům těchhle hor, k indiánům Guanahatabey. Vyprávěla o nich Karle, říkala, že jejich příběh je smutný jako všechny příběhy o indiánech, ale jí to tak nepřipadá. Možná teď odněkud pozorují, jak se zdejší potomci jejich otrokářů plahočí pod Castrovým bičem. Možná je jim to jedno a jen tak prostě sedí a dívají se na zelená pole plná tabákového listí a kroutí hlavou, protože jejich posvátná rostlina není dávno posvátná, ale už si zvykli, protože svoje vrahy pozorují tak dlouho.

„Mogoty,“ prohodí policajt, co sedí vedle ní.

„Nejkrásnější hory na Kubě, nejkrásnější krajina, nejlepší tabák,“ skřehotá. Má hlas jako padesátiletý puberták. Jenůfa se ničemu nediví. Kubánci jsou hrdí na svou zem a asi je jim jedno, že teď ví, kudy jedou.

„Tady jste byla už mockrát, že jo?“ konstatuje ten z předního sedadla, co míň smrdí, protože sedí na předním sedadle, a řekne to špatnou češtinou.

„Tady kousek se natáčel jeden díl Majora Zemana, Rukojmí v Bella Vista, všichni Češi, co cestujou po Kubě, sem jezdí,“ pokračuje. Takže o ní vědí úplně všechno. Jsou vážně schopní, kdo by to byl od kubánských policajtů čekal, takovou fikanost. Najednou se její mozek houpe na vlně nostalgie. Komunismus je zpátky a se vši parádou. Všechny ty fízlačké metody, všechno to uhýbání a dělání ramen a všechny ty slizké, lety vyzkoušené a zdokonalované metody ohýbání hřbetů. To, na co už doma všichni s úlevou zapomněli, ale co se celému světu na just pěstuje tady a na věčné časy. Je to sem daleko a přece hrozně blízko, protože tenhle rozložitý Kuboš musel u nás studovat a musel si užívat s českýma holkama, protože zjevně podepsal papír, že se vrátí, a měl

dost valut na hýření a věděl, že u nás je to jen na chvíli, ale že na Kubě to někam dotáhne. Těžko říct, co je zač. Obdivovala, že česky ještě nezapomněl, ale byla si jistá, že češtinu si udržuje odposlechy ambasád-ních hovorů nebo slíděním v mailových schránkách, nebo spí s nějakou delegátkou cestovní kanceláře.

„No jo major Zeman, to byl kabrňák, škoda že se ten díl, co se tady natáčel, odehrává vlastně v Chile...” rýpla si Jenůfa. A vzpomínala, že tady opravdu už byla a tlumočila tenkrát filmařům. Tolik let po osmašedesátém ji znova pustili na Kubu, protože nemohli sehnat nikoho jiného. Pamatovala si mladého Kanyzu v námořnickém tričku, co se plavil na lodi s absurdním jménem Morava a dělal sabotáž pomocí smirkového prášku, aby zadřel české lokomotivy v podpalubí. Najednou ten hotel, kde se natáčelo, uviděla, policajti schválně zpomalili jako nějaký hrdí průvodci a možná by ji i nechali vystoupit, aby se pokochala vzpomínkami. Hotel už neměl bílou, ale sladce růžovou fasádu, jen okenice zůstaly natřené na modro a u bazénu se na slunci třepotaly slunečníky stejných tvarů jako tenkrát, jen byly o dvacet let vybledlejší. Vzpomínala na příšernou výslovnost herců, které učila krátké španělské věty zamontované do špatného scénáře, a jak se už dopředu za ně styděla.

„Stejně je divný, že to natočili tady, a nikomu nepřišlo podezřelý, že na severu Chile nejsou tropy...” podivil se policajt.

„No asi neměli mezinárodní ambice a u nás nikdo Chile od Kuby moc nerozlišuje. Latinská Amerika – tak prostě tropy, palmy a mulatky.“

„No jo, mulatky na té hotelové terase válely salsu,” rozněžnil se znova policajt.

„Kdyby jenom salsu, v té haciendě u starýho nacisty, který byl za hlavního padoucha, dokonce hráli mexičtí mariachi, prostě všechno latinskoamerický splácali dohromady a bylo z toho Chile.“

„To mě šťve, že to nebyla Kuba,” podle očekávání bylo líto druhému policistovi, který se do debaty vložil, a protože hrál zlého, zase se rychle přešaltoval a spustil na Jenůfu zhurta: „Proč to vlastně všechno děláte? Proč nesedíte doma a nechodíte na procházky do parku? Neužíváte si

důchodu nebo nebádáte? Proč se pletete do našich vnitřních kubánských záležitostí?”

„Abych si nepřipadala jako kus hadru,“ odpoví mu Jenůfa svým nej-hrozivějším hlasem, který používá na ty nejlínější studentky z pajdáku, ale je jí jasné, že slavný výrok Astrid Lindbergové z knihy Bratři Lvi srdce tenhle fízl určitě nezná.

„Jaký kus hadru?“ Kubánek nic nechápe, a tak na chvílku zmlkne, „kus hadru,“ drmolí si, ale to už opouští údolí a mogoty se zelenými palmovými pokrývkami hlavy a kolem cesty se začínají míhat malé domky utopené v tabákových a ananasovníkových polích.

Jenůfa, a to si prostě musí přiznat, je šťastná. Sice ta cesta vzala dost nečekaný obrat, ale ji to nijak v jejích letech nedojímalo. Jako když si staříčkový nositel Nobelovy ceny nad hrobem může říkat, co chce, a na všech slavnostních večírcích prohlašovat, že literatura je chimérická ztráta času, která nikoho nezajímá. Jenůfa se mohla s tímhle pocitem pohodlněji rozvalit uprostřed policejního auta a nemít strach. Co jí mohli asi tak udělat? Dobře, vyhostí Pavla. Dobře, zavrou ji do nějakého smradlavého tropického vězení. Dobře, všechno je to jaksi přibližle nebezpečné, ale nic z toho ji doopravdy nenahání strach. Je jen zvědavá, jak to celé dopadne. Je zvědavá, jestli se najde v Pinar del Río nějaký telefon a ona bude moct zavolat, nebo jestli se tam objeví někdo aspoň trochu inteligentní, aby si s ním mohla popovídat, nebo jestli ji budou třeba nějak vyhrožovat nebo ji mlátit. Byla si ale jistá, že ne. Chovali se k ní vlastně mile. Neřekli jí sice, za co ji chtějí zavřít a proč ji vezou do Pinar del Río, ale cestou dokonce zastavili a diskrétně ji zbavili pout, aby si mohla odskočit do křoví a dát si pak v chládku u silnice kafe. Nejlepší ze všeho bylo, že ten, co míň smrděl, jí nabídl zdejší doutník.

„Vím, že jste silná kuřačka, a tohle by mohlo spravit, že jste si celé dopoledne nemohla zapálit,“ poťouchle se usmíval a Jenůfa uvažovala o tom, že by mu ten doutník hodila zpátky do jeho samolibého ksichtíku, ale pak si uvědomila, že má pravdu a že by si měla zakouřit, protože prostě *carpe diem*, a kdoví kdy si zase bude moct dopřát další nikotin. Takže tam seděla, pila kávu a kouřila doutník značky Premium a dva

kubánští policajti ji se zájmem pozorovali jako nějaké opravdu povedené zpestření jejich jinak k smrti nudných tropických životů.

Jenůfa pozorovala krajinu, v níž se cítila šťastná. Nebe jí připadalo stejně úchvatně modré, jako když jí bylo šest, a jako bonus k tomu přidávalo mohutné hory bílých mraků za pralesním vlhkem. Jak tak potahovala z doutníku, vybavil se jí jeden dialog z Majora Zemana. Padouch, protřelý český krajan Sládek v košili s barevnými palmičkami, se ptá padoucha námořníka Kanyzy s odhalenou opálenou hrudí na terase hotelu Krásná vyhlídka:

„Tak co, líbí se ti tu?“

„Ale jo,“ svěťácky odfrkne Kanyza a dodá: „Ale umřít bych tu nechtěl.“

A to ona zase ano. Jenůfa by tady klidně umřela.

Karla

Všude tabák. Tabák za mnou, tabák přede mnou. Obří listy, který se smotají, a je z nich Jenůfin sen. Od té doby, co jsme přijely, Jenůfa nic jiného do svých namalovaných úst nevzala. Říkala, že vrásky kolem nich jsou od všech těch doutníků, které vykouřila na Kubě, a proto si jich váží. „Mám je místo fotek z dovolené,“ říká. Takže teď to asi nemá nijak lehký ne kvůli policajtům, ale protože si nebude moct poránu zakouřit. Vlastně se moc neliší od místních babek, co posedávají v Havaně na zápražích činžáků a čadí z hnědých falusů. Jenom na sobě Jenůfa nemá ty jejich bezbarvé a beztvaré zástěry, ale khaki šortky a červené tričko s papežem Janem Pavlem II. na hrudi.

Sice jsem ráno jedla, ale jak jsem se řítla několik hodin po silnici a musela každou chvíli dávat pozor na nebezpečné díry v chatrném asfaltu a na všelijaké vyboulenity a obrovské louže, byla jsem grogy, a tak jsem na jednom odpočívadle sflikovaném z malého přístřešku s bambusovou střešou sesedla z motorky. Nabízeli tam odporně ulepenou, přehřátou sodovku za dva dolary. Lokla jsem si toho hnusu v plastovém sáčku, který vypadá jak ty u nás na blinkání v autobuse, a zeptala se, jak je to ještě daleko do Pinar del Río a jestli tady poblíž není někde telefon.

„Do Pinaru se dostaneš večer, ale možná spíš na noc, asi by bylo lepší někde přespát,“ poradil mi tak dvanáctiletý kluk nahastrošený do zašedlé pionýrské košile s halabala uvázaným červeným šátkem. Podával mi k sáčku se sodovkou zjevně už použité brčko, posunul si svoje upatlané kulaté brýle a zvědavě natahoval krk, protože si všiml, že mám v sajdkáře prázdnou plastovou láhev.

„Ta je tvoje?“ zeptal se.

„Jo, ta je moje.“ Napadlo mne, že mi třeba chce nabídnout, že do lahve natočí vodu na cestu. Jenže kluk se místo toho zeptal: „A nechtěla bys mi

ji prodat? Tady je takovejch flašek málo.“ Aha, ale proč vlastně ne, stejně nemám do láhve co dát. Leda že bych si koupila limonádu v plastovém sáčku, ale ta chemická příchut' pomeranče byla tak odporná, že jsem si to radši rozmyslela.

„A za kolik ji koupíš?“ zeptala jsem se, abych ho trochu napíнала, ale klidně bych mu tu flašku i dala. Vypadal stejně zuboženě jako vesnický disident a zajímalo by mě, kdy naposled jedl. Spíš to bylo africké dítě. Nohy jak hůlčičky a pionýrská košile sotva zakrývala vypouklé břicho zjevně plné tropických parazitů.

„Za dolar?“ zkoušel to. Zasmála jsem se a plácli jsme si. Jenomže začínalo být strašné vedro a já neměla co pít a taky jsem si potřebovala zavolat.

„Nevíš, kde by mi dali vodu a kde mají telefon? Na nějaké farmě třeba tady v okolí?“ zeptala jsem se ho.

„Jó telefon? Ten tady má jenom don Alejandro z Haciendy Alejandro Robaina,“ proneslo důležitě africké dítě. Něco mi sepnulo. Vzpomněla jsem si, že doutníky Robaina měla Jenůfa nejradši, a taky mi vyprávěla, že staříčkový majitel téhle tabákové plantáže jako jediný poslal Fidela se znárodnováním někam. Mluvili spolu prý přesně třicet dva minut, ale protože Fidel věděl, že doutníky Robaina jsou nejlepší ze všech, udělil výjimku a starý pán může vesele hospodařit na svém dál. Úrodu sice jako ostatní odevzdává do kapes státu, ale nemusí dělat předsedu družstva, jak chtěl původně Fidel. Takže na téhle farmě mají telefon. Je to nějaké znamení? A dobré, nebo špatné? Těžko říct. Tak jsem se radši zeptala, jak se tam dostanu a jestli je to daleko.

„Jo a ne,“ zadumaně prohodil kluk a pak máchl rukou směrem doleva, kudy se ztěžka plazila bahnem úzká stezka nahoru do kopce. Jen jsem si na chvilku představila, že bych po ní vytlačila čezetu, a polil mě děs.

„Tak jak je to teda daleko?“ zvýšila jsem trochu hlas.

„No, asi tak dva nebo možná tři kilometry, nebo čtyři...“ řekl lakonicky kluk. Dva, tři, nebo čtyři kilometry do kopce a s obludou a v tomhle hor-ku, to je rozsudek smrti. Ještě se mi ho ale nad sebou nechtělo vynášet.

„Nemohla bych si tady schovat tu motorku? Třeba do zítřka?“ zeptala jsem se.

„To mohla, ale někdo ti ji ukradne,“ zaculil se kluk.

„A ty bys mi ji nemohl pohlídat nebo někam schovat?“ poprosila jsem slušně. Asi na to celou dobu čekal, možná to s tou vzdáleností schválně přeháněl a třeba se na tu vyhlášenou farmu dá pohodlně dostat někudy jinudy po silnici. Začínám být paranoidní, musím toho nechat, uklidňovala jsem se.

„Za dolar?“ uchichl se pionýr.

„Klidně za deset, ale prostě si potřebuju zavolat a s tou motorkou se tam nahoru nedostanu.“ Tak jsme si zase plácli. Kluk dospěle pokýval hlavou a já mu dala deset dolarů. Sice jsem nevěděla, jestli ještě někdy čezetu uvidím, ale bylo mi to celkem jedno. Měla jsem prostě pocit, že mě tenhle mrňavý obrýlený vykuk neobalamutí. Tváří se mazaně a jiný by mu raději nedal ani lízátko, ale já byla přesvědčená, že je v pohodě. Nevím, kde jsem vzala tu jistotu, že se vyznám v lidech, když jediné, v čem se vyznám, jsou trumpety. Prostě jsem nepřemýšlela, co bude. Jak by řekly moudré motivační příručky mého táty, nechala jsem se vést přítomným okamžikem. Představovala jsem si, že na farmě budou mít třeba jídlo a nocleh nebo ten zatracenej telefon. Motorku budu řešit později. Kluk slíbil, že ji pohlídá do večera, stejně by tam prodával so-dovky.

„A jak to, že vlastně nejsi ve škole?“ optala jsem se ještě prostoduše.

„Po tom je ti prd,“ odpověděl.

Cesta byla děsivá i bez motorky. Jílovité bláto klouzalo pod nohama a lepilo se na sandály jak hnědé žužu. Mračna moskytů si mi drze sedala na ramena a tvořila tam krvavý šifónový šál. Ostré kamínky se mi neustále tlačily do sandálů, takže jsem se musela každou chvíli zastavovat a vytřepávat je. Nadávala jsem a použila všechny vlastní, pak Jenůfny a nakonec i babiččiny obstarožní nadávky. Zkusila jsem přidat něco z mnohem šťavnatějšího španělského repertoáru, ale žádné joder ani cojones de mierda mi neulevilo. Plahočila jsem se pořád nahoru. Asi

pět hodin bez přestávky. Těch pět hodin ale mohlo trvat klidně dvacet minut, přesto mi to přišlo jako cesta na Mars na kole, co nemá šlapky, a celou cestu se musíte jenom odrážet nohama. Hodinky jsem neměla, protože jsem si je sundala v pokoji, kde jsem měla spát s Jenůfou, a když jsem se tam pak ráno vrátila, ve spoušti po policajtech jsem je nenašla. Nakonec se po všem plahočení a litrech potu, co jsem prolila na těch dvou, třech nebo čtyřech kilometrech, prales otevřel a já jsem stála na malé náhorní plošině. Všude na dohled tabáková pole, která hrajou všema možnýma odstínama zelené, jako bych plavala v nějakém zeleném tabákovém oceánu.

Na kraji jednoho pole stál nízký, na kubánské poměry skvěle zachovaný koloniální domek s obvyklými faldíky sloupů a červenou střechou. Před vchodem brána jako hrom hlídaná štíhlounkými kmínky palem kývajícími ve větru na pozdrav. Sen fotografa z National Geographic. Unavené nohy mě najednou zase začaly poslouchat a bleskurychle jsem seběhla na cestu, která se klikatila až k domku, a za chvíli jsem stála před tou bílou slavobránou. Hlásala, že se nacházím na Haciendě Robaina a že jsem vítána. Za bránou se batolily slepice a já si vzpomněla na jeden legační článek v El Paísu. Samozřejmě mi ho vystříhla před cestou Jenůfa. Byl o majiteli téhle farmy, králi všech doutníků a všeho světového tabáku donu Alejandrovi Robainovi. Když byl ještě malým chlapcem, nade vše prý miloval veškerou flóru a faunu. Měl k té lásce jistý přirozený talent. Slepice za ním běhaly, ani je nemusel volat, asi si myslely, že je jejich kohout. Byl neustále obklopen houfem věrných pejsků a o rostlinách a tabákových sazeničkách prohlašoval, že zná každou na svých šestnácti hektarech. Každé dal taky jméno a hýčkal ji jako milovanou ženu, protože rostlinky se musí rozmazlovat, jinak by z nich nebyl dostatečně silný zabiják lidí, ten nejjemnější tabák. A taky asi užaslé reportérce tvrdil, že on ve svých šestaosmdesáti letech je nejlepším důkazem toho, že kouření tabáku, ale samozřejmě jen jeho tabáku, zdraví neškodí, ale naopak prospívá. On kouří od devíti let ekologický biotabák vlastní značky bez hnojiv, a vidíte, jaký je to kabrhák! Zplodil pět dětí a hodlá se dožít sto třiceti let, aby viděl vyrůstat všech svých deset vnuků a houf pravníků.

Najednou jsem se nemohla dočkat, až tohohle frajera uvidím. Takových už moc není. Třeba pokecáme o Fidelovi, nebo dáme řeč o kubánský muzice. V tom článku totiž taky barvitě popisovali, jak don Alejandro řekl na jedné návštěvě USA Stingovi, kterému se milostivě podepsal na ubrousek, že ho nezná, protože on přece poslouchá jenom kubánskou lidovou hudbu.

Prošla jsem tou slavobránou, slepice mi kvokaly na pozdrav a batolily se za mnou přesně jako za frajerem Alejandrem Robainou, asi to měly secvičený. Zařadily se za mnou do jedné řady jak na slepičím sletu a doprovázely mě až k domu. Vypadal teď mnohem větší než zdálky, všude samá stodola – asi na sušení tabákových listů. Mangovníky moc fajnově stínily a palmové listí šustilo. Ještě by mi mohl spadnout na hlavu kokosový ořech a bylo by to dokonalý. Místo toho vylezla z domu strašně tlustá kakaová obryně a začala na mě ječet. Co prý tam dělám, jak jsem se tam dostala a jestlipak vím, že jsem na soukromém pozemku. To byl dobrej vtíp. Řekla jsem jí, že jestlipak ví, že jsme na Kubě, kde patří všechno státu, a že jsem si jistá, že i tenhleten její dvorek s mangovníkama. No, žádný dobrý začátek to teda nebyl. Ženská totiž nepřetržitě ječela dál a z jedné kůlny vylezl chumel lidí a koukali na mě jak na nějakou Lochnesku, co se vynořila z pralesního jezera. Zkusila jsem teda trochu ovládnout vztek, co se mnou začal lomcovat, podobně jako když jsem zjistila, že Jenůfa je pryč. Třikrát jsem se nadechla hlubokým jógovým nádechem a vzpomněla si na Lázara, a to mi pomohlo. Protože Lázaro to byla přece Kuba, vzpomínka na Lázara to bude od teď můj kubánskej talisman. Řekla jsem ježibabě dokonce pardon a omluvila se za to, že jsem k nim tak vpadla. Ženská sice ještě pořád ječela, ale už nějak míň a pak na mě vyštěkla, jestli prý jsem novinářka, a jestli jo, tak ať si pěkně spakuju svý saky paky a táhnu, protože don Alejandro tady není, jel navštívit španělskýho krále Juana II., a i kdyby tady byl, tak už všem novinářům přece všechno řekl, a kdo má pořád vymýšlet nějaký tiskový prohlášení a sepisovat interesantní a politicky korektní odpovědi. Ona teda na to nemá čas a don Alejandro už vůbec ne, a vů-

bec co jsem prý zač? To byla rozhodně dobrá otázka. Co jsem asi já tak zač? To jsem teda momentálně netušila. Turistka? Výpomoc disidentům a africkým pionýrům v nouzi? Stopařka? Žebračka? To raději ne, ty jsou na Kubě zakázaný. Tak nevím. Neřekla jsem nic. Jenom že nejsem novinářka, ale že se mi stala nehoda s motorkou a že bych potřebovala vodu a telefon, trochu jídla a že možná i nocleh. Babice na mě koukala celá zmatená z těch nadstandardních požadavků. Pak jsem ještě pro jistotu dodala. „Víte, já miluju doutníky z vaší farmy, vážně, Premium jsou ty nejlepší kubánské doutníky, co znám.“

„Jo, to říká každé, a nejsou to nejlepší doutníky na Kubě, ale na celém světě, holčičko, to si zapamatuj!“ rozkřikla se zase ta tlustá fúrie a já jsem začínala mít všeho dost. Vidina vody a telefonu se rozplývala a bylo jasné, že tady mi pšenka ani biotabák nepokvetou.

„Ale pan Robaina jednou v jednom rozhovoru říkal, že jeho dům je otevřený každému, a že když je plno, ustele hostům na matraci... a hmm... ani ten nejmenší mravenec je neštípne,“ zkusila jsem to ještě citací článku z El País.

„Ahá! Takže přece jenom seš novinářka, já to věděla!“ začala zase soptit ženská.

„Ne, jenom čtenářka novin, ty krávo,“ ulevila jsem si, otočila jsem se a chtěla odejít, protože kdovíco bude následovat. Všimla jsem si, že u jedné stodoly jsou uvázaní dva černí vlčáci, a bylo jasné, že rozhodně nemám dar dona Alejandra, který se prý na zvíře jen podívá a ono přesně udělá, co člověk chce.

Pak se mi najednou podlomily nohy a složila jsem se jak široká, tak dlouhá do červeného prachu uprostřed dvora. Asi už toho na mě bylo moc. Když jsem se probrala, poplácávala mě tlustoprška po tvářích a jemně na mě šplíchala vodu z rezavého lavoru. Už jsem neležela na dvoře, ale v kuchyni. V obrovské čertově kuchyni, kde se ve velkých kotlích cosi vařilo, bublalo a docela vonělo. Asi jsem se toužebně podívala na hrnce, protože ženská už neječela, ale úplně normálním hlasem řekla: „Nemáš hlad, nedáš si trochu fazolí? Vařím pro naše *tabaqueros*, co balí doutníky ve stodole.“

„Vy už na mě neječíte?“ zeptala jsem se a radši jí vykala, i když mně na Kubě všichni tykali.

„To bylo na oko. Ještě žes omdlela, protože jinak bych tě sem nemohla vzít. Je to u nás samej fízl od té doby, co je don Alejandro vyslanec kubánských doutníků,“ trochu se ušklíbla. Nic mi ale nedocvaklo.

„Cože je? Doutníkovéj velvyslanec?“

„Vyslanec!“ opravila mě veledůležitě a dodala: „No, když teď jako cestuje po celým světě. Byl až v Japonsku! V Egyptě lezl na pyramidy, představoval naše doutníky americkým zpěvákům a ve Španělsku večerel s králem. Fidel si z něj udělal vývozní artikl, stejně jako z těch dědulů z Buena Vista Social Club, ale jemu se to líbí, i když ví, že je to celý habadůra. Kam přijede, tam rozdává autogramy a doutníky a mluví do novin. Aspoň teď si něco užije, celej život se jenom plahočil na poli a balil žvára, ale tady je to samej tajnej. Kontrolujou, kdo sem jezdí, koho vodíme po farmě, a protože je děda fakt známej, tak sem jezdí hodně lidí. Jenže ono je to nebezpečný, nemáme chvilku klidu, furt čmuchají, jestli si od cizinců nebereme peníze, jestli nechceme zdrhnout, nebo jestli moc často nevykládáme cizím *tabaqueros*, jak pěstujeme náš tabák. Mám strach, že nás třeba obviní z velezrady nebo kontrarevolučního chování za to, že vyzrazujeme nějaký státní tajemství. Jenže na pěstování tabáku není nic tajemnýho, to se prostě jenom musí umět, tak jak to umí děda.“

„Jo tak proto jste na mě ječela? Protože návštěvy jsou nebezpečný?“

„Bylo to naoko, nadávala jsem ti, aby si fízlové nemysleli, že jsem k cizincům kdovíjak vstřícná, comprendes?“

„Rozumím, prostě kubánská kafkárna, no jo, ale potřebovala bych se napít a taky si zavolat, telefon máte, že jo?“

„To máme, ale kam přesně budeš volat?“ Ted' jsem se teda zarazila. Mám jí říct, že budu volat na českou ambasádu, protože paní domácí českého konzula asi zabásli? Nebo se mám držet verze nehody s motorkou? Nebo že mi není dobře? Beztak jsem šíleně nenápadná, jak se tady celá uondaná potloukám vedrem jak agent s teplou vodou. Tak tyhle možnosti jsme před cestou s Jenůfou teda neprobíraly. Uvažuju,

co by řekla Jenůfa, ale fakt nevím. Pak si zkusím představit, co by třeba řekl Lázaro, ale zase mě nic nenapadá. Sedím a mlčím, ženská se ometá kolem hrnců a evidentně na mě nespěchá. Možná že jí je odpověď šumák, teď když zahrála ochotnický divadýlko na tajný.

„No, potřebuju si prostě zavolat kvůli něčemu dost důležitýmu do Havany. Ale mám dolary a můžu vám to zaplatit,“ zkoušela jsem to. „O to tak nejde, ale jestli je to důležitý, tak bych ti radila, aby sis zavolala někde z budky.“ Tvářila se, jako by telefonní budky byly na každém pralesním rohu.

„Nejlíp v Pinaru, protože náš telefon je odposlouchávanej. Furt v něm tak divně šumí a vždycky jim strašně trvá, než to opraví, a pak to šumí zas,“ řekla ženská a najednou mi byla fakt hodně sympatická. Vypadala jak nějaká černošská matróna z jihu, jenom zazpívat nějaký to plantážnický blues nad plotnou. Nabrala mi hrst černočerných fazolí, k tomu jsem dostala ještě kousek kuřecího křídla a slepičí polívku. A vodu. Z plastové láhve. Takže podle mých agentských pozorování tahle domácnost musí být na Kubě vyšší střední třída, nebo spíš smeťánka.

Jedla jsem fazole a bylo to úplně první jídlo na Kubě, který se dalo jíst. Nechutnalo po umělé hmotě s příchutí glutamanu a nášupem éček. Uvažovala jsem, jestli bude nebo nebude na škodu, když se kubánská StB dozví, že jsem volala Pavlovi, aby nás z toho vysekal. Mohli by ho ale vyhostit pěkně narychlo, což jak jsem si pamatovala z hovorů mezi Pavlem a Jenůfou, kubánský úřady umějí skvěle, takže by Pavel třeba nestačil nic udělat. Jasně, určitě by začala nějaká záchranná akce, ale kdoví, jak by to vlastně vypadalo. Vždyť před pěti šesti roky hrozilo Pilipovi s Bubeníkem za stejnou věc dvacet let natvrdo, když je tady zabásli. Jenže já nejsem žádná slavná studentská vůdkyně z devětaosmdesátýho jako Bubeník a Jenůfa není ministryně ani poslankyně jako Pilip. Je dost možný, že by po nás ani pes neštěkl, a pochybuju, že by sem kvůli nám zase jel orodovat předseda Senátu jako za ně. Sakra, jak je možný, že jsme nad něčím takovým neuvažovaly? Jenůfa tvrdila, že kubánská StB je otravná, ale potom, co pustili

Pilipa s Bubeníkem, že už dávají Čechům více méně pokoj. Jenže kdo ví, jak to je!? Teď přece Jenůfa sedí v policejním autě. Takže sakra co mám dělat?

Nakonec jsem se rozhodla, že volat z té prominentní profízkované haciendy nebudu. Nebudu jim prostě dělat radost. Pavel by sice mohl něco stihnout, ale je taky možný, že ne. Raději to risknu a ještě dneska se pokusím dostat do města, nebo třeba fakt narazím na nějakou budku cestou. Černošská máma říkala, že jedna prý stojí hned někde za zatáčkou kousek od toho bambusového stánku se sodovkama. Takže ten pionýr mě pěkně doběhl, když mě posílal tři nebo čtyři kiláky do kopce, abych si zavolala. Krysa jedna malá, špinavá! Poděkovala jsem za fazole a za polívku, napila se vody a ta doña Isabel, jak se ženská jmenovala, mi dokonce dala celou plastovou láhev, prý tu vzácnost přivezl dědeček ze Španělska. Odskočila jsem si na záchod, a asi tak velká smetánka zase nebyli, protože stejně jako na všech kubánských záchodech ani tady nebyl žádný toaleták. Utřela jsem se teda posledním papírovým kapesníkem z Česka a mohla vyrazit.

Seběhla jsem z kopce, teď už to šlo mnohem veseleji, a prodrala se pralesem až ke stánku, kde jsem s klukem usmlouvala hlídání. Jenže kluk nikde a motorka taky ne. To jsem to teda pěkně pohnojila. Jak jsem si mohla myslet, že je vlastně jedno, jestli ten kluk s motorkou zdrhne nebo ne? Panebože, to mě teda ten nově aktivní mozek pěkně vyšplounul. Už sice není zabalený do apatické posttraumatické vaty Made in Thailand, ale zase mi provádí pěkný kraviny. Takže nemám čezetu. Ani nevím, kde bych kluka asi tak měla hledat. Slíbil, že tady počká až do večera, než se setmí, a pak kdybych nepřišla, že se s motorkou sejdem druhý den ráno. Musím teda počkat do rána. Mám ale vůbec čas čekat do rána? Co když mi lhal stejně jako s telefonem. To bylo téměř jistý. Nebylo by lepší začít stopovat? Stopuje tady přece každej. Třeba bych do toho bájnýho Pinaru, co se přede mnou mihotá jak fata morgána, mohla dostopovat rychleji než dojet na čezetě? Ráno bych se pak zase stopem vrátila. Tak takhle jsem

si to malovala. Seděla jsem jako hromádka neštěstí u krajnice, slunce mi pálilo na hlavu, mozek se vařil ve vlastní šťávě a pořád jsem nemohla vůbec na nic rozumného ani logickýho přijít. Byla jsem v kelu, ano, babičko, přesně tam jsem byla.

Jenůfa

„My nejedeme do Pinar del Río?“ zeptala se Jenůfa. Poznala, že auto uhnulo z hlavní cesty. Jako by se otočili a jeli zpátky, velkou oklikou, ale přeci jen zpátky do hor. „Proč bychom jezdili do Pinar del Río?“ zasmál se zle hodný policajt. „Trochu vás, paní Topinka, povozíme,“ řekl ten, co uměl česky.

„Topinková, když už. Máme přechylování! To jste v kurzu češtiny nebrali v první lekci? Je to sice směšný, když my komolíme příjmení cizinkám, ale když mi neříkáš tak, jak se doopravdy jmenuju, tak je to směšný taky,“ poučila ho profesorka Jenůfa Topinková káravě, jako by k ní přišel na zkoušku.

„Aby ses, babo, neposrala,“ řekl zle ten zlý. A taky otráveně.

Jenůfa mlčela. Takže psychický teror. Chtějí, aby byla nervózní z toho, že neví, kam jedou. Budou ji vozit od vesnice k vesnici a hrát si s ní na slepou bábu. Představila si, z čeho ji asi obviní. Porušení zákona 88? Příprava kontrarevoluce, špionáž? Dají jí dvacet nebo pětadvacet let natvrdo čili v jejím věku rozsudek smrti? Nebo svolají nějaký ten akt zapuzení? Co na ni vlastně mají? Ricardo neřekne nic, tím si je jistá. Nedosvědčí, že by mu přivezly nějakou materiální pomoc. A ten jeho příbuzný v San Cristóbalu taky ne, protože toho přece nenašly, ani se s ním nesetkaly. Tak co vlastně mají? A musí vlastně něco mít? Moc dobře věděla, že ne. Můžou si vymyslet úplně cokoli. A soudit ji bude revoluční tribunál čili pár primitivů, kteří na slovo poslechnou, co se jim namelduje shora.

V autě začínalo být nesnesitelné polední vedro. Policajtské uniformy smrděly čím dál víc. Jenůfě ale horko nebylo. Cítila totiž, jak se do ní dává zimnice a všechny kosti v těle začínají bolet jak lámané v kole. Starý známý pocit. Je tady dengue. Alias horečka zlomených kostí. Horečka, kterou se všude v tropech marně snaží vymýtit vykuřováním a dodržováním hygieny. Slavná nástupkyně žluté zimnice. Není smrtel-

ná, jen bolí k nepřežití. Na Kubě, kde jsou akvadukty staré klidně i víc jak sto let a neustále hapruje kanalizace, je čistá voda luxus. Takže se každý snaží natchytat dešťovou vodu do nádob, kanýstrů a starých květináčů a v těch pak voda stojí na slunci a líhnou se v ní jak o život komáří larvy, to pak má dengue pré. Tak tohle je mnohem nepříjemnější než facky na policejní stanici. Dengue je pro její kosti a svaly zásadní překážka. Zalézá do všech nervů a celé tělo to pomalu vzdává. Žádná vakcína totiž neexistuje a po očkování se většinou těm, kteří už někdy dengue měli, při další nákaze přitíží. Dengue se prostě musí přetrpět. Přebolet. Protřást v zimnici. Někdy to trvalo měsíc, jindy jen týden. Měla dengue už víckrát a vždycky to bylo k nesnesení. Ale jí se zrovna teď nehodí být nemocná. To prostě nejde a hotovo. Mohla si ale nakazovat, co chtěla. Komáří larvy se jí chechtaly do obličeje a policajti si jí nevšíмали. Jenůfa seděla a po stehnech se jí plazil ledový pot. Začala se třást. Policajt vedle ní si toho všiml.

„Vám je zima? Máme zavřít okýnka?“ Pokus o vtip.

„Jo, klidně je zavři,“ řekla Jenůfa. Chlap pokrčil rameny.

„Jestli jste nemocná, mohla byste do sebe naládovat všechny ty léky, co jsme u vás našli. Takhle nemocná byste přece neměla nikam jezdit,“ doporučil.

„Jenže ty léky my už u sebe nemáme, nechali jsme je poslat našim dětem do státních nemocnic, víte...“

Jenůfa si představila, kolik dolarů za ně tihle dva dostanou na černém trhu.

Začalo se jí chtít strašně spát. Trochu se sesunula na stranu, a ještě než usnula, všimla si, že se policajt znechuceně odtáhl. Aspoň bude mít víc místa. Rozvalila se co nejvíc, ale místo spánku se jí zatočila hlava jako na kolotoči a usadila se v ní šedá mlha s cáry černé. Tabákový kouř. V hlavě měla požár stoupající z tabákových polí, temný dým porážky. A přece v tomhle smutku, v dengueblues, které by pak mohla vyprávět Karle, aby jí ho zahrála, hleděla do budoucnosti s jistým furiantstvím. Nevěděla, kde se v ní bere. Možná že přeci jen není kus hadru, jak se o to celý život prožítý v podělaném režimu snažila. A snažila se

o to i tady. Protože přeci nemůžeme být, jak píše Lindgrenová, šťastní v Třešňovém údolí, když lidé v Šípkovém údolí trpí pod jhem tyranů. I v té mlze horečky si uvědomovala vlastní patos a splín. Nechám si teď zdát o všech chlapech, který jsem kdy měla, rozhodla se Jenůfa. To jí vždycky pomáhalo. Vzpomínky na propocené postele, na společné šluky z cigarety nebo pomalé popotahování z doutníku. Mužská záda, jejich rozložitost. Mužské uvažování, které se nikdy nenechá rozptylovat dvěma věcmi najednou. To je ono, to by teď potřebovala. Potřebovala by se soustředit a něco fikaného na tyhle dva pitomce vymyslet. Potřebovala by v zádech Honzu Zemana s tou jeho vlnkou na kebuli a jeho kolegáčky estébáčky, co si vždycky se vši nespravedlností věděli rady. Honza by něco vymyslel, ten by ji v tom nenechal. Jasně že jim nemůže utéct, to by nezvládla, ale mohla by jim aspoň znepríjemnit tuhleto policejní on the road, mohla by nezhebnout zrovna na dengue.

Auto zastavilo. Vedle cesty se táhla na kilometry daleko bažina a z ní trčely pokroucené, vybělené kostry stromů, pohrobci hurikánu. Zlý s ní zatřásl. Jenůfa si s úlevou pomyslela, že ji možná do toho močálu hodí a bude po všem. Ale ne, jenom si potřebovali odskočit a jí to velkodušně nabídli taky. Stáli vedle sebe na kraji silnice a močili. Kolem hlav jim létaly mouchy velikosti malých letadel. Jenůfa se namáhavě vysoukala z auta, naštěstí už neměla na rukou pouta, které jí ti dva zapomněli na poslední zastávce nasadit. Odšourala se kousek dál, ale protože tam nebyl žádný strom, jenom bažina a z druhé strany oceán s hrozivě bílou pláží, odevzdaně si čapnula u krajnice a ulevila si. Nedávala ale pozor a počurala si sandálu. Zasakrovala a to ji trochu probralo. Cítila, jak teplota přece jen polevuje. Možná se mi jenom chtělo na záchod a dostala jsem z toho horečku, pomyslela si a sama se musela smát, jaký to je nesmysl. Prání otcem myšlenky. Horečka z nemožnosti močit. To jistě. Jen si to maluj, děvče, kárala samu sebe. Ztěžka si stoupla a zase nasedla do auta. Nahromaděné tupé horko ji objalo. Odevzdaně se svezla a natáhla se jak dlouhá, tak široká na zadní sedadlo.

Jenůfa zavírá oči. Nevidí oba policajty, jak už se zapnutými zipy u kalhot stojí vedle auta, krčí rameny a nemají na to, aby svou zajatkyni vzbudili, a tak hodný policajt, který seděl vedle Jenůfy, usedá dopředu a auto se drkotavě rozjíždí.

Smutek a zase smutek. Protéká jí mezi prsty, točí se v kole s horečkou, prostupuje všechny bolavé kosti. Najednou. Kde se vzal, tu se vzal, prosmykl se mezi mogoty, mezi tlustými stehny těch absurdních policajtů, co teď zastavili u pláže, sundali uniformy a málem se chytili za ruce a rozjásaně se v plandavých trenkách vrhli do moře. Skotačí na krajích vln, jsou rozjívení a asi si právě hrají na turisty, kteří se můžou cachtat, kde se jim zachce, protože ani tihle policajti si nemůžou zajít na pláže, kde polehávají Západáci a užívají si vánoční dovolené. Policejní sbor musí jít obyčejným Kubáncům příkladem a jeho členové nesmějí toužit po prohnilých kapitalistických vymoženostech, jako je all inclusive v pěťihvězdičkovém hotelu nebo pláž zbavená komárů přenášejících dengue a voda bez zárodků cholery. Takže si udělali aspoň tenhle nevinný koupací výlet, zdejchli se z každodenního papírování pod záminkou, že musí postrašit kontrarevolucionářku.

Jenůfě ve všech kostech a kloubech běsní dengue a hraje ódu na bolest, ale přesto se trochu vzchopí a poposedne si tak, aby na policajty viděla. Dívá se, jak se ráchají u břehu. Jeden si nasadil dětské potápěčské brýle a vystrkuje na ni z blankytně modré vody svou hnědou zadnici. Jako většina Kubánců určitě neumějí plavat a mají strach z oceánu. Třeba by jim mohla ujet. Nemá ale sílu přesunout se na přední sedadlo a neví, jak by nastartovala, protože samozřejmě ani ten nejblbější fízl nenechá klíček v zapalování.

Znova se tedy sesune na sedadlo a slyší policajty, jak na sebe pokřikují a jsou evidentně šťastní a spokojení. A ona by si teď ze všeho nejvíc přála potkat toho Lázarova záhadného dědu, o kterém jí kdysi vyprávěl v hospodě Ponorka v Olomouci. Toho Charóna, co převezl tolik lidí do bezpečí na Miami a nic za to nechtěl.

Lázaro

Hledal jsem a věděl, že ji nenajdu. Byl jsem všude a prolezl jsem všechna vězení, co na Kubě byla. Někdy jsem se dostal blízko, jindy ne, ale nikdy jsem neměl dost peněz, abych mohl někoho podplatit a něco se opravdu dozvědět. Vyptával jsem se ve vesnicích kolem, potloukal se ve městech a přemlouval místní galérku, aby mi aspoň ze solidarity něco řekli. Málem jsem prosil policajty na stanicích na kolenou, ale nic k ničemu nevedlo, jenom jsem se pořád dokola ujišťoval, že je všechno marný. Pamatuju si ale, že to bylo blízko majáku. Jednou jsem seděl na místě, kde řadí hurikány a kde bylo blízko i jedno malé vězení, a lidé kolem v horách říkali, že prý jsou v něm samé ženy. Poflakoval jsem se v tom kraji a občas dělal na poli při tabákové sklizni a předstíral, že jsem student z Havany, co si chce zkusit, jak chutná práce na venkově. Vždycky mi dali ze soucitu aspoň najíst. Pozorně jsem poslouchal. *Tabaqueros* někdy vedli řeči a někdy taky šeptem večer u ohně mluvili i o té malé věznici. Povíдали si fantastické historky o tom, jak dozorci, které sem převeleli z Havany, nechávají vězeňkyním chodit po nahých tělech mlád'ata krokodýlů. „A pak? Co s nimi dělají pak?“ zeptal jsem se jednou do praskání ohně. Všichni mlčeli a potom se zaraženě zvedali a odcházeli spát. Často mě zvali na santerii, ale s černou ani s bílou magií jsem nechtěl mít nic společného, už tak to byla dost velká duchařina, tohle moje hledání.

K majáku jsem rád chodil, protože jsem se mohl zády opřít o teplem zmalátnělé kamení a v podvečeru jen tak dřímat a představovat si ji, jak žije, protože jsem si samozřejmě představoval, že žije, nic jiného nepřicházelo v úvahu. Viděl jsem, jak se plahočí pod nějakou nesmyslnou povinností, třeba někde staví silnice, a já jsem projel kolem na rozvrzaném náklad'áku, který jsem chytil na stopu, a nevšiml si jí, protože v muklovských hadrech byla k nepoznání. Nebo jsem nevycítil, že

v nějakém starém baráku drží pár ženských, buzerují je a znásilňují, a já prošel kolem a nezaslechl nic, co by mi řeklo, že je tam. A kdybych ji našel, co bych asi tak udělal? Nemohl jsem udělat vůbec nic. Mohl jsem jet na Miami, vydělat pořádný balík peněz hraním a pak se sem tajně vrátit. Podplatit strážné a pak s ní stejnou cestou zdrhnout. Tohle všechno bych mohl. Ve snech, které jsem snil u teplých kamenů majáku, a v těch snech bylo tohle všechno pravda. Vždycky jsem tam usnul. A když jsem se jednou probudil, slunce zapadalo, jako krvavé oko viselo nad oceánem a v dálce plachtili velcí černí ptáci. Přelétali nad obzorem, a když jsem trochu zamžoural do padajícího soumraku, uviděl jsem ho sedět na břehu.

Seděl tam a hleděl na moře. Byl starší než ten nejstarší Metuzalém a právě nahazoval udici. Nikdy předtím jsem ho tady neviděl. Bylo divné, že rybaří, protože ryby patří státu stejně jako oceán a slunce s obzorem.

„Dobrej,“ pozdravil mě a ani se neotočil. „Panstvo už se vyspinkalo?“ zeptal se.

„Jo, a co jako?“ Co je mu po mně, chlápkuvi, co se jen tak zjevil na místě, kde jsem touhle dobou pravidelně vysedával se svým smutkem jen já sám.

„Nechceš dneska večer někam jet? Mám ještě místo,“ nabídl mi stařec a moře na mě čtverácky kývlo.

„Kam bych měl jet?“ nechápal jsem vůbec, o čem mluví.

„Do Usáčů přece,“ řekl ten děda havanským slangem.

„Vy jezdíte na voru?“ konečně mi to došlo.

„Jo a dneska mám místo,“ potvrdil.

„Jenže já někoho hledám a nemůžu si jen tak mírnyx dýrnix zdrhnout. Ještě jsem ji, teda toho člověka, nenašel,“ nechtěl jsem. Opravdu jsem nechtěl odjet. Ještě ne.

„Kdo hledá, nenajde, milej zlatej, a i kdybys ji našel, nemáš prachy, abys moh něco udělat. Vždyť se na sebe podívej,“ podíval se na mě a já se prohlížel v jeho uštěpačných modrých očích, které vzal kdovíkde. Viděl jsem své zvalené, potrhané tričko, vlasy jak zkroucené hřebíky, vaky pod očima a našedlou pleť.

„Jenže i kdybych s váma chtěl jet, nemám na to. Je to přece pěkně mastný a taky pěkně nebezpečný,“ zaskuhral jsem.

„Jó, co na tomhle světě není nebezpečný? Stejně všichni jednou musíme zhebnout. Někdo to udělá pěkně v klidu a teple, někdo na rozbouřeném moři, ale výsledek je vždycky, to si piš, camarada, vždycky stejnej,“ řekl ten chlápek a ryba na udici se zasekla a on ji jedním veselým tahem vytáhl. Z kapsy trenýrek vyndal zavírací nožík a ufíknul jí hlavu. Vykuchal ji a já na něj fascinovaně zíral. Na koncert pro jednu hlavu a jeden nůž a dva staré pergamenové prsty. Věděl jsem, že je konec. Tenhle den je konečná. Už nemám kuráž, abych Davida dál hledal. Už nikdy neuvidím jeho oči, jedno modré a druhé hnědé. Už si nikdy nepamatuju nové básně prolezlé rozkoší.

„Nemám ani vindru, nemám vám co dát,“ hlesl jsem tiše.

„Prachy si neberu, comprendes? Nemám zájem na tom, brát si prachy od těch, co mají ženu ve vězení. Takových, jako jsi ty, se už tady potloukala spousta a všem jsem pomoh. Kdybys pak někdy chtěl, moh bych tě převézt zase nazpátek. Nikdo se ještě dobrovolně znova nevrhl Castroví do náruče, ale třeba ty bys moh, až vyděláš na úplatky,“ říkal chlapík, rozdělával při tom malý ohýnek a napichoval rybu na zrezavělý drát, který vytáhl z křoví.

„A vy jste nějaký lidumilnej Charón, nebo co?“ nechápal jsem, proč by tohle měl dělat.

„Možná,“ řekl.

„Co možná?“ Možná je to provokace, pomyslel jsem si. Možná to na mě takhle nachystali a poslali dědu, ať mě připraví do pasti.

„Nevěřím vám ani slovo,“ zasekl jsem se jako před chvílí ryba na háček.

„Si věř, čemu chceš,“ děda na to.

„Proč byste to dělal?“

„Pro radost. Mám rád moře. Znáám všechny proudy, vím, kdy se přizene velký vlny, cítím ve vzduchu každý jejich zachvění a s každým žralokem tady v okolí si tykám,“ chvástal se děda.

„A to vás ještě nechytily?“ Tomu se zkrátka a dobře nedalo věřit, ani kdybych nakrásně chtěl.

„Ne, protože občas i fízlové toho mají plný zuby, nebo prostě jenom chtějí taky zdrhnout jako všichni, a tak je dobrý nechávat si starýho Camaróna, teda mě, v záloze,“ uculoval se rybář a potřel rybu nějakou omáčkou smíchanou s olejem a mně se začaly sbíhat sliny.

„Všichni vědí, že prachy neberu, a všichni taky vědí, že jsem jedinej. Jedinej čistej. Liliovej převozník,“ zasmál se zvonivě a nabídl mi pořádný kus ryby. Hladově jsem se po ní vrhnul.

„Jen se před cestou pěkně najež,“ poplácal mě chlapácky po zádech a házel rybí kůstky do ohně.

„Jak víte, že s váma pojedu?“ pořád jsem si nebyl jistý.

„Vidím to v tvém stínu,“ řekl Charón záhadně.

„Ale jestli jste fakt Charón, tak mě odvezete leda tak do podsvětí a ještě zadarmo,“ svítl mi.

„Každý říká podsvětí něčemu jinýmu, ale tady je to podsvětí tutově. Tady žijou jenom stíny, a dokud si někdo neodnese Fidela a celou jeho famílii i s armádou někam do pekla, bude tady pořád stejný ticho po pěšině. Pořád se tady budou povalovat stíny, budou sloužit a toužit. Já jsem možná Charón, ale ty už seš dávno v podsvětí.“ Seděl jsem ale dál, záda přilepená na kamenech majáku, a zkoušel jsem si vychutnat rybu. Byla tak neuvěřitelně opravdová, že mě to až zbolelo. Možná to bylo tím kořením, chilli s trochou palmového oleje, možná zázvor, ale jako by mě ta směs vrátila na zem.

„Můžu si s sebou vzít trubku?“ skoro jsem zaprosil.

„Jestli můžeš?! Cha, to je jediný, co si vzít musíš! Jak vylezeš z vody, okamžitě do ní budeš muset co nejlíp foukat, aby ses někde moh vyspat a strčit něco do huby,“ doporučil mi Charón Camarón a jen tak se rozvaloval s rukama za hlavou u dohasínajícího ohníčku.

„Jezdíte každý den?“ zeptal jsem se ještě.

„Ne, to ne, jenom když se mi chce, všichni vědí, že musím mít dobrou náladu, a dnes ji zrovna mám,“ usmíval se a já jsem začal mít pocit, že se mnou třeba ještě všechno nějak dopadne, že ty moje karty, co mi

někdo tak mizerně namíchal, ještě k něčemu budou, abych mohl obrátit hru. Třeba je tenhle Charón eso, co mi přistálo na stole.

„Pojedeme v noci?“ chtěl jsem vědět.

„Jo, v noci,“ přitakal děda.

„A žraloci?“ začínal jsem se bát.

„Co s nima?“ usmíval se děda.

„Bojím se jich a neumím moc plavat,“ přiznal jsem.

„Tak to je jiná, chlapče, bát se nesmíš, to je zaručeně přivolá. Musíš se prostě nebát. Nevím, jak tohle jde udělat, ale pamatuj na to, protože jak se budeš bát, je s tebou konec. Copak si nevzpomínáš, co ti říkával tvůj táta?“ Tak on mě nakonec ještě zná, nebo co. Netušil jsem, jak je to možné, nevěděl jsem, kdo to je, možná nějaký tátův bývalý pacient rybář, ale nechtěl jsem se ho ptát, protože vesnice Nadiña, kde jsem vyrůstal, je úplně jinde. Už jsem neměl sílu na další informace, měl jsem po dlouhé době plné břicho, od moře pohlávil příjemný vánek a já jsem se soustředil na to, abych prostě nedostal strach z moře a ze žraloků, a z toho všeho soustředění jsem u kamenů starého majáku usnul. Když jsem se probudil, Camarón se mnou třásl. Podával mi tenký pásek. Přivázal jsem si s ním trubku, kterou jsem kdysi dostal od táty, přes záda, abych ji neztratil, kdyby se vor potopil. Svítil měsíc a měkký kov trubky se v něm tiše leskl. Charónův vor byl starý, ztrouchnivělý a prosolený kus dřeva olepený chaluhami. Bylo mi to ale jedno. Měl pravdu. Jsme všichni stejní odsouzenci na smrt. A jestli mě má sežrat žralok, nebo stesk po ní... Vyjde to nastejno. Žralok bude každopádně rychlejší. Camarón ale opravdu znal každý proud, věděl, kudy pádlovat tak, aby nás nesl ten nejsilnější a nejrychlejší. Řídil se podle hvězd a možná to byl opravdový Charón a já žil v podsvětí se všemi ostatními Kubánci, a tenhleten převozník nás vozil sem a tam z břehu na břeh odnepaměti.

Jakmile se vor dotkl pobřeží, vyskočil jsem a pod nohama ucítil ostré kameny. Chtěl jsem mu poděkovat. Když jsem se ale vydrápal po skalnatém svahu a otočil jsem se, jeho vor už nabíral rychlost.

„Zapamatuj si tohle místo! Až budu mít náladu, přijedu sem pro tebe,“ zašeptal a jeho slova se snesla na mou omláčenou duši jako éter a zadusila v ní všechny další otázky.

V Miami jsem pak hrál, jak nejlíp jsem mohl. Nejenže jsem si koupil novou trubku, ale hrál jsem se všema nejlepšíma jazzmanama a bluesmanama, co jsem kde potkal. Mohly by to být dobrý časy plný hudby, plný života, ale k čemu mi to bylo, když ona hnila ve vězení. Pravidelně ve stejnou dobu, v jakou jsem na voru dorazil, jsem hledal Charóna Camaróna. Zkoušel jsem odhadnout, kdy by mohl mít dobrou náladu. Ptal jsem se moře, vyptával se hvězd, ale nikdo mi nikdy neodpověděl. Jako bych byl prašivej, v tom svém hledání jsem nikdy neměl štěstí. Znova a znova jsem si vybavoval to měsíční světlo. Ptal jsem se na Charóna všech uprchlíků. Nikdo ho ale neznal a nikdo s ním nikdy nejel. Mysleli si, že jsem se pomátl, což byla asi pravda. Už jsem měl vyděláno dost, abych se s ním mohl vrátit a pokusit se ji dostat ven. Měl jsem dost na to, aby to někomu stálo za to. Jenže Charón se nikdy neobjevil. Trvalo to dlouho a já jsem pak nakonec místo Charóna potkal Jitku. A rozhodl jsem se odjet s ní. Přesvědčil jsem sám sebe, že jsem si všechno vymyslel. Jitka by ve své doktorské hantýrce řekla, že to byla síla sugescí. Po letech jsem o tom mluvil jenom s Jenůfou Topinkovou v Olomouci. Mohl jsem jí to říct, protože znala Kubu a nijak ji nepřekvapilo to, co jsem jí vyprávěl. Sama měla v zásobě tolik zamotaných historií, že ta moje byla jenom další do sbírky.

Jenůfa

Jako by ten maják znala z Lázarova vyprávění. Skoro Lázara viděla, jak se opírá o zakulacenou zeď a do zad ho tlačí horké, hrubě otesané kameny. Policajti se pořád ještě koupou. Dokonce si házejí starým olysálým tenisákem. Vodní pólo dvou mrožů. Lezou z vody a vytřepávají si vodu z uší. Hodný policajt ji šel zkontrolovat, a když viděl, že nehybně leží na zadním sedadle, vystrchal z přihrádky dvoje sluneční brýle a z kufru deku. Roztáhl ji a oba se začali rozkošnický opalovat. Jenůfa se přetočila na bok a bolestí hekla. Starý koženkový potah sedačky byl rozpálený a málem se jí přiškvařil na tělo. V hlavě měla ale trochu jasněji, jako by se ta šedá mlha a kouř zvedaly a rozestupovaly se. Mohla projít úzkou uličkou mezi nimi. Vydechovala a nadechovala se pomalu, jen tolik, aby příliš nenasála horký vzduch a znova nerozběsnila horečku. Věděla, že první vlna bolesti zvolna odchází. Jistě, čeká ji další příliv a odliv nemoci, a kdovíjak to tentokrát bude trvat, když si nemůže lehnout do postele a v klidu se pokusit usnout. Nemoc ohýbala i čas, a i když museli na pláži strávit celé odpoledne, měla pocit, že na horkém lepkavém lůžku zadního sedadla leží jen chvíli.

Policajti se hlasitě bavili, smáli se a z malého ruského tranzistoráku si pouštěli celkem slušnou salsu, pak nějaký pořad o fotbalu. Nakonec vytáhli z kufru starou, ohmatanou baseballovou pálku a začali trénovat. Zlý nadhazoval a hodný odpaloval tenisák. Lítali pak za ním po pláži a rozjařeně povykovali, blýskali bílými zuby v černých úsměvech, a kdyby to nebyli Jenůfina vězňatelé, připadali by jí roztomilí. Najednou ale hodný odpálil tenisák moc vysoko a ten spadl do moře. Houpal se tam na hladině, šedá chlupatá kulička, a smích a rozverně pošťuchování vystřídalo našťavané ticho, pak padla od zlého výčitka a začali se hádat, kdo pro tenisák do moře skočí. Zjevně nikdo, protože ani jeden neuměl plavat. Hodný policajt se tedy vydal k autu.

„Jak je vám?“ zeptal se s falešnou účastí Jenůfy. Ta si zrovna vychutnávala ústup horečky, a tak mohla odpovědět.

„Báječně, lepší už to, chlapče, být nemůže,“ uchechtla se pro sebe.

„No, tak fajn, já jen, spadl nám do moře tenisák a chtěli jsme vás poprosit...“

„Nařídít vám!“ vložil se do toho zlý.

„Tak nařizuj, milý zlatý, nařizuj, co hrdlo ráčí!“ pobídla ho Jenůfa lhostejně.

„Skočte nám do vody pro ten tenisák, určitě plavat umíte!“ nařídil jí.

„Jo, to teda umím!“ Měla ale chuť opravdu do vody skočit a trochu si zaplavat, smýt ze sebe pot, co na tom, že pak bude obalená mořskou solí. Zkusila se tedy zvednout. Skládala se jak dřevěná panenka s drátky místo kloubů, a když ten tělesný hlavolam jakž takž poskládala, otevřela dvířka auta, málem se popálila o žhavou kovovou kličku a opatrně vystoupila. A pak do ní vjela její vrozená hrdost a možná taky pýcha a nejvíc asi vztek. Pomyslela si, že se přece nebude koupat v šortkách a tričku. Mají, co chtěli, ti dva oplácení lachtani. Vsadila by se, že ještě nikdy neviděli starou ženskou nahou. A tak se s klidem, který měla nacvičený z divoké nudapláže u štěrkovny Náklo, vysvlékla a nahá nakráčela do moře.

Ti dva se na sebe zděšeně podívali. A taky jim zatrnulo. To už ale Jenůfa kraulem plavala pro tenisák. Pak jen tak splývala, houpala se na klidné hladině a moře ji hladilo svou tyrkysovou dlaní. Pomyslela si, že je to třeba naposled, a vůbec se jí nechtělo zpátky na břeh. Chtělo se jí naopak policajtům uplavat. Střídat různá tempa a styly, plavat až do vyčerpání a pak se pomalu a klidně utopit. Po centimetrech zvolna klestat, chvíli si na dně prohlížet bílý písek, mozaiku žíhaných mušlí, a pak už jen sladkost porážky a vztek těch dvou pitomců na břehu. Chvíli o tom vážně uvažovala. Vzdalovala se čím dál víc a slyšela, jak na ni volají, pak už řvou a poskakují po břehu.

Najednou si ale vzpomněla na Pavla. Řekl by mu tohle vůbec někdo? Že napálila dva policajty a sama si vybrala, jak umře? Nebo by mu navykládali nějakou trapnou historku, že dostala infarkt při výslechu,

nebo že... Co vlastně by si tak mohli vymyslet? Chtěla Pavlovi alespoň napsat. Jistěže mu to možná nikdo nedoručí, ale přeci jen by to mohla udělat někde ve smradlavé cele předběžného zadržení. Vyrobit moták pro Pavla, a pak někoho poprosit, aby ho vynesl ven. V téhle představě bylo něco praktického, a to Jenůfu přimělo, aby se neochotně obrátila a plavala ke břehu, cestou chytila tenisák nasáklý mořskou vodou a mrštila jím vši silou po policajtech. Najednou byli oba dva schlíplí, ani jí nenadávali, jen se otočili, když vylezla nahá z vody a lehla si na vyhřátý písek. Co by za to jiní dali, pomyslela si, aby takhle mohli ležet na karibském slunci a nic nedělat. Chvíli si ještě vychutnávala tenhle nepatrný triumf, to, že ty policajtské hochy trochu postrašila, protože kdyby jim vážně uplavala a pak se třeba utopila, měli by určitě s policajtováním utrum. Začalo ji mrzet, že to opravdu všechno takhle elegantně a zároveň naprosto nepravděpodobně neukončila, ale už bylo pozdě. Nakonec se zvedla, nasoukala se do šortek a trička a jako královna, která se vrací po dlouhé přestávce ke kralování, si sedla do auta. Tentokrát na přední sedadlo. Nikdo nic nenamítal. Policajti byli oba zticha a rozpačitě se po sobě dívali. Jenůfa se jich začala vyptávat, tak jak byla zvyklá, takže to vypadalo, že je zkouší. Tentokrát jí ale oba odpovídali, protože najednou všichni vypadli z role. Jenže Jenůfa pořád ještě nevěděla, kam ji vlastně vezou a proč.

Karla

Už je skoro tma a já pořád sedím jak tvrdý y na obrubníku, ale nemyslím na to, jak se z téhle šlamastyky dostat. Prostě na to nemám, nemám na tuhle situaci. Nevím, jak z ní ven, a navíc mě právě napadla melodie, kterou se snažím zdokonalit. Musím si ji zapamatovat, protože chci, aby stála za to, a tak si ji nezapisuju. Místo toho pro ni chystám v hlavě malý šuplík, zamykám ho a klíček si ukládám o pár mozkových buněk dál. Telefonní budku jsem sice nakonec našla, ale v ní jenom aparát bez sluchátka. A bohužel nejsem Mach ani Šebestová. Tak jsem si sedla na obrubník a od té doby na něm sedím. Sem tam projede auto, občas ho vystřídá vozík ze starého podvozku tažený oslem, někdy dýchavičný koník nebo rozhrkané kolo a na něm vesničan ve slamáku. Žádný autobus nebo náklad'ák, jen tyhle naprosto ekologické, stoprocentně recyklované vehikly, které nikam nespěchají, a ani nemůžou. Rychlost tady neexistuje, nebo je dávno zapomenutá a bída vypadá vesele, ale v tom veselí sedí strnulý škleb. Třeba ten vesničan v klobouku. Vypadal vesele, na kole jel vzpřímeně, nehrbil se, úsměv od ucha k uchu, ale jeho vyzáblá kolena, plandavá kůže na loktech, pusa bez zubů, těžko říct, jestli je veselá bída ještě vlastně veselá. Ukládám si do hlavy rytmus toho dědy. Pečlivě vyťukávám do asfaltu melodickou linku, zaberu se do toho a jsem samozřejmě úplně mimo, a ani pořádně nevím jak dlouho vlastně. Je to totiž můj způsob řešení týhle podělaný situace. Hlavalamu, přiblblýho zenovýho koanu, co je tak miluje a hojně cituje paní profesorka Jenůfa Topinková, která mě do krystalicky zenové situace dostala. „Ptá se žák svého učitele: Kdy vás zase uvidím? Učitel se zasměje, praští žáka holí a zvolá – až se policajtům pokazí auto!“

No, to bychom měli, nejenže mi přeskakuje, ale ještě začíná být tma jak v pytli. Měla bych tu svou zadnici z tohohle smradlavýho, pomalu vychládajícího a tuhnoucího asfaltu pěkně rychle zvednout, nebo mě sežerou komáři a z lesa na mě vylezou noční zvířata. Tak jsem se teda

vší silou své nepatrné vůle postavila, kousek popošla a zvedla palec. Na koho, to nevím, protože zrovna nic nejelo.

„Tady ti teda nikdo nezastaví, stojíš kousek před zatáčkou,“ vysvětlil mi stín, který se vynořil za mnou. Byl to kluk s promaštěným starým vojenským batohem na zádech.

„Díky za radu, no jo, jasně, zatáčka, dyť jo,“ přiznala jsem mu body.

„Ale cizinkám už vůbec nikdo nezastaví! Mají strach, že by je někdo obvinil z obtěžování turistů, za to se tady můžeš dostat do lochu. Ale můžeme jet spolu, teda jestli chceš,“ navrhl.

„Neznám tě,“ naježila jsem se opatrně. „Co když mě okradeš, znásilníš a pak někde zahrabeš,“ vypočítala jsem všechny svoje vyhlídky.

„To bych všechno nezvládnul. Já jsem minimalista, dělám jenom jednu věc, a tu se snažím dělat vždycky pořádně, takže tě nanejvýš zvládnu třeba znásilnit, ale okradl bych tě až pak, druhej den,“ navrhl velkoryse.

„Dyť je to jedno,“ zamručela jsem a vyrazila směrem k zatáčce.

„Jak se jmenuješ?“ zeptal se minimalista.

„Karla,“ řekla jsem mu to a nechtělo se mi vůbec dodávat: „A ty?“

„Já jsem Andreas,“ zvládl to za mě.

„Tak jo. Potřebuju se dostat do Pinar del Río, ale už mi dneska ukradli motorku, tak nevím, jak to mám udělat,“ svěřila jsem se.

„Pinar je ještě pěkně daleko, navíc teď skoro potmě nás nikdo nevezme. Všichni jsou opatrní, ale můžeme přespát na jednom místě, v takový starý vojenský pevnůstce, kousek tady na kopci. Tak trochu se tu vyznám, cestuju totiž po Kubě jako Jack Kerouac, jako hipík. Chci napsat cestopis o místech, kam Kubánci nesmějí, a pak ho nějak propašovat do Usáčů, aby mi ho vydali, ale předtím to vždycky pověším na svůj blog.“

Ha! Další novinář nebo pisálek, pomyslela jsem si. Mám holt na tyhle žvanivý grafomany štěstí. Nebo tyhle týpky přitahuje cizí neštěstí.

„Jak můžeš mít blog, když je tady cenzurovanej internet?“ podivila jsme se a myslela jsem ten svůj údiv vážně. „To chodíš na americkou sekci v Havaně na internet? To bys teda tím pádem byl automaticky

disident, ne?“ uvažovala jsem nahlas. Čekala jsem, že se po slovu disident stáhne, protože přeci jen je tady diktatura a on neví, kdo jsem. Možná že ale třeba právě to, že cizinka stopuje, působí na ulítlý Kubánce věrohodně. Možná je to provokatér a možná je to úplně jedno. Jack Kerouac, nehipík, ale proč ne, Kerouac psal blues, vyznal se v tom smutku, a když chce být jako on, nemůže být úplně marnej. Je ale fakt, že po slovu disident se rozhostilo docela dlouhé ticho. Bzučely v něm hmyzí hlásky a bylo slyšet, jak někde v husté trávě kolem cesty vydupávají rytmus cestiček a tunýlků myši s naostřenými drápkami. Všechno jsem najednou odhadovala v drobném rozměru, jako by se realita smrskávala na malá okýnka diapozitivů a já je strkala do dětské bakelitové promítačky. Na jednom tom obrázku se postava po několika minutách ticha pohnula a povídá:

„Ne, na americkou sekci nemám koule, to ne, a disident nejsem, teda chtěl bych, ale jsem posera. Víím, že bych při nějakém výslechu všechno vyžvanil, stačilo by jednu mi ubalit. Jsem prostě srab, no, ale ten blog fakticky mám, nadiktuju to vždycky svému bratranci, co zdrhnul na Miami, do telefonu a on to pověsí na net. Myslím si, že mě nikdo neodposlouchává, protože na to jsem dost malá ryba, řek bych. Bráchanec to tam pak dává pod smyšleným jménem. Dobrý ne?“ Hotovej James Bond, pomyslela jsem si, ale neřekla jsem nic. Protože kdo ví, co bych já dělala na jeho místě, kdybych musela mládí trávit v tomhle bizáru. Nejspíš bych nedělala vůbec nic, myslela jenom na hraní, do ničeho bych se nepletla a nadávala bych na poměry. Nejspíš bych dělala přesně tohle.

„Proč mi to všechno říkáš? Vždyť ani nevíš, kdo jsem, a třeba bych tě mohla někde udat, ne?“

Zase dlouhých rozpačitých pět minut ticha.

„Na to nevypadáš,“ řekl konečně a znělo to najednou logicky. Přestože já na svoje první dojmy nedávno těžce doplatila. Třeba má ale chlapec lepší odhad. Lepší instinkt. Na co jinýho taky může v týhle nepřehledný houšti chudejch, udavačů, snadnýho sexu a příšernýho žrádla dát?

„A ty se nebojíš cestovat s cizinkou, že by tě mohli zavřít za obtěžování turistů?“ stejně mi to nedá a ptám se dál. Vypaluju mu svýma otázkama díry do hlavy, protože najednou mě baví vyzvídat na něm.

„No vlastně trochu jo, ale když se začneme líbat, až pojedeme kolem nějaké policajty, tak je to v cajku, nad tímhle přivíraj oči. Hodně kluků se pak s cizinkama ožení, aby se dostali ven, a podle mě to nikomu moc nevadí, protože pak právě tyhle chlápci posílají domů nejvíc valut. Prostě se jenom budeme muset pro sichr začít líbat, neva?“ A helemese, už je tady sex, třeba ještě budu valutová nevěsta.

„Vždyť se známe pět minut,“ namítla jsem.

„Na oko, myslím...“

„Co když mám choleru?“

„Cholera, milá zlatá, na ostrově neexistuje! To bys měla vědět, protože to říká sám comandante a dokáže o tom mluvit pěkných pár hodin v televizi.“

„Tak doufám, že prostě žádnéj fízl nepůjde kolem, abych se s tebou nemusela olizovat,“ byla jsem ostrá jak rezavá žiletka. Jenže tenhle kudrnatej drobněj chlapík se nenechal vytočit.

„Tak jdeme, je to ještě chvilku do kopce.“

„To zní fakt skvěle. Jen mi ale slib, že co nejdřív ráno vyrazíme do Pinaru, musím si prostě co nejnutnějc a nejrychlejc zavolat!“ zaprosila jsem.

„Já sice nemám budíka, ale stejně se vzbudíme, hned jak se rozední, protože mám dojem, že zítra bude dost horko, takže jasně, zkusíme to co nejdřív,“ slíbil mi a hezky se u toho usmál.

„Radši se tě nebudu ptát na tu motorku, ani co tady děláš, a dokonce ani odkud seš, ani nic jinýho, necháme to bejt tak, je to lepší pro oba, no ne?“ mluvil teď spíš k sobě a já měla chuť se smát, protože to vypadalo, že se jistí, kdyby ho zatkli, aby z něj něco nevymlátili. Bylo to vlastně logický, ale v upatlanosti mé vlastní pseudokrimi story to působilo směšně.

„Jasně, mě se taky nechce nic říkat,“ uklidnila jsem ho.

„Nemáš náhodou cigára?“ zeptal se.

„Ne, a dolarů už taky moc ne, kdybys mě chtěl zavraždit kvůli penězům. A ráda se o ty poslední s tebou rozdělím, když se dostaneme do toho Pinaru,“ nabídla jsem velkodušně.

„Já se snažím žít bez peněz, snažím se naprosto minimalizovat svoje potřeby, a taky je to vzpoura proti režimu. Nechci používat ty naše dvě měny. Konvertibilní a normální peso, prase se v tom nevyzná a stejně si nic nemůžeš pořádně koupit. Většinou jedu na směnném obchodě. Teda když jsem v Havaně,“ vysvětlil. Jenom jsem otevřela údivem pusu a začala šlapat do kopce.

„Jakože vyměňuješ věci?“ nechápala jsem.

„Jo, přesně jako v prvobytně pospolné společnosti. Já třeba umím hodně dobře pěstovat rajčata, říká se o mně, že mám zelený prsty. Roste mi všechno, co zasadím...“

„Nejseš náhodou vnuk tabákového krále Robainy?“

„Proč?“ teď nechápal on.

„No, já jen tak, že jsem u něj dneska byla, a taky mu roste všechno, co zasadí...“

„Aha. Prostě vyměňuju věci za rajčata. Třeba tričko za rajčata.“

„A co vlastně v Havaně doopravdy kromě směňování rajčat děláš?“ najednou jsem na něj byla zvědavá.

„Jsem zahradník,“ řekl to prostě, ale byla v tom prohlášení nesmírná sebejistota, která se mi vážně zamlouvala, takovou jsem naposledy zaznamenala jenom u Jenůfy. „Pracuju v botanický zahradě. Vyznám se v orchidejích. Je to moje specializace. Vlastně jsem teď na týhle cestě, protože se jako jedu podívat do jednoho místního orchidária a mám jim pomoci s křížením.“

Tak to by mě nenapadlo, že polezu v noci do kopce s chlapem, co kříží orchideje.

„A ty? Ne, vlastně ne, nechtěl jsem se tě na nic ptát! Můžeš si ale třeba něco vymyslet, co?“ asi byl stejně zvědavý jako já, a to mě potěšilo.

„Tak já si třeba vymyslím, že hraju na trubku. Protože na ni fakt nehraju, ale vlastně taky hraju. Ve své hlavě.“

„Aha, takže jsi tady, abys v Havaně studovala u těch nejlepších trumpetistů na hudební akademii, a teď si tak trochu cestuješ, abys poznala krásy Kuby, že jo?“

„Přesně tak.“ To se mi líbilo, tahle nová identita. Chlapec má odhad na lidi a talent na krycí příběhy.

Kopec nikde nekončil. Tma nebyla hustá, ale tuhla kolem nás. Jako by mě někdo navlékl do černého brnění a já se v tom plechu nemohla pohnout. Měla jsem strach a taky mě bolely svaly na lýtkách, ruce a hlava. Andreas si vyšlapoval, jako by chodil potmě do kopce denně.

„Bacha, ať tě nechytí za nohu Chichiricú,“ upozornil mě úplně vážně.

„Co? Jakej Chichiricú, to je nějaká opice nebo co?“ znervózněla jsem.

„Ne, jen skřet. Žije v pralese a čeká na vandráky, aby je mohl vystrašit k smrti. Má z toho legraci. Věřili na ně už indiáni a pak se do toho zamíchaly černošské legendy z Nigérie. A teď ho tady máme v pralesních horách nafurt. Jsou prý strašně šerední, mají dlouhé zacuchané pačesy, asi jako ty...“

„Tak dík,“ byla jsem mu moc vděčná, že mě táhne do kopce, vykládá nesmysly o skřetech a ještě se strefuje do mého looku.

„Zato ty seš manekýn,“ rýpla jsem si. Ale byl. Andreas byl nejhezčí kluk, jakýho jsem kdy viděla. Jeho vlasy byly kudrnatý tak akorát, nevypadal jako namočená ovce, což se klukům s kudrlinkama dost často stává. Měl postavu drobné asijské sošky a prostě mu to seklo víc, než je zdrávo. Kubánskej syndrom, řekla by Jenůfa. Ta tvrdila, že nikde jinde nejsou kluci tak k sežrání jako tady, stejně jako holky. Jenže já se jí smála, protože to říkala, ještě když jsem měla tu vatu ničeho v hlavě a nějací čokoládoví hezouni mě nezajímali. Ale teď najednou vnímám, jak bych toho kluka, co si vykračuje přede mnou, nejradši poplácala po stehnech a vyzkoušela hebkost jeho předkožky. Ty prasácký představy mi vydržely celou túru a možná mě dostrkaly až na ten kopec. Bylo vlastně neuvěřitelný, že jsem na něj vylezla. Normálně by se člověk po takové štrece v parní pralesní komoře spokojeně rozhlídnul po krajině, kochal by se, pak by si dal tatranku, sedl by si na kámen a začal se těšit

na borůvkové knedlíky na nějaké horské chatě. Jenže nic z toho tady jaksi nebylo. Andreas vytáhl z batohu baterku.

„Ty máš baterku?“ obořila jsem se na něj. „Proč jsi ji nerozsvítil, když jsme šli do toho kopce?“

„Já to tady ale znám, nemusel jsem si svítit, kromě toho už mi docházejí baterie a musím s nima šetřit,“ vysvětloval racionálně, a když rozsvítil, okamžitě se před náma začalo houfovat mračno mûr, moskytů a kdovíčeho ještě. Takže jsem radši zavřela oči.

„Vypadáš unaveně. Máš hlad?“ zeptal se.

„Jo, mám. A unavená jsem taky. Kde to vlastně jsme?“

„Nevím, jak se to tady jmenuje, ale je tady docela slušná ubytovna. Teda stará vojenská pevnůstka. No, vlastně prostě barabizna. Ale má podlahu a dá se tam spát. Mám dojem, že se tady tomu místu všichni vyhýbají. Nevím proč, ale ještě jsem tady nikdy nikoho nepotkal, ani nezahlídnul žádný zvíře. Což je divný. Všude kolem je prales.“

„Ty sem jezdíš často?“ zeptala jsem se a dokázala jsem únavu na chvilku odstrčit. Držela mě ale pevně v hrsti a lepila se mi na jazyk.

„Jo, jezdím. Uklidňuje mě to tady. A všude kolem jsou divoký orchideje, který sbírám a snažím se je zkřížit s těma v botanický zahradě.“

„To je hezký,“ a fakt mi to hezký připadalo. Andreas vytáhl ještě kus toho jejich nasládlého sendvičového chleba a měl i nějakou zteplalou marmeládu, do které jsme si ho namáčeli. Bylo toho zatraceně málo, ale aspoň na chvíli mi přestalo kručet v břiše, takže jsem mohla usnout. Spala jsem na vlhké betonové zemi, pořádně jsem neviděla kde. To jsem si nechala až na ráno a bylo mi jasný, že nebude o co stát. Pod hlavu jsem si dala Andreasův batoh a pod sebe jeho ručník. On si gentlemansky lehnul na kus igelitu. Přehrávala jsem si v hlavě poslední tóny soumraku. Malou smrt tohoto dne. Broukala jsem si to potichounku pro sebe do svého usínání, kolébala unavenou hlavu, myslela na Jenůfu a doufala, že to není tak zlý, jak to vypadá. Jenže jsem tušila, že je. Jako by v těchhle horách vanula nějaká melodie nacucaná reálem. Její linka říkala, že žádný další pohádky, že jsem to podělala, jak nejvíc jsem mohla, a že jsem měla šlapat do toho Pinaru radši celou noc pěšky

než tady spát na ručníku s dalším neznámým chlápkem a kochat se intenzitou bytí. Prudce jsem se při téhle myšlence nadzvedla.

„Co je?“ nechápal Andreas. „Kouslo tě něco?“

„Ne.“

„To je dobře, nechtěl jsem ti to říkat, ale jsou tady škorpioni.“

„A co ještě?“

„To stačí, nejsou smrtelně jedovatí, ale jedovatí jo.“

„Ty vole, panebože. Budu muset jít. Nemohl bys mi prodat baterku?“

„Kam chceš teď jít? Potmě se zabiješ a vůbec, není to moc bezpečný, nikam tě nepustím. Počkej do rána. Nemůžeš tím nic pokazit.“

„To je fakt. Už jsem stejně všechno pokazila.“

„Škoda že se tě nemůžu ptát, co...“ posmutněl doopravdy.

„Stejně bych ti to neřekla, protože se strašně stydím. Mám šílený výčitky svědomí, že kvůli mně někoho drží zbytečně dlouho ve vězení.“

„Fakt?“

„No vidíš, stejně ti to říkám. Promiň. Radši mi něco vyprávěj ty. Něco o orchidejích, třeba,“ zaprosila jsem.

„Tak jo. Tak třeba se mi líbí jejich jména. Vem si pavoučí orchidej,“ nenechal se dlouho prosit Andreas. Věděla jsem, že musím počkat do rána. Ještě bych se cestou z kopce a pralesem někde přerazila a nakonec by Pavlovi nedal vědět nikdo. Musím to stihnout do zítřka, hlásit jsme se mu měly každý třetí den. Třeba mi ty orchideje aspoň na chvíli pomůžou přehodit v mozku výhybku.

„Vždycky mě štválo, že orchideje nevoní. Přišly mi tím pádem takový, nevím, mrtvý nebo umělý, jako z vosku...“ přemítala jsem nahlas a vzpomínala na máminu zimní zahradu přecpanou k prasknutí květináči s orchidejema, které jsem vždycky, když máma někam jela, musela namáčet v kýblu s vodou, aby jejich kořeny nasály vláhu. Marně jsem k nim čichala a připadala si podvedená.

„To není pravda, třeba právě ta pavoučí orchidej voní krásně, úplně by tě omámila. Voní jako nějaké koření, jako čokoláda s vanilkou dohromady.“

„Budu si muset nějakou pořídit,“ nadchla jsem se, jako bych nevěděla, že mi zdechne i kaktus, a zapomněla na to, jak se vždycky máma vrátila a i ty nejstatečnější orchideje byly kaput, protože jsem je nechala nacucat vodu moc nebo málo.

„A mluvíš s nima?“ popíchla jsem ho trochu, protože moje máma si s kytkami povídala v jednom kuse.

„No jo, mluvím, to dělají přece všichni zahradníci,“ ohradil se.

„A co ti říkají?“ zasmála jsem se.

„Náhodou spoustu věcí!“ Ale nenaštval se, bylo jen vidět, že nemá zapotřebí to dál upřesňovat. A pak jsem usnula a do snu mi broukala pavoučí orchidej svoje kořeněný blues.

Probudilo mě pomalé, váhavé svítání. Ještě bylo skoro šero, jen z ocelového nádechu mraků se draly ven oranžové a modré cáry. Byla mi zima a zároveň mě blažilo pomýšlení, že aspoň teď je vzduch chladný a můžu trochu ostřeji přemýšlet o tom, co se to vlastně děje. Jsem na Kubě, vytahuju tenhleten deník, který si píšu, protože mi to doporučila psycholožka Jitka, žena Lázara. Jeho česká žena. Deník, který si píšu nejdřív v hlavě, stejně jako hudbu, a až pak to škrábu na papír. I když na papíře to pokaždé vypadá jinak, mnohem upoceněji a bezradněji. Možná mi to ale pomáhá, tak jak mi Jitka vysvětlila. Deník prý pořádá myšlenky, uklízí vzpomínky, udržuje v realitě, udržuje kontinuitu a dodala další všemožný psychologický berličky a moudrosti. Ani náhodou jsem jí nevěřila, že by zrovna mně kus papíru a tužka mohly pomoci uspořádat zběsilý myšlenky, který se střídaly s dutým prostorem, co jsem ho neuměla vůbec ničím vyplnit. Jsem ale pilná, a to jsem byla vždycky, a když už jsem se teda nechala od Jitky přemluvit, abych si deník psala, tak si ho píšu dodnes, a dokonce i teď, protože zkrátka doufám a věřím v jeho archivářskou moc všechno uspořádat. A třeba by tenhleten můj deník moh občas i něco vymyslet, vid', ty můj milý tupý deníčku... Zvítězit nad tím, že vzpomínky se všelijak míchají a proplítají, nebo blednou, nebo naopak některý detaily se až moc obludně derou dopředu. Snažím se v deníku občas zalistovat, přesunout se třeba o měsíc zpátky, strkat

všechno do těch správných přihrádek. Jitce jsem to ale neřekla, nechtěla jsem jí přiznat, že měla pravdu, divný, vždyť je mi vlastně sympatická, možná ale podvědomě fandím té Kubance a Jitka mi přijde pro Lázara až moc tichá, spořádaná a vlastně nezajímavá. Ale deník mě dokáže uklidnit stejně dobře jako moje virtuální hraní a skládání blues. V mé hlavě však mají myšlenky mnohem výraznější tvary, který se okamžitě mění, jakmile začnu psát. Vlastně nejvíc se těším na to, jak dopíšu nějakou banalitu typu, v kolik jsem šla spát, a sešit zaklapnu. A těším se i na to, jak pokaždé, když dojdou na konec, si jdu koupit nový sešit. A ty sešity si pokaždé pečlivě vybírám, než do nějakýho začnu psát. Tenhle už vypadá jako všechno na Kubě – omláceně, navlhle a ohmataně. Když ho sbalím do postranní kapsy batohu, jako bych si lokla kávy, mozek je o maličko poslušnější a předvídatelnější. A teprve teď jsem byla schopná doopravdy se rozhlídnout pořádně kolem. Andreas ještě spal otočený na boku a jeho záda mě skoro dojímal, protože jsem se jich najednou chtěla dotýkat, chtěla jsem to strašně moc, skoro stejně, jako bych si teď přála mít po ruce trubku a zaskřehotat do ní všechnu tu intenzivní vůni pralesa a betonovou krychli pomalovanou starýma oloupanýma revolučníma nápisama, kus zapomenutýho radaru a bustu nějakýho potentáta potentoanou ptačím trusem, která trůnila před vchodem do našeho úkrytu. Nebyly tu žádné dveře, jen čtyři betonové stěny, v rohu drolící se výkaly a napůl spálený starý noviny Granma a nějaká shnilá dřevěná krabice. Měla jsem chuť dát na ni Andreasův batoh, který jsem měla v noci pod hlavou, a hrabat se mu v něm. Věděla jsem, že to není ani tak proto, že bych chtěla kdovíco najít. Jen jsem chtěla vědět, kdo vlastně je, a měla jsem pocit, že se to pozná právě z toho, co si s sebou člověk vezme na cestu. Představovala jsem si, že tam má třeba semínka rajčat nebo nějaký herbář, ale možná jenom smradlavý slipy, protože ten batoh vypadal splaskle a prázdně.

„Všude kolem jsou starý, zarostlý jeskyně,“ řekl najednou potichu Andreas.

„Aha. A proč mi to říkáš?“

„Kdybys chtěla už jít, tak abys do nějaký nespadla,“ a řekl to tak nějak, jako by mě prosil, abych ještě nechodila.

„Dyť jdeme spolu, ne? A ty se tady přece vyznáš,“ a řekla jsem to tak, abych ho ujistila, že se nemusí bát, že bez něj do žádné jeskyně nespadnu.

Cesta z kopce byla rychlá, protože jsme oba měli hlad, a taky proto, že mě svírala úzkost. Měla jsem znova pocit, že jsem zbabělá, hloupá a naprosto neschopná srágora, kvůli které teď Jenůfa možná... možná co? Nevěděla jsem raději co. Jen jsem šlapala za Andreasem, skoro jsme utíkali a horko se kradlo za námi, šlapalo do louží a ty vždycky zasyčely a vypařily se. Začala jsem se zase potit a hlava přestávala fungovat, protože v té vodě smíchané s horkou párou, co ji člověk lokal místo vzduchu, se nedalo ani dýchat, ani myslet.

Postavili jsme se oba k silnici, odevzdaně a zároveň důvěřivě, možná jsme si opravdu mysleli, že nám někdo zastaví nebo že takhle brzo vůbec něco pojede.

Kolem projel starý cadillac. Klidně mohl být dřív stejně tak modrý jako červený. Barva byla skoro všechna oloupaná. Jel pomalu, kolébal se na silnici, málem kejhal jako husa. Andreas ale místo toho, aby hned zvedl palec, popošel váhavě ke mně, ale pak mě vzal kolem pasu a začal mě zuřivě líbat. Nejdřív jsem se trochu bránila, ale pak jsem si vzpomněla, že jsem mu to včera slíbila – líbačku v případě, že by nás měli otravovat policajti. Líbali jsme se snad pět minut a vydržela jsem to asi jenom proto, že mám rty vycvičený na dlouhý hraní na trubku. Cadillac se konečně odkolébal za zatáčku a já jsem se odtrhla. Andreas se omluvně usmál a řekl „promiň“, ale bylo na něm vidět, že mu to ani trochu není líto, a i já jsem si vlastně přála, aby se objevil další cadillac a mohlo to líbání celý začít ještě jednou.

„To je dobrý,“ zabručela jsem. „Policajti?“

„Mám dojem, že jo, protože na sobě měli uniformy, i když je teda divný, že jeli v normálním autě, ale u nich člověk nikdy neví... tak jsem radši...“

„Jo, dobřeš udělal,“ úplně jsem cítila, jak se moje mramorově bílý pihovatý tváře a spálený nos barví do ruda.

Jenůfa

Je docela možné, že cadillac, ve kterém seděli dva policajti v uniformách a jedna drobná stará žena s výrazným nosem, je stejné auto, které teď veze Jenůfu horkým ránem. V autě, ve kterém ji zamkli, strávila noc. V jakési vesnici stejné jako všechny pobřežní vesnice. Pár palem, malé nádvoří plné červeného prachu, všelijak stlučené a pospravované domky a trouchnivějící tržiště kdysi natřené na růžovo. Všechno si to pečlivě prohlédla, ale neviděla žádný nápis na silnici ani nikde jinde. Zlý a hodný ji nechali v autě, nic jí neřekli, přestože se jich předtím vyptávala ona – na jejich dětství a mládí na Kubě, na to, proč se dali k policajtům a co si od toho slibují. Bylo to jednoduché, tak jednoduché, že jí z toho bylo úzko. Oba byli z venkova, v policajtování byla ukrytá možnost dostat se do města alespoň na kurz a pak na školení, ze služby koukaly mobily, občas přístup na internet, větší příděly rýže a menší porce práce. Oba byli ale nespokojení. Rýže zase o tolik víc nebylo, zato papírování bylo tolik, že jim průklepáky lezly i ušima a přístup na internet jim k ničemu nebyl, protože o počítači na své stanici v Pinar del Río si mohli nechat jenom zdát. Jenže tohle vlastně Jenůfa věřila jen hodnému. Zlý byl v Československu na studiích, musela to být tedy mnohem větší šarže. Taky byl na řeči skoupější, i když se teď po výstupu na pláži choval míň arogantně.

K večeri jí dali pár hltů zteplalé vody z kovové vojenské láhve, mohla si vykouřit doutník a dostala i burákovou tyčinku zapatlanou v náhražce medu. Všechno to zkonsumovala a schoulila se na zadní sedadlo. Nedali jí ale žádnou deku. Usínala těžce, protože se jí spát vůbec nechtělo. Byla zvyklá si dlouho do noci číst nebo něco sepisovat, a tak zírala do tmy a zkoušela si vybavovat co nejvíc šťastných chvil svého života. Patřila k lidem, kteří nelpí na tom, aby byli neustále a bezpodmínečně šťastní, a pachtí se za tím každým svým životním rozhodnutím. Jediné, co vždycky chtěla, bylo, aby život neproklímala v nudě

rozředěného přežívání, aby jen tak nevegetovala před televizí a nechala si poroučet, co má a nemá dělat. Vlastně i proto nesouhlasila s režimem, švalo ji, že se jí pořád něco nařizuje, ať skrytě, nebo otevřeně, a nenáviděla to televizní oblbování davů, sedavý způsob bytí a věčné přikyvování pocitu, že se stejně nedá nic dělat. Navíc potkala kdysi dávno v jiném století Marcose a jejich hovory o knížkách, Grahamu Greenovi, víře a ideálním uspořádání společnosti jí už pak nikdy nedovolily, aby si cokoli nalhávala. A Marcos voněl. I tohle patřilo k těm šťastným vzpomínkám, které si teď co nejhouževnatěji přivolávala na pomoc. Vzpomínka na Marcosovu vůni domácí voňavky. Dámskou, těžkou vůní růží a černého rybízu. Vyprávěl jí, že si svou vůni vyrobil sám, z vazelíny, sušených kytek a nějakého koření. Recept měl od babičky, která to míchala, když nebylo na normální voňavky.

Pak si vzpomněla na Karlu. Moc dobře věděla, proč se vzpomínka zřetězila zrovna takhle. Karla totiž měla podobnou vytáhlou a kostnatou postavu jako Marcos a Jenůfa se občas přistihla, že když se na Karlu dívá zdálky, má chuť na ni zavolat jako na svého dávného milence. Zaposlouchala se do slov šeptaných v pražské tmě podnájmu na Karlově náměstí.

„Jde o světlo těl, o jakési tělesné světlo...”

„Těla nevydávají světlo.“

„Ne, možná ne, ale já ho vždycky vidím.“

„Myslíš jako auru kolem hlavy?”

„Ne, to ne, ale vždycky když se s někým vyspím, mám pocit světla. Když spím sám, je pak kolem mě tma, ale když spím s holkou, vidím všechno okolo jasně. Všechno je průhledné, všechno chápu, zapadá to do sebe, všechno patří tam, kam má. Jako bych se přibližoval ohni, který všechno spálí, ale přesto alespoň na chvíli vidím obrysy věcí, aspoň ty obrysy můžu díky tomu zahlédnout.“

„Takže já jsem světlo.“

„Ne, ty nejsi úplné světlo, protože se budu brzo ženit a podvádím svou nastávající s tebou,“ zasmál se uličnický. „Ty jsi polostín,“ dodal.

„No potěš, tak tohle mi nikdo už asi nikdy neřekne.“

„Mám tě fakt rád, Jenůfo, ale nemůžu si tě vzít, můžu a chci s tebou spát, můžu si s tebou povídat, ale nikdy to nebude fungovat.“

„Co když jo?“

„Ne, nesneseš to. Nerada prohráváš. Budeš nešťastná.“

„To ne, ale smutná, to jo.“

„Tak to nechme, nechme to tak, copak to není málo potkat jednou někoho, kdo ti úplně dokonale rozumí?“

„Já vím, že prostě nemůžu mít všechno.“

„Tak nějak. Já taky nemám všechno.“

„Protože je to dcera papaláše, proto se s ní oženíš.“

„To taky.“

„Marcosi?“ zavolala slabě na vzpomínku, její volání cinklo o kovovou kličku cadillacu a spolkla ho pavoučí síť dole pod sedadlem.

V noci přišla znovu horečka. Spoutala ji do kozelce a vyhrávala jí na kosti, kroutila a točila s nimi jako s klikou rozvrzaného flašinetu. Kolem auta se míhaly stíny stromů, hvězdy blikotaly a v obřích kapradinách nekonečně dlouho tkal šestinohý hmyz svá veledíla. Ráno když se probudila, se v nich houpaly zářivé kapky a pomalu, vlákno za vláknem, tu nádheru bortily. Na květech bílých orchidejí výhružně vystupovaly červené žilky. Seděla v autě a rozhlížela se kolem. Už nebyla ve vesnici. Ani na okraji vesnice. Byla zamčená v autě na konci pralesní cesty a věděla, že za chvíli se udělá takové horko, že se udusí. Okýnka našťěstí šla otevřít. Netušila, kde jsou hodný a zlý, ale bylo jí jasné, že tady něco hodně nehraje. Nadávala si, že usnula, a neslyšela, jak ji odvázejí pryč z vesnice.

Někdo nebo něco obcházel kolem. Jenůfa tiše naslouchala váhavým krokům, možná zvířete. Občas vzduch zašustil jako naškrobená látka. Mezi stíny stromů se tetelilo zvláštní vibrování. Jenůfa se začala modlit. Modlila se k ní. Ta modlitba jí přišla na mysl úplně bezděky, přesně tak, jak ji před nedávnem odříkala Karla. Věděla, že blouzní. Dengue ji připravuje na poslední představení. To něco zašustilo a popošlo směrem

k autu. Jenůfou otrásla další dlouhá, nekonečná vlna horečky. Naskočila na ni. Pádlovala v tekutině hrubé jako masy zrajícího zrní, vlny větru ohýbaly pšeničná pole a ona se vezla na vlně, na horké pralesní vlně, která strhla starý cadillac, rozcupovala její vědomí na cáry a zle jí vyhrávala nesnesitelně povědomou melodii.

„Ti už nepřijdou,“ řekl někdo.

„Kdo nepřijde?“ zeptala se Jenůfa.

„Hodný a zlý, tak jim přece v duchu říkáš,“ odpověděl jí ženský hlas. Protivně pískal a sípal.

„Nemohla by ses mi ukázat?“ zeptala se Jenůfa, ale věděla, že ji nečeká žádná odpověď. Najednou bylo všude ticho. Vlna ji vyplavila na břeh. Zimnice trochu poodstoupila, aby si zblízka prohlédla škody, které napáchala na Jenůfině křehkém, stařeckém těle. Když se do sytosti pokochala tou spouští, spokojeně si šla po svých, pralesní cestou někam pryč. Zmizel i hlas, který potvrzoval, co si Jenůfa už nějakou chvíli nechtěla přiznat. Nechali ji tady. Nechali ji zamčenou v autě v pralese, aby tady pomalu umřela. Nebude ani první, ani poslední. „Dobře nám tak. A za všechno, dobře nám tak,“ recitoval jí Kainar do ouška. Pak přijedou a její mrtvolu zahrabou, nebo jen tak pohodí do některé z místních jeskyní. Proto se s ní pak už moc nebavili, proto se ten hodný tak uhýbavě díval, a proto ji neodvezli na žádnou policejní stanici.

„Ste si myslela, že vás tady necháme, co?“ přerušil její fatální poznání známý hlas.

Zlý se svým protivným způsobem zachechtal. „Myslela ste si, že vás tady necháme, co?“ zopakoval po hodném. Spokojeně se usmál. Samolibost z něj prýštila jako božský nektar.

Myslela si, že ji tam nechají? Nevěděla. Nevěděla, ani kde je, ani jestli ještě dýchá, nebo jestli je z ní jenom nějaká průhledná esence bolesti. Mlčela. Zjistila, že mlčení je nejvíc uráží, hlavně zlého. Chtěla by vědět, proč je zlý vlastně zlý. Chtěla by to vědět? Ne. Jsou jí ukradení jeden jako druhý.

Zase ji vidí stát blízko. Vidí její velrybím sádlem natužený ohon a černý šál teatrálně přehozený přes kostnatá ramena. Modře vytetovaná oční linka, oko boží moudrosti potažené mléčnou blankou, dengue blues, blues svistotu větru, který se prohání v dutinách starých kostí, její dech čpící po krvi vyplašených hlodavců. Karla o ní Jenůfě ale nevyprávěla. Dejme tomu, že vycítila Jenůfinu nechut' k vizím všeho druhu. Někdy ale něco vycítíme a náš čich se zásadně mýlí. Karla spíš nepochopila, že Jenůfa jen nesnáší špatně vyprávěné příběhy. Třeba ten Lázarův o Charónovi Camarónovi považovala Jenůfa za zajímavý a věrohodný, nikdy se ale o něm nikomu nezmínila, protože Lázaro nechtěl a Jenůfa uměla držet jazyk za zuby.

„Nás se hned tak nezbavíte,“ pokračoval ten hodný.

„Chce si s váma totiž popovídat náš šéf,“ dodal. Otevřeli dvířka a oba vlezli do auta. Jenůfa pořád cítila její dech blízko. Vydechovala jí do obličeje teplo pláží, rozklad tkání, malé smrti zárodků klíšťat, byla blízko, byla nebezpečná a Jenůfa se jí nebála.

„Vy jste ohluchla?“ zařval na ni ten zlý. A ona, ta s ohonem zapleteným do tisíce tenkých pramínků, s úšklebkem srazila paty a odplivla si do červeného prachu. Jako by její zlo zlu zlého nesahalo ani po paty.

„Ne, neohluchla,“ řekla Jenůfa klidně. „Bedlivě ti naslouchám, chlapče,“ dodala. Použila kastilský přízvuk, vyslovila to přespisovně a čekala, že aspoň tak dá najevo své pohrdání.

„Vypadá to, že jste už zapomněla, co jste pro nás udělala,“ povzdechl si hodný a rázem hodný být přestal. Kdyby Jenůfa mohla, zkameněla by.

„Teda ne pro nás, my tehdá byli ještě malí Jardové s pionýrským šátkem, ale pro našeho šéfiika,“ ozval se znova hodný, co už znova hodný být přestal.

„Pro vašeho šéfiika,“ odušila Jenůfa jako ozvěna. Znělo to ale hluše. Kámen padající do vody. Jenůfa věděla, o koho se jedná. Byla si jistá. A zlý jí to potvrdil.

„Jo, Ramón Tacón už se vás nemůže dočkat. Celej se na vás třese, to mi teda věřte,“ začal se chechtat, i když k chechtání tady zrovna nic nebylo.

„Ramón Tacón,“ nechala zase spadnout do vody kámen toho jména, ten hluchý a bezkrevný zvuk poznání, o koho tady a teď začalo kráčet.

„Tak on ještě žije?“ zeptala se.

„Řek bych, že jo,“ odpověděl jí ochotně zlý. „A má se k světu,“ zachechtal se zase tím svým stupidně bohorovným způsobem.

„Takže ještě nezhebnul,“ ujistila se Jenůfa.

„To jste teď přehnala, doufám, že si to uvědomujete!“ pokáral ji hodný, který se už hezkou chvilku nevyjadřoval.

„Ne, to jsem teda nepřehnala, naopak jsem to zjemnila, jak jen to šlo,“ chtělo se najednou Jenůfě brečet. Ani ve snu by ji nenapadlo, že někdejší Castrův pohůnek, obávaný velitel tajných operací a její nevlastní bratr Ramón Tacón ještě žije. Když si to dobře spočítala, tenhle komunista, který byl komunistou, ještě když Fidel tahal kačera, musí mít přes devadesát. Třeba je to ale nějaký klon Ramóna Tacóna. Třeba ho udržují uměle při životě stejně jako Fidela. O tom taky nikdo nepochybuje, že má dvojníka nebo je klon sebe sama. Takže Tacón stejně jako Castro žije, nebo alespoň někdo předstírá, že je on. Tak to je teda ta nejhorší zpráva. Zase se jí zachtělo plakat. Byla na sebe naštvaná, protože brečela dost málo, a teď začne natahovat před policajty.

Ramón Tacón alias Podpatek se vůbec nejmenoval Tacón. Jmenoval se Villadarmapietra, což nikdo nemohl vyslovit. A protože šlo o sto padesát centimetrů vysokého mužička, který nosil asi dvacet centimetrové podpatky, nikdo mu neřekl jinak než Tacón. Tedy Podpatek. Tacónovi nevadilo, když mu tak říkali. Nepotřeboval v nikom vzbuzovat respekt. Měl ho i bez svých podpatků, měl ho, přestože mluvil hlubokým, drsným hlasem, který se někdy nepředvídatelně zhoupnul do pronikavé fistule, a přestože to byl přinejmenším deviant, když už ne sadistický vrah. To ale byl taky. Nikdo kromě Jenůfy nevěděl, kde se vzal v kubánských tajných službách. Hodně lidí si myslelo, že ho nejspíš porodila

velká vlna na obzoru, že se zrodil v tlamě nějaké vodní příšery a doplul na Kubu, aby tady mohl napáchat co nejvíc zla, a pak se zase rozplynout ve slaném odlivu – ale samozřejmě, až se Podpatkovi zamane. Dokud si sám od sebe nedupne a nerozhodne se, že Kubě dává vale, tak se odtud asi nehne. Takže Ramón Tacón. No to se podívejme. A čeká na ni. Jenůfa samozřejmě věděla, proč na ni čeká. Měli spolu jednu nevyřízenou záležitost, jenže Jenůfa si myslela, že Ramón už dávno nežije. Jenůfa si to nikdy sice neověřila, snažila se dát na svoje instinkty, a ty jí říkaly, že Tacón už dávno musel natáhnout brka. A jako vždycky ji spolehlivě vyplouchly.

„A co ode mě Ramón chce?“ zeptala se.

„To bysme taky rádi věděli,“ odpověděl hodný horlivě. „Teda, no, spíš bych to nechtěl vědět ani náhodou,“ opravil se.

„Pořád ještě nosí ty svoje čertovy kopyta?“ začalo to celé najednou zájmat Jenůfu a její počáteční strach se poposunul někam dozadu v hlavě, ale seděl tam, ani se nehnul.

„Pan Tacón je pořád stejný, je jako vždycky,“ řekl zase ten hodný. Vypadalo to, že má strach, že je Ramón Tacón právě někde odposlouchává.

Jenůfa si vybaví Ramónovu pokérovanou tvář. Proto vzbuzoval respekt, i když se jednalo o trpaslíka. Měl totiž přes obě oči neuměle vyteťované dvě velké pětícípé hvězdy. Vypadalo to směšně a hrůzostrašně zároveň. Ne že by si je tam snad vytetoval sám v nějakém pomatení smyslů nebo nadšení pro stranu. Vytetovala mu je tam při jednom výslechu Batistova tajná policie. Ramón bojoval svůj boj už hodně dlouho. A Jenůfu houpával na kolenou, když byl ještě kluk. Jenůfin otec totiž Ramóna zničil a zároveň zachránil, a svým způsobem mohl i za to, co se z něj pak stalo. Jenůfa ale nechtěla myslet ani na Ramóna, ani na jejich společnou minulost. Nedalo se však nic dělat. Čekal na ni. Ramón a jeho dvě hvězdy, co mu zářily na tváři, a pod nimi velké oči, temnější než vražda za bílého dne.

Ramón nebyl nikdy dobrý řečník. Byl to, čemu se říká muž činu. A jeho činy byly vždycky promyšlené, chladné a dokonale padly jeho

morbidní povaze. Tak tedy Tacón. A chce se s ní vidět. Naposled ji pohoupat na kolenou? To asi těžko. Chce tedy vytahovat a společně prát špinavé prádlo starých časů? Nejspíš ji zase k něčemu potřebuje využít, a pak se jí pěkně rychle zbaví. Je Ramón horší, nebo lepší než dengue? Vyjde to nastejno. Každopádně vidět před smrtí zrovna Ramóna se jí moc nechťelo. Jeho hmyzí ksichtík, ty temné, velké oči a tichý, hluboký hlas, který vždycky a bez výjimky přinášel nějakou špinavou nákazu a zdlouhavou bolestivou smrt.

„Tak už jed'te, zavezte mě za Ramónem, na co čekáte!“ Jenůfa jako by znova a kdovíkdě našla svoje pověstné sebevědomí, svoji úsečnost a ironii, samu sebe. Dengue na chvilku ustoupila, tropickou horečku ale nahradil mrňavý vrah, který na ni čeká. Ti chlapíci, co ji k němu vezou a co poslouchají jeho rozkazy, si možná myslí, že je Jenůfa strachy bez sebe. Jenže to ona není. Jenůfa totiž sledovala, když byla ještě malá, svého otce, jak ukazuje Ramónovi boj zblízka, nabíjení kvérů a souboje na nože. Jenůfa přesně ví, čeho se Ramón bojí. Její otec nebo duch toho chlapa, co ji zplodil ve španělské občanské válce se španělskou republikánskou lékařkou někde v provizorní ošetrovně v zákopech u Barcelony, povzbudivě do pralesního stmívání zašeptal: „Přece se nebudeš bát Ramóna. Toho přisraženýho smrkáče Ramóna...“

Ramón Tacón

Sledovat celý ty roky Jenůfu, jak se tady vláčí po Kubě s kontrabandem pro disidenty, je vážně k popukání! Naše malá nosatice Jenůfa! Když se narodila, všechno se pro mě pokazilo. Ten čechoslováckej voják, co mě sebral na ulici a co jsem si ho vlastně vyhlídnul, aby mě zachránil, se pro ni mohl přetrhnout. A já se stal zase jenom přítěží. Smrad, který se přichomýtl ve slabé chvilce k interbrigadistovi plnému černýho svědomí. Ten chlap mi zabil rodiče. Hodil granát a v tom dýmu, který se pak rozplynul, jsem tam seděl sám. Ječel jsem, nebo jsem byl zticha? Už si to přesně nepamatuju, jediný, co vím, je, že jsem byl zčista jasna fungl nový válečný sirotek a že jsem se na toho chlapa, který něco blekotál a neuměl pořádně španělsky, podíval, co nejvyčítavěji jsem mohl. Byl jsem dítě, který si vždycky prosadilo svou. A on můj pohled nevydržel, vzal mě za ruku a na usmířenou mi do ní vtiskl jakýsi odznáček. Bylo šílenství jít s vrahem svých rodičů někam pryč a za odznáček. Co ale v té době nebylo šílenství? Kolik mi mohlo být? Dvanáct, maximálně dvanáct. Táhl jsem pak s nima, s ním a jeho republikánskou kurvičkou v bílým plášti, co ošetřovala raněné. Když pak porodila tu holku s velkým frňákem, přestali si mě všímat. Aspoň se mi to tenkrát tak zdálo. A já Jenůfu, dceru poručíka Topinky, toho Čechoslováka, co se u Madridu bil udatně za Prahu, začal nenávidět. Pak tu válku Topinka a jeho rudá banda za tři roky prohráli a já z toho měl tak trochu radost, a největší radost jsem měl z toho, že ze zavšivenýho, na maděru bombardovanýho a hladovýho Španělska zdrhám s nima pryč. S ním a jeho nosaticí. Doktorku zastřelili Frankovi fašouni. Dobře jí tak! Vždycky se mi zdála tak trochu divná. Myslela si, že je anděl spásy nebo co. Divný lidi tihle idealisti.

Když jsem pak byl větší, ptal jsem se ho na to, proč nastavoval krk zrovna ve španělský válce, ale odehnal mě jak otravnou mouchu, nechťel se o tom bavit. Od ruských agentů pak dostal prachy na lodní lístek na

Kubu a byl jim vděčnej, protože jinak by v tom svým Československu, kde se už roztahovali náckové, šupajdil pěkně rovnou do koncentráku. Místo toho teda Rusákům slíbil, že bude dělat v Latinské Americe za peníze Kominterny revoluci, ale dělal hovno. Jen co přijel, začal si užívat života, protože Kuba už je taková, kdo sem vkročí, má najednou pocit, jako by předtím vůbec nežil, že život začíná pořádně odsýpat teprve tady. I já měl ten pocit. Jenže v nějakých patnácti to samozřejmě nemá ještě ty správný grády.

Pamatuju si tu loď. Vyjížděli jsme z Valencie jako jedni z posledních. Frankova pomsta už nám pěkně hořela za patama, na obloze hejna racků, jejich skřehotavé žalování, moje kručení v žaludku, Topinkovy slzy, co mu tekly až na pecky na uniformě, a já se za něj trochu styděl... Tohle ve mně bylo pak už vždycky, vděčnost, nenávist a trochu studu za velkého chlapa, co mi přinesl zkázu a zároveň mě zachránil a snažil se mě vychovávat.

Malá ošklivá Jenůfa se měla k světu, nosík jí rostl jedna radost, ale najednou jsem i já začal být pro poručíka jakoby viditelnější. Za prachy ruské rozvědky se Topinka na Kubě dobře zabydlel. Občas vytiskl pár letáků, a ty pak rozdal někde ve fabrice nebo rolníkům na venkově, ale vždycky tak jako na oko, aby ho nezabásli a mohl se jen tak poflakovat od baru k baru a zapíjet svou nešťastnou lásku ke krásné republikánce. Poslal mě do školy, učil mě střílet a rvát se, občas mi četl. Měl mě za syna, ale viděl se v Jenůfě. A začal být ještě divnější než normálně. Mluvil čím dál víc česky. Na Jenůfu i na mě, ale jenom ona mu česky odpovídala. Já mu sice rozuměl, ale chtělo se mi mluvit na just španělsky. Byl v tom asi vzdor, nebo jsem se jenom chtěl lišit od nosatice, nevím. Mrzelo ho to. A já ho měl rád. Směs nenávisti, že mi srovnal se zemí dětství tím svým pitomým granátem, a směs vděčnosti, že to pak vzal bez vytáček na sebe, že mi stiskl ruku a odvedl mě do ráje, sem na Kubu k teplému moři, a vždycky se o mě postaral. Bylo to složité. Vztah nás tří by si asi nikdo nelajsnul nazývat rodinou, ale já to stejně cítil tak, že jsme něco jako rodina. Topinka se fakt snažil. Pak se ale něco stalo.

Mám dojem, že mu Rusáci začali vyhrožovat, že se nějak domáklí, že na jejich tajný burcování lidu pěkně kašle, aspoň to tak vypadalo.

Bylo už ale po válce a Topinka začal být nějaký nesvůj. Něco chystal. Vycítil jsem to z něj, protože najednou začal mluvit už jenom česky. Když jsem mu odpovídal po svém španělsky, mlel dál jenom česky a mé španělštiny si nevšímal. Začal chodit pravidelně na Československý svaz, který si založila ta stovka Čechoslováků, co sem zdrhla různě během války. Nejvíc se tam ale družili bývalí interbrigadisti, ti rudoši, co podobně jako Topinka přežívali díky prachům mezinárodní Kominterny a měli být předvojem budoucího bolševického vlivu v tropech. Místo toho ucucávali mojita, vzpomínali na sněh doma a chodili se nadlábnout černých fazolí do Bodeguita del Medio, co ještě nebyla turisticky vykastrovaná atrakce, ale obyčejný krám, kde se dalo občas levně najíst, když jste přemluvili šéfovu mámu, aby vám něco ukuchtila.

Pak Topinka s Jenůfou odjeli. Nabídl mi, abych jel s nima, že prý mě strana a vláda budou potřebovat i v Československu. Byl čtyřicátý osmej a on si myslel, že na něho doma čekají s věncem z orchidejí a že mu připnou na uniformu nějaký epesní vyznamenání. Byl to vždycky idealistický vůl. Já jsem s nima ale rozhodně nikam nejel. Představa, že je tam zrovna leden a minus dvacet a že bych se místo po Malecónu procházel po tom jejich zasněženém Václaváku, tak to teda pr, nezdrhal jsem ze Španělska, abych pak chcípál zimou někde u pražských komoušů. A co byste si tipli, že se asi tak stalo? Za ty jeho zásluhy, pobyt v tehdy ještě buržoazním ovzduší Kuby, ovládní západního jazyka a za bojování u Madridu poručíka Topinku zavřeli. Asi mu hrozila oprátka, ale on to zklamání nevydržel, nebo to nevydrželo jeho bolavý srdce, z vězení už se živej nedostal. Poslali jenom jeho parte. Jenůfa mi o tom vyprávěla, chudinka malá nosatá. A já jsem jí nedokázal tenkrát říct, že to bylo jasné, že Topinkovi to mělo být jasné, že měl víc číst ty depeše, co dostával od jinejch agentů z Mexika a Kostariky, třebaže to byly nepřátelský depeše, co je měl dementovat a všelijak překrucovat.

Co byl Topinkovi asi tak platnej jeho zájem o zbraně všeho druhu, o boj zblízka a přesný vrhání nožů. Představuju si, že s nima šel jak prase na porážku, že si říkal, že soudruhům všechno vysvětlí. Nebo to taky mohla klidně být sebevražda. To bych si tipnul já. Už měl toho všeho přežívání bez své republikánky dost. Už nechtěl bojovat, už to chtěl mít za sebou. Chtěl bych, aby to tak bylo. Je to pro mě přijatelnější než představa, že jim tu jejich revoluci doopravdy věřil. Třeba ty depeše Západáků fakt prostudoval a věděl, o co tenkrát šlo. Jenže proč byl tím návratem tak posedlý? Chtěl bych se jí na tohle zeptat, až přijde, až ji přivedou, až ji zase uvidím. Měl jsem se zeptat tenkrát v Praze, když jsem ji vídával. Nechtěla o tom ale moc mluvit, třeba ted' na stará kolena bude sdílnější. Co jí řeknu? „Dlouho jsme se neviděli...“ Budu si muset vzít nějakou špinavou košili, jak ji znám, tak na mě ze všeho nejdřív plivne. Jenže jí nechci nic vysvětlovat. Nic z mého života by jí nedávalo smysl. Chci se jí jenom pořádně zeptat na jejího tátu, na to chlapa, co mi zničil a zachránil život. Na ten jejich pražskej únor v osmačtyřicátým. Všechno, co s ní bylo dál, znám z jejích spisů, ale to je samozřejmě oficiální verze byrokratů, a Jenůfa byla vždycky hodně chytrá. Vždycky si uměla dělat dobrý známosti. Asi se jí tak Bůh chtěl omluvit za ten její nos. Ledaže by jí ho nadělil, aby vždycky vycítila, na čí straně a kde má správně stát, ať se ted' pro mě za mě klidně tváří jako záchránkyně demokracie na Kubě, ale já s ní chci ještě naposled mluvit. A možná jí povyprávím, jak jsme si vyrazili s tou její malou učednicí, s krásnou rusovlasou vílou, co nám ji tak hezky naservírovala až do bordelu. Šmarjá, jak já se na tu moji ségru těším!

Tacón vítá Jenůfu

„Dlouho jsme se neviděli!“

„Nechce se mi s tebou mluvit, nemám na to sílu.“

„Slyšel jsem, že tě dostala dengue, to mě mrzí, to je blbá smrt pro starou bábu v tropech. Vypadáš fakt špatně.“

Takže to by byly úvodní zdvořilosti. Pak se oba na sebe pozorně zahleděli. Měli k sobě blíž, než chtěli, rozuměli si víc, než jim bylo příjemné, a oba si dlužili spoustu věcí. Jenůfa Ramóna Tacóna možná nenáviděla a pohrdala jím, nicméně, a to nemohla popřít, kdyby nebylo jeho, byla by dávno mrtvá. Pohřbená někde v šedé zóně pražských ulic šedesátých let, hnijící troska. Není příjemné vděčit za život zrovna vrahovi.

„Měl jsi mě dát zavřít, ne? Nebo mě tam mohli rovnou nechat a pak mi vykopat nějakou díru a hodit mě do ní, nemusel ses obtěžovat milosrdenstvím!“ vyjela na něj Jenůfa po chvílce oboustranného pečlivého zvažování.

„Možná,“ povzdechl si Tacón.

„Co ode mě chceš? A proč jsi mě nedal zabásnout, když jsem začala znova jezdit na Kubu? Bylo mi to divný hned a bylo mi to divný pořád, pokaždý,“ bručela Jenůfa.

„Chudinko, to tě muselo trápit, ta nejistota, ale dal bych krk na to, že ses každý ráno modlila, abych byl už dávno mrtvej, vid’?“

„Jo!“

„Tak hele, vezmeme to zkrátka, je mi fakt hodně let a účtuju se životem, to určitě ještě neznáš, na to seš moc mladá...“

Jenůfa se zahleděla do žlutě natřené zdi v pokoji, kde možná Podpatek bydlel, nebo to byl jenom konspirační byt? Nedokázala to odhadnout. S tímhle podivným staříkem, co si sedl naproti ní na kanape poseté vyšívanými dečkami s divokými vzory, měla ale společné to nejpodstatnější. Měli, ať chtěli nebo nechtěli, společného otce. Věděla, že Podpatek plu-kovníka Topinku zbožňoval, i když byl jeho nevlastní, náhodný syn, a že

jí svým způsobem nemůže zapomenout, že mu pak nikdy nechtěla kdoví-jak podrobně vyprávět o tom, co se stalo, když přijeli. Jenže co mu asi tak měla vyprávět? Sama na to chtěla zapomenout a vytěsnit ty mrazivé dny v Olomouci, kdy nic nevěděla. Dny, kdy se jí všichni vyhýbali. Nekonečné roky, kdy bydlela s tetou Annou, která se bála, třásla se pokaždé, když někdo zazvonil, a měla nachystaný kufřík za dveřmi, protože byla přesvědčená, že jako sestra prokletého bratra půjde taky do basy.

Ty roky v Olomouci, to byly jenom stíny. Zmrzlé stíny v kluzkém čase, co ho Jenůfa toužila přežít, nic víc. Nechápala tenkrát, proč se z Kuby museli vrátit. Nechápala, kdo vlastně je a co v Olomouci pohledává. Neměla k přemýšlení žádné souvislosti, všechno bylo zmatené klubko věcí, které k ní nepatřily. Teta o tom odmítala mluvit. Ve škole si všichni odsedávali. Báli se jí. Nadávali jí do cikánek kvůli dravčímu nosu a černým vlasům po španělské mámě, trochu to sice kazily modré oči po tátovi, stejně se jí ale štítily i učitelky. Jedinou záchranou byl vynikající prospěch, ale všichni jí dávali najevo, že ať se učí, jak chce dobře, stejně ji jako dceru kriminálního čeká přinejlepším fabrika. A pak jí bylo najednou osmnáct a u tety doma skutečně zazvonil zvonek.

„Ty někoho čekáš, Jenůfo?“ sykla zděšeně teta.

„Já ne!“ zavolala na ni z kuchyně Jenůfa.

To už se ale do parádního pokoje hrnul chlap v šedém baloňáku, nemaleně a bez vyzvání si sedl za stůl a na háčkovaný ubrus s arogantním bouchnutím položil koženou aktovku. Jenůfa si vzpomněla, že táta měl kdysi na Kubě přesně takovou.

„Takže Jenůfa Topinková, nemýlím-li se?“ zeptal se komisně.

„Ano, to jsem já,“ odpověděla Jenůfa a pomyslela si, že to bude určitě ještě kvůli tátovi. Teta přinesla hrnek kávy a rychle se vytratila do předsíně. Zavřela za sebou opatrně dveře a z druhé strany na ně pevně přitiskla své nedoslýchavé ucho.

„Budu stručný, Topinková. Prý umíš velmi dobře španělsky, je to tak? Jestlipak jsi za těch deset let nic nezapomněla? Co?“ zeptal se výhružně neznámý chlapík a usrkl si tetina turka, ale spálil si o horkou kávu ret

a našťavaně šálek postavil na stůl. Černý lógr vyšplíchl na zažloutlý parádní ubrus a udělal na něm hnědou louži.

„Myslím, že španělsky umím pořád dobře,“ připustila váhavě. „Vy jste od policie?“ Nechápala, kde se v ní ta drzost bere. Možná to bylo zmínkou o španělštině. Ten muž jí připomněl jedinou jistotu, která ji celou tu studenou dobu držela nad vodou. Tajný jazyk, zavřený na několik západů. Mluvila tím jazykem jen sama k sobě a rozhodně ho nemínila v Olomouci zapomenout. Jazyk dětství. Vzpomínka, jakou vyvoláš, když přejedeš nasliněným prstem po okraji sklenice a dávné zvuky vždycky spolehlivě zazvoní o jazyk. Kdykoli si sama pro sebe něco řekla španělsky, ocitala se znova v nějakém obrovském parku, svítilo na ni slunce, ale schylovalo se k bouřce. Černá mračna pomalu plula nad mořem, a když polkla, ucítila, jak se jí na jazyku stejně jako na nebi míchá slaná voda vln se sladkostí deště.

„Ano, jsem od policie, ale žádný strach, nezajímá nás případ otce, zajímáš nás ty!“

Tak a je to tady, pomyslela si Jenůfa, která na tohle už dávno čekala. Tušila, že si jednoho dne přijdou i pro ni, ale když tak dlouho nešli, začala tiše doufat. Evidentně zbytečně.

„Mám si jít pro věci?“ špitla.

„Kam bys chodila, ptal jsem se tě na španělštinu, ne?“ muž se zamračil a znova se pokusil napít kávy. „Říká ti něco časopis Studentský svět?“ Jenůfa zavrtěla hlavou. Muž si nevěřícně povzdechl.

„V Praze ho vydává Mezinárodní svaz studentstva. To ti snad sakra něco říká, ne?“

Jenůfa kývla, že ano. Dostala takový strach, že nemohla ani mluvit.

„Mezinárodní svaz studentstva začal vydávat španělskou verzi tohoto významného a mezinárodně uznávaného časopisu, kterou hodlá zasílat i do zemí Latinské Ameriky a taky na Kubu, takže potřebujeme dobré překladatele, a těch máme momentálně málo. Musíme se tedy obrátit i na politicky nepříteli, hm, spolehlivé kádry. Tvůj otec byl zrádce lidu, ale můžeš to trochu odčinit, když pro nás budeš překládat. Takže zítra se sbalíš, pojedíš do Prahy a tam se budeš hlásit

v redakci Studentského světa, je to jasné?“ vychrlil chlapík. Jeho slova sice k Jenůfě dorazila, ale mozek je odmítal přesměrovat do logiky věcí. Zároveň jak muž usrkával poslední lok teď už vychladlého turka, dveře vězení studených rán v bytě s vysokými stropy a starými kamny se začaly otevírat. Pojede do Prahy. Pryč od tetiných nikdy nevyřčených výčitek, jejího strachu a odporné levné žemlovky.

Muž dal Jenůfě dokonce peníze na rychlák a vysvětlil jí, kde je redakce Studentského světa. Sbalila si malý lepenkový kufr, který si přivezla ještě z Kuby, a rozloučila se s tetou. Nikdy si neměly co říct. Teta Anna byla chodící výčitka a Jenůfa nevěděla, jak jí oběť oplatit. Byly každá z jiného světa a věčně plachá Anna byla dokonce schopná Jenůfě občas naznačit malým, ale účinným povzdechnutím na vhodném místě, že se kvůli ní nevdala. Celé tohle dusno teď ale bylo za ní. Nechala ho na nádraží v Olomouci, setrásla ho ze sebe jak těžký dech hanáckých polí. A když pak po dlouhém tápání a vyptávání našla v Praze redakci a vkročila do ní, osud znova rozhodně práskl do koní a vypadalo to, že tentokrát se pojede lepším směrem. Co na tom, že musela překládat směšné kryptokomunistické články o mezinárodní solidaritě všech studentů světa a vařit namistrovaným pseudoredaktůrkům v modrých tesilkách kafe. Bydlela na ubytovně, dostávala dokonce malý plat, mohla chodit do Klementina a do všech knihoven, co jich v Praze bylo. Časem se začala dokonce stýkat s Kubánci, kteří přijeli na státní stipendia do Prahy celí natěšení na evropský komunismus. Začala je učit česky, někdy tlumočila na různých schůzích mladých komunistů a všichni ji popichovali, cože to, že taková vzdělaná soudružka ještě nevstoupila do strany. Přemýšlela o tom – o nechuti dát se k nim úplně, zařadit se a mít klid. Táta byl přece taky levičák a máma prý byla republikánka a za své ideály padla v boji. Ne jako tihle navonění panáci, co se překrikují na schůzích a do války by nešli, ani kdyby jim právě znásilňovali mámu. Strana ale zůstávala smrtkou, která zabila poručíka Topinku, tupou apatií davu, přikyvováním a poklonkováním vzdálené, hloupé

modle. Nechtěla tu jejich rudou knížku a zatím jí to procházelo, protože ji potřebovali.

Začala si uvědomovat, že všechno to překládání a tlumočení jí dláždí cestu. Tušila, že se pomalu, zvolna a postupně blíží její vysněný cíl. Po dvou letech už dávno nebyla ta ustrašená holka z Hané, co má nesmazatelný politický škráloup. Praha jí nepřípadala ani trochu temná a oprýskaná, protože mohla srovnávat s Olomoucí, ale celou tu dobu nepřestávala snít o Kubě. Nenáviděla otce za to, že ji odvezl pryč a přichystal jí mizerný život. Tohle chcípání na zimu a věčnou nejistotu. Odjížděli, když jí bylo osm, ale nikdy nezapomene na teplý, slaný dech větru na Malecónu ani na nářek vln v bouřce a vůně všech odstínů ráje. Musí se tam dostat znova. Do ráje. Musí.

A pak se objevil Podpatek. Ramón Tacón na ni čekal jednoho květnového rána v redakci. Rozvaloval se na židli a všichni na něj a na jeho tetování zírali. Jenůfa nevěděla, co má dělat. Pozdravila ho. Popošla k němu a podala mu vlhkou třesoucí se ruku. Podpatek se uchechl a mlaskavě ji políbil na obě tváře.

„To je můj bratr, nevlastní... bratr,“ špitla směrem ke kolegům omluvně celá rudá. Zato Podpatek se nikomu omlouvat nehodlal. Jeho špatně střižený tropický oblek se sem svým modrým proužkem na bílém plátně vůbec nehodil a doutník, který převaloval z jednoho koutku úst do druhého, smrděl. Jenůfa se po dlouhé době zase cítila jako na pranýři.

„Přijel jsem jenom kvůli jedné věci, holčičko,“ začal, když si sedli na lavičku v Havlíčkových sadech, kam ho zavedla. Žádné: „Tys vyrostla!“ nebo „Tak jak se máš?“ Šel rovnou k věci. Jenůfa užasle poslouchala ten kdysi známý, tolika českými zimami zavátý hlas. Ramón Tacón nikdy nehřímal, mluvil zastřeně, ale řezavě ukrajoval konce slov. Přízvuk měl i po letech na Kubě španělský, hrubě se nesl pražským vzduchem a ozývaly se v něm ostré sykvavky.

„Ten Marcos, co s ním teď chodíš, tak to je pěkněj kripl a dostaneš se kvůli němu do kriminálu,“ zapálil si další doutník a špičkou boty krou-

žil kolem suché větvičky na chodníku. Jenůfa nevěděla, co na to říct. Svůj poměr s Marcosem, nadějným komunistou zasnoubeným s dcerou kubánského velvyslance, úzkostlivě tajili. Vypadlo to ale, že ne dost. A navíc měla pocit, že nadějný kádr by ji měl spíš ochránit než dostat do kriminálu.

„Tys přijel, abys mě varoval před Marcosem?“

„Mám tady na starosti jednu tajnou operaci, dělám teď pro Fidela Castra. Nejdřív nás skalní komunisty moc nemusel, ale teď, když jste se do toho tak hezky vložili vy Čechoslováci a už je to s Rusama upečený, obracíme směr komunismus, cháchá, prostě, holčičko, mám tady nějakou práci. No co na mě tak zíráš, do strany jsem vstoupil, hned jak jste odjeli. Tvůj fotr mi dal kontakty na ty správný lidi. Nic jinýho než agitovat jsem se od něho stejně nenaučil. To víš, měl zase špatný svědomí, že se o mě nedokáže postarat líp a že mě nepřemluvil, abych jel s váma, tak mi trochu pomoh. A teď jsem něco jako vyšetřovatel, rozkrývám, tentokrát pro Fidela, sítě nepřátel lidu, he.“

Jenůfa si ho vlastně moc nepamatovala. Vybavil se jí jenom pocit, že se ho trochu bojí a zároveň je jí k smíchu. Nemohla se rozhodnout.

„Vypadá to, holka, že máš trochu špatnej vkus. Ten tvůj Marcos... hm... A dobře ti radím, vykašli se na něj, a co nejdřív!“ Jenůfa na Podpatka nevěřícně hleděla. Zvuk jeho slov k ní doputoval, ale význam ne.

„Co to máš na očích?“ šeptla. Nemohla se odtrhnout od Podpatkova tetování.

„Byl jsem v lochu. Bručel jsem za Batisty. Za tyrana Batisty, kterýho svrhli mladí, krásní vousáči. Někdo to s jeho tajnou policií uměl uhrát jako ten tvůj Marcos, ale mě si pěkně podali. I proto mi Fidel věří... přidal jsem se k němu, i když to nebyl hned komunistka.“

„A ty seš? Komunistka?“ zeptala se Jenůfa.

„Co bys řekla?“

„Řekla bych, že ne,“ odpověděla opatrně.

„To seš vedle jak ta jedle! Pro stranu bych dýchal a málem jsem za ni položil život! To si dobře zapamatuj, že jsem komunistka! Hahaha! Asi jako když se v Madridu bil tvůj táta za Prahu, tak já se teď pro změnu

biju za stranu, che!“ Podpatek se zamyslel a díval se někam do křoví. Jenůfa si v té chvíli nemohla pomoci a začala vzpomínat na tátu a na to, jak si kdysi s Podpatkem hrávala na vojáky.

„Jo a budu k tobě chodit na hodiny! Jsem tady mimo jiný proto, že umím trochu česky. A chci se zdokonalit!“

„Ty jo? Tys přece česky nikdy moc mluvit nechtěl,“ připomněla mu Jenůfa.

„Tak jsem kdysi uměl česky, no, ale na Kubě takovejch zatím moc není. Takže mě nějaký čas budeš učit ty.“

„Aha. Já.“

„No a kdo jinej, když ne moje sestra?“

„A neuškodí ti tátovo vězení? Jsem dcera nepřítele toho tvého lidu!“

„A já jsem teď Někdo, velký zvíře, rozumíš... A to by mohlo pomoci i tobě!“ Pýchou se mu vydula hrud'. Odklepl na cestičku poslední popel z doutníku a dál jejich společný politický škraloup nerozebíral.

„Kurz začíná brzo, už v osm, jsem zvědavá, jestli zvládneš vstát,“ ušklíbala se Jenůfa.

„Ne, já vstávat v osm rozhodně nebudu, budu chodit na intenzivní soukromou výuku,“ oznámil jí Podpatek.

„Já bydlím na ubytovně, tam je vždycky někdo na pokoji, mně to nevadí, ale...“

„Ne, na ubytovnu chodit nebudu, sejdeme se v té velké kavárně u divadla, jak se to tam jmenuje?“

„Myslíš Slavii?“

„Jo, tam.“

„Ale já nemám peníze, abych si ve Slavii mohla něco dát,“ vymlouvala se chabě Jenůfa.

„Já mám peněz dost,“ řekl Podpatek.

Od té doby všechno dostalo nádech husté šedé mlhy, z níž se občas vynořil Podpatkův tabákový dech, jeho rychlé pokroky a neoddiskutovatelná inteligence, která Jenůfu odpuzovala. Scházeli se skoro každý den. Podpatek zaplatil kávu a zákusek, ona mu opravila svědomitě vypracovaný domácí úkol, pak konverzovali a Podpatek měl spoustu dotazů. Asi

po třech hodinách mizel na schůzky s neznámými lidmi a Jenůfa seděla ještě dlouho ve Slavii, dívala se z okna na řeku, poslouchala přes sklo ztišený cinkot tramvají a přemýšlela o Marcosovi, o tom, co jí Podpatek řekl, a pak se o tom už nikdy víckrát nezmínil. Marcos se neozýval tak pravidelně, jak by chtěla, zdálo se jí, že se před ní schovává. „Asi se už brzo ožení a nechce, abych mu rušila kruhy.“ Nic víc ji tenkrát nenapadlo. Byla z toho nešťastná. Toužila se Marcose dotýkat, chtěla s ním probírat Podpatka, všechno, co se stalo, nebo taky chtěla, aby jí řekl, že je definitivní konec, aby zažila tu tečku a mohla se od ní odpíchnout. Jenže Marcos se občas přeci jen ozval a nechal vzkaz v jejich smluvené milenecké mrtvé schránce. V díře ve vykotlaném stromě blízko Jeleního příkopu se občas objevil dopis nebo knížka. Jako by sypal drobký na cestě, po které Jenůfě mizel, aby se za ním po špičkách, ale přeci jen mohla rozběhnout.

Podpatekovi nevěřila, myslela si, že jí chce jenom zkazit radost. To uměl vždycky dokonale, vždycky na ni žárlil. Nejdřív kvůli otci a teď asi i kvůli Marcosovi. Čím víc o tom ale přemýšlela, tím víc jí vycházelo, že to nedává smysl.

Celé to „podpatkovské období“, jak později začala těm dobám říkat, trvalo hodně dlouho. Všechno se v té době táhlo, vázlo na mělčině nekonečných Podpatkových tlachů, filozofování a naparování. Jenůfa se ale čím dál častěji přistihla, že ho poslouchá se zájmem. Měla dojem, že čte víc než ona, i když nikdy nezmiňoval žádného autora a o knihách se vůbec nebavili. Možná si nechtěla přiznat, že všechny ty důmyslné postřehy o čase, o tom, odkud pocházíme, kam jdeme a proč, má Podpatek ze své vlastní hlavy, a ne jako ona oklikou přes jiné mozky ukryté do písmen.

„Mám dojem, že všechno mi pořádně došlo až ve vězení. Když jsem se chystal, že natáhnu brka. Nebudu ti radši vykládat, co se mnou dělali a jestli to bolí, když ti tetujou na oční víčka hvězdy, stejně bys to nemohla cítit, tak co...“, povzdechl si jednou a dal si ke kávě indiánka.

„Co ti došlo?“ byla Jenůfa zvědavá.

„Že žijeme pořád jenom v minulosti. Všichni.“

„Jo? Já mám spíš pocit, že jenom dokola pořád špekuluju, co budu dělat dál... Že věčně žiju v budoucnosti,“ přiznala se Jenůfa.

„Všechno má zpoždění, každá informace, každá zvuková vlna, která k tobě dorazí, má několik pikosetin sekundy zpoždění, všechno má zpoždění, rozumíš, i tvoje vlastní myšlenky, než dorazí k tvému vědomí, mají zpoždění. Takže přítomnost prostě není, neexistuje.“

„Co to jako znamená?“ nechápala Jenůfa.

„Nic. Jenom to, že minulost je zkurveně důležitá,“ řekl a podíval se na ni.

„Zkurveně? Kde ses to naučil?“

„U kurev. V Lazarské, v jednom baráku v podkroví je malej delikátní bordel. Chodím tam s místníma, jsem docela žádaný zákazník.“ Jenůfa si odfrkla. A znova ji přestal okouzlovat. Tohle se střídalo čím dál častěji. A rychleji. Okouzlení, zlost, pohrdání, pocit, že tenhle chlápek je podivná kreatura, nebezpečná a zároveň přitažlivá. Jako by vycítil, co za pocity se v ní přesouvají z místa na místo, řekl: „Mohl bych se do tebe zamilovat. Nebo ty do mě. Nenapadlo tě to někdy?“ Jenůfa polkla. Manipulátor. Kam ji to chce dostrkat? Co to na ni zkouší? Myslela si to, ale zároveň cítila slabost, vlastní slabost, a ta jí našeptávala něco jiného. Začala si představovat, jak Podpatek vypadá doopravdy, jaký je, když líbá. Chutnají jeho sliny i po něčem jiném než po tabáku? Když by ji vysvlékal, oklepl by nejdřív popel na podlahu, nebo by jí něco šeptal?

„Jsem tvoje sestra, ne?“

„Najednou...“ usmál se. Zúžily se mu přitom oči, hvězdy na víčkách se nakrabatily a pak se roztáhly jako malé roletky.

„Možná vážně žiješ v minulosti a sublimuješ si, cos cítil k mému tátovi. Přenášíš to na mě, ale já nejsem on.“

„Škoda že tě to nenapadlo. Za tu dobu, co se tady scházíme, mám čím dál větší pocit, že se mi líbíš i s tím nosem, vlastně hlavně s ním. A ty tvoje chladný, modrý oči... Jsi asi ošklivá a zároveň sexy, nevím, jak to, holka, děláš.“ Zase to byl on. Pocity se projasnily a spořádaně se usadily na svá místa. Seděly na bidýlku a pobaveně ji pozorovaly. Než jejich obraz dorazil z podvědomí k vědomí, chvíli to trvalo. Věčné zpoždění.

Život v minulosti. Okouzlení z Ramóna, z jeho brilantního mozku, klidného hlasu a pocitu, že se baví s někým, kdo je jí nejbližší ze všech lidí, odešlo a s rámusem za sebou převrhlo židli. Už neviděla rozeného mudrce, ale drobného, nebezpečného chlapíka, ze kterého je jí kdoví proč zase nevolno.

Jako by její znechucení vycítil, zničehonic vstal, zaplatil a odešel. Ani se na ni nepodíval, ani jí neřekl, kdy se zase sejdou. Nestýskalo se jí. Přesto na něho myslela. Na jeho tělo. S Marcosovou štíhlou pružnou postavou se nedalo srovnávat. Marcos vždycky našlapoval tiše. Opatrně. Vábil a tajnosnubně předl, když byl šťastný. Ramónovo tělo bylo mnohem menší, ale svalnatější a táhl z něj zvláštní živočišný vztek. A síla. A ta se mísila s touhou. Bylo to blízko, obě tyhle strany Podpatkovy mince. Zvíře, které toužíte pohladit, a ono se na vás zničehonic vrhne. Za pár týdnů za ní ale přišel znova do redakce. Už se nestyděla. Všichni ho znali, v Praze se z něj za těch pár měsíců mezi mladými kádry stala celkem vyhlášená persona. Říkali mu Hvězdoslav.

„Musím s tebou mluvit, holčičko.“

„Nech mě na pokoji,“ řekla, ale věděla, že je to úplně zbytečné. Přišel, protože ji nechce nechat na pokoji.

„Drž hubu!“ vyjel na ni zničehonic. Byl nervózní. Něco po ní chtěl, poznala to z toho, jak lehce vypadl z role blazeovaného filozofa.

„Jdeme zase do Slavie?“

„Ne. Půjdeme jen tak po ulici směrem k Václaváku. A já tě o něco poprosím. Pěkně tě poprosím. Ty pak nebudeš souhlasit a já ti to nařídím. Tak to uděláme.“ Jenůfa se ho zase bála, ale chtěla mít spíš vztek. Jenže nemohla. Věděla, že si nevymýšlí, že je doopravdy někdo důležitý, že se veze na vlně obdivu ke Castrově Kubě, na exotické vousaté vlně, která v šedé pražské přiboudlině voní ananasem a čerstvou krví.

Vyšli z oprýskaného vršovického činžáku, Jenůfny podpatky klapaly do kopce a obezřetně se vyhýbala psím výkalům. Podpatek ji pevně držel pod paží.

„Potřebuju, aby ses sešla s Marcosem.“

„Já? Vždyť jsi mi říkal, ať ho nechám být. Stejně se se mnou nevidá, mám dojem, že se mi vyhýbá.“

„Je mi jedno, jak to uděláš, ale potřebuju, aby ses s ním sešla, vyspala se s ním a zdržela ho přesně do půl druhé v noci u něj v té jeho díře na Karláku, je ti to jasné!“

„Proč? Proč ho mám zrovna já zdržovat? O co jde?“

„Do toho ti nic není. Jenom mě musíš poslechnout. Potřebuju, aby to proběhlo takhle.“

„Jak takhle?“

„Přestaň se vyptávat!“ Jenůfa se ho pustila. Zastavila se.

„A co když to neudělám?“

„Tak to neuděláš. Jedno je jisté. Spala jsi s ním a on bude za chvíli další pěkně špinavej škrálop na tvým životopise. A pak vytáhnou ještě ten starej, co jsi zdělila po tátovi. Takhle se na Kubu už v životě nepodíváš! Maximálně budeš na Pankráci lepit pytlíky. Žádný překládání, žádný hezký hadýrky a pražskej světáckej vzdoušek. Nic takovýho. A Malecón. Hohohó. Ten už nikdy víc, holčičko!“

Ani jednou se Podpatkovi nezmínila, že by se chtěla znova vrátit na Kubu. Dávala si strašný pozor, aby to na ní nepoznal. Věděla, že by se jí jenom posmíval, že by se na její touze popásal jak kráva na šťavnaté louce. A on to celou dobu věděl! Všechny ty měsíce ji pozoroval a odhadoval, potěžkával, ale ona přece, ona mu přece nikdy nic ani nenaznačila!

„Jak to víš?“

„Co?“

„Že bych chtěla zpátky.“

„Znám tě, holčičko, znám tě... Jsi jako Topinka. Jsi úplně stejná jako on. Máš po něm nejen modrý kukadla, ale taky držení těla, myslíš podobně jako on, dokonce děláš stejně dlouhé pauzy mezi větama. Ty si ho asi takhle dokonale nepamatuješ. Bylas moc malá. Jenže já žiju v minulosti. S ním. A tvůj táta Kubu miloval stejně jako ty. Byl tím posedlej. Asi to máte v genech, tvůj děda na Kubě obchodoval s cukrem a furt prý o Kubě mluvil. Proto pak po válce Topinka zamířil zrovna tam. Rodinná záležitost, řek bych.“

„To nedává smysl! Proč teda odjel, když to na Kubě tak miloval? Proč mě zatáhl sem?!“

„Měl pořád špatný svědomí. Permanentně si něco vyčítal. Počítám, že chtěl umřít doma. O tom mlel pořád dokola. Kuba mu vlívala krev do žil, ale ležet prý chtěl ve studené, zmrzlé hlíně. Až umřu, chtěl bych slyšet krákat vrány nad hrobem, to říkal. Divnej patron. Znal jsem ho, ale nikdy jsem se v něm nevyznal. Záhada. A tebe na Kubě nechat nemohl. Hm. Teda vlastně mohl. Jenže já jsem nechtěl.“

„On mě chtěl nechat s tebou?“

„Chtěl. Přemlouval mě. Jenže já si přece nemoh uvázat na krk malou holku, pochop.“

Jenůfa zavřela oči. Udělalo se jí zle. Vždycky všem na obtíž. Vždycky někomu na krku. Vždycky něco za něco. Nikdy to není její život. Vždycky je to jenom podivná špinavá kaše. A ona v ní stojí ztuhlá jako zrezavělá lžíce.

„Obejmi mě,“ řekla mu. Potřebovala, aby ji od sebe neodstrčil. Aspoň teď. Nikoho jiného neměla. Nikoho, kdo by ji znal. Marcos už nepočítala, Marcos od ní potichu odploval a jeho parník ani nezahoukal. Ramón Tacón ale stál vedle ní. Pořád ji ještě držel pod paží. Stáli a Jenůfa prudce oddechovala. Jestli to nebyla láska, mohla to být vášeň. Podivná, nevysvětlitelná.

„Pevně mě obejmi, prosím!“ žadonila.

„Ne.“ Odstrčil ji, přesně jak se bála.

„Tenkrát ve Slavii jsi měla šanci, ale tys to nepochopila. Ted' už jenom budeš muset udělat, co chci, pak se možná dostaneš na Kubu. Přesně za týden, přesně za týden si s ním zašukáš a on bude o půl druhý celý spokojený spát nebo s tebou rozebírat všechny ty svý vyčtený chytrosti, budete si recitovat básničky, dojímat se sami nad sebou, nad tím, co vám osud přichystal, dal a vzal, nebo co já vím právě snídat rohlík s margarínem. Ty pak odejdeš, o půl druhý se sbalíš a půjdeš. A nezvorej to. Dej do toho všechno, ať to klapne, a pak si můžeš klidně špekulovat o budoucnosti.“

„Co když to neudělám?“ zeptala se znova.

„Pak seš mrtvá. Zhebneš tady jako Topinka. Pomalu, ale jistě. A vrány ti zakrákaj nad hrobem. Možná nepůjdeš do vězení, ale zdechat budeš na výčitky, žeš mohla žít jinde a jinak. Seš jenom pěšák ve větší hře. Nic víc. Už si to konečně přiznej. A začni přemýšlet! Uvědom si, že tady hniješ vlastní vinou. To, v čem žiješ, ti Topinka blbě přichystal, nemohlas to jako malá holka změnit, ale teď se k tomu můžeš sakra nějak postavit! Ale ty seš povolná jak tele na porážku. Věčně připosraná, ztrápená a ukřivděná tím, co ti kdysi jeden pomatenej chlápek proved. Cos dělala celý ty roky v tý barokní hanácký prdeli? Nic! Učila ses potajmu španělsky, i když jsi to dávno uměla. Místo toho, aby ses pořádně nasrala a vymyslela, jak to změnit. Jak ze sebe něco pořádného udělat. A co jsi teda udělala? Zase nic!“

„Odjela jsem do Prahy...“ hlesla Jenůfa.

„Tam tě poslali, ty sama bys nikdy nikam neodjela. Šla bys makat do fabriky, ani bys necekla.“ Jenůfa věděla, že má pravdu. Ale on dál nemilosrdně pokračoval.

„A taky si přiznej, že tě Marcosek dávno hodil přes palubu. Vezme si tu svoji hezounkou cuchtli, co má v hlavě piliny a její tatík konto na Floridě, i když se nově tváří jako Fidelův kamarád. Ale já jsem to sem přijel okouknout, víme? Všechno bude brzo jinak!“

„Milovala jsem ho!“ bránila se Jenůfa.

„Milovala jsi jeho hezký řeči a velký snědý péro, to jsi milovala!“

„To není málo, ne?“ zmohla se na argument.

„To je teda hodně málo, a proto tě nemůžu milovat já, chápeš? Nemůžu být s někým, komu stačí tak málo. Nemáš v sobě šťávu. Věčně se jenom třepeš, co se zase stane. Jak myslíš, že jsem se dostal z vězení? Povedlo se mi utýct. Protože nejsem ani ty, ani ten tvůj Marcos,“ shrnul to Podpatek. „Ale nic. Udělej, co máš, a uvidíme se v Havaně, to ti slibuju, ségra!“

Neviděla ho skoro třicet let. Udělala, co jí řekl, a on udělal, co jí slíbil. Nikdy se už nevidali, ale zařídil, aby v Havaně mohla učit kurzy češtiny na univerzitě, aby mohla sama studovat. Sladká doba. Slané a sladké,

divoké a nádherné roky, v nichž bílý rum a snědá těla mužů tekly proudem, dny, chvilky naplněné po okraj návratem. Tenká hranice mezi realitou a snem se rozplynula a ona už ji nepotřebovala překročit. Navracené dětství, přesně jak si ho slibovala, dětství, jak se mu zaprodala. A platila na dřevo, poslední nocí s Marcosem.

Týden chodila po Praze. Hlava jí praskala, jak se v ní převalovaly toulavé vlny myšlenek a přeskupovaly špatné svědomí, smutek a zlost. Klapala po vršovické dlažbě a Havlíčkovy sady obešla snad stokrát. Seděla na stejné lavičce jako první den, kdy přijel Podpatek. Sumírovala možnosti. Vážila na vážkách svůj vztek na to, že ji Marcos nechce, vztek, který snadno zaměnila za nenávist, vzpomínky na Kubu a budoucí vinu. Jediné, co jí z toho vycházelo, bylo, že by se měla někde schovat. Někam před vším utéct. Jenže neměla kam. Olomouc byla dávno za ní a stejně by ji tam Podpatek hned vyčmuchal. Na redaktory Světa mládeže se spolehnout nemohla a nikdy neměla žádnou kamarádku. Na to lidem málo věřila. Když o tom poctivě přemýšlela, tak jediný, kdo jí byl vlastně blízký, byl Podpatek, ať to bylo podivné, jak chtělo.

A Marcos? Co se stane, když udělá, co po ní Ramón chce? Stane se Marcosovi něco? Nepochybně. Chce, aby se mu něco stalo? Ne, nechce. Jenže touha po tom, aby mohla vypadnout z Prahy, po něčem, co by nebylo unavené přežívání, ji pevně držela pod krkem. A možná se chtěla jenom obyčejně pomstít. Za to, že ji Marcos nikdy nebral úplně vážně, že to nebyl on, kdo jí nabídnul Kubu, ale Podpatek. Přestože na rozdíl od Podpatka Marcos věděl, po čem tak k zbláznění touží.

Přijela k němu do bytu a překvapilo ji, že se s ní chtěl sejít. Nechala mu vzkaz v dutém kmeni stromu a doufala, že na něj nebude reagovat. Pořád ho ještě milovala, i když se jí do toho pletly Ramónovy příkazy a jeho doutníkový kouř, který jí kdovíproč po těch několika měsících přestal smrdět. Marcos doutníky nekouřil, potrpěl si na tenké dámské mentolové cigarety. Hodily se k němu, k jeho jemné tváři, tichým způsobům a melancholickému pohledu. Seděl teď naproti ní, prostěradlo

měl shrnuté ke kolenům a omotané kolem nich. Kouřil mentolku a pečlivě si Jenůfu prohlížel.

„Seš si jistá?“ zeptal se jí.

„Čím?“ nechápala.

„Ramónem,“ vysvětlil.

„Jak Ramónem?“

„Jenůfo, znám ho dlouho, dělali jsme spolu pro stranu, byli jsme ve stejné tajné buňce. Ramón byl vždycky hodně charismatickejší, mnohem víc než já. Asi tou válkou, tím, co se naučil od tvýho táty... Jenže on stejně jako Fidel není žádný komunista. Je to pragmatik. Hledá moc, vzrušení, adrenalin. Nejde mu o nějaký ideál, o změnu společnosti, nic takovýho. Je to dravec, chce se pomstít osudu za svý špatný dětství, za válku. Chce nahoru. Všechno, nebo nic. A je to dobrý stratég. Vědělas, že hraje skvěle šachy?“

„Věděla, hrával s tátou. Prý ho vždycky porazil.“

„Má to v sobě. Je to divoké, prohnané zvíře. Rváč. Stopař. Já ne. Já jsem jenom naivní intelektuál.“

„Proto ses mi teď vyhýbal? Kvůli Ramónovi?“

„Ano a ne. Chci zdrhnout.“

„Zdrhnout?! Kam?“

„Spadla klec. Komunismus na Kubě se dostal do špatných rukou, chápeš?! Fidel to jenom hraje, to není žádný komunista, ale vypočítavej bastard. Ať si všichni říkají, co chtějí, já se tam už nevrátím. Myslel jsem si, že tady načerpám zkušenosti z opravdovýho komunistickýho státu, ale už si nemůžu nic nahlávat. Místo toho, abych studoval vaše úspěchy, jsem celý noci četl Kafku. Tohle město je na nějaké změny moc staré. Všechno už vidělo. Jako by se na mě ti kamenní svatí na soklech dívali a posmívali se mi. Všichni tady jenom poklonkují Rusům a třesou se strachy. Jestli to tak má dopadnout i na Kubě, tak na to kašlu! Balím to. Chci odjet do Států, a když si vezmu Lisu, tak to bude snazší. Její otec tam má kontakty a jako velvyslancův zeť se tam dostanu. A velvyslanec taky balí fidlátka. Vlastně jsem si Lisu už vzal. Před týdnem. Musím odletět co nejdřív.“

„Aha. Proto jsi přišel. Na rozloučenou...” hlesla Jenůfa.

„Jo. Já tě fakt chtěl. Hodně. Jenže...” Podívala se na malé poškrábané hodinky na tenkém koženém pásku z černé kůže. Bylo za deset minut půl druhé ráno. Čas ji zradil. Chtěla si to ještě všechno promyslet, ještě jednou to sama se sebou probrat, vyznat se v tom a Marcose třeba varovat. Chtěla se na to nějak připravit, ale najednou nebyl na nic čas. Zoufale potřebovala pro svou zradu argument.

„Jak to, že my dva jsme vlastně byli spolu?”

„Měl jsem Ramónovi zjistit, kde bydlíš a co děláš. Taky jsem pro něj dělal svodky o poměrech v Praze. Pracoval jsem pro něj. Připravuji se dodávky zbraní z Ruska. A půjdou přes Prahu, aby se Američani hned nenakrkli. No a při tom zjišťování jsem se do tebe zamiloval. Máš v sobě trochu toho co on, jsi neodolatelná v tom, jak... Nevím, jak se snažíš všechno pochopit.”

A Jenůfa to pochopila. Sedla Podpatkovi na lep. Potřeboval ji jenom jako volavku. Využil ji a navykládal jí, co chtěla slyšet. Přitom šlo o to, aby vlákala Marcose do pastí, protože přestal vyhovovat Podpatkovým plánům a chtěl utéct od komunismu a kdoví od čeho všeho dalšího.

„Je pozdě. Nechala jsem se unést. Žárlila jsem, nechtěla jsem se o tebe dělit a taky mi slíbil, že se můžu vrátit na Kubu...” šeptala to. Šeptala to jako hříšník, který šeptá ve zpovědnici, ale kněz na druhé straně dřevěné vyřezávané mřížky u toho usíná. A Marcos na ni najednou hleděl s nenávistí, už neměl v očích melancholii, ale vztek. Chrstl na ni jako hrnec s horkou vodou jedinou větu, kterou Jenůfa slyší dodnes. Ta věta je červená spálenina na černém svědomí Jenůfina pražského blues.

„Ty blbá huso!” zařval na ni jemný intelektuál Marcos, když práskal dveřmi a utíkal po schodech dolů, do ranní tmy. Jenůfa se podívala znova na hodinky. Bylo za dvě minuty půl druhé. Nevěděla, jestli to Ramón stihnul, a co vlastně. Nevěděla, jestli tenkrát dokázal Marcos utéct, nebo ne. Nikdy si nebyla jistá, jak velká vlastně její vina byla. Až na Kubě se dozvěděla, že Marcose unesli z Československa zpátky na Kubu a tam s ním uspořádali monstrproces, při kterém ho obvinili, že se zaprodal zájmům kapitalismu, a jako špiona ho popravili.

„Co je čas?“ zeptá se Jenůfa Podpatka. Leží a lapá po dechu ve žlutě natřeném pokoji a má pocit, že se zase propadá do víření horečky. Starý shrbený muž s vytetovanými hvězdami na víčkách se na ni podívá a řekne:

„To je špatná otázka, Jenůfo, protože čas není. Lidi jsou si moc jistí, že existuje, ale on jim vždycky proklouzne mezi prsty, protože ve skutečnosti vůbec není.“

„Newton si myslel, že čas je řeka, která teče vždycky a všude stejně,“ vzpomněla si Jenůfa. Zdálo se jí, že s Podpatkem zase sedí ve Slavii. Ustrkává mizerně vlažnou kávu a ukusuje punčový řez. Na ruku se jí lepí cukrová šťáva.

„Proto pořád ještě žiješ? Protože čas není?“ zeptala se a zněla v tom naději. Ještě se jí vůbec nechtělo umřít.

„Pro mě se čas zastavil tenkrát ve Španělsku, když hodil Topinka ten granát. Dodnes ho vidím, jak napřahuje ruku. A když granát vybuchl, jako by se v čase udělala díra a do té si kdykoli můžu znovu zalézt, zůstat tam a nikdy se k ničemu nevracet. Rozumíš?“

„Ne. Proč bys chtěl nekonečně dlouho žít v tak hrozných chvílích?“

„Protože byla důležitá, protože mi změnila život.“

„Ale stejně...“

„Kdysi jsem ti vysvětloval, že vlastně žijeme pořád v minulosti. Možná to je na tebe moc složitý. Tak si spíš představ, že všechno jsou nějaké chvíle, které probíhají současně. Jako vytržené stránky z knížky rozházené po pralese. Každá existuje bez času, ale uprostřed času. Když je pak posbíráš a seřadíš, dají dohromady příběh. Přesto si ale každou stránku můžешь přečíst a ona existuje a je na celku nezávislá, i když ti nedává smysl.“

„Takže si myslíš, že všechno existuje současně, dohromady?“

„Tak nějak.“

„Proto jsem teď tady s tebou? Abychom zase chodili do Slavie a vedli moudrý řeči? Aby to mezi náma jiskřilo a aby ses mi mohl dívat do výstřihu a formovat můj mozek manipulátorskejma kecama?“

„Jenůfo, jsi tady prostě proto, že jsme kdysi existovali spolu nebo vedle sebe, a znova to tak je. Chtěl jsem tě vidět a taky se tě zeptat, jestli chceš být pohřbená tady na Kubě, nebo u vás. V ledové hlíně...”

„Takže já už nežiju, tos myslel tím, že čas není?”

Podpatek se před ní začal měnit. Jeho hvězdy mizely z víček, tekly po nich jak roztavený vosk a slabě voněly po včelách. Ramón Tacón se začal napřimovat, prodlužovat a růst do výšky, jeho tělo průsvitnělo, podobalo se Marcosovu tělu, balilo do sebe vzpomínky jako tabák do cigaretového papírku, na holé hlavě mu rašily černé, těžké vlasy a skládaly se do ohonu. Někde zděšeně zavřeštl racek. Někdo mu kroutil krkem. Lod' vyplula, v dálce zahoukal zaoceánský parník. Vzduch znova těžkl bouřkou. Slaná voda se těšila na příliv sladkého omámení z nebe. A v dálce na černém obzoru nedočkavě přešlapovaly a natěsnané na sebe oddechovaly solitony. Vlna se zhluboka nadechla. Dlouze vydechla sílu a ohromná masa blankytně modré vody přelila Jenůfin strach a ona slyšela, jak někdo píská v dálce falešně a nepřítelně jedno z Karliných blues. Jako by hráli na dutou kost.

Karlina noc

„Slyšelás to?“

„Ne, co? Nebo počkej, jako by tady někdo hrál, ne?“

„Tamhleten chlápek!“

Karla se ohlédla. Náměstí bylo kostrbaté od nerovné dlažby, na koloniálních domech rašily v zanedbaných okapech kapradiny a přetékaly do volného prostoru nebe. Chlapík měl placatou čepici jak Lenin a ke rtům přikládal trubku. Byl mimo veškeré představy o čistém tónu. Chraplal na staříčkou trumpetu, ošoupané klapky se viklaly jak staré zuby. Dlouze s ní rozprávěl, nikam nespěchal. Nikdo se u něj nezastavoval. Chlap neměl napřaženou ruku ani přichystaný klobouk na mince. Jenom hrál. Karla si sedla vedle něj na chodník. Vyklepávala bílou, spálenou hubenou poškrábanou nohou melodii a strašně se chtěla přidat.

„Vem si ji a něco mi zahraj, děvče.“ Chlapík jí podává trubku. Karla je omámená, zmatená, vrtí hlavou, že nechce.

„Bereš jméno boží nadarmo, holka. Moje trubka se neodmítá. Jsem kubánskej trumpeták, kterej ti nabídl trubku na hraní. Ty mě odmítáš. Ty mě urážíš,“ pokýval smutně hlavou. Karla nevěděla, co na to říct. Pak se trochu sehnula. Nahrabila se na chodníku, a kdyby měla kočičí kožich, naježila by ho. Hrábla po trubce. Zavřela oči.

„Zahraj něco, děvče, a zahraj něco svýho,“ pobídl ji chlapík. Karla foukla poprvé. Na náustku zůstala trocha mužských slin. Ochutnala je. Byly plné tabáku. Byla půlnoc. Pinar del Río začalo teprve ožívat po dlouhém horkém dni, ve kterém nenašla žádný použitelný telefon. A když ho našla, tak jí sežral všechny mince a nikam se nedovolala. Byl v tom marném snažení o Jenůfinu záchranu smutek. Marnost. A tak se nadechla, foukla podruhé a o té marnosti hrála. A taky o tom, že se bojí hrát. Představovala si černou siluetu, jak někde zpoza rohu lačně hltá zvuk trubky a její drtivá síla roste. Jenže Karla už tam vězela, v tom

špinavém ráji tónů, po nichž toužila. Ty pravé odstíny chraplavého blues, který může nacvičit, jenom když na dřev zkusí žít.

„Vypadni!“ slyšela někoho, jak rozkazuje jejímu průvodci – klukovi, co se vyzná v orchidejích. Andreas se váhavě zvedl z chodníku, kde nábožně poslouchal, jak Karla hraje. Právě si začal uvědomovat, že by za tu holku dal nevímco. Jenže když muž, který mu nakázal, ať vypadne, vytáhl policejní průkazku, rychle mu došlo, že zase tak moc by toho za Karlu nedal. Rozpačitě pokrčil rameny a potichu vycouval. Karla trubku položila na kolena a překvapeně se dívala na muže, který si teď přisedl k ní na chodník. Starý trumpetista se zprudka postavil, až mu zachřestilo v kloubech, a prohlásil: „Já du, holka, a ty si tu trubku nech. Seš lepší než já, to je sichr. Seš pro tu moji trumpetu jak stvořená. Nech si ji, děvče, a hodně na ni hraj!“ A pak vycouval ze scény stejně tiše jako před chvílí Andreas. Ani nečekal, až ten, který přišel, vytáhne znova průkazku. Stačilo zahlédnout dvě pětícípé hvězdy, co měl vytetované na víčkách.

„Hraj dál!“ přikázal Karle hlas. Slyšela ho. Poznala ho. Poznala ten přízvuk, který nebyl kubánský a zněl v měkkém soumraku stroze a buransky. A pak to sykl ještě česky. „Tak hraj, sakra!“ A Karla ho neslyšela někde dávno, ale docela nedávno, v bordelu El Paraíso, kdy jí ten hlas neříkal, ať hraje, ale ať pořádně roztáhne nohy.

Karla tedy hraje. Tóny se skládají, rozpadají, přicházejí, sedí jí pokorně u nohou, pak se rozběhnou, ženou se přes moře, balí se do vln, zaplétají se do těžkého ohonu natuženého tukem velrybích zdechlin, lačně se smějí a ukazují svoje černé, špinavé zuby. Zuby tónů se na Karlu usmívají a táhnou ji ke dnu. Tam ji spoutají a v nebeském klidu počkají, až se rozpadne na prach a nikdy už nevstane, v modrém a zeleném bezčasí se jí dostanou do všech mrtvých buněk a pak ji znovu poskládají dohromady, nasednou na její nádech a zhluboka, lačně, nedočkavě vydechnou. „Tak hraj, ty malá česká couro, hraj už konečně, hraj!“

To ji teď pobízí Podpatek a jako ozvěna, kdesi za vším blues, za vším smutkem, za vším vzpourou, která se dere tímhle vlahým kubánským

soumrakem, si Karliny tóny nabírá do svých rozmáčených fialových rtů i ta s kosou. Královna tuláckých vln srká její hudbu jako nejlepší Tokaj. Pokyvuje spokojeně hlavou, kolébá se do rytmu, zvony znějí od moře, slepé ryby v nehlubších slaných jezerech sebou házejí. Ďábel zachřestil měšcem plným kradených duší a nesmrtelný upír nad ostrovem možná naposled, ale přeci jen roztáhl svá kožená křídla.

„Vy jste policajt?“ zeptala se Karla, když z rozpraskaných a naběhlých rtů konečně dokázala odtáhnout náustek trubky.

„Já ne. Já jsem řekněme Ramón Tacón,“ řekl muž česky.

„Jak to, že mluvíte česky?“ zeptala se Karla.

„Shoda náhod, řekl bych. Dávné příběhy. Válka a tak,“ vysvětlil jí.

„Válka?!“ užasla Karla.

„Byl jsem malý kluk. A přišel jsem o rodiče. Takhle naráz,“ luskl prsty. „Jako ty. Zpíváme spolu, holka, sirotčí blues, život je strašnej a tak dále, nespravedlivej, hnusnej a zbývá nám jenom samota, oh, je to těžký, moc těžký a taky tak trochu k smíchu, jak si v tom libujeme na věčný časy, vid’?“

„Jak to víte? Co jste zač?!“ zvedla se z chodníku a vypadala s rozpuštěnými, zacuchanými vlasy jako nějaká rozezlená čapí bohyně.

„No tak, děvče, no tak, zase si hezky sedni. Na to, žes mě nechala dívat se na tolik věcí, jsi nějaká nervní. Na takovýho znalce tvýho těla bys mohla být hodná, nebo ne...?“

Mluvil pomalu, mluvil s rozvahou a mluvil vláčně. Karla si zase sedla. Jak uhranutá. Jako by byla kobra a ten chlap ji dokázal zaklínat, ani nemusel hrát na písťalu.

„Jsem Jenůfin nevlastní bratr a Jenůfa už nežije,“ oznámil prostě.

„Jak nežije? Jak to víte, co jste s ní udělal?!“

„Říkám, že jsem její nevlastní bratr. A nic jsem s ní neudělal, zemřela na celkové vyčerpání nebo na horečku dengue. Měla ji už několikrát, to se tady v tropech stává, víme... No a tentokrát neměla tu správnou sílu, aby s tím dokázala něco dělat.“

„Nevěřím vám! Jste policajt, je to z vás cítit na sto honů, a vůbec mě neuklidňuje, že umíte česky...“

„Já tě přeci, děvenko, vůbec netoužím uklidnit.“

„Musím si jít hned zavolat,“ zmohla se Karla na jedinou věc, kterou teď mohla udělat.

„Můžeš si zavolat ode mě. Můžeš volat i domů, třeba tomu učítýlkovi, co tě tak hezky naučil na trumpetku,“ usmál se pohostinně Podpatek, a přestože Karle sahal sotva po ramena, pevně jí stiskl paži a nasměroval ji tam, kam chtěl. Jak ucítila jeho ruce na své kůži, všechna nervová spojení si vzpomněla na to, že tenhle muž jim už jednou rozkazoval a že je lepší ho poslechnout. A Karla s ním tedy šla. V jedné ruce držela svou novou trubku a za druhý loket ji pevně držel Podpatek. Kormidloval ji směrem k zapadlé uličce, ke starému domu, a tam ji posadil do žlutého pokoje. Na gauči ležel Jenůfin batoh. Na ratanovém stolku krabička doutníků a její knížka – Cortázarovy surrealistické povídky, kterým Karla vůbec nerozuměla.

„A co motorka?“ hlesla Karla.

„O tu se nestarej, ta už je dávno zpátky v půjčovně,“ ujistil ji Ramón tiše.

„A co, co... co s ní teď bude? Teda s jejím tělem a se všema dalšíma věcmi?“ zeptala se Karla.

„Nic. O to se nestarej. Chtěla být pohřbená tady. Nechtěla jako její táta ležet ve zmrzlé hlíně.“

„Jak to víte? Ona vám to řekla, nebo co?“

„To mi nemusela říkat. Patřila sem.“

„Ale...“

Karla to nedokázala zatím přijmout. To, že Jenůfa nežije, bylo příliš konečné. Příliš tvrdé. Bylo to... jako rána do žaludku železným pohrabáčem. Zvedla umaštěné sluchátko starého telefonu a vytočila z paměti číslo, které se naučila v letadle. Čekala dlouho. Dočkala se ale jen obsazeného tónu. Poslouchala ho jako nějaké rekviem. Pak sluchátko zklamaně položila. Bude to zkoušet znova. Kdyby tady měla trčet do rána!

Podpatek jí udělal kávu. Poděkovala mu a přidala si do ní kondenzované mléko. Seděla a nervózně jí škubala noha, jako by s ní šla na stroji. Všechno bylo tekuté. Dusno, které ve vlnách proudilo kolem nich,

čas, co si sedl vedle ní na gauč a chystal se za ní zaklapnout svou tikající klíčku. Karla věděla, že ten muž s vytetovanými hvězdami na víčkách a šupinatýma rukama, ten pravěký ještěr, který ji sem zavedl, o ní ví úplně všechno. Vedle gauče stálo proutěné houpací křeslo. Sedl si do něj, klidně se pohupoval.

„Vy znáte i Lázara? Jak víte, že mě učil na trubku?“

„Lázaro pro mě dlouho dělal, pravda, moc se mu ze začátku nechtělo, ale pak se to poddalo...“ Jako by se zamyslel a po jednom zhoupnutí v křesle znova pokračoval. Nespěchal, ale ani ji zbytečně nenapínal. Oba spolu spěli k jakémusi rozuzlení. K tomu, proč vlastně přijela sem na Kubu, k tomu, proč on pořád ještě sprádá a zase rozplétá své sítě.

„Lázaro pro vás pracoval?“ nechápala.

„Proč si myslíš, že mohl žít tak dlouho u vás? Musel si to přece nějak zasloužit, ne? A kromě toho, dal jsem mu naději.“

„Naději?“

„Naději, že jeho žena ještě žije.“

„Ta básnířka?“

„Hm,“ zamručel Podpatek. Další zhoupnutí, ale po něm žádná další věta.

„Ale on ji pořád hledá, neví, co s ní je!“

„Protože přestal spolupracovat. No jo, holt se mu už nechtělo doufat, ale dobře, dobře, já bych mu mohl nějak dát vědět, že už hledat nemusí, ale nechce se mi. To on mě podrazil! Když se u vás všechno změnilo, změnil se i Lázaro,“ jako by posmutněl Podpatek.

„Tak žije, nebo nežije?“

„Proč bych ti to měl vykládat?“

„Protože bych mu to mohla říct, mohlo by se mu ulevit.“

„Nebo přitížit, děvče. Mohlo by se mu kvůli té jeho kreativní kurvě pěkně přitížit,“ uchechl se Podpatek.

„Chci, abyste mi to řekl, musíte mi to říct!“ začala málem křičet Karla.

„Tak mi něco zahraj. Zahraj mi, a když se mi to bude líbit, možná ti něco povím. Ale něco za něco.“

Tentokrát se Karla moc nerozmýšlela, jestli bude, nebo nebude hrát. Nezapomněla ale na ni, věděla, že smrtka stojí celá zachumlaná do stínů někde pod pavlačí a lačně čeká, celá říčná a rozradostnělá. Jenže tohle Karla Lázarovi dluží, za všechny ty roky hraní, za všechnu laskavost, za všechno, co ji naučil.

Postavila se k oknu. Necítila nic jiného než skřípot proutěného křesla, pohupování vzduchu kolem ní. Přitiskla rty k ošoupanému kovu své nové trubky.

Okno dokořán. Špatně naškrobené háčkované záclony vlají, Karla hraje. Tóny jsou jasnější, vyšší, přichází k ní rozhodněji než poprvé na chodníku. Mají větší vervu, drive je jistější, mísí se s bouřkou, která se spustila jako na povel, když Karla začala hrát, a chtějí Podpatka přesvědčit o něčem, co už dávno ví. Je ten chlap horší než smrtka, co kvůli ní tak dlouho Karla nehrála? Je tenhle přízrak starce s hvězdami na víčkách silnější než ta s kosou? Neví, neví, ale hraje, hraje, jak nejlíp umí, jak nejlíp to starý, pomačkaný kov kubánské trubky dovolí. Tohle sólo pro Lázara a jeho kubánskou ženu, tohle sólo rozhodnutí, tohle blues, který už není jenom smutný, ale je v něm chraplavej vztek všech černejch na tabákových polích, všech lidí z lágrů a všech zmizelých krásných básnířek, všech bloudících Lázarů, ale není možné necítit, že i na tenhle ostrov, že i na tohle Karlino sólo se valí další a další soptící vlny času a vody... Další a další, které se vynoří, nacpané energií, vraždícím vztekem, v němž Einstein donekonečna uvažuje, jestli je vesmír přátelský, nebo nepřátelský.

A pak, když zpocená Karla trubku konečně odloží, ozve se Podpatkův smích. Vesele se houpe v křesle a plácá jako dementní dítě dlaní o dlaň. Venku duní bouřka. Dlouhé vlasy palem se do sebe zaplétají. Daleko odsud v Havaně se chystá orkán a ty největší vlny si brousí svoje hřbety o ježatost blesků.

„Oh la la,“ výská Podpatek. „Výborně, děvenko, výborně! Tak to se ti povedlo, opravdu ses od Lázara dokázala něco přiučit. A konečně to

ted' má šmrnc, už to nejsou žádný školácký etudy a blues proceděný přes YouTube, dobrý, děvče, prima primíssima, cháchá.“

Karla sebou škubne. Zaslechne ji. V jeho očích se blýská ostří její kosity. Jenže Karla už není ta Karla, co vyrážela otráveně s Jenůfou na cestu. Karla, která neměla rok ponětí o tom, co se to s ní děje a proč se propadá pořád hloub a pořád někam pozpátku do minulosti. Je to Karla, kterou tenhle ostrov změnil. Je to Karla, která už se nenechá jen tak napálit okolnostmi. Je to Karla, která už neskáče na lep každé příležitosti, ani chmatácké smrtce bez hudebního sluchu, ani každému d'áblovi, co se zrovna potuluje kolem, ať má na víčkách vytetované, co chce!

„Naval ten příběh, dědku, a nesor, nebo uvidíš!“ rozmáchla se trubkou a málem Podpatka srazila z křesla na zem. Zalapal překvapeně po dechu. Už to nebyl nevyzpytatelný a nebezpečný d'ábel Podpatek s melancholickou úzkou koňskou tváří. Najednou připomínal spíš vypelichaného českého čerta. Marně hmátl pro pistoli, kterou měl nešikovně položenou na ratanovém stolku. Karla po ní chňapla taky. Byla rychlá, byla pohotová, byla to holka, která se učila dlouhé měsíce u té chrličky vln, byla to Karla, co už se nebojí. Mířila na Ramóna Tacóna. Mířila mu na jeho údivem dokořán otevřené oči. Mířila na přízrak, který už měl dávno natáhnout brka.

„Tak se mi líbíš, děvče, no dobrá, dobrá, ale možná tě to zklame. Možná to nebude to pravé ořechové, co jsi čekala...“

„Začni, dědku, dělej, vyklop, co se s ní stalo!“ štěkla na něj. Kdyby mohla, vystrčila by drápy jako horská kočka. Dole pod schodištěm se někdo zachechtal. Někdo se dobře bavil.

„Tak dobře, tak já začnu, máš, cos chtěla, a ten tvůj učítýlek taky! Dobře se bavte...“ povzdechl si Podpatek, natáhl ruku ke Karle a zlehka odklonil hlaveň pistole.

„A polož tu bouchačku, děvče, není nabitá, cháchá.“

Karla se zklamaně podívala na pistoli a položila ji zase na stolec. Měla chuť ho uškrtit, zadupat toho skřeta do země. Jenže chtěla slyšet ten příběh, aby ho mohla vyprávět Lázarovi. Ale co když to nebude pravda?

Jak to pozná? Jak se pozná pravdivý příběh od toho vymyšleného? Jak se to udělá, aby se něčemu dalo uvěřit?

„A co když to nebude pravda?“

„No tak to nebude pravda. Co na tom sejde, nemyslíš?“ poučil ji Podpatek. Protáhl se, vzal si z krabičky doutník. Pomalu si připálil. Odchrchlal si. Přimhouřil oči. Stužka kouře se mu plazila po tváři a líbala čáry hvězd na víčkách.

„Takže, milá Karlo, bylo nebylo na ostrově, na který když člověk vstoupí, zapomene na to, že je smrtelníkem, protože všechno tady připomíná ráj. Tak na tomhleto ostrově žila jedna dívka. Velmi krásná dívka. Velmi krásná a velmi talentovaná. Měla umělecké vlohy a taky byla posedlá sexem. Každý to o ní věděl, protože ji každý znal. Skládala totiž básně a v těch básních vyprávěla hlavně o sobě a o své posedlosti, o svých touhách a představách, a ty básně četl a honil si u toho přirození celý rajský ostrov. Jenže ta dívka si nedávala moc pozor na to, co se jí rodí v hlavě. Psala všechno, co se jí tam vylíhlo, a to se nelíbilo úplně všem. Někdy si totiž v těch svých skládankách pouštěla na špacír svou nevymáchanou pusou. Myslela si, že to nikdo nepozná, že slova jako cela, řetězy, peklo místo ráje, že to nikomu nedojde, že ti, kteří hlídají ostrov, jsou úplně blbí. Jenže oni nebyli. Hlídači ostrova a hlavně hlavní hlídač její verše četli a rozuměli jim. A přišlo jim nebezpečné, že tak krásná a mladá dívka používá svůj talent proti nim. Přišlo jim to líto. Uráželo je to. A tak ji raději zavřeli. Možná že to ale bylo proto, že ji chtěli mít jenom pro sebe. A neříká se náhodou, že básníkům a umělcům prospívají nesnáze? Že to posiluje jejich talent, tříbí jim to myšlenky a dává to jejich textům nebo písniím šťávu? Cháchá! Tak takhle nějak to bylo. Hlavní hlídač rajských poměrů na ostrově si tím byl jistý. Byl si jistý, že to té malé, namyšlené holce jen prospěje, když ji trochu vyděsí. Jenže to ji tak dobře neznal. A ona si taky nechtěla připustit, že básníci chodí světem o holi, zmrzačení a vždycky hladoví. Někak na to při hledání těch nejpřesnějších metafor chudinka malá zapomněla. Nebo jí to nějak nedocházelo, hlavní hlídač ostrova si to ale dobře pamatoval ještě ze školní čethy.“

A pak se v té Podpatkově ironické povídačce něco přetrhlo. Hrací strojek škytl. A Podpatek se přecenil. Dlouhou chvíli bylo ticho. Karla usrkávala chladnoucí kávu a zvědavě čekala. Podpatek ten příběh ještě nikomu nevyprávěl, a tak nedokázal správně odhadnout jeho sílu. A najednou ho minulost, v níž tak rád žil, smetla. Vlna vzpomínek ho vzala s sebou a přimáčkla ke zdi. A ta zeď jako by byla pokrytá skleněnými střepy. Ironický tón ho přešel. Najednou začal vyprávět docela obyčejně a Karla poznala, že tohle není výmysl, že teď Ramón Tacón mluví pravdu. Vypadl z naučené role a propadl se rovnou do míst, kam se možná už nikdy nechtěl podívat. Když mluvil, hlas už nebyl tak rozhodně hluboký, posunul se o oktávu výš a začalo v něm roztřeseně pískat.

„Jmenovala se Lorena. A byla to Lázaroova žena. Seznámil se s ní mezi umělci, kteří se tam u nich scházeli a pelešili se v kutloších kolem přístavu, aby blouznili o svobodě. Byli k smíchu, protože se nikdy na nic pořádného nezmohli. Jenom žvanili, hráli na kytaru, tancovali a nadávali na poměry. Kromě Loreny a Láзара. Ti dva aspoň doopravdy dělali umění. Našli způsob, jak se vypořádat se světem. Lázaro měl svou trubku a Lorena svoje slova. Když byli spolu, vypadalo to, jako by se uzavřeli do nějaké průsvitné bubliny, nevím, jak to popsat, prostě dýchali a mysleli ve stejném rytmu. Ona ovšem vyznávala volnou lásku, ale vždycky se nakonec vracela k Lázarovi. Já jsem to jejich artistní hnízdo léta sledoval a léta jsem si s nima pohrával. Nicméně Lázaro se svou trubkou a Lorena se svými verši byli... Nevím, byli jiní... Jeho trubka a její slova, proplétalo se to spolu, byli... byli pro mě důležití. Pak se to vymklo. Lorena to s agitací za svobodu dost přeháněla a táhlo za ní pořád víc mladých. Byla slavná a bylo potřeba ji zavřít. Vymohl jsem jí ale čas od času hygienické návštěvy. Lázaro pak za ní přišel a mohli spolu spát. A neudělal jsem to ani kvůli ní, ani kvůli němu. Bylo to kvůli tomu, že mě fascinovala ta jejich uzavřená bublina, ten rytmus jejich těl. Přefíkávala mu při tom svoje verše a on si je vždycky zapamatoval a pak je předával dál. Pokaždé jsem se na to s bachaři díval. Pokaždé jsem tam byl. A pokaždé jsem si připadal jako na nějakém

představení a říkal jsem si, že takhle surrealistické porno by si nevymyslel ani Dalí. Tady se svlékaly duše. Tady se o ně hrálo. Sen, noční můra a dokonalé umělecké dílo. I já jsem si její verše, které mu řvala do ucha mezi vzdechy, pamatoval ještě dlouho potom.

Díval jsem se, jak prožívají něco, co už se nedá nazvat láskou, ani vášní, ani ničím takovým, ničím z tohoto světa. Prožívali spolu smutek, ten nejhlubší smutek odloučení dvou těl, která jsou pro sebe stvořená, kterým to zkrátka někdo nadělil, a nikdo, žádná temná strana to nedokáže zlomit. Díval jsem se, poslouchal jsem, jak mu přeříkává básně, a věděl jsem, že já nikdy nebudu on.

Jistě, miloval jsem ji. Marně. Já jsem fízl a celý život přešlapuju v ohradě, kterou jsem si kolem sebe postavil, abych přežil vlastní noční můry. A najednou tady byla ona. Ženská, která vším, co jsem byl, naprosto pohrdala. Mohl jsem ji přinutit, aby se mnou spala, a taky jsem to rád dělal. Ale nikdy jsem ji nemohl přinutit, aby mě pochopila nebo aby mě nedej bože měla ráda. Nemysli si, že jsem někdy chtěl, aby mě měl někdo rád! Vždycky jsem se bez toho snažil obejít. Po válce jsem si to sám pro sebe ujasnil a chtěl jsem, aby to byla pravda. A pak si přijde ona! Ženská, kterou člověk zavře do vězení, a ona si tam sedí, klidná jako Buddha, čmárá si prstem po vlhkých orosených stěnách, přeříkává si nahlas, co napsala, a učí se to nazpaměť! Pak si zašuká s tím svým hřebcem a já se na to všechno musím marně dívat, aniž bych se aspoň jednou pokusil jí říct, že ji miluju, nebo jí něco nabídnout, nebo s ní promluvit.

Vyslychal jsem ji vždycky sám. A byl jsem hodně zlej. Nikdy mi nic neřekla. Odpovídala mi citáty z ruských klasiků, a když jsem jí ubližoval, tak se mi ta děvka jenom vysmívala. Nikdy jsem u nikoho nezažil takovou sílu. Takovou smršť pohrdání, takovou neskutečnou energii. Když jsem ji mlátil a fackoval, byla svázaná, ale stejně byla jako oceán nebo tlaková vlna, plivala na mě a ječela, takže jsem jí musel vždycky dávat roubík nebo kapuci přes hlavu. Přesto jsem cítil tu sílu, nikdy jsem ji nemohl zmlátit dost na to, abych zlomil ten odpor, který vydávala a který do mě pouštěla jako elektrický proud. Mohl jsem ji znásilnit,

kolikrát jsem chtěl, ale vždycky měla navrch. Dokázala si to i užít, jsem si tím jistý, ale vždycky byla na koni ona, nepřítomná, uzavřená někde ve své hlavě, a když jsem jí pak líbal nohy a prosil o odpuštění, vždycky mě rozmrzele kopla a ušklíbala se. Nikdy na to nezapomenu. Na ten horní ret, jak se pomalu zdvíhá a krabátí v úšklebku. A pak mi říkala: Seš temnej a smutnej, ale nemůžeš si pomoci, seš hajzl! A to hajzl nebylo obdivné, ani ji to nerajcovalo, byl to rozsudek. Konečné řešení.

Držel jsem ji tam jako černokněžník ve věži. Občas jsem nechal Lázara, aby za ní přijel. Občas jsem tajně zašel do zátoky, kam chodil cvičit, a schovaný jsem ho poslouchal. V té zátoce hrál Lázaro nejlíp, byl to trumpetáckej bůh, kterému ty zatím nesaháš ani po kotníky, nic ve zlým, děvče. A pak jsem toho měl dost a nedokázal jsem je znova vidět, a tak jsem ho nechal dlouho čekat. Byla to naprosto přízračná situace a trvala strašně dlouho. Možná bych nedělal vůbec nic. Nechal bych to tak. Nechal bych všechno tak, jak to bylo, a nechal bych čas, aby jen stál, aby se nijak nevyvíjel, nechal bych tohle opojení marností, aby si se mnou dělalo, co chce. Jenže jak už jsem říkal, to ona měla sílu. Já ne. Od té doby, co jsem ji poznal a co jsem poprvé uslyšel její sténání, její chraplavé vzdechy, když to na ni přicházelo, od té doby jsem byl jen její loutka a mohl jsem jí ubližovat, jak jsem chtěl. Jenže ona se pak rozhodla. Rozhodla se, že zmizí. Chtěla, abych ji pustil, a když ne, chtěla odejít sama. Rozhodla se, že umře hladu. Všechno, nebo nic. Svobodu, nebo smrt. Přesně jak to Fidel vytrubuje na každém revolučním plakátu.

Myslel jsem si, že to nevydrží. Nalhával jsem si to. Každý den, kdy nic nesnědla, každý den, kdy jsme jí násilím dávali infuze s výživou, každý den jsem si říkal, že není možné, aby to udělala.“

„A umřela?“

„Jistě. Vždyť jsem ti říkal, že byla silnější než cokoli, co si dokážeš představit. Chodil jsem za ní každý den, prosil jsem ji, ať je trpělivá, že se budu snažit, aby ji Fidel pustil, že se zasadím o to, aby byl spravedlivý proces. Jen se na mě dívala, celá téměř průsvitná, a říkala, že mi nevěří, protože mě zná. Jsem prý temnej hajzl, se kterým už nechce mít

nic společného, a buď ji prý pustím hned, z fleku jí dám milost, nebo umře a tečka.“

„A proč jste ji teda nepustil?“

„Copak jsem moh? Už jsem říkal, že byla slavná. Okamžitě by se to rozneslo. A ona by psala dál. Nedala by si pokoj. A to jsem si nemohl dovolit. Prostě to nešlo. A víš, co mi řekla, když umírala? Řekla mi: Ty sráči, teď tě mám v hrsti, nikdy na mě nezapomeneš!“

Podpatekovi se začaly třást ruce. Popaměti hmátl po doutníku a připálil si. Vítr někde daleko na moři zvedal vlnu za vlnou.

„A proč jste to Lázarovi neřekl? Proč jste ho dál mučil?“

„Protože když jsem se po několika letech dozvěděl, že je v Československu, docela se mi hodilo, že to neví, cháchá.“

A znova je tady Podpatek. Rozechvělý Ramón Tacón se někam vytratil.

„Musel jsem ho ke spolupráci dost nutit, ale pak, když jsem mu naznačil, že Lorena ještě možná pořád někde hnije ve vězení, si dal nakonec říct. Slíbil jsem, že ji nechám žít. Sliby chyby, cháchá.“

Karla se otřásla. Byla jí zima a byla v pekle. Už to bylo naprosto jasné, kam se na té své slavné cestě dostala.

„Ty si asi myslíš, že všichni ti dobří lidé jsou moje oběti, vid’?“ povzdechne si Podpatek.

„A koho jiného?“

„Jsou to oběti svých rozhodnutí. Já jsem jen okolnosti, které je mohly, ale nemusely vyvést z omylu. Já jsem taky trpěl jako zvíře, když jsem ji nemohl žádným způsobem mít. Taký jsem umíral zažíva, když mě nechtěla. Tak co!“

Karla přistoupí k oknu. Záclony přestanou vlát. Tělo se nehýbe, ale mysl, která byla hudbou víc než čímkoli jiným, se znova plní temnotou, kalnou vodou a nechutí. Stála u toho okna dlouho. Možná příliš dlouho. Když se konečně otočila, Ramón Tacón v pokoji nebyl. Zbyl po něm pach síry a doutníků a Karla znova ucítila jeho suché, šupinaté prsty

nejen na svém pohlaví, ale ucítila také vůni té neznámé ženy, která raději umřela hladem, než aby ho dál snášela.

Sedla si na gauč a stará péra si pod její vahou rozmrzele povzdechla. Zvedla telefon. Vytočila číslo na českou ambasádu. A někdo to zvedl. Chtěla k telefonu Pavla. Řekli jí, že Pavel tam není a nebude. Vyhostili ho. Nejspíš je už v Praze. Řekla, že nemá pas a že je v Pinar del Río. Řekli, že jí vystaví nový doklad, že jim Pavel nechal pro tenhle případ instrukce, a taky že pro ni přijedou, ať na ně počká. Pak bude muset odjet. Neručí za její bezpečnost.

Karla vyjde ze žlutého pokoje a ze starého domu. Řidič z ambasády přijede až ráno. Ale zatím je ještě noc. Karla se vydá pomalu, ale rozhodně zpátky na náměstí, kde dostala svou novou trubku. Má ji pořád v ruce. Drží se jí jako kotvy, jako poslední palmy, která ještě vzdoruje tsunami. Noc má barvu krve smíchané s inkoustem a Karla se prodírá nejrůznějšími odstíny černé. Ve strašné dálce, někde v havanském přístavu tuší vítr. Znovu zdvihá vlnu za vlnou a ona už tomu svými strachy a představami nemůže zabránit. Konečně je to jasné, nezmůže vůbec nic. Vlny se budou uprostřed oceánů rodit pořád dál a dál, lhostejné ke všemu lidskému, studené a mohutné, vždycky se někde vynoří, vydechnou a nadechnou se a pak všechno zavalí. A smrt bude vždycky úřadovat, polykat a hltat všechno, na co přijde.

Náměstí je prázdné, žádný chlapík tady nesedí a nikdo na ni nečeká. Karla není smutná. To co ji rok svíralo v hrsti, ten parazit prázdnoty, už jí nevisí u krku a neroztahuje se v ní. Už ví, že všechno je tekuté a že všechno se pořád mění, i když chtěla zůstat nehybná a neúčastnit se toho. Nebe, peklo, ráj, vlny a klidná hladina. Někdo to tak zařídil a není možné vzteky křičet nebo strnout, nehýbat se a nechat všechno být. Karla někde uslyší klavír. Hraje divokou jazzovou melodii, možná je to tango nebo samba, smutné bolero, nebo něco úplně jiného. Karla neví. Je to ale hudba. A ta si ji přitáhne, popadne ji za dlouhé, předlouze zacuchané vlasy a vtáhne ji do neosvětlené uličky, kde je mezi kostkami práchnivějících domků malý bar. „Barcito“ je na něm napsané. Klavír je

starý, kdyby na něm rostly choroše, nikdo by se tomu nedivil. Sedí za ním žena. Hraje. Hraje a Karla si před barem sedne na schodek. Noc začíná průzračnět. Přichází světlo, které se v Karle najednou rozzáří. Klade ke svým do srdce vykrojeným rtům trubku. Hraje a klavír se na chvíli zastaví, pak se přidá, je to skladba, která se pomalu, ale rozhodně prodírá k budoucímu ránu. Vlna za vlnou. Lodi se tříští, světlem běží Karla ke svým dalším životům a u krku jí visí amulet, neví, kde ho sebrala, neví, že trubka jí teď zachraňuje život, tohle tropické peklo má v sobě i jiné tóny, ve všech časech a světech, ve svých d'áblech.

Ta žena za klavírem se usmívá. Karla hraje. Hraje jako ještě nikdy v životě. Troubí na ty vlny a troubí s rozkoší. Je to její rozhodnutí – znova hrát, je to její život, který jí bůhvíproč dali a který jí bůhvíproč můžou zase vzít, stačí jen lusknout na Podpatkovy prsty, stačí jen další vlna, která zatím čeká ukrytá ve snu podmořského vulkánů. Ta žena za klavírem je jí povědomá. Má každé oko jiné. Jedno modré a druhé hnědé. Jako pes husky, jako David Bowie. Má zavřené oči, hraje a něco u toho šeptá. Karla doprovází její verše. Jako kdysi Lázaro.

„Řekni mu, že žiju. I kdyby mu ten sráč Podpatek vykládal, co chtěl, měl pravdu! Žila jsem dlouho, pořád ještě žiju v myšlenkách a představách té staré špíny, a díky nim jsem nikdy neumřela. I d'áblové se dají obelstít. Jen se nesmíš bát. A nebuď smutná, Karlo, buď radši veselá. A ještě něco, vzpomeň si na zvuky. Na zvuk smrti vychytrale stojící u dveří. Na zvuk dětského snu, na tóninu nočního kouře, harmonie chtíčů koček, co tiše našlapují po střeších světa. Jediný, co umíš, je tvořit kdesi hluboko v hrdle. Jediný, co umíš, je vyvolat zvuky ven, sehnat je do houfu. Vymlátit z nich hudbu. Jen tak se dá vysmeknout noci z objetí. Drží tě ale pevně. Zpíváš a ztrácíš se, stáváš se paprskem světla a pronikáš titěrným okem sítě. Není noc. Není chladná podlaha pod tvým tělem, pes zabítý nad ránem vstává z mrtvých. Z hudby vznikl svět a zase se do hudby vrací. Zvuky. Jiskra pro tvou krev, mlha, do níž se oblečeš, hřeben, který vyčeše špínu tvých dní. Zvuky. Noc. Svět. Tepou ve společné krvi, válí se ve společném loži. Na všem záleží. Na

každé skulině, kterou můžeš po kolenou prolézt jedním okem její černé síť.

A když si na tohle vzpomeneš, začni skřípat zubama. Začni chtít. Chtít něco, co má co dělat se vším. Chtít se dotknout něčeho po hmatu, laskat něčí kůži na zádech. Nadechnout se povlečené postele. Být zpátky. Protože věci se dějou v chvění. V rytmu zvuků. Zvuků, o nichž něco víš. Jsou jenom tvoje. A ty je můžeš dát kluzkému světu do zástavy. Je to dost na to, abys mohla začít rozmotávat síť plnou nočních můr. Třepotají křídly v břiše. Tiše. Po špičkách se ti zjevuje v hlavě hudba. Buší do všeho, co jí přijde pod ruku, a ty se do ní vrháš... A já teď půjdu pryč. Nechám tě v tom. Beru si tvoje zvuky a hážu je na zeď. Zvoní mi sladce. Lokám je. Plavu v jejich chladné modré vodě. Nabírám do ruky tvoji hudbu a natírám si s ní všechny rány.“

Karla tohle všechno poslouchá a nepřestává při tom hrát, hraje jemně jako ozvěna, jako by se ta slova učila nazpaměť, jako by si s nimi a s každým nadechnutím okysličovala každou buňku v mozku.

A pak všechno zmizí. Malý bar, žena oblečená v červených sametových šatech s očima severského psa. I z hudby je už jen průsvitná, matná vidina někde v dálce.

Jenůfin byt

*„V tmách tíživých se na besedu sešli
člověk a přízrak. Směj se tomu, chceš-li!
Z úst otevřených matně zuby plály,
horečné ruce hady být se zdály.
Níž klonila se těla pod únavou.
Šeptal cos člověk. Přízrak kýval hlavou.*

— František Gellner, Balada

Když Karla přiletěla do Prahy, setkala se krátce s Pavlem. Seděli ve Slavii nad mizernou kávou a ani jeden nevěděl, co říct. Pavel se nakonec začal ze všeho obviňovat. Tvrdil, že tentokrát neměla Jenůfa na Kubu jezdit, že to po ní neměl chtít, že jí neměl volat, že je pak měl víc hlídat, že... že... a zase že.

Karla mlčela a snažila se neposlouchat. Taky měla sto chutí se obviňovat, jenže celý rok nedělala nic jiného a měla vyzkoušené, že to moc nepomáhá. Tak si jen hryzala klouby na ruce a doufala, že se Pavlovi uleví, když se dost vymluví. Usrkávala nervózně kávu, odhrnovala si vlasy z čela, natáčela je na prst, podupávala rytmicky nohou a mnula si doruda spálené ruce. Chvillemi jí byla zima a chvillemi na ni jako ozvěna z druhého konce světa doléhaly vlny horka. Pavel konečně skončil s litaniemi, dopil kávu a podal jí klíče od Jenůfina bytu. Tázavě se na něho podívala. Vysvětlil jí, že by chtěl, aby něco udělala s Jenůfinými věcmi, popřípadě se tam rovnou aspoň na nějakou dobu nastěhovala. Byt byl teď jeho, Jenůfa mu ho odkázala. Pavel ale musel zůstat kvůli práci na ministerstvu v Praze a říkal, že kromě knih si nechce nechat nic, co by mu Jenůfu připomínalo. Nechce to tam ale nechat úplně prázdné, v bytě by měl někdo být, a po Karle by nájem nechtěl, jen by platila energie, vyšlo by ji to stejně jako na koleji. Tak co prý na to říká? Karla chvíli neříkala nic. Ta představa, že bydlí v Jenůfině bytě, hýbe

s jejími věcmi... Zatím nevěděla, co si o tom myslet, natož co na to říct... Pavel si objednal koňak. Hodil ho do sebe a řekl, že už musí jít. Karla zvedla hlavu. Vlastně nevěděla, jestli se do Olomouce chce nebo nechce vrátit. A teď to vypadalo, že tohle je důvod stejně dobrý jako nějaký jiný. Kývla tedy hlavou, vzala si svazek klíčů a slíbila Pavlovi, že se pokusí.

Takže je zpátky. V moravské zimě si odemyká zmrzlým klíčem dveře. Kuba se scvrkla na kolotoč horkých obrazů zapsaných do nervových vláken, zasunutých v hlavě na později. Jediné, co jí Kubu teď nemilosrdně připomínalo, byl tenhle byt a Jenůfina smrt. Pavel nevěděl, kam a kdo ji pohřbil. Kubánská strana mu to odmítla sdělit s ohledem na to, že si to nepřál jediný Jenůfin žijící příbuzný, vysoký důstojník kubánské tajné policie Ramón Tacón.

Karla stoupá do druhého poschodí, schody jsou kamenné a točité. Na odpočívadle stojí kdovíproč socha Neptuna a v ruce drží plesnivý trojzubec. Karla si odemkne a nadechne se vůně opuštěného bytu. Mezi okny schne máta, kterou si Jenůfa pěstovala, aby si ji mohla přidávat do domácího mojita. Šťastné manželství máty a bílého rumu, pomalu se rozpouštějící led na jazyku, horká a studená a dusná noc. Karla tu vzpomínku vypije na ex. Na Jenůfu. Olízne si rty a na chvíli otevře všechna okna do kořán. Dovnitř zběsile vtrhne mrazivý vzduch.

„Zavři to, nachladíš se!“ okamžitě uslyší v hlavě káravý Jenůfin hlas. Karla se konečně usměje. Odloží si v předsíni batoh a opatrně na něj položí trubku, na kterou ještě zatím nemá žádné pouzdro. Je zabalená do šály a náustek z ní zvědavě vykukuje ven.

Byt je obložený knihami v různých jazycích, barevně vymalovaný, na psacím stole malý růžový laptop. Karla ho zapne. Má si ho nechat? Nebo ho má taky vyhodit? Pavel ho prý nechce. Karla si sedne za stůl a dívá se na nejrůznější soubory v počítači. Jeden je nadepsaný Peklo. Karla se ale nechce hrabat Jenůfě ve složkách, natož v Pekle. Začne je tedy postupně vymazávat. Pak jí ale začne připadat, jako by Jenůfu tím mazáním zápisků a souborů znova pohřbívala. Bezcílně se tedy potulu-

je po bytě. Bere do ruky knížky, cédecčka, drobné, křehké předměty na okenních parapetech, nejrůznější sošky malých exotických bůžků. Nikam nespěchá, pořád je ještě možná s Jenůfou na cestě, do dlaní jí sedá dusno a ve vlasech jí vlhne vítr. Přesto je jí zima, v bytě nefunguje topení. Rozhodne se, že nejdřív probere skříně. Protřídí Jenůfiny šaty, něco si možná nechá, zbytek zítra zanese do charity. Z jedné skříně vytáhne tlustý mohérový svetr v Jenůfině oblíbené rudé barvě. Je měkký, padne Karle jako ulitý, ohnivě se doplňuje s jejími vlasy. Pak se vrátí zpátky k počítači. Znovu projíždí soubory. Už je nemaže. Náhodně otevírá Jenůfiny poznámky k přednáškám, oskenované dokumenty z všemožných knihoven a soukromých sbírek inkunábulí, partitury starých boler, pojednání o latinskoamerických léčivých bylinách, fotky indiánů, mladých pilotů v jakýchsi pravěkých leteckých kuklách, dopisy německých přistěhovalců v Brazílii z konce devatenáctého století, tuny kontaktů a poznámky k výuce češtiny pro cizince. Jako by vedla s Jenůfou vzdálený rozhovor plný ozvěn, překvapivých souvislostí, jako by se jí až teď dostávala pod kůži, jako by se s ní teprve začínala znát. Klikne téměř lhostejně na soubor Peklo. Třeba ještě někde v jiné složce narazí na Ráj. V Pekle jsou dopisy. Dopisy někomu, kdo se jmenuje Marcos. Nikdy žádný dopis od Jenůfy nedostala, ale když čte její věty, je to, jako by seděla před ní a mluvila na ni. Naléhavě se jí svěřovala. Ironické, flagelantské šlehance, krutá pozorování a neustálé narážky na něco, co Jenůfa kdysi udělala. Ale co? Jako by se v tom směšně růžovém počítači pohybovaly stíny, stíny dnů obarvených sépiovou černí špatného svědomí. Absolutní samota v dárkovém balení viny. Karla znova cítí bodnutí vlastní nechuti k těm, které měla milovat a které měla najít, představuje si, že mohlo jít o něco podobného. O podobné Peklo.

Jestli si, drahý Marcosi, myslíš, že jsem za tebe držela smutek..., tak ano, ale jen když jsem se pořádně nalila neředitým rumem. Pak jsem mohla být smutná a nechutná a soudruzi si mě občas zvali na kobereček a říkali, že by žena a vzdělaná soudružka profesorka z univerzity neměla ležet zřízená v přístavu a zvracet pod sebe... Měla jsem to, co jsem tak hrozně

chtěla, byla jsem tam, kam jsem se toužila dostat, a bylo to přesně tak, jak jsem snila, cha. Chá. Chá.

Karla zaklapne lehounké víko růžové věčičky. Představuje si, jak Jenůfa pije sama v nějakém baru, v nose vůni vln, pach chaluh. Systematicky a urputně, panák za panákem se propíjí k zapomnění a hlučně padá z barové stoličky. Nějací muži ji sbírají, smějí se, tahají z kabelky poslední zmuchlané bankovky, házejí je na barový pult. Jenůfa je tak opilá, že jim ani nestojí za to, aby si s ní užili, a tak ji raději opřou o nabílenou zed' a nechají být... Karla mrzutě mlaskne. Zaklepe klouby na povrch plastu. Jde k velké skříni. Když ji otevře, může se prohlédnout v popraskaném zrcadle, jsou na něm v rozích zastrkané staré pohlednice plné havanských ulic, soch a parků a Jenůfiny podobenky. Na všech pózuje v dlouhých bílých šatech. Vlasy ostříhané téměř dohola a oči podmalované výraznou černou linkou. Pohled potažený chladným pohrdáním. Pohrdala sebou, když se dívala do objektivu? Karla zalovila ve skříni. Procházela ramínko za ramínkem a opravdu je našla. Našla ty dlouhé bílé šaty s velkým výstřihem... V bytě mohlo být tak pět stupňů, možná deset, ale Karla si sundala džíny, sundala si i mohérový Jenůfin svetr, který si před chvílí oblékla, a opatrně trhla starým, trochu reza-vým zipem na boku šatů. Skříň vlhce vydechovala Jenůfinu voňavku s přídechem mošusu, příliš sladkou a zároveň jistou, sebevědomou vůni kudlanky nábožné. Karla byla vyšší než Jenůfa, takže jí šaty měkce nesplývaly po paty, lem jí sotva olizoval lýtka. Spálené bílé paže s milionem pih se vynořily z látky a Karla stála před zrcadlem a dívala se na někoho jiného.

Jak moc tě nechci prosit o odpuštění, protože peklo je teď tady se mnou. Přízraky stojí vedle mé postele a nechtějí se hnout. A já, místo abych se bála, myslím na tvoje ruce, ty bílé ruce s oválnými znaménky, malými kousnutími, na čáry v dlani a na to, jak jsem tě chtěla mít navždycky, na všechny časy a nikdy už nebýt ani na vteřinu sama se sebou, vyplnit se tvou inteligencí, tvým teplem a tvými sny, ztratit se. Je moje zrada větší

než tvoje? Tisíckrát jsem to pak převažovala na vážkách a samozřejmě že moje zrada je v logice života a smrti větší, ale v logice přežívání bez absolutní lásky, kterou jsem měla na dosah, jsi větší zrádce ty. Protože tys mě, hajzle, nikdy nemiloval! Takhle je to jednoduché. Jako facka. Takže jsme, nebo nejsme stejní? Jsme si rovni? Jsme v té tvé podělané utopii všichni stejně špinaví? Účty se pořád sčítají a všechno se nakonec vyrovná. Kdy si to konečně vyříkáme, Marcosi?

Obléci si cizí šaty možná nic neznamena, ale v hodině duchů prázdného bytu a mrazu, který se dokáže vsáknout do starého lnu kdysi sněhobílých šatů... tam někde v zrcadlech času, který se odráží s lehkostí mladické baletky z minulosti do přítomnosti a zase nazpět, aniž by se poranil o budoucnost... tam se Karla na chvíli vypraví. Staré obrazy, kdy se na sebe tolikrát do popraskaného skla dívala Jenůfa, roky, v nichž se pomalu a neodvratně měnila a čím dál víc a líp uměla pít. Někoho marně milovat, a pak udělat něco, co nejde vzít zpátky, pomstít se, nepřemýšlet, zatnout zuby a žít dál. Sama se sebou. S vlastním rozhodnutím. S vlastním peklem, které si pro sebe uchystala, aby se na chvíli mohla dostat do ráje.

Karla v zrcadle neuvidí Jenůfin příběh celý. Zrcadlo ji nepohltní a nevtáhne do sebe, ani jí nic nenaznačí. A přece najednou ví, proč jí Jenůfa chtěla pomoci. Protože věděla, co jsou to opravdové výčitky. I díky ní je volná. Cizí tajemství jí otevřelo dveře a dovolilo odejít. Poodstoupit. Vidět se zdálky a trochu rozmazaně, tak jak se vídávala Jenůfa, když po dlouhých letech i ona konečně přestala rozeznávat vlastní příliš ostré kontury. Když po nich přestala toužit.

Karla si sedne v bílých letních šatech do houpací thonetky, rytmicky, nervózně se pohupuje a hryže si u toho do krvava kloub palce. Každou chvíli si zajede bezcílně rukama do vlasů. Venku se začíná smrákat, na kostele Panny Marie Sněžné odbíjí desátá. Po zvonech nastane tichá pauza, aby mohlo nastoupit malé sólo domovního zvonku.

Karla sebou trhne. Zachumlá se znova do svetru a jde ke dveřím. Podívá se kukátkem a na chodbě přede dveřmi uvidí stát Lázara.

„Co tady děláš?“ zeptá se, když mu otevře.

„Ty tady máš zimu, sakra, musíš trochu zatopit, vždyť se nachladíš,“ odpoví Lázaro.

„No jo, dyť jo,“ zamumlá Karla.

Pak se na sebe dlouho dívají.

„Co to máš na sobě?“ sjede Lázaro pohledem po Karliných holých lýtkách. Karla pokrčí rameny a jde do pokoje. Lázaro se vydá za ní.

„Jak víš, že jsem tady?“

„Babička říkala, že jsi z Prahy jela rovnou do Olomouce něco zařídit, ale že neví, co. Na koleji jsem tě nenašel, tak mě prostě napadlo, že budeš tady. Taky mi před chvílí volal Pavel.“

„Jasně,“ povzdechne si tiše Karla. „Slíbila jsem mu, že něco udělám s Jenůfinýma věcmi, možná bys taky něco chtěl, nebo mi můžeš pomoci to trochu protřídit... No a hlavně prosím tě teda zatop, já nevím, jak se ten kotel v koupelně pouští.“

Lázaro si sundá těžký hnědý kabát a jde do koupelny. V předsíni si všimne trubky, zabalené do šály. Vzrušením polkne. Nechce zatím vyvídat, ale třeba Karla přeci jen na Kubě začala znovu hrát, proč by si jinak přivezla trubku?!

Když kotel konečně naskočil, Karla si oblékla džíny a udělala silnou kávu v malé měděné dzezvě, kterou našla v kuchyni. Pořádně ji osladi-la, věděla, že to má Lázaro rád.

„Tak... jak... jak bylo?“

„Vážně to chceš vědět?“ odpověděla lakonicky Karla a zahleděla se do měkkého světla lampy, která stála u houpacího křesla.

„Víš, jak umřela?“

„Ne, to teda nevím, vím jenom, co mi řekl ten její bratr, nebo kdo to vlastně byl,“ odpověděla, znova si sedla do houpacího křesla a tázavě se na něj zadívala.

„Podpatek?“ polknul naprázdno Lázaro.

„Jo, ten,“ řekla tiše. Nechtěla Lázara zraňovat, ani se na nic vyptávat. Tušila ale, že tyhle rozpaky nesmějí trvat moc dlouho. Nato si byli příliš blízcí a Karla chtěla, aby to tak zůstalo.

„Nevěřím, že by jí něco udělal,“ zavrtil hlavou Lázaro.

„Proč tomu nevěříš?“ řekla zase tak měkce Karla. Lázara to překvapilo. Jako by Karla nechala na Kubě svoji pubertáckou neotesanost, tu krutost mlád'at, která v životě nezažila víc než první kopačky.

„Podívej, je to fízl, temná existence, vlastně chudák, já nevím, ale nikdy mi nepřipadalo, že by byl schopnej Jenůfě ublížit. Jiným ubližoval s gustem, ale Jenůfě... Měli se svým způsobem rádi. Někdy mi přišlo, že mají něco společného, že jsou si trochu podobní. Jenže samozřejmě v tom byla spousta věcí, ona o tom moc nemluvila,“ vysvětloval Lázaro a oba věděli, že to není tak úplně pravda.

„Bál ses ho?“

„Ne, nebál. Bál jsem se jenom, že to, co mi slíbil, není pravda,“ řekl zamyšleně Lázaro.

„Cos pro něj musel dělat, aby to byla pravda?“ zkusila se pustit na tenký, velmi tenký led Karla. Běžela po zmrzlé hladině po špičkách, ale led moc nedržel, praskal, kam šlápla. Lázaro zaťal zuby a na spánku mu naběhla zřetelná žíla, pulsovala a udávala rytmus.

„Musel jsem práskat! Stal se ze mě hnusnej kripl, práskač se vším všudy, se špatným svědomím a nočníma můrama. Donášel jsem na Jenůfu, na další Kubánce, co tady žili, na muzikanty, kteří občas přijeli, všechno možný, co si vymyslel. Ale dlužil jsem jí to! Chápeš! Nemohl jsem dělat nic jinýho.“

„Pak jsi to ale dělat přestal, ne?“

„Jo. Přestal jsem mu věřit. Nedokázal jsem si už nalhávat, že žije. Po revoluci jsem to zkoušel přes Červený kříž, přes humanitární organizace, chtěl jsem, aby mi řekl, v který věznici je, aby se tam mohl podívat třeba někdo jinej než já, ale k ničemu to nevedlo, jenom zuřil a nechtěl mi dát jedinej důkaz, kterej by potvrdil, že je Lorena ještě živá.“

Lázaro poprvé vyslovil nahlas její jméno. Karla zase tak pomalu a měkce řekla:

„Mám pro tebe vzkaz.“

„Od koho?“

„Od ní.“

„Od Loreny?“ Lázaro vstal. Poodstoupil. Všechna váha jeho mohutného těla se začala drolit a vypadalo to, že omdlí. Díval se na Karlu, jak sedí v křesle. Dlouhé vlasy se jí plazily po zádech, přivírala oči a nervózně klepala nohou do dřevěné podlahy.

„Jo. Mám ti vyřídit, že žije. I kdybys ji nikdy nenašel a nikdy ji už neviděl, mám ti říct, že... že Podpatek prohrál. Mám ti to říct.“

„Kdes ji viděla?“

„V jednom baru v Pinar del Río. Hrála jsem pro ni, na tuhle trubku.“ Karla vstala, šla do předsíně a vybalila starou trubku ze šály. Když se vrátila, Lázaro seděl na zemi, hlavu skloněnou a slzy mu kapaly na hnědé manšestráky.

Karla si stoupla k oknu. Popaměti přiložila prsty na ošoupané klapy. Políbila náustek. Vdechla první tóny. Hrála. Lázaro poslouchal. Slzy dál tekly.

Když dohrála, podala mu trubku.

„Tohle jsem ti přivezla, dal mi to jeden takovej starej týpek, hrál na ni na chodníku v Pinaru.“

Lázaro se na trubku pozorně zadíval. Představoval si, že by to mohla být stejná trubka, jakou kdysi dostal a dávno ji prodal a na kterou znova a znova hrával Song for my father od Horace Silvera. Chtěl, aby to byla jeho první trubka. První náustek, který pevně obtiskl rty. Jeho první nátisk, stejná věc jako všechno poprvé. Nechtěl trubku pustit, rty ho bolely a on do ní foukal a věděl, že s tím už nikdy nedokáže přestat. Protože tohle mu dali bohové a do kolébky mu to lhostejně hodila některá z vychytralých sudiček. Pohládl tělo trubky, polaskal se s klapkami, přitiskl příliš velké rty a objal náustek. Zlehka foukl. Pak jeho slzy konečně přestaly téct a on podal trubku Karle. A skoro zaprosil.

„Nech si ji ty!“

A ve sklepě starého domu ze sedmnáctého století se ode zdi odloupl černý stín. Vykročil do zmrzlého soumraku a spokojeně si pobrukoval

novou melodii. Ostrov kdesi v Karibiku znovu a znovu zalévaly velké vlny smutného hraní, i když znělo jako ta nejryčnější samba. Podpatek se vracel do svých děr vyhlodaných v minulosti, Jenůfino tělo leželo v mělkém pískovém hrobě blízko pláže, ale hudba, která to všechno obtáčela vlákny ozvěn a nových příslibů, proudila jinam. Spojovala se s vodou, s největší silou na zemi, a společně hnětly osudy, stály na stráž, a když se jim zachtělo, ničily celé vesmíry.

A pak přišel čas. Smutně se na tu spoušť podíval. Starý a vypelichaný pokrčil rameny a věděl, že stejně jako on i velké vlny, hudba a voda existují jen díky zábleskům, kterým se někdy říká život a které by někdo za nic jiného nevyměnil a jiný by za ně nedal zlámanou grešli.

„Co teď budeš dělat?“ zeptal se Lázaro.

„Hrát,“ odpověděla mu Karla.

Markéta Pilátová

Tsunami blues

Edice Současná česká próza
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 13. 10. 2017

ISBN 978-80-7587-288-3 (epub)
ISBN 978-80-7587-289-0 (pdf)
ISBN 978-80-7587-290-6 (prc)
ISBN 978-80-7587-291-3 (html)